

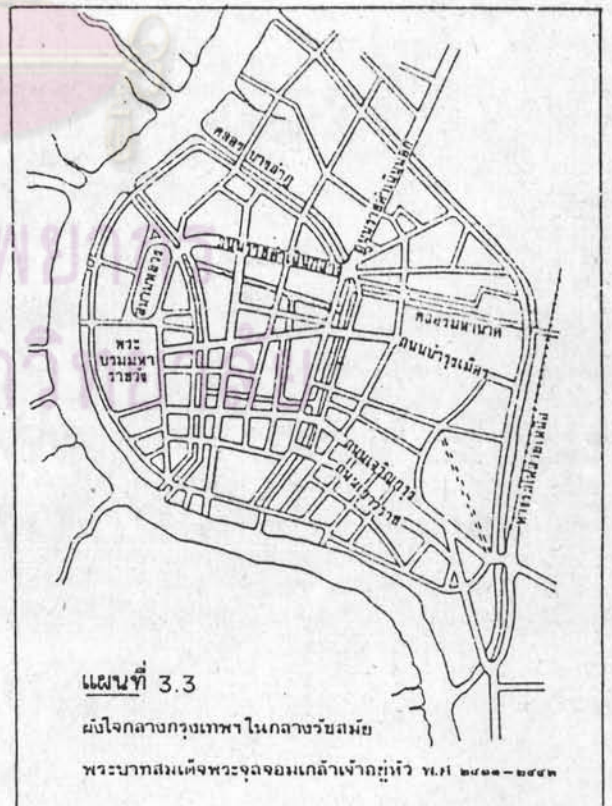
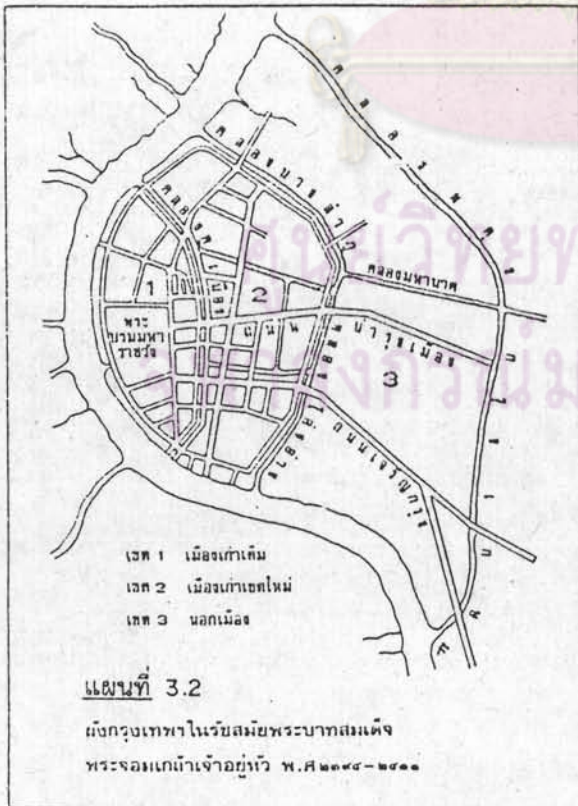
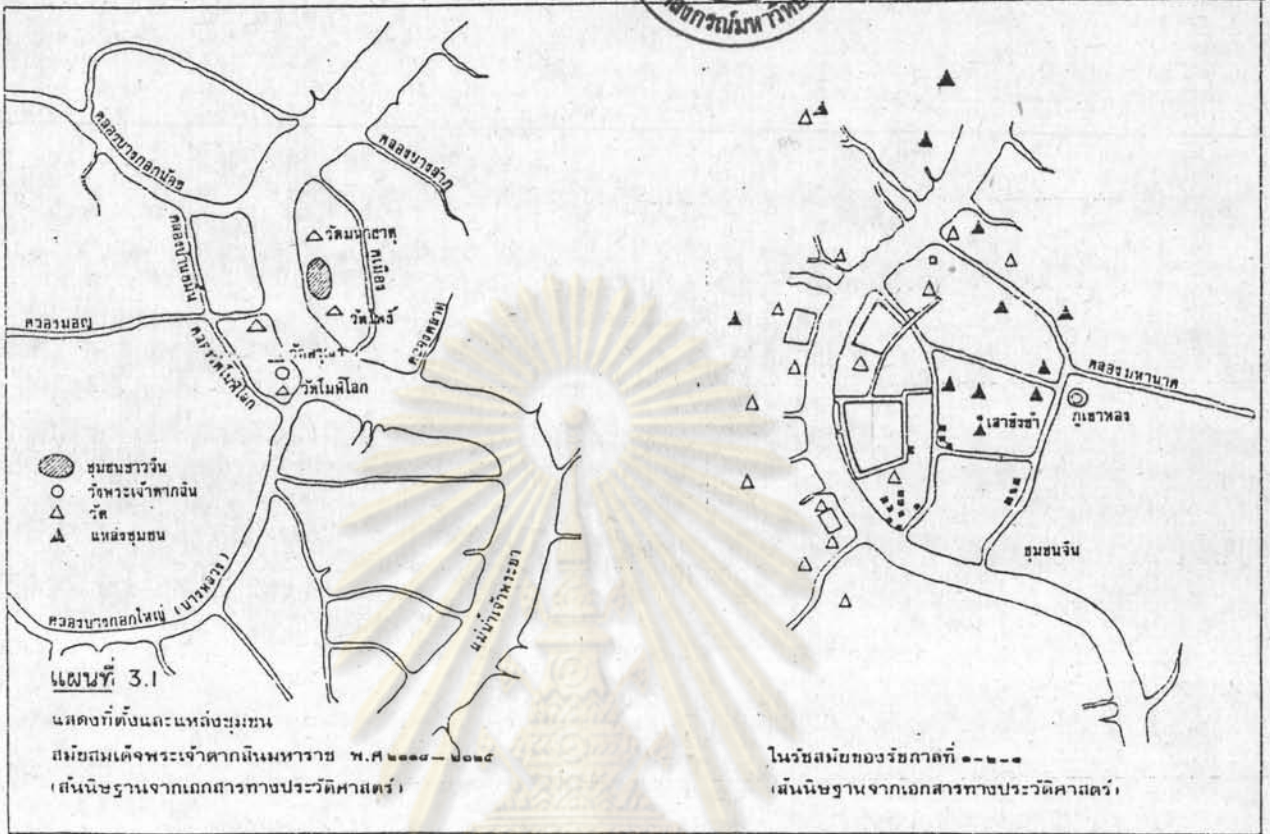
สภาพทั่วไปของเขตพระโขนง

วิวัฒนาการการขยายตัวของกรุงเทพมหานคร

สมัยรัชกาลที่ 1-4 (พ.ศ. 2325-2411) ในระยะนี้ การขยายตัวของเมืองถูกกำหนดโดยคลองที่ขุดขึ้น 3 สาย คือ คลองคูเมืองเดิมซึ่งขุดขึ้นในสมัยธนบุรี คลองรอบกรุง (คลองบางลำพู คลองโอ่งอ่าง) ซึ่งขุดในสมัยรัชกาลที่ 1 และคลองผดุงกรุงเกษม ซึ่งขุดขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 4 คลองทั้งสามสายนี้แบ่งพื้นที่กรุงเทพมหานครออกเป็น 3 ส่วน แต่ละส่วนมีคลองตัดผ่านเชื่อมถึงกันได้คือ คลองหลอด 2 สาย (คลองวัดราชบพิธ และคลองวัดเทพธิดา) ภายในเขตคูเมืองเดิมเป็นที่ตั้งของพระบรมมหาราชวัง และสถานที่ราชการ ส่วนบริเวณคลองคูเมืองเดิมถึงคลองรอบกรุงเป็นที่อยู่อาศัยของข้าราชการและประชาชน ทางใต้บริเวณสำเพ็ง ตลาดน้อย เป็นที่อยู่อาศัยและแหล่งการค้าของชาวจีน และบริเวณนอกเมืองเป็นนาข้าว (แผนที่ 3.1)

ในปี พ.ศ. 2398 กรุงเทพมหานครเริ่มเติบโตเป็นเมืองการค้า ส่วนหนึ่งมาจากผลดีสัญญาบาวริงที่ทำกับอังกฤษ รัชกาลที่ 4 โปรดให้สร้างถนนเจริญกรุง ถนนบำรุงเมือง ถนนเทียนนคร และมีการสร้างตึกแถว 2 ฟากถนน ประชากรเริ่มย้ายแหล่งที่อยู่อาศัยจากริมคลองมาอยู่ริมถนน และเปลี่ยนระบบสัญจรจากทางน้ำมาเป็นทางบกมากขึ้น (แผนที่ 3.2)

สมัยรัชกาลที่ 5-8 (พ.ศ. 2411-2489) ในสมัยรัชกาลที่ 5 ชุมชนส่วนใหญ่ยังอยู่ในเขตคลองผดุงกรุงเกษม ในตอนปลายรัชกาล มีการจัดระเบียบการใช้ที่ดินและมีการคมนาคมรองรับ โดยมีถนนสายสำคัญ 3 สาย คือ ถนนราชดำเนินใน ถนนราชดำเนินกลาง และถนนราชดำเนินนอก เป็นการเปิดพื้นที่ทางด้านตะวันออกเฉียงเหนือและด้านเหนือ สำหรับทางด้านตะวันออก เมืองขยายไปตามแนวถนนบำรุงเมือง ซึ่งสร้างเสร็จในสมัยรัชกาลที่ 5 (นิจ ทัญชิระนันท์ และ เฉลิม แก้วกังวาล 2509 : 26) ส่วนทางใต้ขยายออกไปตามแนวถนนเจริญกรุง (แผนที่ 3.3) ในสมัยรัชกาลที่ 6-8 เมืองขยายตัวเต็มพื้นที่ภายในคลองผดุงกรุงเกษม มีการเปิดพื้นที่ทางด้านฝั่งธนบุรีโดยการสร้างสะพานพุทธฯ พื้นที่ทางด้านเหนือและตะวันออกเฉียงเหนือขยายออกไปตามแนวถนนเดิม ด้านตะวันออกขยายออกมาถึงถนน

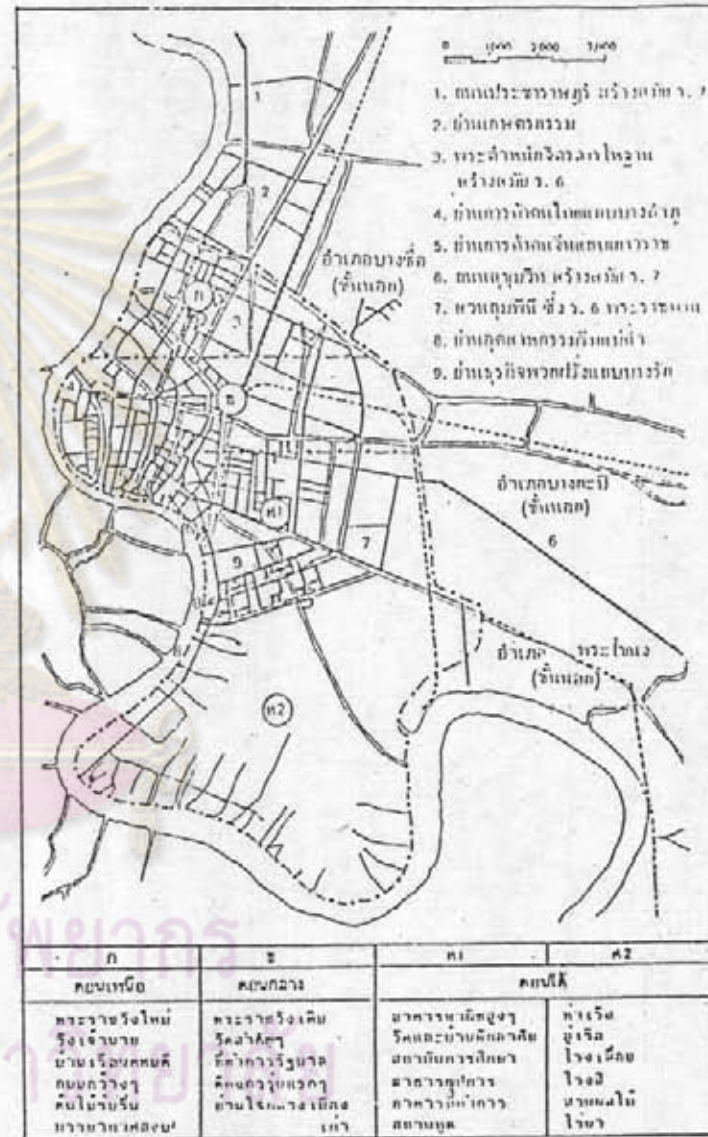
สุขุมวิทตอนต้น ทางด้านใต้ ได้แก่ สำเริง เยาวราช เจริญกรุง สีพระยา สุรวงศ์ และสาทร มีการขยายตัวมากขึ้นและมีประชากรอยู่กันอย่างหนาแน่น ศูนย์การค้ายังอยู่ในเขตเมืองชั้นใน ส่วนบริเวณเขตเมืองชั้นนอก ได้แก่ แถบบางซื่อ สุขุมวิท และพระโขนง ขณะที่ฝั่งธนบุรียังเป็นเรือกรสวน (แผนที่ 3.4 และ 3.5) หลังจากการเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี พ.ศ. 2475 เมืองขยายตัวมากขึ้นเนื่องจากการสร้างถนนอีกหลายสาย ทางเหนือมีถนนพหลโยธิน ถนนประดิพัทธ์ ถนนระนอง 1 ถนนระนอง 2 ถนนประชากรราษฎร์ ทิศตะวันออกมีถนนสุขุมวิท ทิศใต้มีถนนสาธุประดิษฐ์ ถนนศรีนครินทร์ ฝั่งธนบุรีมีถนนพระเจ้าตากสิน ถนนอินทรีพิทักษณ์ และถนนจรัลสนิทวงศ์

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2489 - ปัจจุบัน ในระยะนี้ กรุงเทพมหานครมีการเจริญเติบโตในทุกด้าน ในลักษณะที่เรียกว่า Primate City มีการเน้นการพัฒนาทางด้านอุตสาหกรรมมากขึ้น ผลผลิตต่าง ๆ หลั่งไหลเข้าสู่กรุงเทพมหานครเพื่อการส่งออกมากขึ้น ประชากรเริ่มอพยพเข้ามามากขึ้น ระบบการคมนาคมเปลี่ยนเป็นการคมนาคมทางบกเกือบทั้งหมด จุดลงที่มีอยู่เดิมถูกถมเพื่อสร้างถนนแทน พื้นที่ชุมชนมีการขยายตัวมากขึ้น โดยทางใต้ขยายไปถึงสมุทรปราการ ทางเหนือไปถึงจังหวัดนนทบุรี และทางตะวันตกข้ามฟากไปทางธนบุรี ทางด้านใต้เขตที่อยู่อาศัยเดิมโตไปตามถนนสุขุมวิท โดยส่วนใหญ่อยู่ในเขตชั้นกลาง คือเขตยานนาวา และเขตพระโขนง ซึ่งเชื่อมต่อกับเขตอุตสาหกรรมในอำเภอเจ้าสึงทราย และพระประแดงของจังหวัดสมุทรปราการ ทางด้านเหนือ เขตอุตสาหกรรมเริ่มปรากฏในพื้นที่ที่ติดต่อกับรังสิต จังหวัดปทุมธานี ในระยะนี้พื้นที่เขตชั้นกลางมีความหนาแน่นเพิ่มขึ้น และมีศูนย์กลางชุมชนเพิ่มขึ้นหลายแห่ง เช่น สะพานควาย สะพานใหม่ วงเวียนใหญ่ บางแค พระโขนง และบางกะปิ มีการปรับปรุงถนนหลายสาย เช่น ถนนรามคำแหง ถนนสุขาภิบาล 1 ถนนพัฒนาการ และถนนธนบุรี-ปากท่อ เป็นต้น (แผนที่ 3.6)

จากการศึกษาวิวัฒนาการการขยายตัวของกรุงเทพมหานคร จะเห็นได้ว่า ในระยะหลัง กรุงเทพมหานครมีการขยายตัวมายังเขตชั้นกลางมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่ทางด้านเหนือและตะวันออก ซึ่งได้แก่ เขตบางเขน เขตบางกะปิ และเขตพระโขนง ปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการขยายตัวก็คือ เส้นทางถนน ได้แก่ ถนนพหลโยธิน ถนนรามคำแหง และถนนสุขุมวิท และการขยายตัวนี้ก็คงมีต่อไปเรื่อย ๆ ตามเส้นทางคมนาคมสายใหม่ที่ตัดผ่านเขตพระโขนงเป็นเขตหนึ่งที่มีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว เนื่องจากมีถนนสายใหม่ ๆ เกิดขึ้น เช่น ถนนพัฒนาการ ถนนศรีนครินทร์ เป็นต้น การปล่อยให้เมืองเติบโตโดยไม่ได้มีการควบคุม ย่อมส่งผลกระทบต่อ

แผนที่ 3.4 โครงสร้างกรุงรัตนโกสินทร์สมัยใหม่ ปลายรัชกาลที่ 5

แผนที่ 3.5 การใช้ที่ดินหลักในเขตอำเภอใน กรุงรัตนโกสินทร์ สมัยรัชกาลที่ 7

พ.ศ. 2443
Built up area
13 Km²

พ.ศ. 2501
Built up area
50 Km²

พ.ศ. 2524
Built up area
330 Km²

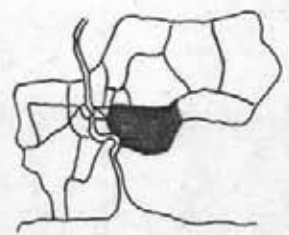
พ.ศ. 2470
Built up area
43 Km²

พ.ศ. 2514
Built up area
184 Km²

พ.ศ. 2496
Built up area
67 Km²

กรมวางผังเมือง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่มา: STERNSTIEN, LARRY, PORTRAIT OF BANGKOK (BANGKOK: BANGKOK METRO POLITAN, 1962), P.90, 91.

การศึกษาเพื่อวางแผนการใช้ที่ดินเขตพระโขนง ปี พ.ศ. 2539		
แสดง	การขยายตัวของกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2443 - 2524	
มาตราส่วน	แผนที่ 3.6	

อนาคตได้ ดังนั้น เพื่อป้องกันปัญหาที่จะเกิดตามมา จึงควรจะได้มีการศึกษาการใช้ที่ดินในเขตนี้เพื่อวางแผนให้มีการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ต่อไป

วิวัฒนาการการขยายตัวของเขตพระโขนง

เขตพระโขนงเดิมเป็นทุ่งนาเรียงกว้าง มีประชาชนอยู่น้อย ริมแม่น้ำเจ้าพระยาส่วนใหญ่จะเป็นที่สวน ในสมัยรัชกาลที่ 4 (ปี พ.ศ. 2400) ทวักกงสุลและพ่อค้าชาวต่างประเทศได้ทำหนังสือขอให้รัฐบาลไทยขุดคลองลัดจากบางนาถึงคลองผดุงกรุงเกษม โดยอ้างว่าการเดินทางมาถึงพระนครต้องใช้เวลาหลายวันเพราะน้ำเชี่ยวมาก จะขอลงไปตั้งห้างซื้อขายที่ได้ปากคลองพระโขนงตลอดถึงบางนา รัชกาลที่ 4 จึงโปรดให้ขุดคลองดังกล่าวขึ้น โดยเอาภูดินขึ้นมาถมเป็นถนนตั้งเหนือขนานไปกับลำคลอง พระราชทานชื่อว่า คลองถนนตรง ซึ่งเป็นประโยชน์ในการติดต่อกับหัวเมืองตะวันออกมาก (ทองค้อ กล้วยไม้ ๗ ยุทธยา 2527 : 26) ซึ่งต่อมาคลองถนนตรงก็คือ ถนนพระราม 4 นั่นเอง การคมนาคมในสมัยนั้นอาศัยทางน้ำ ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 5 ทรงสร้างทางรถไฟสายปากน้ำขึ้นเป็นสายแรกของประเทศ จากพระนครจะไปอำเภพระโขนงก็โดยอาศัยทางรถไฟสายปากน้ำนี้ ทำให้การติดต่อสะดวกยิ่งขึ้น ซึ่งในสมัยนั้นพระโขนงเป็นอำเภอ ขึ้นกับจังหวัดนครเขื่อนขันธ์ (จังหวัดสมุทรปราการ ในปัจจุบัน) ตัวที่ว่าการอำเภอตั้งอยู่ที่บริเวณวัดมหาบุศย์ แขวงสวนหลวง ต่อมาได้ย้ายที่ว่าการอำเภอมายัง ๗ บริเวณวัดสะพาน แขวงพระโขนง ขึ้นกับจังหวัดพระประแดง (เปลี่ยนชื่อจากนครเขื่อนขันธ์เดิมเป็นจังหวัดพระประแดง) ต่อมาได้มีการปรับปรุงเขตการปกครองใหม่ จังหวัดพระประแดงถูกเป็นอำเภอ ขึ้นกับจังหวัดสมุทรปราการ อำเภอพระโขนงเปลี่ยนมาขึ้นกับจังหวัดพระนคร เป็นอำเภอชั้นนอก ต่อมาได้ย้ายตัวที่ว่าการอำเภอมายังที่ริมถนนสุขุมวิท ปากซอยสุขุมวิท 54 จนถึงปัจจุบัน (งานปกครอง เขตพระโขนง 2525 : 1-2)

เขตพระโขนงในระยะหลัง ๆ เติบโตอย่างรวดเร็วมาก เป็นผลจากการตัดถนนสุขุมวิท ซึ่งเชื่อมต่อกับจังหวัดสมุทรปราการ ถนนบางนา-ตราด เชื่อมต่อกับจังหวัดทางภาคตะวันออกของประเทศ ทำให้เขตพระโขนงเป็นเส้นทางผ่านที่สำคัญไปยังจังหวัดใกล้เคียง นอกจากนั้น ยังมีถนนซอยที่เชื่อมต่อกับพื้นที่ที่อยู่ภายในเขตและภายนอกเขต ทำให้การคมนาคมติดต่อสะดวกมากยิ่งขึ้น ในระยะหลังมีการตัดถนนพัฒนาการ และถนนศรีนครินทร์ เป็นการเปิดพื้นที่ให้ขยายตัวมาทางด้านตะวันออกมากยิ่งขึ้น พื้นที่เกษตรที่มีอยู่เดิมลดจำนวนไปอย่างรวดเร็ว มีการขยายตัว

ทางด้านที่อยู่อาศัยและพาณิชย์ไปตามถนนสายต่าง ๆ แทนที่ การใช้ที่ดินภายในเขตมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และมีแนวโน้มที่จะขยายตัวต่อไปเรื่อย ๆ ซึ่งจะได้ศึกษาในรายละเอียด เรื่องการใช้ที่ดินต่อไป

สภาพทางกายภาพ

1. ที่ตั้งและการแบ่งเขตการปกครอง เขตพระโขนงจัดเป็นเขตหนึ่งในจำนวน 7 เขตชั้นกลางของกรุงเทพมหานคร มีพื้นที่ทั้งสิ้นประมาณ 143.559 ตารางกิโลเมตร หรือคิดเป็นร้อยละ 9.15 ของพื้นที่กรุงเทพมหานคร สภาพโดยทั่วไปของพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มระดับต่ำ ตั้งอยู่ทางด้านตะวันออกเฉียงใต้ของแม่น้ำเจ้าพระยา โดยมีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่รอบข้าง ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับ เขตห้วยขวาง เขตบางกะปิ โดยมีคลองแสนแสบ คลองกะจะ และคลองวังใหญ่เป็นแนวเขต

ทิศใต้ ติดกับแม่น้ำเจ้าพระยาที่เขตยานนาวาตรงทางรถไฟช่องนนทรี และติดต่อกับ เขตอำเภอมืองสมุทรปราการตรงซอยแบริ่ง

ทิศตะวันออก ติดต่อกับเขตลาดกระบัง อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ โดยมีคลองแม่จัน คลองตาตุก คลองสิงห์โต คลองสตูด เป็นแนวเขต

ทิศตะวันตก ติดต่อกับเขตปทุมวัน เขตยานนาวา โดยมีทางรถไฟสายช่องนนทรี เป็นแนวเขต

เขตพระโขนงในปัจจุบันได้แบ่งเขตการปกครองออกเป็น ๖ แขวง ได้แก่

แขวงคลองเตย	มีพื้นที่ประมาณ	8.231	ตารางกิโลเมตร
แขวงคลองตัน	มีพื้นที่ประมาณ	11.655	ตารางกิโลเมตร
แขวงพระโขนง	มีพื้นที่ประมาณ	7.307	ตารางกิโลเมตร
แขวงบางนา	มีพื้นที่ประมาณ	19.583	ตารางกิโลเมตร
แขวงบางจาก	มีพื้นที่ประมาณ	14.304	ตารางกิโลเมตร

แขวงสวนหลวง	มีพื้นที่ประมาณ	20.747	ตารางกิโลเมตร
แขวงหนองบอน	มีพื้นที่ประมาณ	14.514	ตารางกิโลเมตร
แขวงประเวศ	มีพื้นที่ประมาณ	32.046	ตารางกิโลเมตร
แขวงดอกไม้	มีพื้นที่ประมาณ	15.172	ตารางกิโลเมตร

แขวงต่าง ๆ ในเขตพระโขนงส่วนใหญ่ได้ยกเลิกหมู่บ้านหมดแล้ว ยกเว้นแขวงประเวศ และแขวงดอกไม้ซึ่งเป็นแขวงชั้นนอก ยังคงมีหมู่บ้านอยู่จำนวน 17 แห่ง และ 12 แห่ง ตามลำดับ

2. ลักษณะภูมิประเทศ ลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไปของเขตพระโขนงก็เช่นเดียวกับเขตอื่น ๆ ของกรุงเทพมหานคร คือเป็นที่ราบ ประกอบด้วยคูคลองน้อยใหญ่เป็นจำนวนมาก (แผนที่ 3.7) ทั้งคูคลองที่อยู่ในสภาพสมบูรณ์ มีน้ำไหลตลอดปี และคูคลองที่ตื้นเขินรวมกันประมาณ 41 คลอง (มีคลองที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมชลประทานเพียง 1 คลอง ซึ่งอยู่ในโครงการชลประทานคลองด่าน ได้แก่ คลองตัน) แต่เดิมเกือบทุกคลองใช้เพื่อทำการเกษตร อุปโภคบริโภค ตลอดจนคมนาคมขนส่งของประชาชนในแขวงต่าง ๆ แต่ปัจจุบันมีคลองส่วนหนึ่งที่มีสภาพตื้นเขิน และไม่ได้ใช้เพื่อการเกษตรต่อไปแล้ว หลายคลองใช้สอยไม่ได้ตลอดปี เพราะประสบกับปัญหาน้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรมและอาคารอยู่อาศัยตามหมู่บ้านจันทรวร สำหรับระดับพื้นที่ของเขตพระโขนงนั้นค่อนข้างต่ำ จากการวัดโดยการเดินระดับของกรมแผนที่ทหารเมื่อต้นปี 2523 พบว่า ระดับพื้นดินที่เขตพระโขนงสูงเพียง 55 ซม. และที่บางนาสูงเพียง 86 ซม. เหนือระดับน้ำทะเลปานกลาง (จินตนา นพพันธ์ 2529 : 30) (แผนที่ 3.8) จากลักษณะภูมิประเทศที่มีระดับต่ำมากนี้เอง ทำให้เขตพระโขนงประสบกับปัญหาน้ำท่วมอยู่เสมอ

3. ลักษณะทางธรณีวิทยา

สมรณะดิน จากสภาพพื้นที่ของเขตพระโขนงซึ่งเป็นที่ราบลุ่มของทั้งคลองประเวศบุรีรมย์ ทำให้ดินในเขตพระโขนงเป็นดินชนิด P - I และ P - IIa (ตามการจำแนกชนิดของดิน กรมพัฒนาที่ดิน) ซึ่งเป็นดินที่มีคุณสมบัติเหมาะสมอย่างยิ่งสำหรับการปลูกข้าว (แผนที่ 3.9)

การทรุดตัวของผิวดิน เขตพระโขนงมีการทรุดตัวของพื้นดินทุกบริเวณของเขต โดยมีระดับการทรุดตัวมากกว่า 10 ซม./ปี ทางด้านตะวันออกของเขต และมีระดับการทรุดตัวประมาณ 5-10 ซม./ปี ทางด้านตะวันตกของเขต (Bangkok Metropolitan Region Study) (แผนที่ ๓.1๐)

4. โครงการขุดลอกคลอง โครงการขุดลอกคลองในเขตพระโขนงมี 4 ประเภท คือ

ทางรถไฟ เส้นทางรถไฟที่ผ่านพื้นที่เขตพระโขนงคือ เส้นทางสายตะวันออก เริ่มต้นจากสถานีรถไฟกรุงเทพ ผ่านเขตปทุมวัน เขตพญาไท เขตพระโขนง และเขตลาดกระบัง ไปจังหวัดฉะเชิงเทรา และปราจีนบุรี ระยะทางจากสถานีกรุงเทพ ถึงจังหวัดฉะเชิงเทรา ประมาณ 40 กิโลเมตร มีจุดรับส่งและสถานีในกรุงเทพมหานคร 8 แห่ง สถานีรับส่งที่ผ่านพื้นที่เขตพระโขนงมี 2 แห่ง คือ สถานีบ้านหัวหมาก อยู่ในแขวงสวนหลวง และสถานีบ้านทับช้าง อยู่ในแขวงประเวศ (แผนที่ ๓.11)

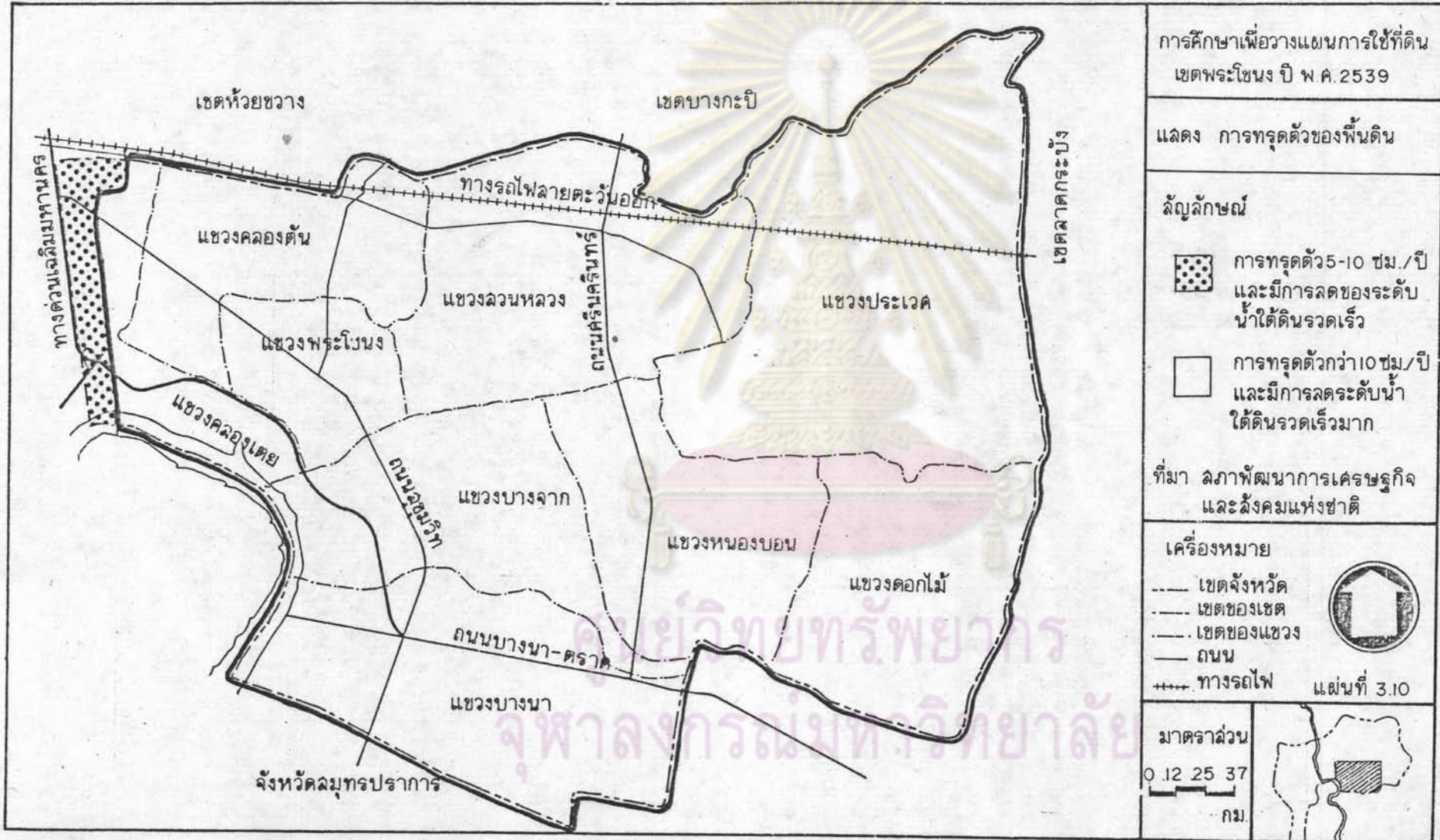
ทางถนน เส้นทางคมนาคมสายหลักของเขตพระโขนง คือ ทางถนน ทางหลวงแผ่นดินที่ผ่านพื้นที่เขตพระโขนงมี 2 สาย คือ

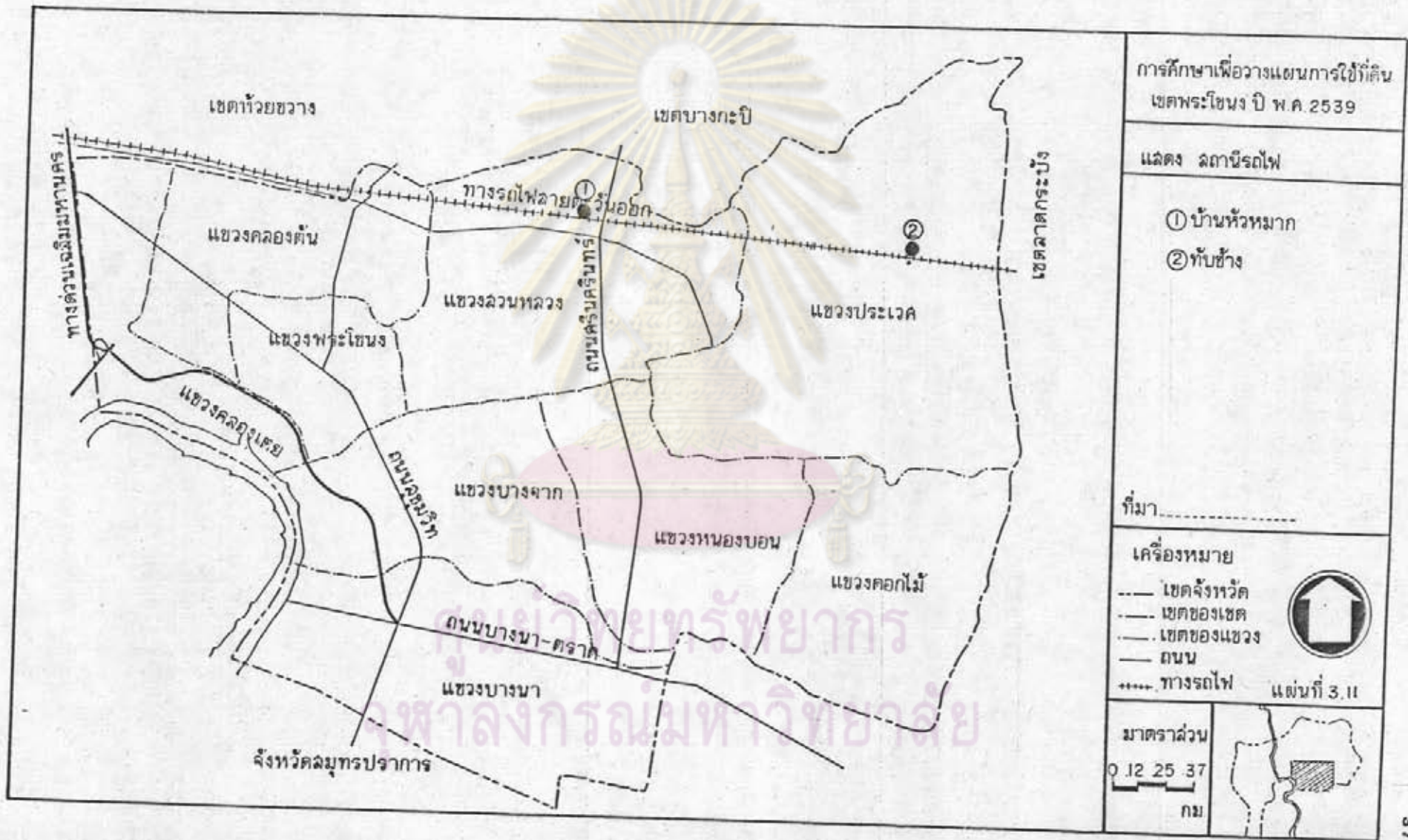
- ทางหลวงแผ่นดินสาย 3 (สุขุมวิท) ผ่านเขตพระโขนง เข้าเขตจังหวัดสมุทรปราการ ติดต่อกับเขตต่าง ๆ ทางภาคตะวันออก สมัยก่อนทางหลวงแผ่นดินสายนี้เป็นเส้นทางสายหลักของภาคตะวันออก ปัจจุบันส่วนใหญ่ให้ทางหลวงสาย ๓4 แทน

- ทางหลวงหมายเลข ๓4 (ถนนบางนา-ตราด) ผ่านเขตพระโขนงเข้าจังหวัดสมุทรปราการไปจังหวัดต่าง ๆ ทางภาคตะวันออก โดยไปเชื่อมกับทางหลวงหมายเลข ๓ ในเขตจังหวัดฉะเชิงเทรา

นอกจากนั้น ยังมีถนนสายสำคัญ ๆ อีก เช่น ถนนพระราม 4 ถนนศรีนครินทร์ ถนนพัฒนาการ ฯลฯ และซอยแยกต่าง ๆ ซึ่งจะพูดถึงรายละเอียดในเรื่องสาธารณูปโภคภายในเขตพระโขนง

ทางลำคลอง จากที่ได้กล่าวมาแล้วว่า สภาพภูมิประเทศของเขตพระโขนงประกอบด้วยลำคลองน้อยใหญ่มากมาย ดังนั้น การติดต่อภายในชุมชนหรือกับชุมชนอื่นที่อยู่ใกล้เคียง

การศึกษาเพื่อวางแผนการใช้ที่ดิน
เขตพระโขนง ปี พ.ศ. 2539

แสดง สถานีรถไฟ

- ① บ้านหัวหมาก
- ② ทับช้าง

ที่มา

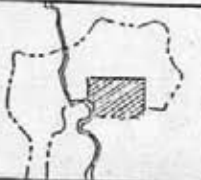
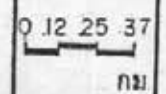
เครื่องหมาย

- เขตจังหวัด
- เขตของเขต
- เขตของแขวง
- ถนน
- ++++ ทางรถไฟ

แผนที่ 3.11

มาตราส่วน

จึงยังคงใช้คลองเป็นเส้นทางคมนาคมอยู่ โดยเฉพาะประชาชนที่มีบ้านเรือนอยู่ริมน้ำ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเรือส่วนตัวไม่ใช่เรือโดยสาร

ระบบทางพิเศษ ระบบทางพิเศษ หมายถึง ระบบทางด่วน ระบบรถไฟฟ้าขนส่งมวลชน ทางด่วนในปัจจุบันได้เปิดบริการแล้ว 3 สาย ซึ่งเป็นโครงการระยะที่ 1 คือ สายดินแดง-ท่าเรือ มีความยาวประมาณ 8-9 กิโลเมตร สายบางนา-ท่าเรือ ความยาวประมาณ 1.9 กิโลเมตร และสายดาวคะนอง-ท่าเรือ ความยาวประมาณ 10.3 กิโลเมตร โครงการที่ 1 นี้ มีจุดขึ้นลงประมาณ 26 แห่ง ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มเขตชั้นกลางโดยเฉพาะเขตพระโขนงและยานนาวา โดยที่เขตพระโขนงมีจุดขึ้นลง 9 จุด (ตาราง 3.1)

5. สภาพการใช้ที่ดิน

5.1 สภาพการใช้ที่ดินของกรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2526

จากตารางที่ 3.2 และแผนที่ 3.12 พบว่า ในปี พ.ศ. 2526 กรุงเทพมหานครมีพื้นที่เมือง (built-up area) ประมาณ 279,769.88 ไร่ หรือร้อยละ 28.53 ยังมีพื้นที่เกษตร ที่ว่าง และคูคลองอีกประมาณ 700,690.75 ไร่ หรือร้อยละ 71.47 โดยเขตชั้นในเป็นเขตที่มีสัดส่วนการใช้ที่ดินประเภทเมืองประมาณร้อยละ 78.21 ของพื้นที่ทั้งหมด ขณะที่เขตชั้นกลางมีการใช้ที่ดินประเภทเมือง ประมาณร้อยละ 47.17 และเขตชั้นนอกมีพื้นที่เมืองประมาณร้อยละ 8.61 เท่านั้น จากสภาพดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าเขตชั้นในมีการใช้ที่ดินค่อนข้างหนาแน่น มีพื้นที่ว่างเหลือสำหรับการพัฒนาน้อยมาก ในขณะที่เขตชั้นนอกยังมีพื้นที่เกษตรและที่ว่างอีกมาก โดยสามารถจำแนกสภาพการใช้ที่ดินได้ดังนี้คือ

พื้นที่อยู่อาศัย ในปี พ.ศ. 2526 กรุงเทพมหานครมีการใช้ที่ดินสำหรับการอยู่อาศัยประมาณ 159,572.28 ไร่ ส่วนใหญ่อยู่ในเขตชั้นกลาง ประมาณ 113,102.62 ไร่ โดยเฉพาะในเขตบางเขน บางกะปิ และพระโขนง โดยส่วนใหญ่จะอยู่บริเวณสองฟากถนนสายสำคัญ ๆ เช่น ถนนลาดพร้าว ถนนวิภาวดีรังสิต ถนนพหลโยธิน ถนนรามอินทรา ถนนสุขุมวิท เป็นต้น พื้นที่อยู่อาศัยในเขตชั้นกลางส่วนใหญ่เป็นที่อยู่อาศัยที่มีความหนาแน่นไม่มากนัก รวมตัวกันเป็นกลุ่ม ๆ ในลักษณะของบ้านจัดสรรเป็นส่วนใหญ่ โดยแทรกตัวปะปนกับพื้นที่ว่างและพื้นที่เกษตร

ตาราง 3.1 ระดับการให้บริการของโครงการคมนาคมในปัจจุบันและอนาคต จำแนกเป็นรายเขต

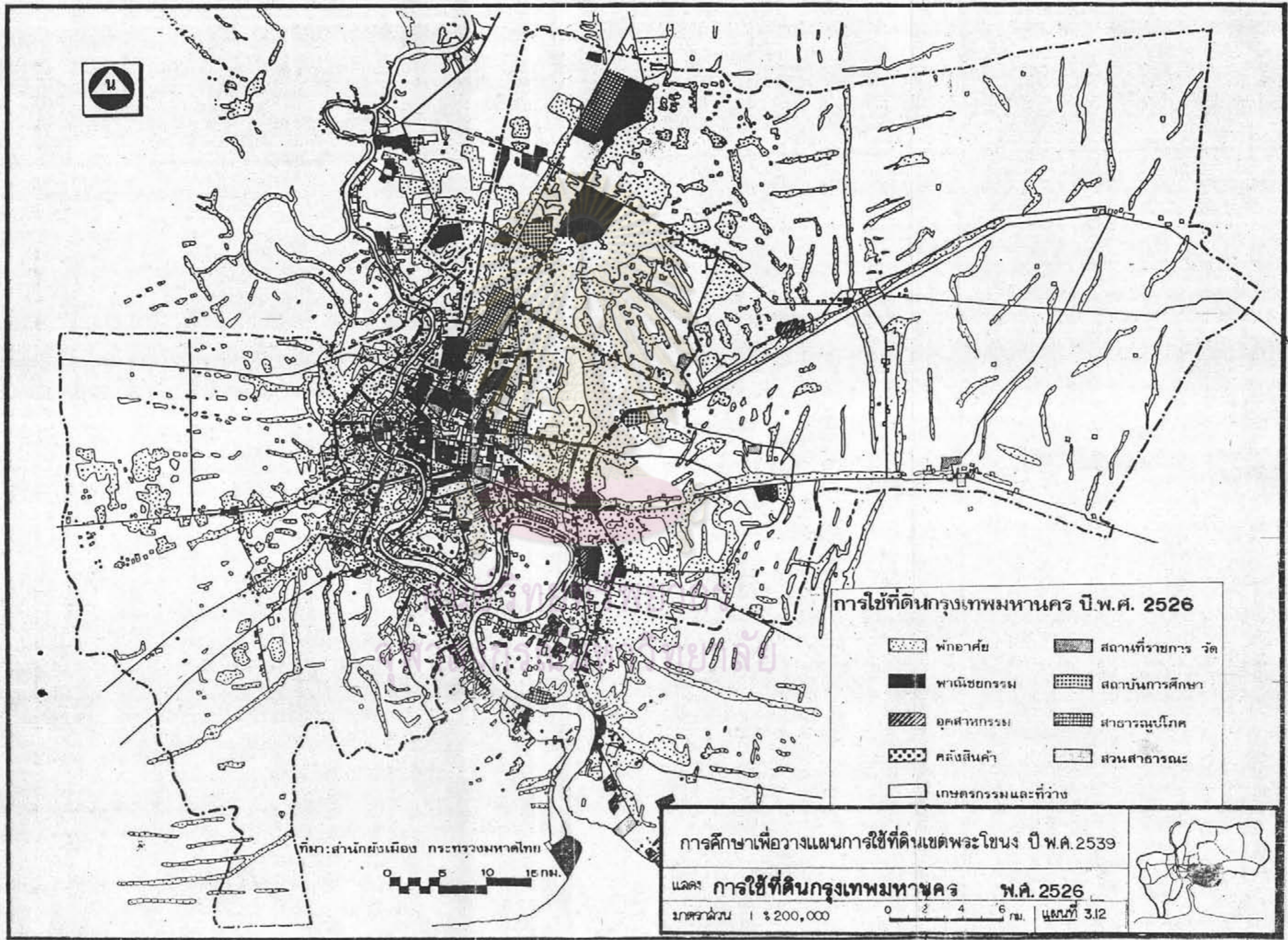
เขตการปกครอง	จุดขึ้นลงทางด่วน		สถานีรับส่ง ของระบบรถ ไฟฟ้าขนส่ง มวลชน	ท่าเรือรับส่ง ผู้โดยสาร
	ระยะที่ 1	ระยะที่ 2		
เขตใน	6	28	39	43
1. พระนคร	-	-	-	13
2. ป้อมปราบฯ	-	-	3	-
3. สัมพันธวงศ์	-	-	1	5
4. ปทุมวัน	2	4	3	-
5. บางรัก	-	4	3	4
6. ดุสิต	-	-	12	5
7. ญาไท	4	16	4	-
8. ห้วยขวาง	-	4	8	1
9. ธนบุรี	-	-	6	1
10. คลองสาน	-	-	2	11
11. บางกอกใหญ่	-	-	-	3
เขตชั้นกลาง	18	12	17	23
12. ยานนาวา	7	6	2	3
13. พระโขนง	9	-	9	2
14. บางกะปิ	-	2	-	-
15. บางเขน	-	4	5	-
16. บางกอกน้อย	-	-	-	13
17. ภาษีเจริญ	-	-	-	5
18. ราษฎร์บูรณะ	2	-	1	-
เขตชั้นนอก	2	-	-	5
19. หนองจอก	-	-	-	-
20. มีนบุรี	-	-	-	-
21. ลาดกระบัง	-	-	-	-
22. บางขุนเทียน	2	-	-	1
23. ดุสิตธานี	-	-	-	3
24. หนองแขม	-	-	-	1
รวม	26	40	56	71

ที่มา : รายงานการวิจัยกรุงเทพมหานคร 2545

ตารางที่ 3.2. การใช้จ่ายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2526

ประเภทการใช้จ่าย	สิ่งก่อสร้าง		พาหนะรถยนต์		อุตสาหกรรม + ครัวเรือน		บริการสังคม		บริการราชการ		สาธารณูปโภค		สาธารณูปการ		สินค้าราชการ		อื่นๆ		รวม		รวม + 100%		รวม	
	ไร่	จำนวนหน่วย	ไร่	จำนวนหน่วย	ไร่	จำนวนหน่วย	ไร่	จำนวนหน่วย	ไร่	จำนวนหน่วย	ไร่	จำนวนหน่วย	ไร่	จำนวนหน่วย	ไร่	จำนวนหน่วย	ไร่	จำนวนหน่วย	ไร่	จำนวนหน่วย	ไร่	จำนวนหน่วย		
รวม	182.54	6.35	875.00	30.44	15.63	.54	224.44	7.81	656.25	22.83	59.85	2.08	359.10	12.40	104.75	3.64	397.17	13.82	2,874.73	83.08	585.27	16.91	3,460.00	100
ปีงบประมาณ	150.56	12.70	614.84	51.85	-	-	62.50	5.27	94.10	7.93	28.23	2.38	94.10	7.93	-	-	141.59	11.94	1,185.92	98.26	20.96	1.74	1,206.88	100
งบอุดหนุน	1,313.71	26.36	1,268.75	25.46	-	-	645.21	12.95	430.18	8.63	215.08	4.32	62.50	1.25	693.01	13.91	354.65	7.12	4,983.09	95.27	247.52	4.73	5,230.61	100
งบลงทุน	-	-	653.35	81.29	-	-	15.63	1.94	15.63	1.94	-	-	62.21	8.24	-	-	52.99	6.59	803.75	90.82	81.25	9.18	885.00	100
งบดำเนินงาน	1,455.08	43.49	968.75	28.95	15.63	.47	220.56	6.59	167.45	5.01	87.06	2.60	52.26	1.58	-	-	379.11	11.33	334.591	96.70	114.09	3.30	3,460.00	100
งบอุดหนุน	2,653.83	62.21	859.38	8.49	671.88	6.64	781.25	7.72	3,024.87	29.87	455.80	4.50	234.81	2.32	621.55	6.14	821.39	8.11	10,124.76	72.94	3,756.49	27.06	13,881.25	100
งบรายได้	3,361.52	33.01	1,588.75	15.40	62.51	.61	604.56	5.94	2,499.80	24.51	1,044.07	10.25	73.52	.72	58.82	.58	909.91	8.94	10,183.54	93.49	709.57	6.51	10,893.11	100
งบอุดหนุน	5,171.13	68.59	1,075.13	14.26	85.48	1.13	170.95	2.27	327.63	4.35	145.85	1.94	85.47	1.13	71.21	.94	406.11	5.39	7,538.96	53.19	6,635.42	46.81	14,174.38	100
งบอุดหนุน	1,801.97	41.48	1,155.28	26.59	256.25	5.90	354.21	8.15	308.07	7.01	30.81	.71	123.23	2.84	30.81	.71	283.71	6.53	4,344.36	80.58	1,046.89	19.42	5,391.25	100
งบอุดหนุน	1,588.76	51.21	610.12	19.67	274.50	8.85	105.38	3.53	121.97	3.93	45.74	1.47	152.48	4.91	-	-	199.45	6.43	3,102.40	82.03	679.48	17.97	3,781.88	100
งบอุดหนุน	2,009.13	60.72	437.50	13.22	156.25	4.72	155.75	4.71	166.89	5.65	77.88	2.35	155.75	4.71	31.15	.94	98.66	2.98	2,308.9	85.67	553.6	14.33	3,862.50	100
งบอุดหนุน	19,688.24	38.01	10,086.85	19.47	1,538.13	2.92	3,344.44	6.46	7,832.84	15.12	2,190.37	4.23	1,459.43	2.82	1,611.30	3.11	4,044.72	7.81	51,796.32	78.21	14,430.54	21.79	66,226.86	100
งบอุดหนุน	7,820.48	50.25	1,100.00	7.07	2,856.01	18.35	655.87	4.21	1,575.31	10.15	57.50	.37	460.02	2.98	61.96	.40	976.70	6.27	15,563.85	67.47	7,504.28	32.53	23,068.13	100
งบอุดหนุน	27,780.83	66.80	3,593.75	8.64	4,065.63	9.78	885.67	2.13	1,942.77	6.67	557.12	1.34	328.56	.79	599.97	1.44	1,834.35	4.41	41,588.65	46.35	48,135.73	53.65	89,724.38	100
งบอุดหนุน	30,879.49	51.10	2,984.38	4.94	1,468.76	2.43	2,319.72	3.84	11,327.50	18.75	6,552.48	10.84	316.33	.52	1,468.75	2.43	3,112.01	5.15	60,429.42	57.11	45,389.33	42.89	105,818.75	100
งบอุดหนุน	29,132.73	77.52	2,343.75	6.24	1,421.88	3.78	986.18	2.62	334.38	.89	19.40	.05	226.34	.60	1,776.04	4.73	1,340.05	3.57	37,580.75	40.28	55,721.13	59.72	93,301.88	100
งบอุดหนุน	5,934.97	66.62	1,171.88	13.38	171.88	1.96	179.08	2.04	567.11	6.48	59.69	.68	238.77	2.73	-	-	535.28	6.11	8,758.66	60.13	5,896.34	39.87	14,655.00	100
งบอุดหนุน	7,065.62	66.34	1,031.25	9.68	828.13	7.78	426.49	4.00	113.73	1.07	85.29	.80	270.11	2.54	255.92	2.40	573.57	5.39	10,650.11	31.59	23,066.77	68.41	33,713.88	100
งบอุดหนุน	4,588.50	57.46	562.50	7.04	1,906.25	23.82	254.35	3.19	67.09	.84	40.25	.50	67.09	.84	187.83	2.35	311.92	3.91	7,956.28	29.80	18,809.97	70.20	26,766.25	100
งบอุดหนุน	113,102.62	61.95	12,787.51	7.00	12,718.54	6.92	1,707.86	3.13	15,927.89	8.73	7,371.23	4.04	1,907.22	1.04	4,350.47	2.38	8,683.81	4.76	182,557.72	47.17	204,433.55	52.83	386,991.27	100
งบอุดหนุน	2,579.20	54.80	78.13	1.66	119.27	2.53	208.72	4.44	59.84	1.27	134.18	2.85	170.67	3.63	-	-	1,356.33	29.82	4,706.14	3.19	142,956.99	96.81	147,663.23	100
งบอุดหนุน	6,703.12	80.83	246.06	2.97	781.25	9.42	169.17	2.04	107.65	1.30	46.13	.56	169.17	2.04	-	-	69.89	.84	8,272.44	7.61	100,664.44	92.39	108,938.88	100
งบอุดหนุน	5,404.38	51.45	218.75	2.08	2,734.38	26.03	928.64	8.84	121.79	1.16	45.65	.44	173.01	1.30	152.25	1.45	761.50	7.25	10,504.36	13.57	56,907.57	89.18	77,411.88	100
งบอุดหนุน	6,674.23	54.46	859.38	7.01	1,825.69	14.90	478.87	3.91	93.75	.76	31.00	.29	613.55	5.91	-	-	1,679.26	13.70	12,255.73	16.82	100,564.77	89.18	113,222.50	100
งบอุดหนุน	2,968.75	58.83	140.62	2.79	42.55	.94	184.43	3.65	107.23	2.13	56.75	1.12	269.54	5.34	99.30	1.97	1,177.45	23.33	5,046.62	10.13	44,764.61	89.87	49,811.23	100
งบอุดหนุน	2,541.74	53.18	234.38	5.08	574.14	12.45	186.21	4.04	254.85	5.53	62.07	1.35	186.20	4.04	-	-	860.96	14.23	4,510.55	15.26	25,544.33	84.72	30,172.88	100
งบอุดหนุน	26,781.42	58.97	1,777.32	3.91	6,077.28	13.38	2,156.04	4.75	244.21	1.64	375.79	.82	1,548.14	3.41	251.55	.55	5,705.31	12.56	45,415.84	8.41	481,826.66	91.34	527,242.50	100
งบอุดหนุน	159,572.28	57.04	24,551.68	8.81	20,333.95	7.27	11,208.34	4.01	24,505.64	8.76	9,937.89	3.55	7.79	1.75	6,213.32	2.22	18,433.99	6.59	277,765.98	74.11	770,890.73	71.47	980,460.63	100

การใช้ที่ดินกรุงเทพมหานคร ปีพ.ศ. 2526

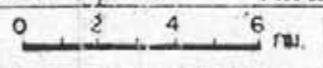
พักอาศัย	สถานที่ราชการ วัด
พาณิชยกรรม	สถาบันการศึกษา
อุตสาหกรรม	สาธารณูปโภค
คลังสินค้า	สวนสาธารณะ
เขตกรรมและที่ว่าง	

ที่ทำการสำนักงานเมือง กระทรวงมหาดไทย

การศึกษาเพื่อวางแผนการใช้ที่ดินเขตพระโขนง ปีพ.ศ. 2539

แสดง การใช้ที่ดินกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2526

มาตราส่วน 1 : 200,000 แผนที่ 3.12

พาณิชย์กรรม กรุงเทพมหานครมีการใช้ที่ดินสำหรับการพาณิชย์กรรม
ประมาณ 24,651.68 ไร่ ส่วนใหญ่อยู่ในเขตชั้นกลางและชั้นใน โดยในเขตชั้นกลางจะมีพื้นที่
พาณิชย์กรรมมากที่สุดประมาณ 12,787.51 ไร่ เขตชั้นในมีประมาณ 10,086.85 ไร่ และเขต
ชั้นนอกมีเพียง 1,777.32 ไร่เท่านั้น เขตที่มีพื้นที่พาณิชย์กรรมมากที่สุด คือ เขตพระโขนง
เขตบางเขน และเขตบางกะปิ ตามลำดับ

อุตสาหกรรม พื้นที่อุตสาหกรรมมีประมาณ 20,333.95 ไร่ ส่วนใหญ่
อยู่ในเขตชั้นกลางและชั้นนอก โดยในเขตชั้นกลางมีพื้นที่อุตสาหกรรมมากที่สุดประมาณ 12,718.54
ไร่ ในเขตชั้นนอกมีพื้นที่อุตสาหกรรมประมาณ 6,077.28 ไร่ เขตที่มีอุตสาหกรรมมากที่สุดคือ
เขตพระโขนง รองลงมาคือ เขตยานนาวา และเขตลาดกระบัง ตามลำดับ

สถานับการศึกษา การใช้ที่ดินสำหรับสถานับการศึกษามีประมาณ
11,208.34 ไร่ โดยมีมากที่สุดในเขตชั้นกลาง ประมาณ 5,707.86 ไร่ เขตที่มีพื้นที่สถานับ
การศึกษามากที่สุดคือ เขตบางเขน รองลงมาคือ เขตบางกะปิ และเขตลาดกระบัง

สถานที่ราชการ การใช้ที่ดินสำหรับสถานที่ราชการมีประมาณ 24,505.64
ไร่ ส่วนใหญ่อยู่ในเขตชั้นกลางประมาณ 15,927.89 ไร่ เขตที่มีการใช้ที่ดินสำหรับสถานที่ราชการ
มากที่สุดคือ เขตบางเขน ประมาณ 11,327.50 ไร่ ส่วนใหญ่จะเป็นพื้นที่ทหาร

สาธารณูปโภค พื้นที่สาธารณูปโภค ได้แก่ ที่ตั้งของสถานีไฟฟ้า ประปา
ไปรษณีย์-โทรเลข เป็นต้น โดยกรุงเทพมหานครมีพื้นที่สาธารณูปโภคและสาธารณูปการประมาณ
9,937.89 ไร่ มีมากที่สุดในเขตชั้นกลาง เขตที่มีการใช้ที่ดินด้านนี้มากที่สุด คือ เขตบางเขน
รองลงมาคือ เขตพญาไท

ศาสนสถาน กรุงเทพมหานครมีการใช้ที่ดินสำหรับศาสนสถานประมาณ
4,912.79 ไร่ และเป็นการใช้ที่ดินประเภทเมืองที่มีพื้นที่น้อยที่สุด เมื่อเทียบกับการใช้ที่ดิน
ประเภทอื่น เขตชั้นกลางมีพื้นที่ศาสนสถานมากที่สุด โดยเขตที่มีพื้นที่ศาสนสถานมากที่สุดคือ
เขตบางขุนเทียน รองลงมาคือ เขตยานนาวา และเขตพระโขนง ตามลำดับ

สวนสาธารณะและสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ สวนสาธารณะในเขตกรุงเทพ
มหานครมีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 6,213.32 ไร่ โดยมีมากที่สุดในเขตชั้นกลาง คือ เขตบางกะปิ
รองลงมาคือ เขตบางเขน

จากสภาพการใช้ที่ดินดังกล่าว จะเห็นว่าการใช้ที่ดินเกือบทุกประเภทมีพื้นที่มากที่สุด ในเขตชั้นกลาง เนื่องจากเป็นเขตใหญ่ มีพื้นที่มาก โดยเฉพาะในเขตบางเขน เขตบางกะปิ และเขตพระโขนง จะมีพื้นที่การใช้ที่ดินด้านที่อยู่อาศัย พาณิชยกรรม สถานที่ราชการ อุตสาหกรรม และสวนสาธารณะมากกว่าเขตอื่น ๆ ถึงแม้ว่าเขตดังกล่าวจะมีพื้นที่การใช้ที่ดินแต่ละประเภทค่อนข้างสูง แต่ก็ยังเหลือพื้นที่ว่างที่ยังไม่ได้พัฒนาสำหรับรองรับการขยายตัวของเมืองอีกมาก ในขณะที่เขตชั้นใน เกือบจะไม่มีที่ว่างเหลืออยู่เลย

5.2 สภาพการใช้ที่ดินของเขตพระโขนง ปี พ.ศ. 2528

เขตพระโขนงมีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 89,724.375 ไร่ มีการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทเมืองแล้วประมาณ 47,389.198 ไร่ หรือประมาณร้อยละ 52.82 ของพื้นที่ทั้งหมด นอกนั้นเป็นพื้นที่ว่าง ว่างเปล่าคลอง และพื้นที่เกษตรกรรม โดยมีพื้นที่เกษตรกรรมเหลืออยู่ประมาณ 10,631.145 ไร่หรือร้อยละ 11.85 ของพื้นที่ทั้งหมด พื้นที่ที่ใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทเมืองนี้ มากกว่าครึ่งหนึ่งใช้เป็นที่อยู่อาศัย คือประมาณร้อยละ 32.43 ของพื้นที่เขต รองลงมาคือการใช้ที่ดินสำหรับอุตสาหกรรมประมาณร้อยละ 8.85 พาณิชยกรรมร้อยละ 4.75 พื้นที่สถานที่ราชการและพื้นที่ถนน ตามลำดับ (ตาราง 3.3) สำหรับการใช้ที่ดินในระดับแขวงอาจสรุปลักษณะการใช้ที่ดินตามประเภทการใช้ที่ดิน ได้ดังนี้

พื้นที่อยู่อาศัย เขตพระโขนงมีการใช้ที่ดินสำหรับพักอาศัยประมาณ 29,100.470 ไร่ หรือประมาณร้อยละ 32.43 ของพื้นที่เขตทั้งหมด โดยแขวงที่มีพื้นที่สำหรับการพักอาศัยมากที่สุดคือ แขวงบางนา ประมาณ 4,655.581 ไร่ หรือร้อยละ 16.00 ของพื้นที่พักอาศัยในเขตพระโขนงทั้งหมด รองลงมาคือ แขวงสวนหลวง ประมาณ 4,422.883 ไร่ หรือประมาณร้อยละ 15.20 แขวงคลองตัน ประมาณร้อยละ 14.78 และแขวงประเวศ แขวงบางจาก แขวงหนองบอน ฯลฯ ตามลำดับ และถ้าพิจารณาสัดส่วนการใช้ที่ดินสำหรับการพักอาศัยกับการใช้ที่ดินประเภทเมือง (built-up area) พบว่า ทุกแขวงมีสัดส่วนการใช้ที่ดินสำหรับการพักอาศัยสูงกว่าการใช้ที่ดินประเภทอื่น โดยแขวงคลองตัน เป็นแขวงที่มีสัดส่วนการใช้ที่ดินสำหรับพักอาศัยสูงสุด คือประมาณร้อยละ 59.03 ของพื้นที่แขวง รองลงมาคือ แขวงพระโขนงและแขวงบางจาก ประมาณร้อยละ 43.84 และ 42.62 ตามลำดับ

תוצאות 3.3 של תוכנית המחקר והפיתוח של משרד החקלאות והמזון, 2018

שנה/קטגוריה	כספים, מיליון ₪		מחלקות המחקר והפיתוח											
			מחקר בסיסי	מחקר אפליקטיבי	מחקר פיתוח	מחקר יישומי	מחקר טכני	מחקר מנהלתי	מחקר חינוכי	מחקר ייעוץ	מחקר שיווק	מחקר אחר	מחקר אחר	מחקר אחר
מחקר בסיסי	₪	89,724.375	25,100.470	4,257.526	7,540.510	2,525.342	257.926	258.502	61.602	115.602	2,270.918	30,523.014	781.018	10,631.145
	אחוזים	100.00	28.03	4.75	8.41	2.81	0.29	0.29	0.07	0.13	2.53	34.46	0.87	11.85
מחקר אפליקטיבי	₪	5,144.375	1,663.509	696.960	598.420	1,333.776	249.487	21.181	0.598	37.576	240.867	6.186	115.406	-
	אחוזים	5.74	18.47	7.55	6.67	15.03	2.79	0.02	0.07	0.42	2.72	0.07	1.28	-
מחקר פיתוח	₪	7,284.375	4,299.741	829.743	443.206	54.323	69.606	15.225	45.165	46.144	368.045	964.798	142.897	5.452
	אחוזים	8.12	47.83	9.23	4.93	0.60	0.77	0.17	0.50	0.51	4.10	10.75	1.63	0.06
מחקר יישומי	₪	4,566.875	2,002.123	700.858	385.067	85.994	49.173	25.020	-	0.803	260.562	974.075	83.121	0.179
	אחוזים	5.09	22.31	7.81	4.29	0.95	0.54	0.28	-	0.00	2.25	10.86	0.92	0.00
מחקר טכני	₪	12,239.375	4,655.581	187.458	2,545.116	598.955	88.136	32.633	0.550	4.546	239.621	3,166.517	72.727	247.535
	אחוזים	13.64	51.89	2.09	28.35	6.67	0.97	0.36	0.00	0.05	2.11	35.28	0.80	2.75
מחקר מנהלתי	₪	8,940.000	3,810.296	213.246	1,593.562	149.088	114.461	36.965	5.301	-	260.768	2,377.980	65.796	312.537
	אחוזים	9.98	42.46	2.39	17.66	1.67	1.28	0.41	0.59	-	2.25	26.72	0.74	3.50
מחקר חינוכי	₪	12,566.875	4,422.883	1,215.722	478.986	8.123	48.137	66.233	9.588	26.121	539.547	5,593.973	189.318	366.244
	אחוזים	14.01	49.28	13.65	5.34	0.09	0.53	0.74	0.11	0.29	4.78	62.33	2.13	4.07
מחקר ייעוץ	₪	9,070.625	3,415.317	81.529	704.517	3.998	33.125	8.040	-	0.027	49.982	4,220.991	4.449	568.250
	אחוזים	10.11	38.10	0.91	7.86	0.04	0.37	0.09	-	0.03	0.44	47.23	0.05	6.26
מחקר שיווק	₪	20,029.375	3,944.375	267.538	695.353	291.427	71.771	40.465	-	0.337	85.729	11,608.449	14.797	3,029.084
	אחוזים	22.32	43.95	2.99	7.75	3.26	0.80	0.45	-	0.37	0.95	129.33	0.16	33.52
מחקר אחר	₪	5,482.500	656.645	80.072	136.683	0.058	134.030	13.140	-	0.038	227.497	2,006.996	92.507	6,101.834
	אחוזים	6.10	7.32	0.90	1.52	0.00	1.49	0.14	-	0.04	2.54	22.36	1.03	68.33

พาณิชย์กรรม เขตพระโขนงมีพื้นที่สำหรับกิจกรรมด้านพาณิชย์กรรม

ประมาณ 4,257.526 ไร่ หรือประมาณร้อยละ 4.75 ของพื้นที่เขต แขวงที่มีพื้นที่พาณิชย์กรรมมากที่สุดคือ แขวงสวนหลวง ประมาณ 1,219.722 ไร่ หรือร้อยละ 28.65 ของพื้นที่พาณิชย์กรรมของเขตทั้งหมด รองลงมาคือแขวงคลองตัน และแขวงพระโขนง ประมาณ 829.743 ไร่ และ 700.858 ไร่ ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาสัดส่วนการใช้ที่ดินในระดับแขวงจะเห็นว่า แขวงที่มีสัดส่วนพื้นที่พาณิชย์กรรมค่อนข้างสูงกว่าแขวงอื่น คือ แขวงพระโขนง แขวงคลองเตย และแขวงคลองตัน ทั้งนี้ อาจจะเนื่องมาจากทั้ง 3 แขวง มีพื้นที่อยู่ใกล้ C.B.D. ของกรุงเทพมหานคร และได้รับอิทธิพลของ C.B.D. จึงทำให้บริเวณดังกล่าวมีการใช้ที่ดินด้านพาณิชย์กรรมค่อนข้างสูง ในขณะที่แขวงชั้นนอก ได้แก่ แขวงดอกไม้ และแขวงประเวศ มีการใช้ที่ดินด้านพาณิชย์กรรมน้อยมาก

อุตสาหกรรม เขตพระโขนงจัดได้ว่าเป็นเขตที่มีการใช้ที่ดินด้าน

อุตสาหกรรมมากเขตหนึ่งของกรุงเทพมหานคร โดยมีพื้นที่อุตสาหกรรมประมาณ 7,940.910 ไร่ หรือประมาณร้อยละ 8.85 ของพื้นที่เขตทั้งหมด แขวงที่มีพื้นที่อุตสาหกรรมมากที่สุดคือแขวงบางนา ประมาณ 2,945.116 ไร่ แขวงบางจากประมาณ 1,593.562 ไร่ แขวงหนองบอนประมาณ 704.517 ไร่ และแขวงประเวศ ตามลำดับ จะเห็นได้ว่า แขวงที่มีการใช้ที่ดินด้านอุตสาหกรรมค่อนข้างสูงส่วนใหญ่จะอยู่บริเวณริมแม่น้ำเจ้าพระยา และอยู่ในบริเวณที่สามารถขนถ่ายสินค้าไปสู่ท่าเรือได้สะดวก

สถานที่ราชการ เขตพระโขนงมีการใช้ที่ดินสำหรับสถาบันราชการ

ประมาณ 2,525.342 ไร่ หรือประมาณร้อยละ 2.81 ของพื้นที่เขต แขวงที่มีการใช้ที่ดินสำหรับสถาบันราชการมากที่สุดคือ แขวงคลองเตย ประมาณ 1,333.776 ไร่ ทั้งนี้เพราะเป็นที่ตั้งของหน่วยราชการที่สำคัญ ๆ ได้แก่ โรงงานยาสูบ กรมศุลกากร และการท่าเรือแห่งประเทศไทย สำหรับแขวงที่มีการใช้ที่ดินสำหรับสถาบันราชการรองลงมาคือ แขวงบางนามีประมาณ 598.995 ไร่ ซึ่งเป็นที่ตั้งของกรมสรรพาวุธทหารเรือ องค์การแก้ว องค์การแมตเตอร์ ฯลฯ ส่วนแขวงประเวศ แขวงบางจาก และแขวงพระโขนง มีการใช้ที่ดินประเภทนี้รองลงมาตามลำดับ

สถาบันการศึกษา เขตพระโขนงมีสถาบันการศึกษาดังกระจายอยู่ทั่วไป รวมพื้นที่ประมาณ 857.926 ไร่ แขวงที่มีการใช้ที่ดินสำหรับสถาบันการศึกษามากที่สุดคือ แขวง คลองเคย ประมาณ 249.487 ไร่ รองลงมาคือ แขวงคอกไม้ 134.030 ไร่ และแขวงบางจาก 114.461 ไร่

ศาสนสถาน เขตพระโขนงมีพื้นที่ตั้งศาสนสถานประมาณ 258.902 ไร่ แขวงที่มีพื้นที่ตั้งศาสนสถานมากที่สุดคือ แขวงสวนหลวง ประมาณ 66.239 ไร่ รองลงมาคือ แขวงประเวศ ประมาณ 40.465 ไร่ แขวงบางจาก และแขวงบางนา ตามลำดับ

สถานที่พักผ่อนหย่อนใจและสนามกีฬา เขตพระโขนงมีพื้นที่เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจและสนามกีฬาน้อยมาก เพียงประมาณ 61.602 ไร่ เท่านั้น แขวงคลองตันเป็นแขวงที่มีพื้นที่เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจมากที่สุด ประมาณ 45.165 ไร่ รองลงมาคือ แขวงสวนหลวง และแขวงบางจาก โดยสนามกีฬาหรือสถานที่พักผ่อนหย่อนใจส่วนใหญ่ปะปนอยู่ตามหมู่บ้านจัดสรร และตามสถานศึกษาเป็นส่วนใหญ่

สาธารณูปโภค เขตพระโขนงมีพื้นที่สาธารณูปโภคประมาณ 115.602 ไร่ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นที่ตั้งของหน่วยงานสาธารณูปโภค เช่น การไฟฟ้า การประปา และชุมสายโทรศัพท์ เป็นต้น

เกษตรกรรม เขตพระโขนงเป็นเขตหนึ่งที่ยังคงมีพื้นที่เกษตรกรรมเหลืออยู่ในปี พ.ศ. 2528 เขตพระโขนงมีพื้นที่เกษตรกรรมเหลืออยู่ประมาณ 10,631.145 ไร่ หรือ ประมาณร้อยละ 11.85 ของพื้นที่เขตทั้งหมด โดยแขวงที่ยังมีพื้นที่เกษตรกรรมเหลืออยู่ ได้แก่ แขวงคอกไม้ มีพื้นที่เกษตรกรรมมากที่สุดประมาณ 6,101.834 ไร่ รองลงมาคือ แขวงประเวศ ประมาณ 3,029.084 ไร่ แขวงหนองบอน ประมาณ 568.25 ไร่ แขวงสวนหลวง แขวง บางจาก และแขวงบางนา ตามลำดับ ในขณะที่แขวงคลองเคยไม่มีพื้นที่เกษตรกรรมเหลืออยู่เลย สำหรับแขวงพระโขนงและแขวงคลองตันเหลืออยู่น้อยมาก

ถนน เขตพระโขนงมีพื้นที่ถนนประมาณ 2,270.918 ไร่ แขวงที่มีพื้นที่ถนนมากที่สุดคือแขวงสวนหลวง โดยมีพื้นที่ถนนประมาณ 537.547 ไร่ หรือร้อยละ 4.15 ของพื้นที่เขต ถนนสายสำคัญที่ผ่านแขวงสวนหลวงคือ ถนนพัฒนาการ ถนนศรีนครินทร์ และถนน

สุขุมวิท 77 แขวงคลองตันมีพื้นที่ถนนมากรองลงมา โดยถนนสายสำคัญที่ผ่านพื้นที่ ได้แก่ ถนนสุขุมวิท 55 (ซอยทองหล่อ) ถนนสุขุมวิท 63 (เอกมัย) และถนนสุขุมวิท 71 แขวงพระโขนง แขวงบางจาก และแขวงคลองเตย มีพื้นที่ถนนรองลงมาตามลำดับ ส่วนแขวงหนองบอน และแขวงประเวศมีพื้นที่ถนนน้อยมาก

ที่ว่าง เขตพระโขนงยังมีพื้นที่ว่างซึ่งไม่ได้ทำประโยชน์อีกประมาณ 30,923.014 ไร่ หรือร้อยละ 34.46 ของพื้นที่เขต แขวงที่มีพื้นที่ว่างมากที่สุดคือ แขวงประเวศ มีประมาณ 11,608.499 ไร่ หรือประมาณร้อยละ 57.96 ของพื้นที่แขวง รองลงมาคือ แขวงสวนหลวง แขวงหนองบอน แขวงบางนา แขวงบางจาก แขวงคอกไม้ และแขวงพระโขนง ตามลำดับ ขณะที่แขวงคลองเตยมีพื้นที่ว่างอีกประมาณ 6,185 ไร่ เท่านั้น

จากสภาพการใช้ที่ดินที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น จะเห็นได้ว่าการใช้ที่ดินประเภทเมือง (built up area) ของเขตพระโขนงส่วนใหญ่เป็นการใช้ที่ดินสำหรับพักอาศัย เช่นเดียวกับเขตอื่น ๆ ของกรุงเทพมหานคร รองลงมาคือ สถานที่ราชการ อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม ตามลำดับ แขวงที่มีการใช้ที่ดินก่อนขีางหนาแน่นคือ แขวงคลองเตย ซึ่งเกือบจะไม่มีพื้นที่ว่างเหลืออยู่เลย มีการใช้ที่ดินประเภทเมืองเกือบเต็มพื้นที่ โดยยังมีพื้นที่ว่างเหลืออยู่ประมาณ 6,185 ไร่ หรือประมาณร้อยละ 0.12 ของพื้นที่แขวง ขณะที่แขวงคลองตันมีพื้นที่ว่างเหลืออยู่ประมาณ 964.798 ไร่ หรือประมาณร้อยละ 13.24 ของพื้นที่แขวง ส่วนแขวงอื่น ๆ ยังมีพื้นที่ว่างเพื่อรองรับการขยายตัวของเมืองได้อีกมาก ซึ่งสามารถจำแนกลักษณะการใช้ที่ดินออกเป็น 3 ส่วนใหญ่ ๆ คือ

1. พื้นที่ที่มีการใช้ที่ดินแบบใจกลางเมือง (Central Business District) มีการใช้ที่ดินเป็นศูนย์กลางทางธุรกิจ การค้า และบริการ ซึ่งเกาะกลุ่มไปตามถนนสายหลัก โดยการใช้ที่ดินบริเวณริมถนนจะเป็นอาคารพาณิชย์ และที่ดินที่ลึกเข้าไปจากถนนสายสำคัญ ซึ่งแต่เดิมเคยเป็นบริเวณพักอาศัยสำหรับชนชั้นสูง ในปัจจุบันเริ่มเปลี่ยนสภาพเป็นสำนักงาน, ทาวน์เฮาส์ (Town House) และอาคารขนาดใหญ่ (Condominium) ทั้งที่เป็นประเภทพักอาศัยและประเภทพาณิชยกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริเวณตอนต้นของถนนสุขุมวิท ส่วนอุตสาหกรรมขนาดใหญ่จะกระจายอยู่บริเวณริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา พื้นที่ที่มีการใช้ที่ดินประเภทนี้ ได้แก่ แขวงคลองเตย แขวงคลองตันและแขวงพระโขนง

การศึกษาเพื่อวาง
แผนการใช้ที่ดิน
เขตพระโขนง
ปี พ.ศ. 2539

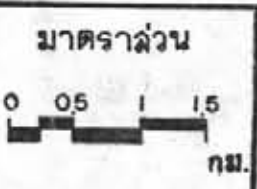
การใช้ที่ดินเขตพระโขนง
ปี พ.ศ. 2528

- อยู่อาศัย
- พาณิชยกรรม
- อุตสาหกรรม
- คลังสินค้า
- สาธารณูปโภค
- สถาบันราชการ
- สถาบันการศึกษา
- ศาสนสถาน
- สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ
- พื้นที่เกษตร

ที่มา.....

- เครื่องหมาย
- เขตจังหวัด
 - เขตของเขต
 - เขตของแขวง
 - ถนน
 - ทางรถไฟ
 - แม่น้ำ, คลอง

แผ่นที่
3.13

2. พื้นที่ที่มีการใช้ที่ดินแบบชานเมือง (Suburban Area) พื้นที่ดังกล่าวมีลักษณะการใช้ที่ดินส่วนใหญ่เป็นที่พักอาศัยกระจุกตัวเป็นหย่อม ๆ ตามแนวเส้นทางคมนาคม มีการค้าและธุรกิจขนาดเล็ก เกาะติดอยู่ตามทางแยก นอกจากนี้ยังมีพื้นที่บางส่วนเป็นที่ว่างและพื้นที่เกษตรกรรม ได้แก่ แขวงบางนา แขวงบางจาก แขวงสวนหลวง และแขวงหนองบอน

3. พื้นที่ที่มีการใช้ที่ดินแบบสังคมเกษตรกรรม (Rural Area) พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่เกษตรกรรม การคมนาคมส่วนใหญ่อาศัยทางลำคลอง ประชาชนส่วนใหญ่ยังคงประกอบอาชีพเกษตรกรรม คือ ทำนาข้าว ปลูกพืชไร่และไม้ยืนต้น ขุดบ่อเลี้ยงปลา เป็นต้น มีพื้นที่บางส่วนอยู่ในลักษณะ Semi-built up area คือ เป็นพื้นที่ซึ่งยังไม่มีสิ่งปลูกสร้างแต่มีระบบถนนและไฟฟ้าเข้าถึง

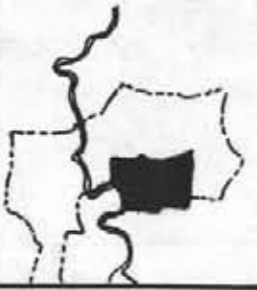
5.3 การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินของเขตพระโขนง ปี พ.ศ. 2511-2515, ปี พ.ศ. 2515-2523 และปี พ.ศ. 2523-2528

การศึกษาการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินของเขตพระโขนงได้ทำการศึกษาเป็น 3 ช่วง คือ ปี พ.ศ. 2511-2515, ปี พ.ศ. 2515-2523 และปี พ.ศ. 2523-2528 โดยเน้นศึกษาเฉพาะการเปลี่ยนแปลงของกิจกรรมหลักเท่านั้น ได้แก่ การใช้ที่ดินเพื่อการอยู่อาศัย พาณิชยกรรม และอุตสาหกรรม ทั้งนี้ เนื่องจากการใช้ที่ดินทั้ง 3 ประเภทนี้ มีการเปลี่ยนแปลงมากกว่าการใช้ที่ดินประเภทอื่น ๆ จากผลการใช้ที่ดินตามตาราง 3.4 จะเห็นว่าการใช้ที่ดินทั้ง 3 ประเภทมีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปีและทุกแขวง โดยในปี พ.ศ. 2511 เขตพระโขนงมีการใช้ที่ดินสำหรับพักอาศัยประมาณ 11,201.837 ไร่ เพิ่มขึ้นเป็น 13,074.242 ไร่, 17,666.030 ไร่ และ 29,100.470 ไร่ ในปี พ.ศ. 2515, 2523 และ 2528 ตามลำดับ โดยในปี พ.ศ. 2511-2523 แขวงสวนหลวงมีอัตราการเพิ่มขึ้นของที่อยู่อาศัยมากที่สุด คือในปี พ.ศ. 2511-2515 มีอัตราการเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 21.36 ต่อปี และปี พ.ศ. 2515-2523 มีอัตราการเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 10.39 ต่อปี แต่ในปี พ.ศ. 2523-2528 แขวงประเวศมีอัตราการเพิ่มขึ้นของที่อยู่อาศัยมากที่สุดประมาณร้อยละ 27.95 ต่อปี (ตาราง 3.5) จะเห็นว่าการใช้ที่ดินเพื่อการอยู่อาศัยเป็นประเภทการใช้ที่ดินที่มีมากที่สุดในเขตพระโขนง ส่วนการใช้ที่ดินเพื่อการพาณิชยกรรมในปี พ.ศ. 2511 มีจำนวนประมาณ 1,345.126 ไร่ เพิ่มขึ้นเป็น 2,511.749 ไร่ 3,601.710 ไร่ และ 4,257.526 ไร่ โดยที่แขวงสวนหลวง

ตาราง 3.5 การเปลี่ยนแปลงการใช้จ่ายของภาคเอกชน ปี พ.ศ. 2511-2515 ปี พ.ศ. 2515-2523 และ ปี พ.ศ. 2523-2528

การเปลี่ยนแปลง		ปี พ.ศ. 2511-2515								
		ภาคครัวเรือน			ภาครัฐ			อุตสาหกรรม		
		จำนวน	AC %	Growth Rate	จำนวน	AC %	Growth Rate	จำนวน	AC %	Growth Rate
รวม	1,872.405	100.00	3.94	1,166.624	100.00	16.90	494.363	100.00	5.90	
ภาคครัวเรือน	251.837	12.38	3.74	273.187	23.42	14.05	5.840	1.18	0.27	
ภาคภาครัฐ	332.830	17.78	3.52	334.995	28.71	16.03	22.962	4.64	1.44	
ภาคอุตสาหกรรม	16.009	0.85	0.24	296.322	25.40	16.68	35.486	7.18	2.76	
การบริโภค	264.855	14.15	2.80	102.385	8.78	21.51	298.192	60.32	23.37	
การลงทุน	283.290	15.13	3.17	86.561	7.42	18.89	129.652	26.23	6.70	
การบริโภค	620.874	33.16	21.36	41.610	3.57	55.35	-	-	-	
การลงทุน	20.772	1.11	0.94	31.563	2.71	46.92	2.231	.45	5.37	
การบริโภค	101.938	5.44	6.57	-	-	-	-	-	-	
การลงทุน	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
รวม	1,872.405	100.00	3.94	1,166.624	100.00	16.90	494.363	100.00	5.90	
การเปลี่ยนแปลง		ปี พ.ศ. 2515-2523								
		ภาคครัวเรือน			ภาครัฐ			อุตสาหกรรม		
		จำนวน	AC %	Growth Rate	จำนวน	AC %	Growth Rate	จำนวน	AC %	Growth Rate
รวม	4,551.788	100.00	3.83	1,089.961	100.00	4.61	1,886.923	100.00	7.49	
ภาคครัวเรือน	50.133	1.09	0.36	5.755	0.53	0.11	11.806	0.62	0.26	
ภาคภาครัฐ	324.677	7.07	1.50	51.974	4.77	0.84	11.382	0.60	0.34	
ภาคอุตสาหกรรม	231.036	5.03	1.62	19.925	1.83	0.38	4.280	0.23	0.15	
การบริโภค	740.116	16.12	3.26	8.959	0.82	0.58	548.849	29.09	9.36	
การลงทุน	147.221	3.21	0.74	6.775	0.62	0.48	590.657	31.30	9.33	
การบริโภค	1,388.534	30.24	10.39	710.086	65.15	40.44	371.475	19.69	-	
การลงทุน	674.500	14.69	10.29	14.198	1.30	3.85	173.915	9.22	41.10	
การบริโภค	696.383	15.16	-	215.022	19.73	-	117.376	6.22	-	
การลงทุน	339.188	7.39	-	57.267	5.25	-	57.183	3.03	-	
รวม	4,551.788	100.00	3.83	1,089.961	100.00	4.61	1,886.923	100.00	7.49	
การเปลี่ยนแปลง		ปี พ.ศ. 2523-2528								
		ภาคครัวเรือน			ภาครัฐ			อุตสาหกรรม		
		จำนวน	AC %	Growth Rate	จำนวน	AC %	Growth Rate	จำนวน	AC %	Growth Rate
รวม	11,434.44	100.00	10.50	655.816	100.00	3.40	3,641.436	100.00	13.00	
ภาคครัวเรือน	116.339	1.02	1.30	23.080	3.52	0.68	13.899	0.38	0.49	
ภาคภาครัฐ	1,400.746	12.25	8.20	30.524	4.65	0.75	19.278	0.53	0.89	
ภาคอุตสาหกรรม	87.125	0.76	0.89	37.423	5.71	1.10	37.240	1.02	2.06	
การบริโภค	540.314	4.73	3.11	15.152	2.31	1.49	519.983	14.28	8.22	
การลงทุน	2,092.240	18.30	12.68	7.372	1.12	0.81	1,787.268	49.08	20.53	
การบริโภค	1,882.508	16.46	11.73	459.401	70.05	9.91	107.511	2.95	5.22	
การลงทุน	2,173.395	19.00	22.42	7.543	1.15	2.63	518.780	14.25	30.56	
การบริโภค	2,794.316	24.44	27.95	52.516	8.01	4.47	557.977	15.33	41.90	
การลงทุน	342.457	3.04	15.15	22.805	3.48	6.93	79.500	2.18	19.04	
รวม	11,434.44	100.00	10.50	655.816	100.00	3.40	3,641.436	100.00	13.00	

การศึกษาเพื่อวาง
แผนการใช้ที่ดิน
เขตพระโขนง
ปี พ.ศ. 2539

การใช้ที่ดินของเขตพระโขนง
ปี พ.ศ. 2511

- ที่อยู่อาศัย
- พาณิชยกรรม
- อุตสาหกรรม
- สถาบันราชการ
- ศาสนสถาน
- สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ
- สถาบันศึกษา

ที่มา.....

- เครื่องหมาย
- เขตจังหวัด
 - เขตของเขต
 - เขตของแขวง
 - ถนน
 - +++++ ทางรถไฟ
 - ~~~~~ แม่น้ำ, คลอง

มาตราส่วน
0 0.5 1 1.5
กม.

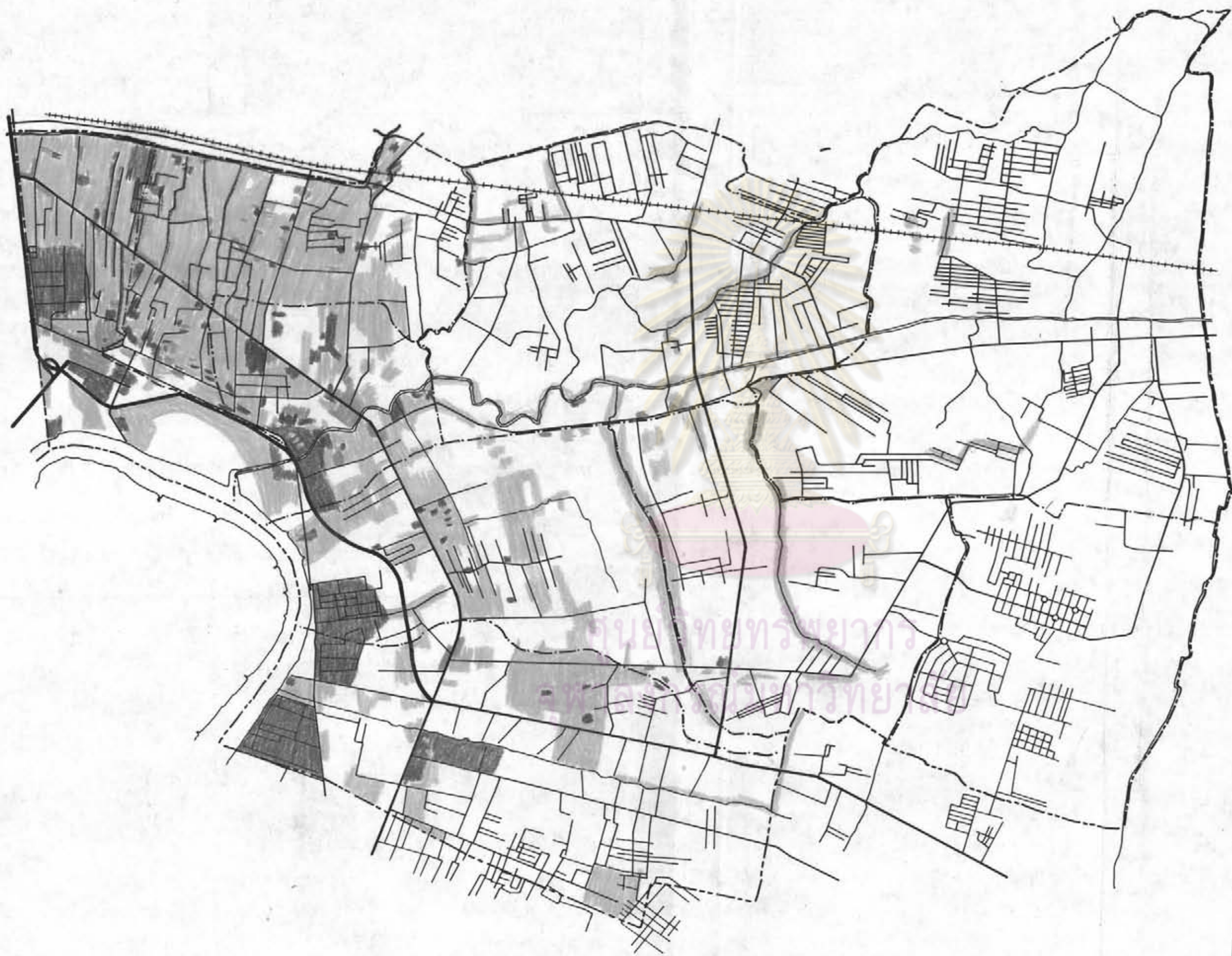
แผนที่
3.14

การศึกษาเพื่อวาง
แผนการใช้ที่ดิน
เขตพระโขนง
ปี พ.ศ. 2539

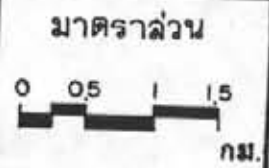
การใช้ที่ดินเขตพระโขนง
ปี พ.ศ. 2515

- อยู่อาศัย
- พาณิชยกรรม
- อุตสาหกรรม
- สถาบันราชการ
- โรงเรียน
- ศาสนสถาน

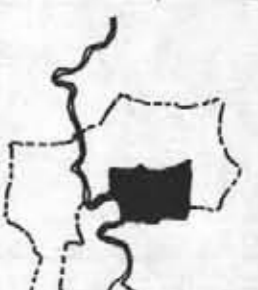
ที่มา.....

- เครื่องหมาย
- เขตจังหวัด
 - เขตของเขต
 - เขตของแขวง
 - ถนน
 - ทางรถไฟ
 - แม่น้ำ, คลอง

แผ่นที่
3.15

การศึกษาเพื่อวาง
แผนการใช้ที่ดิน
เขตพระโขนง
ปี พ.ศ. 2539

การใช้ที่ดินเขตพระโขนง
ปี พ.ศ. 2523

- อยู่อาศัย
- พาณิชยกรรม
- อุตสาหกรรม
- สถาบันราชการ
- ศาสนสถาน
- สาธารณูปโภค

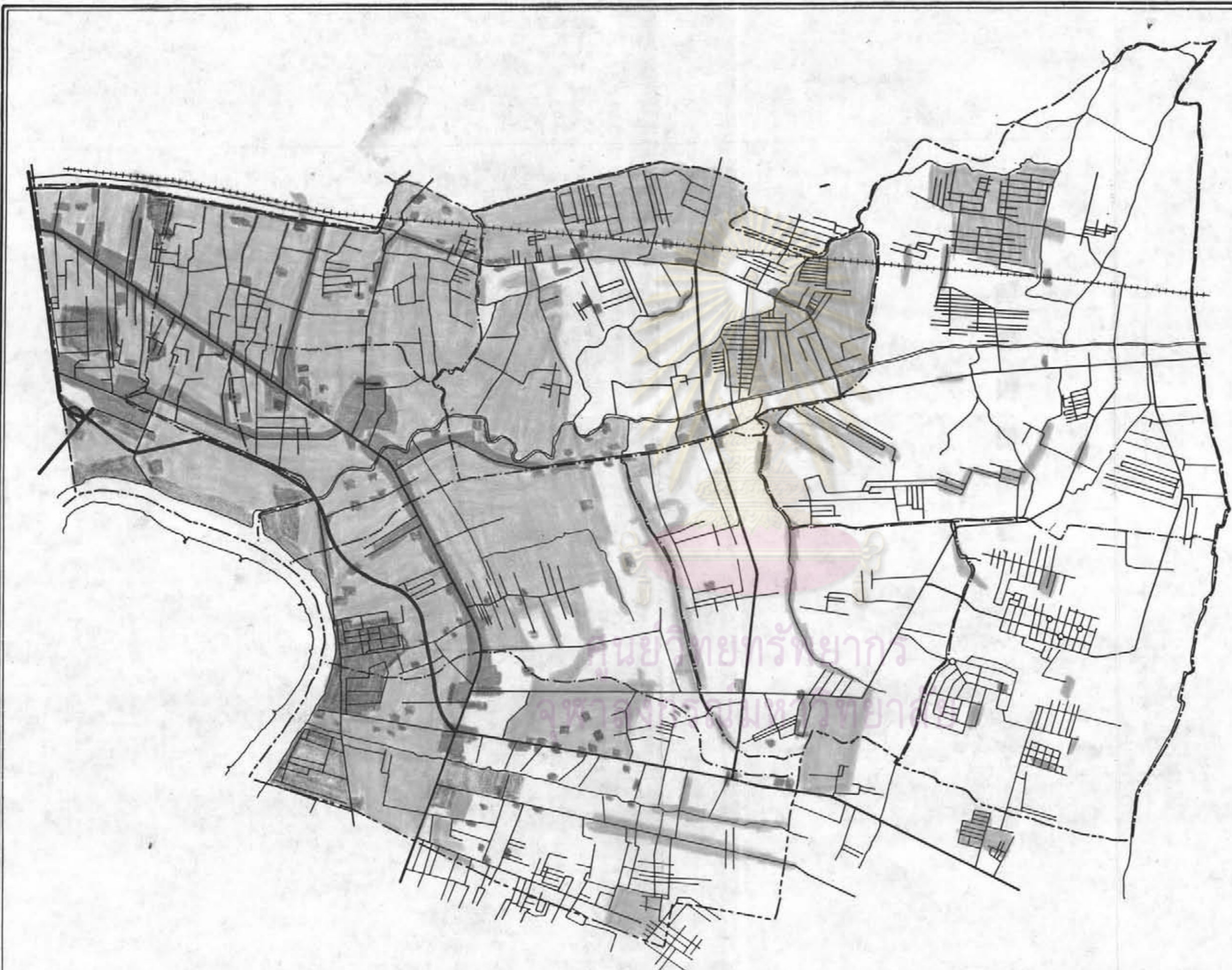
ที่มา.....

- เครื่องหมาย
- เขตจังหวัด
 - เขตของเขต
 - เขตของแขวง
 - ถนน
 - ทางรถไฟ
 - แม่น้ำ, คลอง

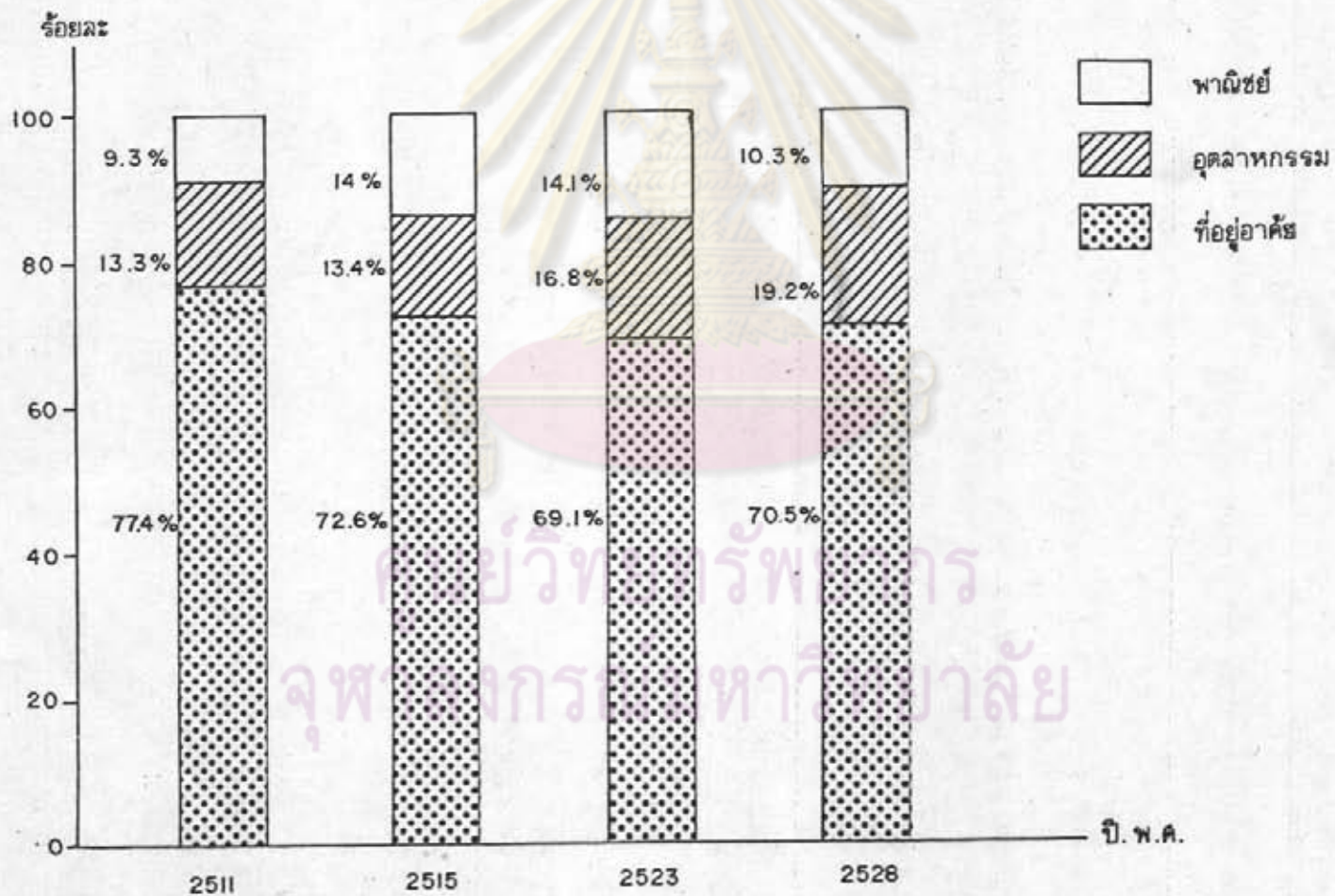
มาตราส่วน
0 0.5 1 1.5
กม.

แผนที่
3.16

แผนภูมิที่ 3.1 สัดส่วนการใช้ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัย, พาณิชยกรรม และ อุตสาหกรรม

ปี พ.ศ. 2511, 2515, 2523 และ 2528

มีอัตราการเพิ่มขึ้นมากที่สุดในทุกช่วงปีที่ศึกษา คือในปี พ.ศ. 2511-2515 มีอัตราการเพิ่มขึ้นร้อยละ 55.35 ต่อปี ในปี พ.ศ. 2515-2523 มีอัตราการเพิ่มขึ้นร้อยละ 40.44 ต่อปี และในปี พ.ศ. 2523-2528 มีอัตราการเพิ่มขึ้นร้อยละ 9.91 ต่อปี สำหรับการไ้ที่ดินเพื่อการอุตสาหกรรมของเขตพระโขนงในปี พ.ศ. 2511 มีจำนวนประมาณ 1,918.188 ไร่ เพิ่มขึ้นเป็น 2,412.551 ไร่ 4,299.474 ไร่ และ 7,940.910 ไร่ ในปี พ.ศ. 2515, 2523 และ 2528 ตามลำดับ โดยช่วงที่มีอัตราการเพิ่มขึ้นของการไ้ที่ดินประเภทนี้มากที่สุด ได้แก่ ช่วงบางจาก คือ ในปี พ.ศ. 2511-2515 มีอัตราการเพิ่มขึ้นร้อยละประมาณ 23.37 ต่อปี พ.ศ. 2515-2523 มีอัตราการเพิ่มขึ้นร้อยละประมาณ 9.36 ต่อปี และในปี พ.ศ. 2523-2528 มีอัตราเพิ่มขึ้นร้อยละประมาณ 49.08 ต่อปี

เมื่อพิจารณาอัตราการเพิ่มขึ้นของการไ้ที่ดินทั้ง 3 ประเภทดังกล่าว จะเห็นว่า การไ้ที่ดินเพื่อการอยู่อาศัยในเขตพระโขนงมีลักษณะขึ้น ๆ ลง ๆ โดยจะเพิ่มขึ้นมากในช่วงปี พ.ศ. 2523-2528 ทั้งนี้ อาจจะเป็นเนื่องจากเมืองมีการขยายตัวเพิ่มมากขึ้น จากเขตชั้นในมายังเขตชั้นกลาง ประกอบกับมีการตัดถนนสายใหม่ ๆ เพิ่มขึ้น เช่น ถนนศรีนครินทร์ เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีการสร้างทางด่วนในพื้นที่อีกด้วย บังคับต่าง ๆ เหล่านี้มีส่วนทำให้การไ้ที่ดินเพื่อการอยู่อาศัยในเขตนี้เติบโตอย่างรวดเร็ว ส่วนการไ้ที่ดินเพื่อพาณิชยกรรมนั้น มีอัตราการเพิ่มขึ้นในสัดส่วนที่ลดลงทุกช่วงปี ทั้งนี้ อาจจะเป็นเนื่องจากพื้นที่พาณิชยกรรมที่สำคัญ ๆ ในเขตพระโขนงที่มีอยู่เดิมนั้น มีเพียงพอที่จะให้บริการกับคนในชุมชนเดิมแล้ว แต่พื้นที่พาณิชยกรรมที่เพิ่มขึ้นในช่วงหลังเพื่อให้บริการกับคนในชุมชนที่เกิดขึ้นใหม่เท่านั้น นอกจากนี้ พื้นที่พาณิชยกรรมที่เพิ่มขึ้นในระยะหลังส่วนหนึ่งเป็นการเพิ่มขึ้นในพื้นที่เดิม โดยเพิ่มความสูงของอาคารมากขึ้น สำหรับการไ้ที่ดินเพื่อการอุตสาหกรรมนั้นมีอัตราการเพิ่มขึ้นในสัดส่วนที่เพิ่มขึ้นทุกปี แสดงให้เห็นว่าเขตพระโขนงมีแนวโน้มการเติบโตของอุตสาหกรรมค่อนข้างสูง (ตาราง 3.5)

จากการศึกษาสภาพการไ้ที่ดินและการเปลี่ยนแปลงการไ้ที่ดินของเขตพระโขนงในช่วงปีต่าง ๆ ดังกล่าวมาแล้ว จะเห็นว่าช่วงชั้นนอกได้แก่ ช่วงดอกลำไย ช่วงประเวศ และช่วงหนองบอน มีการไ้ที่ดินประเภทเมืองค่อนข้างเบาบาง ทั้งนี้เพราะสภาพการไ้ที่ดินในปัจจุบันส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เกษตรกรรม แต่อย่างไรก็ตาม การไ้ที่ดินทั้ง 3 ประเภท ก็มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นในช่วงชั้นกลางและช่วงชั้นนอกของเขตพระโขนง

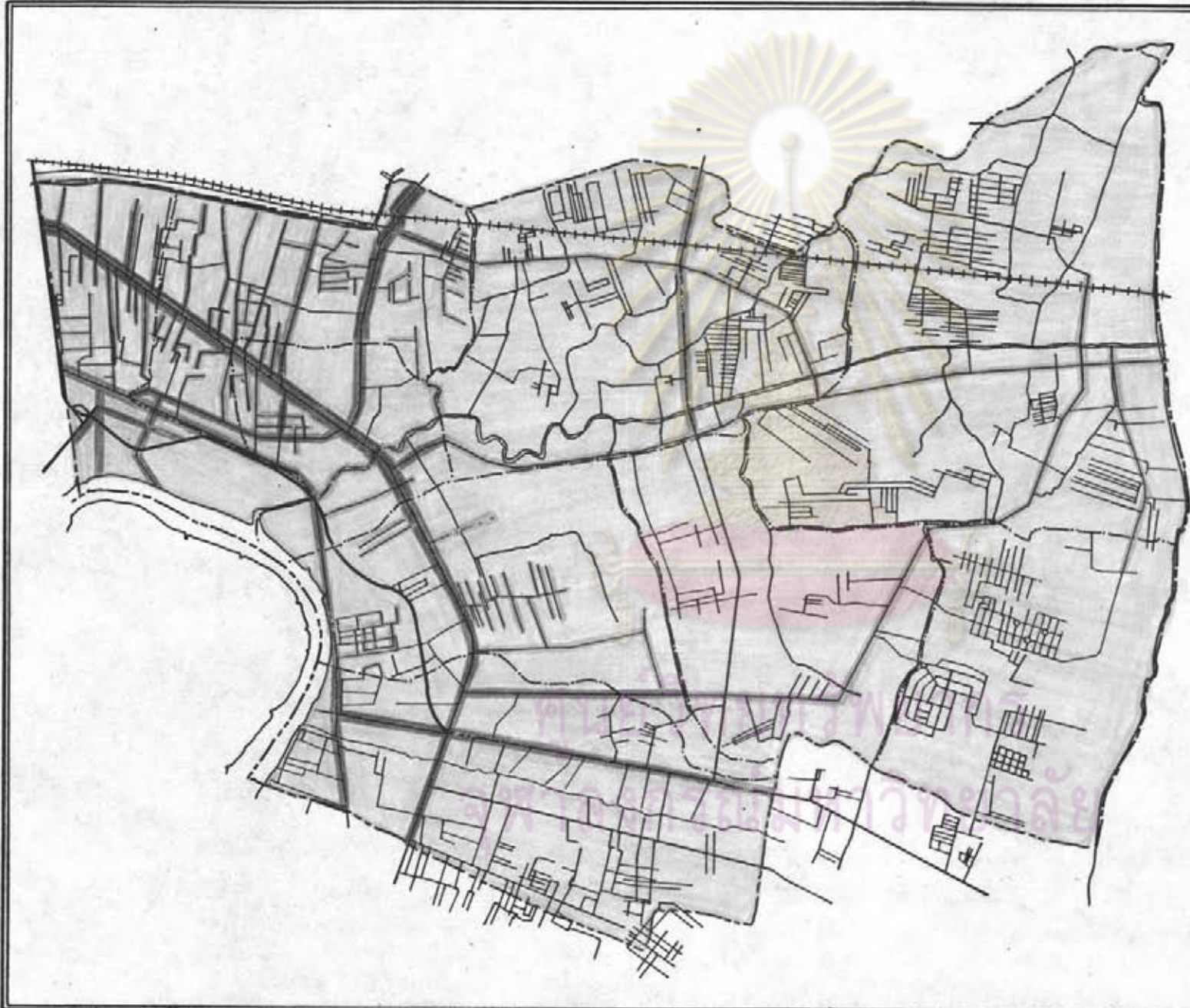
6. ราคาที่ดินในเขตพระโขนง

ราคาที่ดินของเขตพระโขนงที่สรุปในที่นี้คือ ราคาที่ดินตามราคาตลาดเพื่อใช้เป็น
ทุนทรัพย์สำหรับเรียกเก็บค่าธรรมเนียม ซึ่งกำหนดขึ้นเมื่อวันที่ 2 ธันวาคม 2524

จากแผนที่ 3.17 จะเห็นว่าราคาที่ดินในเขตพระโขนงถูกจำแนกออกเป็นระดับ
ต่าง ๆ 23 ระดับ มีราคาต่ำสุด 500 บาท/ตารางวา ได้แก่พื้นที่ส่วนใหญ่ของแขวงประเวศและ
คลองไม้ ส่วนราคาสูงสุด 35,000 บาท ได้แก่พื้นที่บริเวณ 40 เมตร ริมถนนสุขุมวิท (แขวง
คลองเตย, แขวงคลองตัน และแขวงพระโขนง)

ราคาที่ดินตามราคาตลาดของเขตพระโขนงมีราคาแตกต่างกันมากระหว่าง
ราคาสูงสุด-ต่ำสุด คือแตกต่างกันถึง 70 เท่า (จาก 500-3,500 บาท/ตารางวา) ทั้งนี้
อาจเนื่องจากสภาพพื้นที่มีลักษณะกึ่งเมืองกึ่งชนบท (หรือเรียกว่าชุมชนชานเมือง) แม้จะมีการ
ขยายตัวและเกิดความเจริญเติบโตในการปลูกสร้างอาคารอยู่อาศัย และอาคารพาณิชย์อย่าง
รวดเร็ว แต่พื้นที่บางส่วนยังเป็นที่ว่าง และทำการเกษตรกรรม ราคาที่ดินสูงๆ จึงถูกกำหนดขึ้น
เฉพาะบริเวณริมถนนสายใหญ่ ๆ เช่น ถนนสุขุมวิท หรือบริเวณศูนย์ชุมชนเท่านั้น ได้แก่ บริเวณ
แขวงคลองเตย แขวงคลองตัน และแขวงพระโขนง ในบริเวณที่ยังคงมีการทำเกษตรได้แก่
แขวงประเวศ แขวงคลองไม้ แขวงหนองบอน แขวงสวนหลวง และแขวงบางนา จะมีราคาที่ดิน
ความราคาตลาดต่ำลงตามลำดับความเจริญ

สำหรับความแตกต่างของราคาที่ดินตามราคาตลาด ในแต่ละแขวงของเขต
พระโขนง มีรายละเอียดดังนี้ (กองผังเมือง กวางศึกษาเพื่อกำหนดพื้นที่เกษตรในเขต
พระโขนง, 2526 : 32-35)

การศึกษาเพื่อวาง
แผนการใช้ที่ดิน
เขตพระโขนง
ปี พ.ศ. 2539

ราคาที่ดิน

- 500-2,000 = 7
- 2,001-4,000 = 6
- 4,001-6,000 = 5
- 7,001-8,000 = 4
- 10,000-20,000 = 3
- 20,001-30,000 = 2
- 30,001-40,000 = 1

ที่มา.....

- เครื่องหมาย
- เขตจังหวัด
 - เขตของเขต
 - เขตของแขวง
 - ถนน
 - ทางรถไฟ
 - แม่น้ำ, คลอง

แผ่นที่
3.17

แขวง	ราคาต่ำสุด บาท/ตารางวา	ราคาสูงสุด บาท/ตารางวา	จำนวนเท่าของความ แตกต่าง
คลองเตย	2,000	35,000	17.5
คลองตัน	2,000	35,000	17.5
พระโขนง	2,000	35,000	17.5
บางจาก	1,000	25,000	25
บางนา	800	20,000	25
สวนหลวง	600	4,000	6.66
ประเวศ	500	3,000	6
หนองบอน	800	4,000	5
คอกไม้	500	1,500	3

จากราคาที่ดินดังกล่าว จะเห็นว่าบริเวณที่มีการทำเกษตรกรรม เช่น แขวง
ประเวศ แขวงบางนา แขวงสวนหลวง แขวงหนองบอน และแขวงคอกไม้ ยังมีราคาตลาดต่ำ
ซึ่งอาจ เป็นปัจจัยสนับสนุนให้มีความ เป็นไปได้ในการกำหนดพื้นที่เกษตรที่สามารถทำได้จริงต่อไป

จากการศึกษาสภาพทางกายภาพของเขตพระโขนงจะเห็นว่า ลักษณะโดยทั่วไป
ของพื้นที่ เป็นที่ราบลุ่มสองฝั่งคลองประเวศบุรีรมย์ ทำให้ดินมีคุณสมบัติอย่างดีสำหรับการปลูกข้าว
พื้นที่ส่วนใหญ่ประกอบด้วยคลองน้อยใหญ่เป็นจำนวนมาก ทั้งที่อยู่ในสภาพสมบูรณ์และที่ดิน เชน
ประมาณ 41 คลอง ระดับพื้นดินค่อนข้างต่ำ มีระดับการท่วมตัวมากกว่า 10 ซม./ปี ทางด้าน
ตะวันออกของเขต และประมาณ 5-10 ซม./ปี ทางด้านตะวันตกของเขต ทำให้เขตพระโขนง
ต้องประสบกับปัญหาน้ำท่วมอยู่เสมอ การเข้าถึง (Accessibility) พื้นที่เขตพระโขนงนั้น
สะดวกและสามารถเข้าถึงได้หลายทาง ทั้งทางรถไฟ ถนน ลำคลอง และทางด่วน

สภาพการใช้ที่ดินมากกว่าครึ่งหนึ่งใช้เป็นที่อยู่อาศัย เช่นเดียวกับเขตอื่น ๆ ของ
กรุงเทพมหานคร ลักษณะของที่อยู่อาศัยในเขตพระโขนงมีหลายลักษณะด้วยกัน ได้แก่ หมู่บ้านจัดสรร
ซึ่งในปัจจุบันมีอยู่ประมาณ 85 แห่ง คอนโดมิเนียมเพื่อการอยู่อาศัยจำนวน 34 แห่ง รวม
ทั้งชุมชนแออัด ในเขตพระโขนงมีชุมชนแออัดทั้งสิ้นประมาณ 86 แห่ง มีชุมชนแออัดที่ใหญ่ที่สุดคือ
ชุมชนแออัดคลองเตย (รายละเอียดดูในภาคผนวก) นอกนั้นก็เป็นที่อยู่อาศัยที่ปลูกสร้างเอง ซึ่ง

กระจายลุ่มทั่วไปในพื้นที่ แนวโน้มของการขยายตัวทางด้านที่อยู่อาศัยขยายตัวมายังแขวงชั้นกลางมากขึ้น โดยเฉพาะแขวงสวนหลวงมีอัตราการเพิ่มขึ้นของที่อยู่อาศัยมากที่สุด ซึ่งจะกระจายตัวอยู่แถบถนนพัฒนาการและถนนศรีนครินทร์ เป็นต้น ส่วนการใช้ที่ดินเพื่อการพาณิชย์กรรมนั้นจะเกาะกลุ่มไปตามถนนสุขุมวิท ถนนพระราม 4 ถนนสุขุมวิท 21 (อโศก) ถนนสุขุมวิท 63 (เอกมัย) และถนนสุขุมวิท 71 (พระโขนง-คลองตัน) เป็นต้น โดยจะเกาะกลุ่มหนาแน่นในแขวงชั้นใน ได้แก่ แขวงคลองเตย คลองตัน และพระโขนง แต่แขวงสวนหลวงมีการใช้ที่ดินเพื่อการพาณิชย์กรรมมากที่สุด และมีอัตราการเพิ่มขึ้นมากที่สุดด้วย สำหรับการใช้ที่ดินเพื่อการอุตสาหกรรมนั้น แขวงที่มีพื้นที่อุตสาหกรรมมากที่สุดคือแขวงบางนา แต่อัตราการเพิ่มขึ้นจะเพิ่มมากในแขวงบางจาก

จะเห็นว่า การใช้ที่ดินในเขตพระโขนงมีปริมาณเพิ่มมากขึ้นทุกปี โดยเฉพาะการใช้ที่ดินเพื่อการอยู่อาศัย พาณิชยกรรม และอุตสาหกรรม แขวงที่มีแนวโน้มการเติบโตทางด้านอยู่อาศัยและพาณิชยกรรมมากที่สุด คือแขวงสวนหลวง แสดงให้เห็นว่าการใช้ที่ดินในแขวงชั้นใน คือ แขวงคลองเตย คลองตัน และพระโขนง ค่อนข้างจะหนาแน่นแล้ว มีพื้นที่ว่างที่จะรองรับการขยายตัวน้อย สำหรับการใช้ที่ดินประเภทอุตสาหกรรมนั้นจะกระจายอยู่ริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา และขยายตัวลงมาทางใต้ในแขวงคลองเตยและบางนา ในขณะที่แขวงชั้นนอกคือแขวงประเวศและดอกไม้ พื้นที่ส่วนใหญ่ยังเป็นพื้นที่เกษตรกรรม ดังนั้น ราคาที่ดินในบริเวณแขวงชั้นในจึงมีราคาสูง โดยเฉพาะริมถนนสุขุมวิท ถนนพระราม 4 และซอยแยกที่สำคัญ เช่น สุขุมวิท 63 (เอกมัย) และสุขุมวิท 71 (พระโขนง-คลองตัน) ส่วนในแขวงชั้นกลางราคาที่ดินปานกลาง ในขณะที่แขวงชั้นนอกราคาที่ดินค่อนข้างต่ำ

ดังนั้น จึงอาจจำแนกลักษณะการใช้ที่ดินในเขตพระโขนงออกเป็น 3 บริเวณใหญ่ ๆ คือ

1. การใช้ที่ดินแบบใจกลางเมือง (Central Business District) เป็นศูนย์กลางทางธุรกิจ การค้า และบริการ โดยจะเกาะกลุ่มไปตามถนนสายหลัก บริเวณที่อยู่อาศัยจะอยู่ลึกเข้าไปจากถนน แขวงที่มีการใช้ที่ดินประเภทนี้ ได้แก่ แขวงคลองเตย คลองตัน และพระโขนง
2. การใช้ที่ดินแบบชานเมือง (Suburban Area) บริเวณที่อยู่อาศัยจะกระจุกตัวเป็นหย่อม ๆ มีการค้าขนาดเล็กเกาะกลุ่มอยู่ตามทางแยกสำคัญ ๆ และมีพื้นที่บางส่วนเป็นพื้นที่เกษตรกรรม แขวงที่มีการใช้ที่ดินประเภทนี้ ได้แก่ แขวงบางนา บางจาก สวนหลวง และหนองบอน
3. การใช้ที่ดินแบบเกษตรกรรม (Rural Areas) พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เกษตรกรรม ได้แก่ แขวงประเวศ และดอกไม้

สภาพทางเศรษฐกิจ

โครงสร้างทางเศรษฐกิจโดยทั่วไปมีองค์ประกอบ 3 ประการ คือ เกษตรกรรม อุตสาหกรรม และการค้าและบริการ สภาพทางเศรษฐกิจจะเป็นตัวบ่งชี้ถึงสถานะของพื้นที่เพื่อใช้ประกอบในการวางแผนการใช้ที่ดินได้ต่อไป นอกจากนี้ จะได้ชี้ถึงสถานะทางการคลังของเขต เพื่อที่ว่าเขตในฐานะหน่วยงานที่รับผิดชอบท้องถิ่นมีสถานะทางการคลังเป็นเช่นไรเมื่อเปรียบเทียบกับเขตอื่น ๆ เพราะการที่เขตมีสถานะทางการคลังดี นั้นก็ย่อมหมายความว่าสภาพการณ์ทางเศรษฐกิจภายในเขตย่อมดีด้วย เพราะรายได้ที่เขตได้รับนั้นได้มาจากภาษีอากรประเภทต่าง ๆ ที่ประชาชนภายในเขต เป็นผู้ชำระ

1. เกษตรกรรม ปัจจุบันเขตพระโขนงเป็นเขตชั้นกลางที่มีการขยายตัวของชุมชนรวดเร็วมาก บริเวณที่อยู่อาศัยเดิมได้เปลี่ยนการใช้สอยที่ดินและอาคารเป็นอาคารพาณิชย์มากขึ้น โดยเฉพาะริมสองฟากถนนสายต่าง ๆ เกิดความเจริญในลักษณะที่เรียกว่า "Ribbon Development" มีร้านค้าประเภทคิกแถวพาณิชย์ อุตสาหกรรมตั้งอยู่ริมสองฟากถนนตั้งแต่เขตชุมชนเดิมบริเวณต้นของถนนสุขุมวิท แผ่ขยายมายังพื้นที่บริเวณรอบนอกของเขต ได้แก่ แขวงบางนา แขวงสวนหลวง แขวงหนองบอน แขวงประเวศ และแขวงคอกไม้ ซึ่งเดิมเป็นพื้นที่เกษตรกรรมที่อุดมสมบูรณ์ แม้ว่าพื้นที่เกษตรกรรมของเขตพระโขนงจะลดจำนวนลง และกำลังรอกการเปลี่ยนแปลงจำนวนมากก็ตาม แต่จากผลการสำรวจการใช้ที่ดินและอาคารในปี พ.ศ. 2525-2526 โดยกองผังเมืองพบว่าการใช้ที่ดินเพื่อการเกษตรกรรมยังมีอยู่ในแขวงประเวศ แขวงหนองบอน แขวงบางนา แขวงคอกไม้ แขวงสวนหลวง และแขวงคลองตัน ประมาณ 8,943.75 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 9.96 ของพื้นที่เขต โดยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา รองลงมาได้แก่ การเลี้ยงปลา ปศุสัตว์ สวนผลไม้ (ตาราง 3.8 และแผนที่ 3.18) แขวงที่มีพื้นที่เกษตรกรรมมากที่สุด ได้แก่ แขวงประเวศ และแขวงคอกไม้ ซึ่งส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา รองลงมาได้แก่การทำนอปลา และพื้นที่ถือครองเพื่อการเกษตรยังทำติดต่อกันเป็นที่ดินแปลงใหญ่ สำหรับแขวงสวนหลวงและแขวงหนองบอนยังมีพื้นที่เกษตรกรรมเหลืออยู่บ้างแต่ไม่มากนัก และพื้นที่เกษตรกรรมมักจะกระจายอยู่ตามส่วนต่าง ๆ ของแขวงซึ่งมีอาคารอยู่อาศัย ร้านค้า อุตสาหกรรมแทรกอยู่ทั่วไป ส่วนแขวงบางนา แขวงคลองตัน และแขวงพระโขนง มีพื้นที่เกษตรกรรมเหลืออยู่น้อยมาก แขวงที่ไม่มีพื้นที่เกษตรกรรมเหลืออยู่เลย ได้แก่ แขวงคลองเตย และแขวงบางจาก

ตาราง 3.6 ประเภทและจำนวนพื้นที่ดินที่ใช้เพื่อการเกษตรของเขตพระโขนง จำแนกเป็นรายแขวง ปี พ.ศ. 2526

แขวง	พื้นที่ทำนา (ไร่)	พื้นที่ขี้ปลามา (ไร่)	พื้นที่สวนผัก (ไร่)	พื้นที่สวนผลไม้ (ไร่)	จำนวนรวม	
					พื้นที่ (ไร่)	ร้อยละ
1. แขวงสวนหลวง	-	187.50	757.50	50.00	995.00	11.13
2. แขวงบางนา	376.25	-	-	-	376.25	4.21
3. แขวงประเวศ	2,087.50	1,005.00	-	322.50	3,425.00	38.29
4. แขวงคลองไม้	2,700.00	292.50	-	95.00	3,087.50	34.52
5. แขวงหนองบอน	32.50	562.50	-	172.50	767.50	8.58
6. แขวงคลองเตย	-	-	-	-	-	-
7. แขวงคลองตัน	-	-	218.75	-	218.75	2.44
8. แขวงพระโขนง	-	-	-	73.75	73.75	0.82
9. แขวงบางจาก	-	-	-	-	-	-
จำนวนรวม	5,206.25 (58.21%)	2,047.50 (22.89%)	976.25 (10.91%)	713.75 (7.98%)	8,943.75	100.00

ที่มา : กองผังเมือง สำนักปลัดกรุงเทพมหานคร

การศึกษาเพื่อวาง แผนการใช้ที่ดิน เขตพรชียง ปีพ.ศ.2539		
แสดง พื้นที่เกษตรกรรม		
	ทำนา	
	สวนผัก	
	บ่อปลา	
	สวนผลไม้	
ที่มา กองผังเมือง กทม.		
เครื่องหมาย - - - - - เขตจังหวัด - - - - - เขตของเขต - - - - - เขตของแขวง ——— ถนน - - - - - ทางรถไฟ ~~~~~ แม่น้ำ, คลอง		
มาตรการวัด 0 0.5 1 1.5 กม.	แฉนที่ 3.18	

จากการศึกษาการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินเพื่อการเกษตรกรรมในเขตพระโขนง ในช่วง 10 ปี (ปี พ.ศ. 2517-2526) โดยกองผังเมืองพบว่า พื้นที่เกษตรในมี พ.ศ. 2526 ลดลงจากปี พ.ศ. 2517 ประมาณ 8,167.50 ไร่ หรือลดลงคิดเป็นร้อยละ 47.73 ของพื้นที่เดิม บริเวณที่มีการเปลี่ยนแปลงมากที่สุดคือ แขวงสวนหลวง มีอัตราการเปลี่ยนแปลงสูงถึง ร้อยละ 63.49 รองลงมาได้แก่ แขวงประเวศ และแขวงพระโขนง แต่เมื่อพิจารณาอัตราการเปลี่ยนแปลงกับพื้นที่ที่เปลี่ยนแปลงทั้งหมด จะพบว่าแขวงประเวศมีอัตราการเปลี่ยนแปลงมากที่สุด ถึงร้อยละ 56.95 (ตาราง 3.7)

2. อุตสาหกรรม อุตสาหกรรมเป็นกิจกรรมหลักที่ใช้บ่งชี้ความเป็นเมืองของพื้นที่ใด ๆ เพราะอุตสาหกรรมย่อมนำมาซึ่งกิจกรรมที่ต่อเนื่อง เช่น การค้า การบริการ และการตลาด เป็นต้น นอกจากนี้ ยังเป็นแหล่งสร้างงานที่สำคัญอีกด้วย การจดทะเบียนโรงงานอุตสาหกรรม ของกรมโรงงานอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม เริ่มครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2512 เป็นต้นมา จากตาราง 3.8 จะเห็นว่าจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมในเขตพระโขนงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2512-2524 มีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปี โดยในปี พ.ศ. 2512 มีจำนวนโรงงานทั้งสิ้นประมาณ 50 แห่ง ในปี พ.ศ. 2524 เพิ่มขึ้นเป็นประมาณ 1,692 แห่ง จัดเป็นเขตที่มีโรงงานอุตสาหกรรมมากเป็นอันดับสองของกรุงเทพมหานครรองจากเขตยานนาวา ซึ่งมีจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมในปี พ.ศ. 2524 ประมาณ 1,845 แห่ง

โรงงานอุตสาหกรรมที่จดทะเบียนกับกรมโรงงานอุตสาหกรรมมีทั้งสิ้น 98 ประเภท แต่กองผังเมือง กรุงเทพมหานคร ได้จัดกลุ่มออกเป็น 7 ประเภท คือ การผลิตอาหาร และเครื่องดื่ม การผลิตสิ่งถักสิ่งทอและเครื่องตกแต่ง วัสดุก่อสร้าง ผลิตภัณฑ์กระดาษและเคมีภัณฑ์ เครื่องจักรอุปกรณ์และผลิตภัณฑ์โลหะ ไฟฟ้าและผลิตภัณฑ์ไฟฟ้า และประเภทอื่น ๆ (รายละเอียดในภาคผนวก) จากตาราง 3.9 จะเห็นว่าอุตสาหกรรมประเภทที่ 5 คือ เครื่องจักรอุปกรณ์และผลิตภัณฑ์โลหะมีมากที่สุดในกรุงเทพมหานครประมาณ 5,277 แห่ง และเป็นประเภทอุตสาหกรรมที่มีมากที่สุดในเขตพระโขนงด้วย แต่มีมากเป็นอันดับสองรองจากเขตยานนาวา สำหรับอุตสาหกรรมประเภทที่ 6 คือ ไฟฟ้า และผลิตภัณฑ์ไฟฟ้ามีน้อยที่สุดในกรุงเทพมหานครและเขตพระโขนง

เมื่อพิจารณาในระดับแขวงแล้วจะเห็นว่า แขวงคลองตันมีโรงงานอุตสาหกรรมมากที่สุด ในเขตพระโขนง โดยในปี พ.ศ. 2528 มีประมาณ 745 แห่ง จากตาราง 3.10

ตาราง 3.7 การเปลี่ยนแปลงพื้นที่การใช้ที่ดินประเภทเกษตรกรรมของเขตพระโขนงจำแนกเป็นรายแขวง ปี พ.ศ. 2517-2526

แขวง	พื้นที่จากภาพถ่าย ปี 2517		พื้นที่จากการสำรวจ ปี 2526		การเปลี่ยนแปลง ปี พ.ศ. 2517-2526		
	พื้นที่ (ไร่)	ร้อยละ	พื้นที่ (ไร่)	ร้อยละ	พื้นที่ที่เปลี่ยนแปลง	คิดเป็นร้อยละของพื้นที่เดิม	คิดเป็นร้อยละของที่เปลี่ยนแปลง
1. แขวงสวนหลวง	2,725.00	15.92	995.00	11.13	1,730.00	63.49	21.18
2. แขวงบางนา	487.50	2.85	376.25	4.21	111.25	22.82	1.36
3. แขวงประเวศ	8,076.25	47.20	3,425.00	38.29	4,651.25	57.59	56.95
4. แขวงคอกไม้	4,518.75	26.41	3,087.50	34.52	1,431.25	31.67	17.52
5. แขวงหนองบอน	926.25	5.41	767.50	8.58	158.75	17.14	1.94
6. แขวงคลองเตย	-	-	-	-	-	-	-
7. แขวงคลองตัน	225.00	1.31	218.75	2.44	6.25	2.78	0.08
8. แขวงพระโขนง	152.50	0.89	73.75	0.82	78.75	51.64	0.96
9. แขวงบางจาก	-	-	-	-	-	-	-
จำนวนรวม	17,111.25	100.00	8,943.75	100.00	8,167.50	47.73	100.00

ที่มา : กองผังเมือง สำนักปลัดกรุงเทพมหานคร

ตาราง 3.8 จำนวนโรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นใหม่ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปี พ.ศ. 2512-2524

ชนิด	จำนวนโรงเรียนในสังกัด พ.ศ.													
	2512	2513	2514	2515	2516	2517	2518	2519	2520	2521	2522	2523	2524	รวม
โรงเรียน	214	461	714	2,349	2,537	3,195	3,366	3,637	3,924	4,330	5,019	5,682	5,893	5,653
1. อนุบาล	10	25	37	150	181	194	203	234	252	277	311	345	346	346
2. ประถม	26	55	90	368	434	459	478	506	536	566	613	650	651	651
3. มัธยมศึกษา	26	68	90	348	392	428	443	470	500	527	617	664	665	665
4. ศึกษาศาสตร์	4	10	19	132	144	150	157	170	179	188	196	213	213	213
5. อื่นๆ	19	36	54	220	243	263	287	333	364	388	446	511	512	512
6. ศึกษาศาสตร์	22	46	66	201	240	270	282	309	338	369	423	506	509	509
7. ศึกษาศาสตร์	28	52	82	219	258	278	291	314	376	416	496	560	560	560
8. ศึกษาศาสตร์	1	1	1	1	1	5	10	10	30	46	107	146	146	146
9. อื่นๆ	35	71	124	438	495	541	570	599	659	722	843	979	982	982
10. ศึกษาศาสตร์	18	41	67	218	276	306	323	346	394	420	467	541	542	542
11. อื่นๆ	25	56	84	244	273	301	322	343	356	411	500	567	567	567
โรงเรียนขยาย	257	605	880	2,286	2,753	3,235	3,509	3,893	4,400	4,980	6,070	6,985	7,123	7,123
12. อนุบาล	70	159	238	636	724	825	888	1,010	1,168	1,295	1,588	1,840	1,845	1,845
13. ประถม	50	115	171	481	581	695	794	838	895	1,067	1,325	1,570	1,692	1,692
14. มัธยมศึกษา	19	55	77	144	177	205	221	245	278	309	395	478	479	479
15. อื่นๆ	11	27	45	106	130	162	182	204	238	282	359	417	417	417
16. ศึกษาศาสตร์	11	37	52	226	261	282	302	303	349	385	472	535	538	538
17. อื่นๆ	50	106	150	316	396	480	535	600	683	775	932	1,034	1,036	1,036
18. อื่นๆ	46	106	147	377	484	586	627	693	789	867	999	1,111	1,116	1,116
โรงเรียนสห	41	135	182	447	555	709	801	889	1,051	1,178	1,488	1,714	1,717	1,717
19. อนุบาล	-	-	-	12	12	17	20	25	29	34	37	39	39	39
20. ประถม	-	5	7	26	30	35	38	44	47	54	64	77	77	77
21. มัธยมศึกษา	1	4	5	20	25	27	40	43	48	51	57	66	66	66
22. อื่นๆ	33	107	151	337	417	535	596	664	787	880	1,133	1,315	1,318	1,318
23. ศึกษาศาสตร์	1	3	3	14	16	20	22	24	28	34	43	47	47	47
24. อื่นๆ	6	16	21	35	55	75	85	89	112	125	154	170	170	170
รวม	512	1,201	1,781	5,322	6,245	7,139	7,676	8,419	9,435	10,488	12,577	14,381	14,533	14,533

ที่มา : กรมสามัญศึกษา - สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

ตาราง ๑.๑

จำนวนโรงงานอุตสาหกรรมในกรุงเทพมหานครจำแนกตามประเภทเป็นรายเขต ปี พ.ศ. 2524

เขต	ประเภทอุตสาหกรรม							รวม
	ประเภทที่ 1	ที่ 2	ที่ 3	ที่ 4	ที่ 5	ที่ 6	ที่ 7	
<u>เขตชั้นใน</u>	376	520	881	1,133	2,230	188	365	5,693
1. พระนคร	16	19	17	94	121	22	57	346
2. บ่อมปรางบา	23	37	98	131	311	23	18	651
3. ปทุมวัน	21	63	81	118	330	26	26	665
4. สัมพันธวงศ์	16	23	18	27	99	3	27	213
5. บางรัก	35	64	28	168	144	11	62	512
6. ดุสิต	33	20	225	56	138	17	20	509
7. พญาไท	47	46	83	117	214	24	29	560
8. ห้วยขวาง	9	9	38	22	54	8	6	146
9. ธนบุรี	83	116	125	182	419	23	34	982
10. คลองสาน	54	82	66	96	185	14	45	542
11. บางกอกใหญ่	29	41	102	122	215	17	41	567
<u>เขตชั้นกลาง</u>	494	663	1,511	1,325	2,467	282	381	7,123
12. ยานนาวา	122	161	262	449	675	68	108	1,845
13. พระโขนง	105	196	365	300	572	61	93	1,692
14. บางเขน	24	23	119	79	193	17	24	479
15. บางกะปิ	43	21	135	68	101	16	33	417
16. บางกอกน้อย	40	21	178	63	187	20	29	538
17. ภาษีเจริญ	73	67	255	184	363	28	66	1,036
18. ราษฎร์บูรณะ	87	174	197	182	376	72	28	1,116
<u>เขตชั้นนอก</u>	208	136	333	366	580	51	43	1,717
19. หนองจอก	29	1	5	-	3	-	1	39
20. มีนบุรี	24	3	16	14	13	3	4	77
21. ลาดกระบัง	24	5	14	4	16	-	3	66
22. บางขุนเทียน	91	115	242	304	501	42	23	1,318
23. ดลิ่งชัน	13	4	12	4	7	2	5	47
24. หนองแขม	27	8	44	40	40	4	7	170
รวม	1,078	1,319	2,725	2,824	5,277	521	789	14,533

ที่มา : กองผังเมือง สำนักปลัดกรุงเทพมหานคร

טבלה 3.10 תוצאות בדיקת מים שותים במחוזות שונים במדינת ישראל, שנת 2016, 2020, 2024 ו-2028

מדידת	שנת 2016								שנת 2020							
	1	2	3	4	5	6	7	סה"כ	1	2	3	4	5	6	7	סה"כ
מספר נקודות	13/67	23/426	30/292	19/462	36/484	2/10	5/79	128/1,820	4/86	26/469	33/310	27/520	47/569	4/31	9/2551	160/4,536
מספר נקודות	12/243	27/1544	54/712	35/1215	73/1605	3/18	9/445	213/6,182	6/272	36/2392	72/975	57/1552	111/2067	4/107	15/773	311/2,144
מספר נקודות	8/31	1/35	21/178	14/141	41/442	4/63	1/3	90/893	12/52	6/348	32/287	27/238	57/673	14/302	3/28	151/1,928
מספר נקודות	6/445	6/2007	18/395	10/444	16/815	2/206	3/37	61/4,349	8/609	9/2811	31/1969	17/667	29/5494	6/894	3/37	103/12,421
מספר נקודות	2/18	4/91	11/284	15/1209	7/174	2/35	3/757	48/2,568	6/139	7/167	14/317	30/2442	16/375	2/35	5/1148	80/4,623
מספר נקודות	2/5	2/86	8/56	10/152	3/19	-	-	25/318	3/13	4/237	19/172	16/212	11/121	-	2/62	55/817
מספר נקודות	1/22	1/64	4/27	1/69	1/36	1/422	-	9/640	1/22	2/74	7/46	2/72	2/48	1/422	-	15/684
מספר נקודות	-	2/23	3/29	1/1	-	-	1/15	7/68	-	3/65	9/93	2/56	1/10	-	1/15	16/239
מספר נקודות	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1/33	-	1/3	-	2/99	4/135
סה"כ	44/831	66/4676	149/1973	109/3693	177/3575	14/754	22/1336	561/16,838	60/1193	93/6569	218/4202	178/5759	275/9360	31/1791	40/4713	895/33,557
מדידת	שנת 2024								שנת 2028							
	1	2	3	4	5	6	7	סה"כ	1	2	3	4	5	6	7	סה"כ
מספר נקודות	17/298	45/832	42/455	39/603	94/1656	5/41	25/2653	267/6,380	27/351	54/997	47/522	52/671	116/1794	12/125	32/2779	340/7,239
מספר נקודות	41/379	70/4278	106/1273	92/2637	211/3249	11/202	23/1023	554/13,061	49/411	107/5349	131/1395	23/3081	278/3755	17/248	40/1201	745/15,440
מספר נקודות	17/87	26/837	54/443	54/501	106/1052	19/397	13/158	289/3,475	24/138	39/1148	61/470	75/661	145/1343	26/456	21/300	391/4,516
מספר נקודות	12/693	19/3238	64/4278	28/889	73/6452	14/964	8/290	218/16,604	17/733	32/3564	76/4401	39/1031	105/7144	19/1026	12/347	308/18,246
מספר נקודות	9/172	17/512	25/444	43/2700	49/683	8/291	15/1692	166/6,494	14/232	25/777	38/456	64/2860	86/999	14/380	20/1740	261/7,484
מספר נקודות	6/45	10/509	40/383	31/530	26/260	2/20	6/345	121/2,092	15/298	18/1252	63/520	45/677	48/394	6/160	17/506	212/3,807
מספר נקודות	1/22	2/74	14/100	3/117	8/113	2/452	-	30/878	1/22	5/232	16/136	6/201	14/197	3/465	3/85	48/1,336
מספר נקודות	2/162	7/402	15/153	7/187	3/35	-	1/15	35/954	7/257	10/458	25/280	13/284	8/111	2/35	5/203	70/1,628
מספר נקודות	-	-	5/184	3/40	2/7	-	2/99	12/330	-	1/8	6/201	3/40	2/7	-	2/99	14/355
סה"כ	105/1858	196/10682	365/7713	300/8224	572/13347	61/2367	93/6277	1,692/50,668	154/2442	291/13785	463/4211	400/9506	802/15744	99/2895	152/7260	2,381/60,053

จะเห็นว่าโรงงานอุตสาหกรรมในเขตพระโขนงส่วนใหญ่จะมีมากในแขวงชั้นใน ได้แก่ แขวงคลองตัน แขวงพระโขนง แขวงคลองเตย และจะลดจำนวนลงในแขวงชั้นกลาง ได้แก่ แขวงบางนา แขวงบางจาก และแขวงสวนหลวง ในขณะที่แขวงประเวศ แขวงคอกไม้ และแขวงหนองบอน มีผู้น้อยมาก

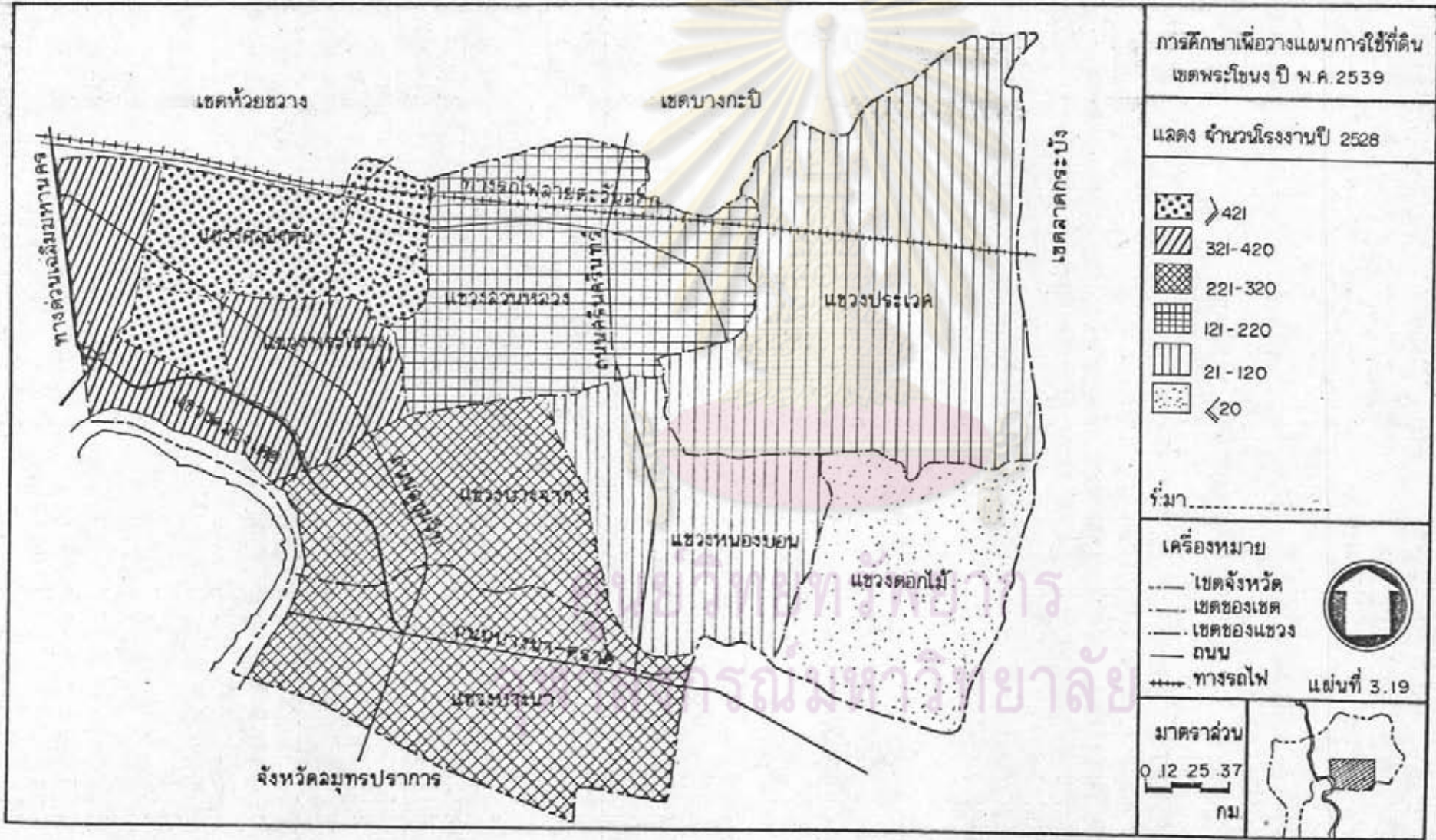
เมื่อพิจารณาจำนวนแรงงานจะเห็นว่า เขตพระโขนงมีจำนวนแรงงานเพิ่มขึ้นทุกปี ในปี พ.ศ. 2528 มีจำนวนแรงงานทั้งสิ้น 60,059 คน ในปี พ.ศ. 2516 แขวงคลองตันมีจำนวนแรงงานมากที่สุดในเขตพระโขนง แต่ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2520-2528 แขวงบางนามีจำนวนแรงงานมากที่สุด และเมื่อพิจารณาแรงงานตามประเภทของอุตสาหกรรม ในปี พ.ศ. 2516 แรงงานอุตสาหกรรมประเภทที่ 4 คือ ผลิตภัณฑ์กระดาษและเคมีภัณฑ์มีมากที่สุด ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2520-2528 แรงงานอุตสาหกรรมประเภทที่ 5 มีมากที่สุด

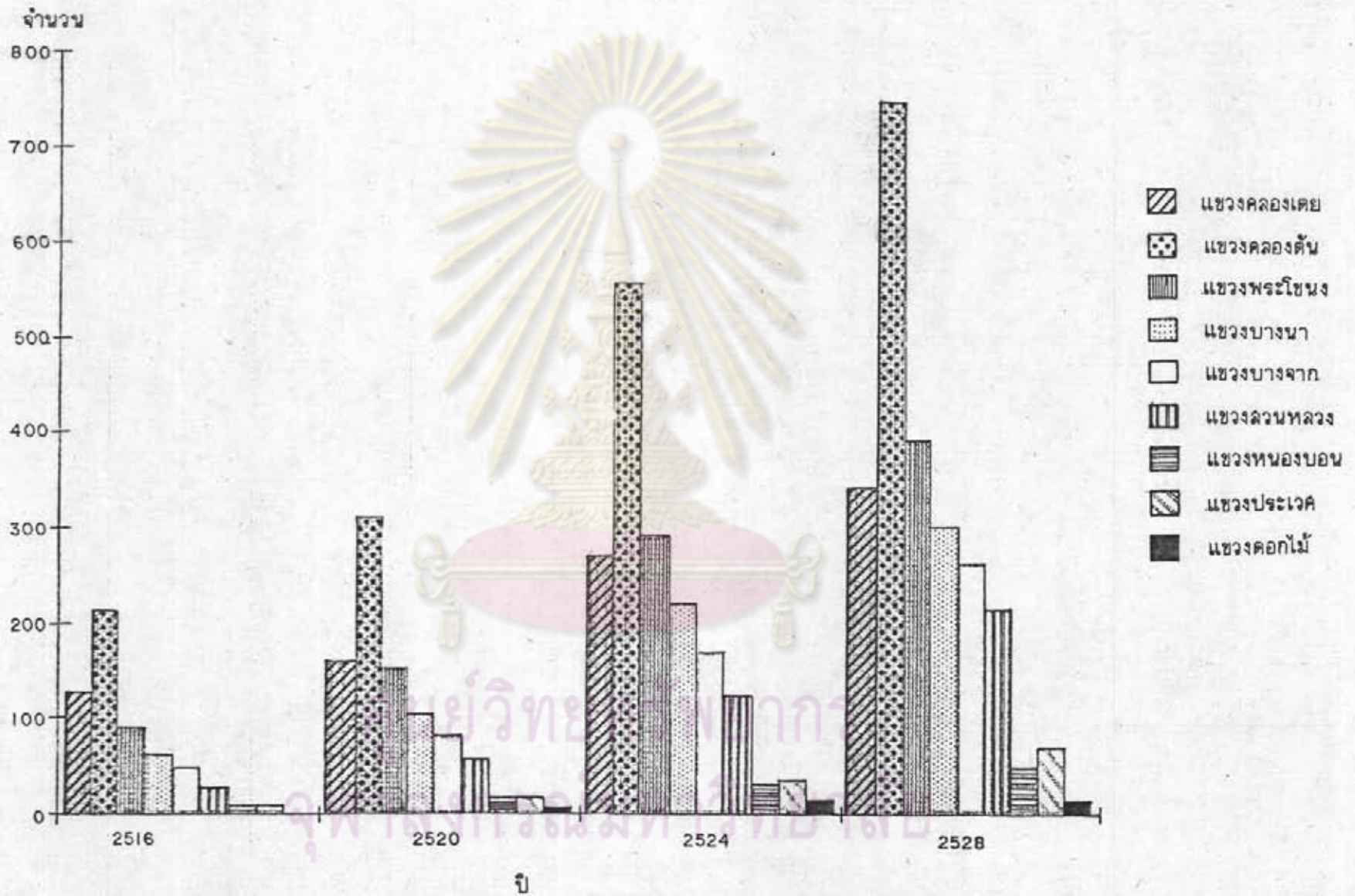
ดังนั้น จึงอาจสรุปการขยายตัวของโรงงานอุตสาหกรรมในเขตพระโขนงได้ว่า เนื่องมาจากปัจจัยที่เอื้อหลายประการ คือ

(1) ลักษณะที่ตั้งของเขต บางส่วนอยู่ติดแม่น้ำเจ้าพระยา นอกจากนั้นยังเป็นที่ตั้งของท่าเรือคลองเตยซึ่งเป็นท่าเรือรับ-ส่งสินค้าขนาดใหญ่ รองรับสินค้าอุตสาหกรรมที่นำเข้ามา-ออกในประเทศและระหว่างประเทศ

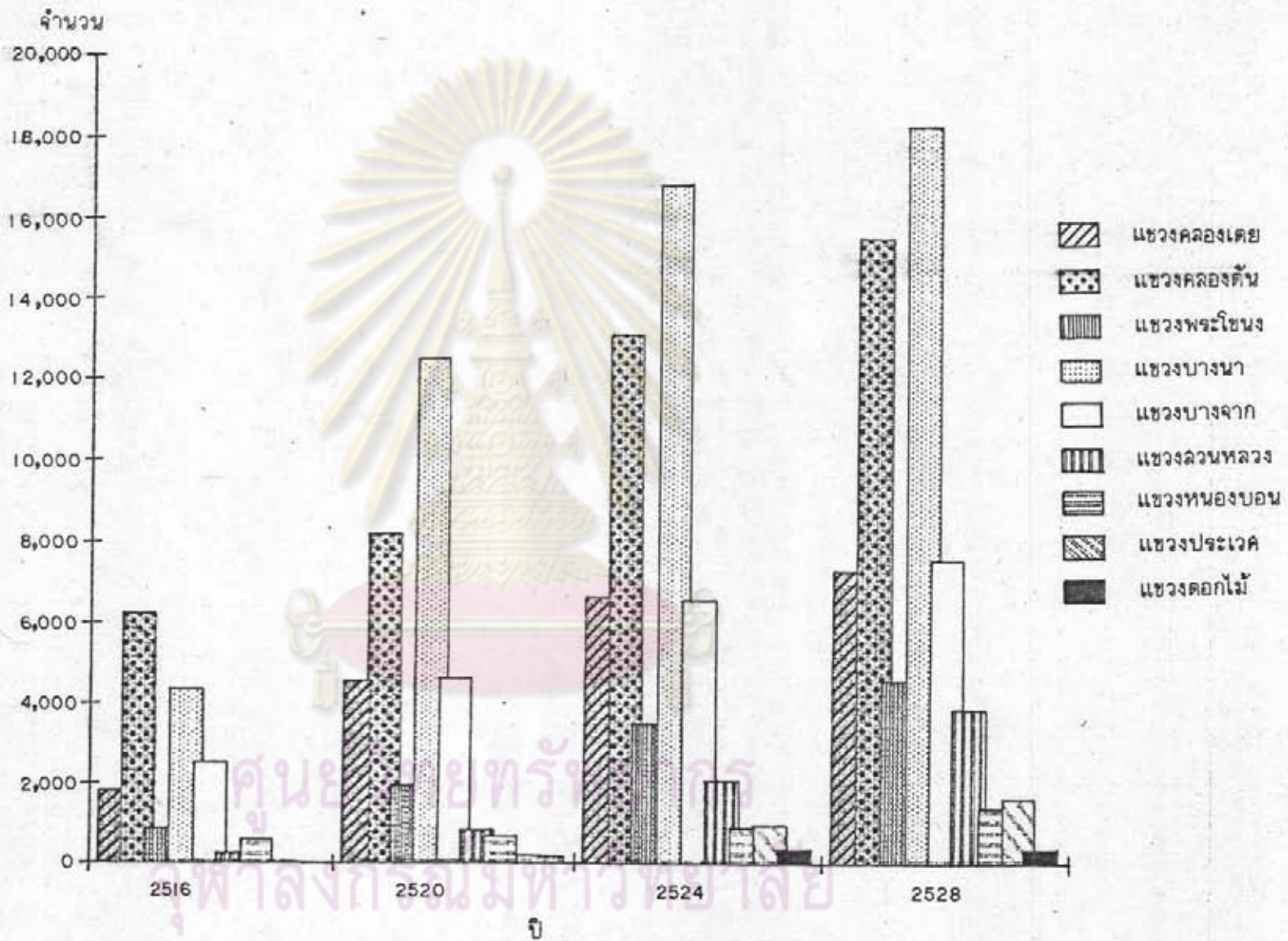
(2) ความสะดวกของเส้นทางคมนาคม ในเขตนี้มีเส้นทางคมนาคมหลายประเภท ผ่านเข้า-ออก เช่น ทางรถไฟสายตะวันออก ทางด่วน (Express way) ถนนวงแหวนชั้นกลาง (ถนนรัชดาภิเษก) ซึ่งจะเปิดใช้ในอนาคตอันใกล้ รวมทั้งเส้นทางถนนสายหลักภายในเขตเอง ได้แก่ ถนนสุขุมวิท ถนนบางนา-ตราด ซึ่งเป็นเส้นทางผ่านไปยังจังหวัดทางภาคตะวันออก นอกจากนี้ยังมีถนนสุขุมวิท 77 (ซอยอ่อนนุช) ที่เชื่อมต่อกับเขตลาดกระบังซึ่งเป็นเขตชั้นนอก จะเห็นได้ว่าปัจจัยด้านโครงข่ายการคมนาคมนี้ ได้ช่วยอำนวยความสะดวกของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ และก่อให้เกิดการเติบโตอย่างรวดเร็ว

(3) เขตพระโขนงเป็นเขตชั้นกลางของกรุงเทพมหานคร ซึ่งเชื่อมระหว่างเขตชั้นในและเขตชั้นนอก หรือที่เรียกว่า Transitional Zone ซึ่งเป็นทั้งจุดตั้งต้น จุดผ่าน และจุดสิ้นสุดของการเดินทางเพื่อประกอบธุรกิจของประชากรจำนวนมากที่อาศัยอยู่ภายในเขต และบริเวณพื้นที่โดยรอบหรือพื้นที่ใกล้เคียง

แผนภูมิที่ 3.2 จำนวนโรงงานอุตสาหกรรม ปี พ.ศ. 2516, 2520, 2524 และ 2528

แผนภูมิที่ 3.3 จำนวนคนงานในโรงงานอุตสาหกรรม ปี พ.ศ. 2516, 2520, 2524 และ 2528

(4) เขตพระโขนงมีจำนวนประชากรมากเป็นอันดับหนึ่งของกรุงเทพมหานคร ในปี พ.ศ. 2528 มีจำนวนทั้งสิ้นประมาณ 614,854 คน การที่พื้นที่ใด ๆ มีจำนวนประชากรมาก ย่อมหมายถึงว่ามีกิจกรรมมากขึ้นตามไปด้วย เพื่อรองรับประชากรในด้านการให้บริการ และรวมไปถึงกิจการค้าและอุตสาหกรรมด้วย

3. การค้าและบริการ

3.1 สถานประกอบการ

จากการสำรวจจำนวนสถานประกอบการของเอกชน และรัฐวิสาหกิจใน กรุงเทพมหานคร เมื่อปี พ.ศ. 2525 โดยกองวิชาการและวางแผน กรมแรงงาน กระทรวงมหาดไทย ปรากฏว่า สถานประกอบการในกรุงเทพมหานครมีจำนวนทั้งสิ้น 42,877 แห่ง เขตที่มีสถานประกอบการมากที่สุดคือ เขตพระโขนง มีจำนวนประมาณ 4,251 แห่งหรือคิดเป็นร้อยละ 9.91 ของสถานประกอบการทั้งหมดในกรุงเทพมหานคร (ตาราง 3.11)

3.2 กิจการค้าและบริการ

ลักษณะกิจการค้าและบริการในเขตพระโขนง มีความแตกต่างกันระหว่าง ช่วงเวลากลางวันและกลางคืน จากการสำรวจพบว่ากิจการค้าและบริการในเวลากลางวันเป็น กิจการค้าปลีก ค้าส่งเหมือนกับเขตอื่น ๆ ซึ่งส่วนใหญ่ตั้งเรียงรายบนสองฝั่งถนนสุขุมวิท ถนน พระราม 4 ซอยอ่อนนุช ซอยอุดมสุข และตามซอยแยกที่ตัดจากถนนใหญ่ ส่วนลักษณะกิจกรรมใน เวลากลางคืนนั้นจะอยู่ในรูปการบริการบันเทิงเรีงรมย์ ธุรกิจประเภทนี้ดึงดูดลูกค้าชาวต่าง ประเทศเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งจะกระจุกตัวอยู่บางบริเวณเท่านั้น เช่น บริเวณถนนสุขุมวิทตอนต้น ทั้งนี้ เนื่องจากในบริเวณดังกล่าวมีโรงแรมตั้งอยู่

จากตาราง 3.12 จะเห็นว่ากิจการค้าส่วนใหญ่ของเขตพระโขนงได้แก่ ประเภทค้าปลีก รองลงมาได้แก่ประเภทบริการ และสำนักงานประกอบวิชาชีพ ซึ่งจะกระจุกตัว อยู่ในแขวงชั้นใน ได้แก่ แขวงคลองตัน แขวงพระโขนง และแขวงคลองเตย ส่วนแขวงชั้นนอก ได้แก่ แขวงดอกไม้ แขวงประเวศ และแขวงหนองบอน มีกิจการค้าประเภทเหล่านี้มีน้อยมาก สำหรับกิจการค้าส่งในเขตพระโขนงนั้น มีอยู่น้อยที่สุดเมื่อเทียบกับกิจการค้าประเภทที่ได้กล่าว มาแล้ว โดยแขวงดอกไม้ไม่มีกิจการค้าประเภทนี้อยู่เลย

ตาราง ๑.11 จำนวนสถานประกอบการในกรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2525

อันดับที่	เขต	จำนวนสถานประกอบการ	
		หน่วย	ร้อยละ
1	พระโขนง	4,251	9.91
2	พระนคร	3,473	8.10
3	บางรัก	3,415	7.96
4	ดุสิต	3,308	7.72
5	พญาไท	3,134	7.31
6	ยานนาวา	3,005	7.01
7	ปทุมวัน	2,623	6.12
8	สัมพันธวงศ์	2,353	5.49
9	บ่อนปรน	2,224	5.19
10	บางกอกน้อย	2,088	4.87
11	คลองสาม	1,679	3.92
12	ภาษีเจริญ	1,659	3.87
13	บางกะปิ	1,593	3.72
14	ธนบุรี	1,536	3.58
15	ห้วยขวาง	1,326	3.09
16	ราชบุรีพระ	1,208	2.82
17	บางขุนเทียน	1,175	2.74
18	บางเขน	1,163	2.71
19	บางกอกใหญ่	958	2.23
20	หนองแขม	209	0.49
21	ตลิ่งชัน	192	0.44
22	ลาดกระบัง	126	0.29
23	มีนบุรี	119	0.28
24	หนองจอก	60	0.14
รวม	กรุงเทพมหานคร	42,877	100.00

ที่มา : กองวิชาการและวางแผน กรมแรงงาน กระทรวงมหาดไทย

ตาราง 3.12 จำนวนร้านค้าในเขตพระโขนงจำแนกเป็นรายแขวงและประเภทของร้านค้า ปี พ.ศ. 2528

แขวง	ค้าปลีก		ค้าส่ง		บริการ		สำนักงานประกอบวิชาชีพ		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
คลองเตย	1,703	20.18	2	1.71	509	17.00	243	22.15	2,457	19.43
คลองตัน	1,724	20.43	7	5.98	994	33.20	385	35.10	3,110	24.59
พระโขนง	1,707	20.22	74	63.25	648	21.64	331	30.17	2,760	21.82
บางนา	1,148	13.60	7	5.98	278	9.29	34	3.10	1,467	11.60
บางจาก	923	10.94	1	0.86	292	9.75	64	5.83	1,280	10.12
สวนหลวง	607	7.19	11	9.40	148	4.95	33	3.01	799	6.32
หนองบอน	303	3.59	3	2.56	60	2.00	5	0.46	371	2.93
ประเวศ	224	2.65	12	10.26	55	1.84	1	0.09	292	2.31
คอกไม้	101	1.20	-	-	10	0.33	1	0.09	112	0.88
รวม	8,440	100.00	117	100.00	2,994	100.00	1,097	100.00	12,648	100.00

ที่มา : กองผังเมือง สำนักปัดฝุ่นกรุงเทพมหานคร

3.3 ธนาคาร ในการศึกษาสภาพทางเศรษฐกิจของเขตพระโขนง สามารถพิจารณาได้จากฐานะทางการเงินของประชากรภายในเขต ซึ่งจะพิจารณาได้จากการกระจายตัวของธนาคารภายในเขต ทั้งนี้ เนื่องจากการเลือกทำเลที่ตั้งของธนาคารนั้น ปัจจัยหนึ่งที่นำมาพิจารณาคือสภาพทางเศรษฐกิจของพื้นที่นั้น บริเวณใดที่มีการกระจุกตัวของธนาคารมาก แสดงว่าบริเวณนั้นมีการเคลื่อนไหวทางการเงินมาก บริเวณใดที่มีธนาคารตั้งอยู่น้อย แสดงว่าบริเวณนั้นมีการเคลื่อนไหวทางการเงินน้อย จากการศึกษาปรากฏว่าเขตพระโขนงมีธนาคารทั้งหมดประมาณ 67 แห่ง ส่วนใหญ่มีที่ตั้งอยู่ริมถนนสายสำคัญ เช่น ถนนสุขุมวิท และถนนพระราม 4 และตามซอยสำคัญ ๆ เช่น สุขุมวิท 19 (ซอยอโศก) สุขุมวิท 55 (ซอยทองหล่อ) สุขุมวิท 63 (ซอยเอกมัย) สุขุมวิท 71 (พระโขนง-คลองตัน) สุขุมวิท 77 (ซอยอ่อนนุช) และสุขุมวิท 103 (ซอยอุดมสุข) จากแผนที่ 3.20 และตาราง 3.13 จะเห็นว่า แขวงพระโขนงเป็นแขวงที่มีธนาคารตั้งอยู่มากที่สุด ประมาณ 17 แห่ง รองลงมาได้แก่แขวงคลองเตย และแขวงคลองตัน มีประมาณ 14 แห่งเท่ากัน ส่วนแขวงที่ไม่มีธนาคารตั้งอยู่เลยได้แก่ แขวงประเวศ และแขวงคอกไม้ ทั้งนี้ เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เกษตรกรรม

ตาราง 3.13 จำนวนธนาคารในเขตพระโขนงจำแนกเป็นรายแขวง
ปี พ.ศ. 2528

แขวง	จำนวน	ร้อยละ
คลองเตย	14	20.90
คลองตัน	14	20.90
พระโขนง	17	25.37
บางนา	12	17.91
บางจาก	5	7.46
สวนหลวง	1	1.49
หนองบอน	4	5.97
ประเวศ	-	-
คอกไม้	-	-
รวม	67	100.00

การศึกษาเพื่อวาง แผนการใช้ที่ดิน เขตพระโขนง ปีพ.ศ.2539		
แล่ง ที่ตั้งธนาคาร		
สัญลักษณ์ ● : 1 แห่ง		
ที่มา.....		
เครื่องหมาย - - - - - เขตจังหวัด ——— เขตของเขต ——— เขตของแขวง ——— ถนน - - - - - ทางรถไฟ ~~~~~ แม่น้ำ, คลอง		
มาตราส่วน 0 0.5 1 1.5 กม.	แผนที่ 3.20	

นอกจากนั้น ยังมีกิจกรรมทางเศรษฐกิจอื่น ๆ อีก เช่น ตลาดสด
ห้างสรรพสินค้า โรงแรม โรงภาพยนตร์ สถานบันเทิง ภัตตาคาร จากตาราง 3.14 จะเห็น
ว่า กิจกรรมดังกล่าวจะกระจุกตัวอยู่เฉพาะในแขวงชั้นในเท่านั้น คือ แขวงคลองเตย แขวง
คลองตัน และแขวงพระโขนง ส่วนแขวงหนองบอน แขวงประเวศ และแขวงดอกไม้ แทบ
จะไม่มีกิจกรรมเหล่านี้อยู่เลย

ตาราง 3.14 จำนวนตลาดสด ห้างสรรพสินค้า โรงแรม โรงภาพยนตร์ สถานบันเทิง
และภัตตาคาร ในเขตพระโขนงจำแนกเป็นรายแขวง ปี พ.ศ. 2528

จำนวน แขวง	ตลาดสด	ห้างสรรพ สินค้า	โรงแรม	โรง ภาพยนตร์	สถาน บันเทิง	ภัตตาคาร
คลองเตย	5	-	15	2	58	12
คลองตัน	4	1	9	1	4	6
พระโขนง	5	9	5	5	6	-
บางนา	4	-	3	2	3	-
บางจาก	1	-	-	-	-	2
สวนหลวง	-	-	-	1	2	2
หนองบอน	1	-	-	-	-	4
ประเวศ	1	-	-	-	-	-
ดอกไม้	-	-	-	-	-	-
รวม	21	10	32	11	73	26

ที่มา : กองผังเมือง สำนักปลัดกรุงเทพมหานคร

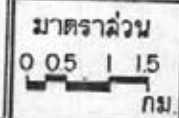
การศึกษาเบื้องต้น
 แผนการใช้ที่ดิน
 เขตพระโขนง
 ปีพ.ศ.2539

แสดง etail ในเขตพระโขนง

ที่มา สำนักงานเขตพระโขนง

- เครื่องหมาย
- เขตจังหวัด
 - เขตของเขต
 - เขตของแขวง
 - ถนน
 - ทางรถไฟ
 - ~ แม่น้ำ, คลอง

แผนที่
 3.21

4. แหล่งงาน ในที่นี้หมายรวมถึง งานตามสถานที่ราชการ โรงงานอุตสาหกรรม สถานบริการ ร้านค้า งานด้านเกษตรกรรม และอื่น ๆ จากรายงานการศึกษาเรื่อง "The Second Stage Expressway System in the Greater Bangkok" ของ Japan International Cooperation Agency ได้ศึกษาเรื่องแหล่งงานของกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า เขตที่มีการจ้างงานมากที่สุดคือ เขตบางรัก รองลงมาได้แก่ เขตพระโขนง เขตพระนคร และเขตมีนบุรี ฯลฯ จะเห็นได้ว่าจะมีการจ้างงานมากในบริเวณเขตชั้นในและชั้นกลางทางฝั่งตะวันออกของกรุงเทพมหานคร (ตาราง 3.15 และแผนที่ 3.22)

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบแหล่งงานกับประชากรวัยแรงงาน (ในที่นี้ใช้ประชากรในช่วงอายุ 15-64 ปี ซึ่งถือว่าเป็นวัยที่ทั้งตัวเองได้ตามรายงานสำมะโนประชากรและเคหะ) ของแต่ละเขต สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่ม ตามสัดส่วนแหล่งงานต่อประชากรวัยแรงงาน ดังนี้ (ตาราง 3.15 และแผนที่ 3.23)

กลุ่มที่ 1 กลุ่มเขตที่มีแหล่งงานมากกว่าประชากรวัยแรงงาน ได้แก่ เขตสัมพันธวงศ์ เขตบางรัก เขตพระนคร และเขตมีนบุรี ฯลฯ ซึ่งทั้ง 4 เขตนี้จัดว่าเป็นย่านธุรกิจการค้าที่สำคัญของกรุงเทพมหานคร จึงเป็นเขตที่รองรับแรงงานจากเขตอื่น ๆ ด้วย

กลุ่มที่ 2 กลุ่มเขตที่มีแหล่งงานต่อประชากรวัยแรงงานสูงกว่าค่าเฉลี่ยของกรุงเทพมหานคร คือ มากกว่า .50 ได้แก่ เขตปทุมวัน เขตราชบุรีบูรณะ และเขตลาดกระบัง

กลุ่มที่ 3 เขตอื่น ๆ นอกจากเขตในกลุ่มที่ 1 และ 2 จัดเป็นเขตที่มีแหล่งงานต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของกรุงเทพมหานคร ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าประชากรในวัยแรงงานของเขตเหล่านี้จำเป็นต้องเดินทางออกไปทำงานยังเขตอื่น ๆ ด้วย

ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่าถึงแม้เขตพระโขนงจะมีการจ้างงานอยู่ในระดับค่อนข้างสูง แต่ขณะเดียวกันก็มีประชากรในวัยแรงงานมากที่สุดด้วย ทำให้ประชากรในวัยแรงงานส่วนหนึ่งของเขตต้องเดินทางไปทำงานยังเขตอื่น ๆ ด้วย

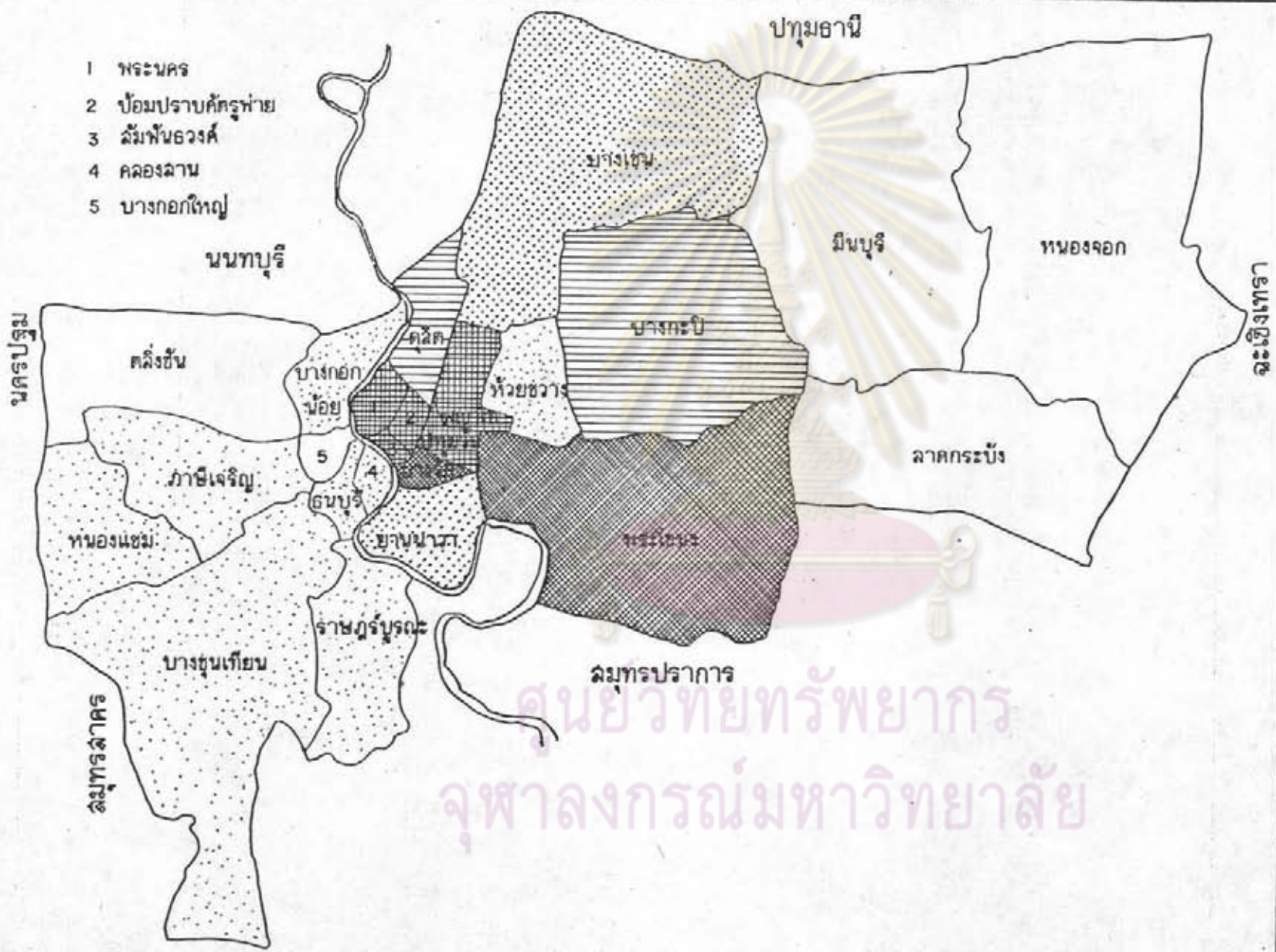
ตาราง 9.15 จำนวนประชากรวัยแรงงาน การจ้างงาน และสัดส่วนการจ้างงานต่อประชากรวัยแรงงาน
ของกรุงเทพมหานครจำแนกเป็นรายเขต ปี พ.ศ. 2525 และ 2545

เขต	ประชากรวัย แรงงาน ^{1/} พ.ศ. 2525	การจ้างงาน ^{2/}			การจ้างงานต่อ ประชากรวัยแรง งาน พ.ศ.2525
		พ.ศ. 2525	พ.ศ. 2545	Growth Rate	
หนองจอก	35,234	18,300	24,180	1.4	0.52
มีนบุรี	41,730	16,170	33,450	3.7	0.39
ลาดกระบัง	30,815	18,380	54,670	5.6	0.60
ตี่งชัน	49,388	8,220	10,550	1.3	0.17
หนองแขม + ภาษีเจริญ	165,714	73,101	73,010	0	0.44
บางขุนเทียน	151,949	54,010	54,010	0	0.35
บางกะปิ	214,113	71,530	213,620	5.6	0.33
บางเขน	292,470	112,720	262,910	4.3	0.38
ราษฎร์บูรณะ	83,402	57,240	57,240	0	0.69
พระโขนง	380,784	216,390	251,160	1	0.57
ห้วยขวาง	157,173	58,910	149,370	4.8	0.37
ยานนาวา	263,131	120,960	259,010	3.9	0.46
บางกอกใหญ่	70,309	20,980	39,470	3.2	0.30
บางกอกน้อย	264,139	51,210	106,410	3.7	0.19
พระนคร	80,025	185,310	185,310	0	2.31
คลองสาน	94,759	36,700	56,660	2.2	0.39
คูสิต	371,980	76,220	76,220	0	0.20
บางรัก	96,362	253,530	274,120	.4	2.63
ปทุมวัน	159,152	152,240	226,600	2.0	0.96
พญาไท	354,049	163,410	192,520	.8	0.46
ธนบุรี	182,744	49,400	98,150	3.5	0.27
สัมพันธวงศ์	51,410	158,190	158,190	0	3.08
บ่อมปราม ๗	128,699	175,370	175,370	0	1.36
กรุงเทพมหานคร	3,719,531	2,148,400	3,033,000	1.7	0.58

ที่มา : 1/ ประชากรอายุ 15-64 ปี คำนวณโดยใช้สัดส่วนจากสำมะโนประชากรและเคหะ
พ.ศ. 2523

2/ JICA

- 1 พระนคร
- 2 ป้อมปราบศัตรูพ่าย
- 3 ฉิมพินฉวงค์
- 4 คลองฉาน
- 5 บางกอกใหญ่

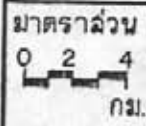

การศึกษาเพื่อวางแผน
การใช้ที่ดิน เขตพระอินฉ
ปี พ.ศ. 2539

สัญลักษณ์

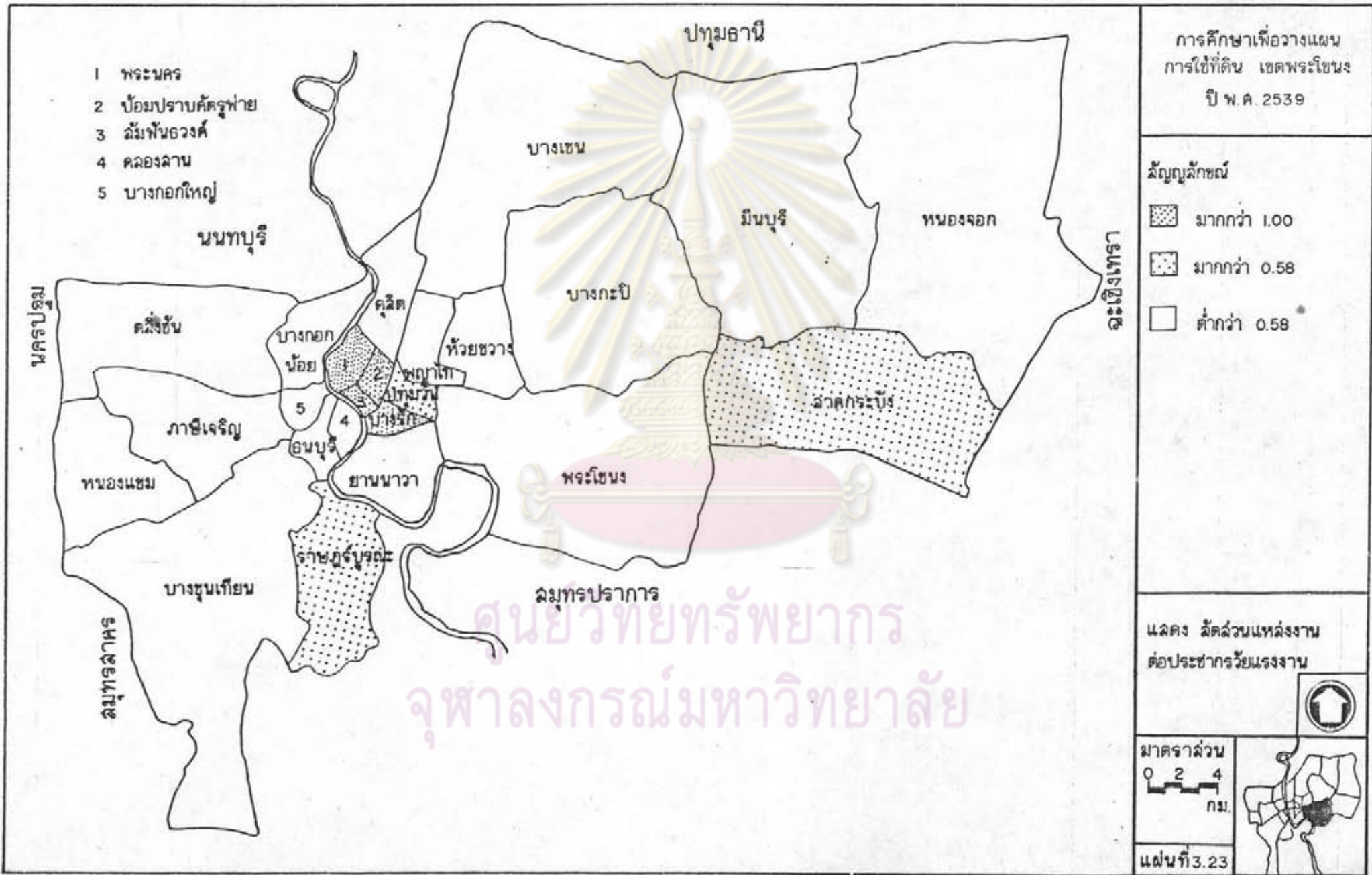
	มากกว่า 200,000 คน
	150,000 - 200,000 คน
	100,000 - 150,000 คน
	60,000 - 100,000 คน
	30,000 - 60,000 คน
	ต่ำกว่า 30,000 คน

แสดง
แหล่งงานของกรุงเทพมหานคร

แผ่นที่ 3.22

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

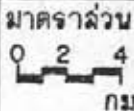

- 1 พระนคร
- 2 ป้อมปราบศัตรูพ่าย
- 3 ฉลิมโพนธวงค์
- 4 คลองลาน
- 5 บางกอกใหญ่

การศึกษาเพื่อวางแผน
การใช้ที่ดิน เขตพระโขนง
ปี พ.ศ. 2539

- สัญลักษณ์
- มากกว่า 1.00
 - มากกว่า 0.58
 - ต่ำกว่า 0.58

แสดง จำนวนหน่วยงาน
ต่อประชากรวัยแรงงาน

แผนที่ 3.23

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

5. การคลังท้องถิ่น

รายได้ของกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย รายได้จากภาษีอากร ค่าธรรมเนียม ค่าปรับ ใบอนุญาตจากทรัพย์สิน สาธารณูปโภค การพาณิชย์ รายได้เบ็ดเตล็ด และรายได้พิเศษต่าง ๆ จากตาราง 3.16 จะเห็นว่าโดยเฉลี่ยรายได้ที่เขตจัดเก็บได้ประมาณ 1,657.38 บาทต่อประชากร 1 คน และจะเห็นว่าเขตที่มีรายได้สูงสุดคือ เขตพระโขนง แต่เมื่อเฉลี่ยรายได้เขตต่อประชากร เขตแล้ว พบว่า เขตที่มีรายได้ต่อประชากรสูงสุดคือ เขตบางรัก เมื่อพิจารณารายได้ที่เขตพระโขนงจัดเก็บในช่วงเวลาต่าง ๆ ตามตาราง 3.17 จะเห็นว่า ภาษีที่เขตจัดเก็บได้มากที่สุดคือภาษีโรงเรือนและที่ดิน โดยสามารถเก็บได้เพิ่มขึ้นทุกปี

จากการศึกษาสภาพทางเศรษฐกิจของเขตพระโขนงสรุปได้ว่า เขตพระโขนงเป็นเขตที่มีโครงสร้างทางเศรษฐกิจครบทั้ง 3 ประเภท คือ เกษตรกรรม อุตสาหกรรม และการค้าและบริการ เป็นเขตที่มีจำนวนสถานประกอบการและประชากรวัยแรงงานมากที่สุดในกรุงเทพมหานคร แต่ในขณะเดียวกัน มีการจ้างงานต่อประชากรวัยแรงงานต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของกรุงเทพมหานคร ย่อมชี้ให้เห็นว่าประชากรในวัยแรงงานส่วนหนึ่งของเขตต้องเดินทางไปทำงานยังเขตอื่น ๆ ด้วย และเมื่อพิจารณาถึงลักษณะกิจการค้าภายในเขต จะเห็นว่าส่วนใหญ่เป็นการค้าปลีก จะกระจุกตัวอยู่ในแขวงชั้นใน ได้แก่ แขวงคลองตัน แขวงคลองเตย และแขวงพระโขนง ส่วนแขวงอื่น ๆ มีกิจการค้าเหล่านี้มีน้อยมาก โดยที่ประชาชนส่วนใหญ่ในแขวงชั้นนอกยังคงประกอบอาชีพเกษตรกรรม นอกจากนั้น เขตพระโขนงยังมีจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมมากเป็นอันดับสองรองจากเขตยานนาวา และโรงงานส่วนใหญ่ก็ตั้งอยู่ในแขวงชั้นในเช่นกัน โดยประเภทอุตสาหกรรมที่มีมากที่สุดคือ การผลิตเครื่องจักรอุปกรณ์และผลิตภัณฑ์โลหะ และแรงงานทางอุตสาหกรรมส่วนใหญ่จะกระจุกตัวอยู่ในแขวงชั้นในเช่นกัน และเมื่อพิจารณารายได้ที่เขตจัดเก็บ พบว่าเขตพระโขนงสามารถจัดเก็บรายได้ได้มากที่สุดในกรุงเทพมหานคร โดยประเภทภาษีที่จัดเก็บได้มากที่สุดคือ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน

ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า เขตพระโขนงเป็นเขตที่มีกิจกรรมหลากหลาย โดยกิจกรรมที่กระจุกตัวในแขวงชั้นใน ได้แก่ ร้านค้าบริการ ธนาคาร โรงงานอุตสาหกรรม ในขณะที่แขวงชั้นนอกพื้นที่ส่วนใหญ่ยังคงเป็นที่เกษตรกรรม ซึ่งในอนาคตคาดว่าจะลดจำนวนลงไป ทั้งนี้ เนื่องจากการขยายตัวของเมืองและตัวเกษตรกรเองที่ไม่ต้องการจะให้ลูกหลานมีอาชีพนี้ต่อไป

ตาราง 3.16 รายรับของกรุงเทพมหานครจำแนกเป็นรายเขต ปี พ.ศ. 2520, 2525 และ พ.ศ. 2528

เขต	รายรับ เขต			รายรับ เขต/ ประชากร 1 คน พ.ศ. 2528	อัตราการ การขยาย เฉลี่ย พ. 2520-25
	พ.ศ. 2520	พ.ศ. 2525	พ.ศ. 2528		
หนองจอก	1,430,481.61	2,528,305.86	2,788,411.05	49.04	8.70
มีนบุรี	2,277,004.42	9,758,535.78	3,037,176.13	43.21	9.67
ลาดกระบัง	1,858,427.38	3,752,766.18	5,797,725.35	103.49	15.28
ตลิ่งชัน	2,020,072.23	3,775,302.29	5,946,896.89	69.51	14.45
หนองแขม	2,361,118.86	4,144,475.78	5,750,379.15	100.35	11.77
บางขุนเทียน	4,196,569.83	12,566,203.12	20,172,849.19	79.23	21.68
บางกะปิ	10,225,746.92	28,369,163.57	42,296,319.99	109.57	19.42
บางเขน	12,959,642.96	37,453,540.29	66,559,060.13	127.79	22.69
ราชบุรีpurณะ	8,405,847.55	16,401,876.85	22,080,646.70	157.44	12.83
ภาษีเจริญ	8,535,676.92	18,189,078.68	25,460,841.17	115.94	14.64
พระโขนง	54,089,161.34	109,523,658.60	140,674,410.84	228.79	12.70
ห้วยขวาง	6,177,412.34	27,239,189.17	35,932,847.92	145.32	24.62
ยานนาวา	23,157,545.02	54,404,358.52	75,625,314.70	184.32	15.94
บางกอกใหญ่	3,806,481.40	8,603,147.95	10,700,593.75	99.55	13.79
บางกอกน้อย	8,347,928.97	23,484,826.33	33,525,602.94	115.19	18.98
พระนคร	18,382,443.57	33,498,082.25	54,050,537.40	473.61	14.43
คลองสาน	7,590,894.68	15,158,060.78	23,712,879.68	166.30	15.30
ดุสิต	12,042,792.48	29,564,761.98	41,076,755.61	72.66	16.58
บางรัก	36,129,468.24	62,188,474.71	112,279,691.01	1,232.65	15.23
ปทุมวัน	25,889,374.09	58,605,203.18	91,284,287.86	585.65	17.06
พญาไท	25,737,675.56	51,915,581.68	95,309,649.21	264.31	17.78
ธนบุรี	9,998,360.34	22,088,033.18	27,759,085.29	101.48	13.61
สัมพันธวงศ์	12,622,149.82	19,901,950.23	37,261,936.43	711.15	14.49
ป้อมปราบฯ	14,393,778.76	26,372,474.68	39,963,815.40	446.33	13.62
รวม	311,616,056.29	679,488,049.64	1,019,047,713.79	1,657.38	15.96

ที่มา : กองบัญชีและตรวจสอบ สำนักงานคลัง กรุงเทพมหานคร

ตาราง 3.17 รายรับของเขตพระโขนง จำแนกตามประเภทรายรับ ปี พ.ศ. 2526, 2527 และ 2528

ปี พ.ศ.	2526	2527	2528
ประเภทรายรับ			
ภาษีโรงเรือนและที่ดิน	85,231,882.77	96,587,304.22	112,910,693.50
ภาษีม้าทุ่งท้องที่	20,049,879.14	18,146,348.02	20,544,002.82
ภาษีป้าย	5,199,344.65	5,249,092.80	5,879,816.19
รวม	110,481,106.56	119,982,745.04	139,334,512.51

ที่มา : งานรายได้ สำนักงานเขตพระโขนง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ระบบสาธารณูปโภคในเขตพระโขนง

1. ระบบการคมนาคม

สำหรับการคมนาคมติดต่อภายในเขตพระโขนงนั้น ส่วนใหญ่เป็นการคมนาคมทางบก ดังที่ได้กล่าวมาแล้วในเรื่องโครงข่ายการคมนาคม ดังนั้น ระบบถนนในเขตพระโขนงจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง สามารถจำแนกถนนได้เป็น 2 ประเภท คือ (แผนที่ 3.24)

1.1 ถนนสายหลัก เป็นถนนที่เชื่อมต่อกับพื้นที่ที่อยู่ใกล้เคียงภายนอกเขต โดยจัดกลุ่มตามความกว้างของถนนได้ดังนี้ คือ

1.1.1 ถนนรัชดาภิเษก เป็นถนนคอนกรีต ช่วงตั้งแต่ถนนสุนทรโกษาถึงทางรถไฟสายปากน้ำ มีผิวจราจรกว้าง 40.00 เมตร เป็นถนนที่เชื่อมต่อกับเขตยานนาวา

1.1.2 ถนนศรีนครินทร์ เป็นถนนคอนกรีตช่วงตั้งแต่ถนนบางนา-ตราดถึงคลองบางกะจะมีผิวจราจรกว้าง 28.00 เมตร เป็นถนนที่เชื่อมต่อกับเขตบางกะปิและจังหวัดสมุทรปราการ

1.1.3 ถนนพระรามที่ 4 เป็นถนนคอนกรีต ช่วงตั้งแต่ทางรถไฟสายปากน้ำถึงถนนสุนทรโกษา มีผิวจราจรกว้าง 27.60 เมตร จากถนนสุนทรโกษาถึงระยะ 400 เมตร มีผิวจราจรกว้าง 23.00 เมตร และจากระยะ 400 เมตร ถึงถนนสุขุมวิท มีผิวจราจรกว้าง 17.00 เมตร เป็นถนนที่เชื่อมต่อกับเขตยานนาวา

1.1.4 ถนนสุขุมวิท เป็นถนนคอนกรีตช่วงตั้งแต่ทางรถไฟสายแม่น้ำถึงคลองบางนา มีผิวจราจรกว้าง 21.00 เมตร และตั้งแต่คลองบางนาถึงซอยแมริ่ง มีผิวจราจรกว้าง 14.00 เมตร เป็นถนนที่เชื่อมต่อกับจังหวัดสมุทรปราการ

1.1.5 ถนนเพชรบุรี เป็นถนนคอนกรีต ช่วงที่อยู่ในเขตพระโขนงคือ จากคลองแสนแสบถึงถนนสุขุมวิท 71 (พระโขนง-คลองตัน) มีผิวจราจรกว้าง 21.00 เมตร เป็นถนนที่เชื่อมต่อกับเขตห้วยขวาง

การศึกษาเพื่อวาง
แผนการใช้ที่ดิน
เขตพระโขนง
ปีพ.ศ.2539

แสดง ถนนสำคัญ

สัญลักษณ์
 — ถนนสายหลัก
 — ถนนสายรอง

ที่มา.....

เครื่องหมาย
เขตจังหวัด
 ---เขตของเขต
 ---เขตของแขวง
 — ถนน
 +++ ทางรถไฟ
 ~~~~~ แม่น้ำ, คลอง

มาตราส่วน
 0 0.5 1 1.5
 กม.

แผ่นที่
 3.24

1.1.6 ถนนรามคำแหง เป็นถนนคอนกรีต ช่วงที่อยู่ในเขตพระโขนง คือจากสี่แยกคลองตันถึงคลองบางกะจะ มีผิวจราจรกว้าง 19.60 เมตร เป็นถนนที่เชื่อมต่อกับ เขตบางกะปิ

1.1.7 ถนนบางนา-ตราด เป็นถนนคอนกรีต ช่วงตั้งแต่ถนนสุขุมวิทถึง คลองคอกไม้ มีผิวจราจรกว้าง 15.50 เมตร เป็นถนนที่เชื่อมต่อกับจังหวัดต่าง ๆ ในภาค ตะวันออกของประเทศ

1.1.8 ถนนสุขุมวิท 77 เป็นถนนคอนกรีต มีผิวจราจรแตกต่างกับ 2 ช่วง คือ จากถนนสุขุมวิทถึงคลองขวางบน มีผิวจราจรกว้าง 15.00 เมตร และจากคลอง ขวางบนถึงคลองคาหูกมีผิวจราจรกว้าง 7.00 เมตร

ถนนสายหลักทั้ง 8 สายนี้ เป็นถนนสายสำคัญของเขตพระโขนง ซึ่งมีซอย แยกมากมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งบนถนนสุขุมวิทที่อยู่ในพื้นที่เขตพระโขนงมีซอยแยกประมาณ 107 ซอย ในจำนวนซอยเหล่านี้มีบางซอยที่สามารถเชื่อมถนนสายหลักได้ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการ เดินทางมาก เช่น ถนนสุขุมวิท 9 (นานาเหนือ) สุขุมวิท ซอย 21 (อโศก) และสุขุมวิท 99 (พร้อมพงษ์) เป็นต้น ซึ่งเชื่อมระหว่างถนนสุขุมวิทกับถนนเพชรบุรี

1.2 ถนนสายรอง เป็นถนนที่เชื่อมติดต่อกายในเขต โดยจัดกลุ่มตามความ กว้างของถนนได้ดังนี้ คือ

1.2.1 ถนนสุนทรโกษา เป็นถนนคอนกรีต ช่วงจากถนนพระรามที่ 4 ถึงถนนเกษมราษฎร์ มีผิวจราจรกว้าง 24.00 เมตร

1.2.2 ถนน ๗ ระนอง เป็นถนนคอนกรีต ช่วงจากถนนสุนทรโกษาถึง โรงเรียนท่าเรือวิทยา มีผิวจราจรกว้าง 24.00 เมตร และจากโรงเรียนท่าเรือวิทยาถึงคลัง น้ำมันเซลล์ มีผิวจราจรกว้าง 6.00 เมตร

1.2.3 ถนนพัฒนาการ เป็นถนนคอนกรีต ช่วงจากสี่แยกคลองตันถึง แยกถนนศรีนครินทร์ มีผิวจราจรกว้าง 20.00 เมตร และจากแยกถนนศรีนครินทร์ถึงถนน สุขุมวิท 77 (ซอยอ่อนนุช) มีผิวจราจรกว้าง 8.00 เมตร ปัจจุบันกำลังอยู่ในระหว่าง การปรับปรุงขยายถนน

1.2.4 ถนนอาจณรงค์ เป็นถนนคอนกรีต ช่วงจากถนนสุนทรโกษาถึง ระยะ 100 เมตร มีผิวจราจรกว้าง 20.00 เมตร และจากระยะ 100 เมตร ถึงสะพานข้ามคลองหัวลำโพง มีผิวจราจรกว้าง 15.00 เมตร

1.2.5 ถนนเกษมราษฎร์ เป็นถนนคอนกรีต ช่วงจากถนนพระรามที่ 4 ถึงถนนรถไฟสายปากน้ำ มีผิวจราจรกว้าง 20.00 เมตร และจากถนนรถไฟสายปากน้ำถึงสถานีท่าเรือ มีผิวจราจรกว้าง 26.00 เมตร

1.2.6 ถนนสุขุมวิท 71 (พระโขนง-คลองตัน) เป็นถนนคอนกรีต ช่วงจากถนนสุขุมวิทถึงคลองตัน มีผิวจราจรกว้าง 15.00 เมตร และช่วงจากคลองตันถึงถนนเพชรบุรี มีผิวจราจรกว้าง 22.00 เมตร

1.2.7 ถนนสุขุมวิท 63 (ซอยเอกมัย) เป็นถนนคอนกรีต ช่วงจากถนนสุขุมวิทถึงคลองแสนแสบ มีผิวจราจรกว้าง 12.00 เมตร

1.2.8 ถนนทางรถไฟสายปากน้ำ เป็นถนนคอนกรีต ช่วงจากถนนพระรามที่ 4 จนถึงเขตกรุงเทพมหานคร มีผิวจราจรกว้าง 7.00 เมตร (แผนที่ ๑.24)

นอกจากถนนสายหลักและถนนสายรองแล้ว ยังมีถนนซอยต่าง ๆ อีกมากมายกระจายอยู่ทั่วพื้นที่ เมื่อพิจารณาความยาวของถนนทั้งหมดในเขตพระโขนง ปรากฏว่ามีความยาวรวมทั้งสิ้นประมาณ 327,914 เมตร เป็นความยาวของถนนสายหลักประมาณ 42,910 เมตร ความยาวของถนนสายรองประมาณ 35,540 เมตร ที่เหลือประมาณ 249,464 เมตร เป็นถนนตรอกซอย เขตพระโขนงมีพื้นที่ผิวจราจรทั้งสิ้นประมาณ 2,010,984 ตารางเมตร โดยเป็นพื้นที่ผิวจราจรของถนนสายหลักประมาณ 768,680 ตารางเมตร หรือคิดเป็นร้อยละ 38.22 ของพื้นที่ผิวจราจรทั้งหมด และเป็นพื้นที่ผิวจราจรของถนนสายรองประมาณ 368,910 ตารางเมตร คิดเป็นร้อยละ 18.35 ของพื้นที่ผิวจราจรทั้งหมด ที่เหลือเป็นพื้นที่ผิวจราจรของถนนตรอกซอยต่าง ๆ ซึ่งมีอยู่ประมาณเกือบครึ่งหนึ่งของพื้นที่ผิวจราจรทั้งหมด (ตาราง ๑.10)

ตาราง 3.18 ความยาวและพื้นที่ผิวจราจรของถนนสายหลัก สายรอง และถนนซอยในเขตพระโขนง

ประเภทถนน	ความยาว (ม.)	ร้อยละ	พื้นที่ผิวจราจร (ม. ²)	ร้อยละ
สายหลัก	42,910	13.09	768,680	38.23
สายรอง	26,900	8.20	306,720	15.25
ตรอก ซอย	258,104	78.71	935,584	46.52
รวม	327,914	100.00	2,010,984	100.00

ที่มา : กองผังเมือง สำนักปัดปรุงกรุงเทพมหานคร

2. โครงการเกี่ยวกับการคมนาคม แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

2.1 อยู่ในระหว่างดำเนินการ คือ

- ถนนรัชดาภิเษก เป็นถนนวงแหวนชั้นกลาง ซึ่งก่อสร้างไปแล้วมากกว่าครึ่งหนึ่ง ผ่านพื้นที่ทั้งฝั่งพระนครและฝั่งธนบุรี บางช่วงใช้เส้นทางเดิม เช่น ถนนจรัลสนิทวงศ์ ผ่านพื้นที่เขตพระโขนงช่วงจากถนนเลียบแม่น้ำ ผ่านถนนพระราม 4 ถึงถนนสุขุมวิท (สุขุมวิท 16) คาดว่าหากดำเนินการครบตามโครงการแล้ว จะเป็นการแบ่งเบาภาระการจราจรในศูนย์กลางเมืองได้อย่างมาก ซึ่งในช่วงที่ผ่านพื้นที่เขตพระโขนงจะแล้วเสร็จประมาณเดือนมิถุนายน 2530

2.2 อยู่ในขั้นเตรียมการ ได้แก่ ถนนเชื่อมระหว่างซอยทองหล่อ (สุขุมวิท 55) กับถนนเพชรบุรีตัดใหม่ ปัจจุบันอยู่ในระหว่างเสนอออกพระราชกฤษฎีกากำหนดแนวทางการหลวงเทศบาลที่มีความจำเป็นต้องสร้างอย่างเร่งด่วน เป็นถนนที่มีความกว้างเท่ากับซอยทองหล่อคือกว้างประมาณ 23.20 เมตร ข้ามคลองแสนแสบมาบรรจบกับถนนเพชรบุรีตัดใหม่ คาดว่าหากดำเนินการตามโครงการแล้ว จะช่วยแบ่งเบาการจราจรบนถนนสุขุมวิทและถนนเพชรบุรีตัดใหม่ได้

ตาราง 3.19 ความยาว, เขตทาง และพื้นที่ผิวจราจรของถนนสายต่าง ๆ ในเขตพระโขนง

ประเภทถนน	ความยาว (เมตร)	เขตทาง	พื้นที่ผิวจราจร (ตารางเมตร)
ถนนสายหลัก			
สุขุมวิท ✓	12,260	31.80-34.00	248,780
ศรีนครินทร์	8,880	0.80-36.00	217,000
สุขุมวิท 77 (ซอยอ่อนนุช)	8,640	22.00-29.50	64,000
บางนา-ตราด	7,000	100.00	108,500
พระราม 4	4,570	29.00-47.00	85,602
รามคำแหง	740	32.00	14,504
รัชดาภิเษก	600	50.00	24,000
เพชรบุรี	300	32.00	6,300
รวม	42,910	-	768,686
ถนนสายรอง			
ทางรถไฟสายปากน้ำ	7,700	9.00-29.00	53,900
พัฒนาการ	7,440	30.00	64,320
สุขุมวิท 71 (พระโขนง-คลองตัน) ✓	3,200 ✓	22.00-30.00	✓ 50,800
อาจณรงค์	2,860	23.00-30.00	41,500
สุขุมวิท 63 (ซอยเอกมัย) ✓	2,480 ✓	20.80	29,760
เกษมราษฎร์	1,300	26.00-39.00	32,600
สุนทรโกษา	1,140	37.50	27,360
ณ ระนอง	780	12.50-32.00	6,480
รวม	26,900	-	306,720

2.3 อยู่ในพื้นที่เกี่ยวเนื่อง ได้แก่

(1) โครงการก่อสร้างถนนเลียบริมคลองสามเสนฝั่งเหนือ เริ่มต้นจากแยก อโศก-ดินแดง ตรงแยกองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย ถึงถนนรามคำแหง ระยะทาง ประมาณ 4.5 กิโลเมตร กว้างประมาณ 30 เมตร ผ่านเขตห้วยขวางและเขตบางกะปิ

(2) โครงการถนนวงแหวนรอบนอก เป็นถนนที่เชื่อมบางส่วนของกรุงเทพมหานคร ปริมณฑล และจังหวัดใกล้เคียง ปัจจุบันอยู่ในระหว่างการดำเนินการก่อสร้างบางส่วน แบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ (แผนที่ 3.26)

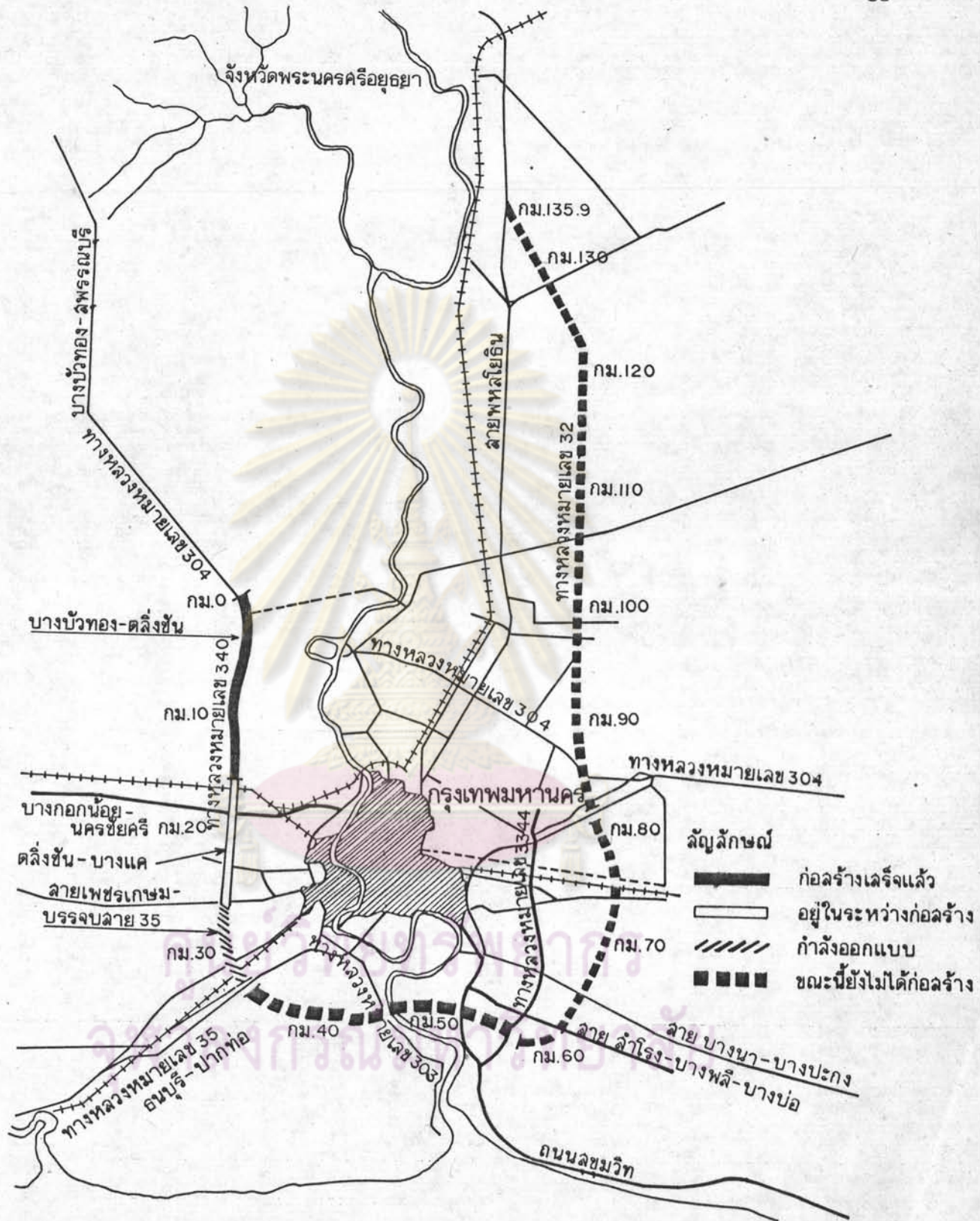
ตอนที่ 1 เริ่มที่อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี ผ่านท้องที่อำเภอ บางใหญ่ อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี และเขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร ไปติดกับถนนบาง กอกน้อย-นครชัยศรี ถนนเพชรเกษม และถนนธนบุรี-ปากท่อ ความยาวประมาณ 33 กม.

ตอนที่ 2 เริ่มจากจุดตัดที่ถนนสายธนบุรี-ปากท่อ ไปติดถนนสาย ดาวคะนอง-บ่อมพระจุล จากนั้นก็จะ เป็นอุโมงค์ลอดใต้แม่น้ำเจ้าพระยา ข้ามไปทางฝั่งตะวันออก ของแม่น้ำเจ้าพระยา ตัดกับถนนทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3 ในเขตจังหวัดสมุทรปราการ ติด กับถนนสายลำโรง-บางพลี-บางบ่อ ระยะทางประมาณ 23 กิโลเมตร

ตอนที่ 3 เริ่มจากปลายทางตอนที่ 4 ขึ้นไปทางเหนือ ติดกับถนน สุขาภิบาล 2 ถนนรามอินทรา ไปติดกับถนนพหลโยธิน พบทางหลวงสายเอเชีย ตอนเหนือด่าน เก็บค่าธรรมเนียมผ่านทางบางปะอิน ระยะทางประมาณ 53 กิโลเมตร

ตอนที่ 4 เริ่มจากจุดตัดถนนเทพารักษ์ ขึ้นไปทางเหนือผ่านทาง สายบางนา-ตราด ประมาณกิโลเมตรที่ 9 แล้วไปตัดทางหลวงสายใหม่ ซึ่งจะเริ่มจากปลาย ซอยอโศกขนานกับทางรถไฟไปยังลาดกระบัง และไปตัดทางสายบางกะปิ-มีนบุรี รวมระยะทางยาว ประมาณ 26 กิโลเมตร

การศึกษาเพื่อวางแผนการใช้ที่ดินเขตพระโขนง ปีพ.ศ. 2539			
แฉดง	ทางหลวงวงแหวนรอบนอก		
ที่มา :	กรมทางหลวง		แผนที่ 3.26

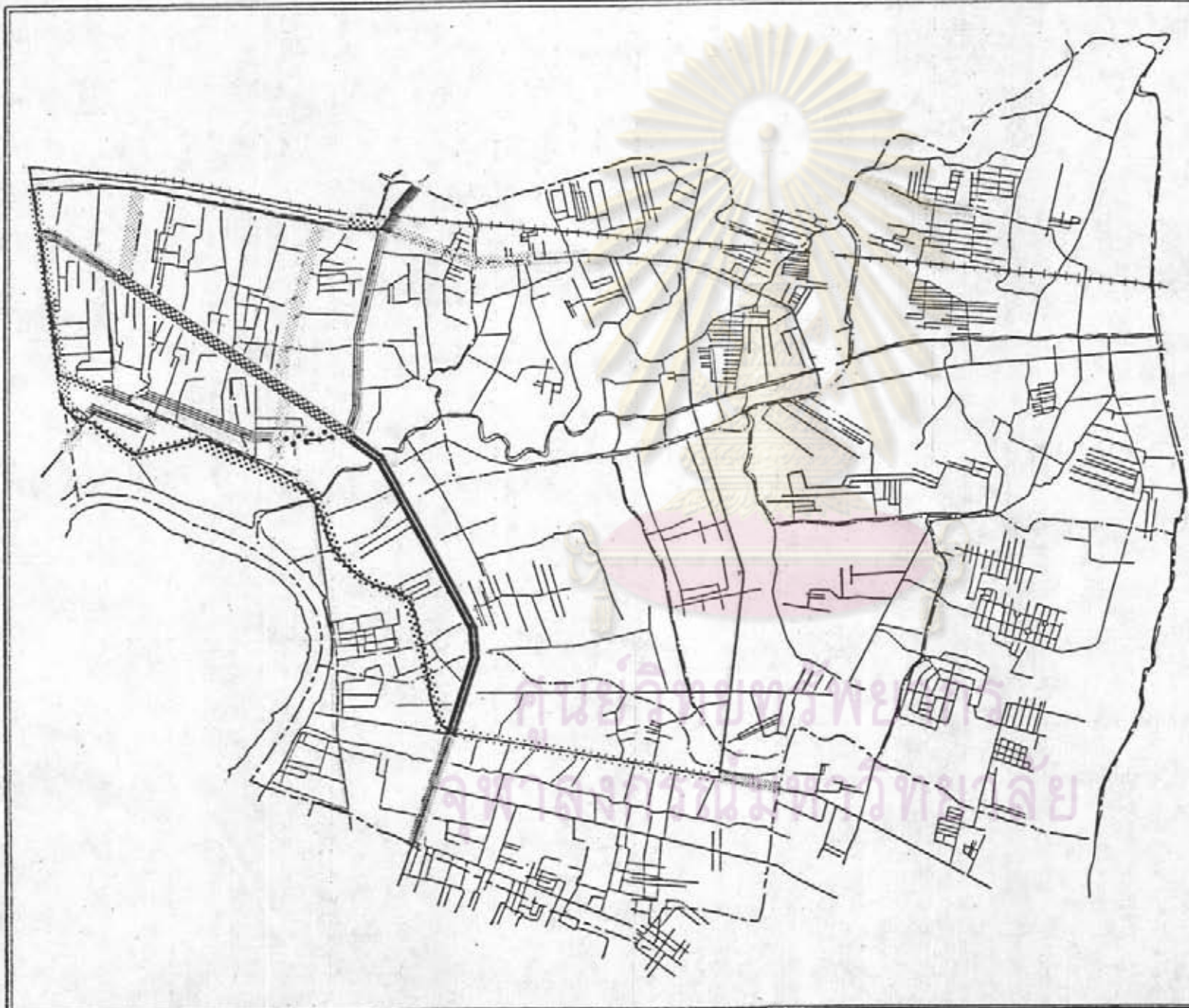
3. การขนส่งสาธารณะ

การขนส่งสาธารณะในเขตพระโขนงที่สำคัญคือ การขนส่งทางบกโดยเฉพาะ รถประจำทางขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ และรถประจำทางเล็ก (2 แถว) ทั้งประเภท รถประจำชอยและในถนนใหญ่ ซึ่งถนนแต่ละสายจะมีจำนวนรถประจำทางผ่านไม่เท่ากัน (แผนที่ 3.27) จากการศึกษาพบว่า ถนนรามคำแหง ระยะจากคลองกะจะซึ่งเป็นจุดสิ้นสุดของเขตพระโขนงถึง สีแยกคลองตันมีรถประจำทางผ่านมากที่สุดถึง 16 สาย ทั้งนี้ เนื่องจากถนนสายนี้เป็นเส้นทางไป สุ่มหาวิทยาลัยรามคำแหง และพื้นที่ชุมชนของเขตบางกะปิ รองลงมาได้แก่ ถนนสุขุมวิท ระยะ จากสุขุมวิท 71 ถึงถนนบางนา-ตราด มีรถประจำทางผ่าน 12 สาย ระยะจากสุขุมวิท 21 ถึง สุขุมวิท 71 มีรถประจำทางผ่าน 11 สาย และระยะจากทางรถไฟถึงสุขุมวิท 21 มีรถประจำทาง ผ่าน 9 สาย สำหรับถนนเพชรบุรีช่วงที่อยู่ในเขตพระโขนง (จากคลองแสนแสบถึงสีแยกคลองตัน) มีรถประจำทางผ่านถึง 10 สาย และบริเวณดังกล่าวเป็นจุดต่อรถประจำทางที่สำคัญด้วย การให้ บริการด้านการขนส่งสาธารณะขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ ในพื้นที่เขตพระโขนงนั้น นับว่า สามารถให้บริการครอบคลุมถนนสายสำคัญ ๆ ในเขต ถึงแม้ว่าถนนบางสายจะมีจำนวนรถประจำ ทางผ่านน้อยมากก็ตาม เช่น ถนนศรีนครินทร์ ถนนพัฒนาการจากจุดสิ้นสุดของรถประจำทางสาย 92 ถึงสุขุมวิท 77 (อ่อนนุช) ถนนกรุงเทพกรีฑา และถนนทางรถไฟสายปากน้ำ มีรถประจำทางผ่าน เพียง 1 สายเท่านั้น นอกจากนี้จะมีรถประจำทางผ่านถนนสายต่าง ๆ ภายในเขตแล้ว ยังมีรถ ประจำทางที่วิ่งบนทางด่วนด้วย ซึ่งได้รับความนิยมเป็นอย่างมากจากผู้ใช้บริการ ทั้งนี้ เนื่องจาก ประหยัดเวลาและไม่เสียสุขภาพจิตจากปัญหาการจราจรบนท้องถนน

จากแผนที่จะเห็นว่าพื้นที่ในแขวงคอกไม้ แขวงประเวศ และแขวงหนองบอน ยัง ไม่ได้รับการรถประจำทางขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ แต่จะใช้บริการจากรถประจำ ทางเล็ก ซึ่งได้รับความสะดวกสบายน้อยกว่า

ถึงแม้ว่าองค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ จะให้บริการเรื่องรถประจำทางเกือบ ครอบคลุมทั้งพื้นที่ แต่ก็ยังมีปัญหาเรื่องการขาดแคลนรถประจำทางในช่วงเวลาเร่งด่วน ซึ่งจะ ส่งเกิดได้จากจำนวนผู้โดยสารที่แออัดยัดเยียดในรถประจำทางแต่ละคันในช่วงเวลาดังกล่าว

การศึกษาเพื่อวาง
แผนการใช้ที่ดิน
เขตพระโขนง
ปีพ.ศ.2539

แสดง จำนวนเส้นทาง
รถประจำทาง

- สัญลักษณ์
- 1 ว่าง
  - 2 " (dotted pattern)
  - 3 " (cross-hatch pattern)
  - 4 " (horizontal lines)
  - 5 " (vertical lines)
  - 6 " (diagonal lines /)
  - 7 " (diagonal lines \)
  - 8 " (horizontal lines, thicker)
  - 9 " (vertical lines, thicker)
  - 10 " (cross-hatch pattern, thicker)
  - 11 " (diagonal lines /, thicker)
  - 12 " (diagonal lines \, thicker)
  - 16 " (thick solid line)

ที่มา.....

- เครื่องหมาย
- เขตจังหวัด (dashed line)
  - เขตของเขต (solid line)
  - เขตของแขวง (dotted line)
  - ถนน (solid line)
  - ทางรถไฟ (line with cross-ticks)
  - แม่น้ำ, คลอง (wavy line)

มาตราส่วน
0 0.5 1 1.5
กม.

แผ่นที่
3.27

4. โครงการการขนส่งสาธารณะ โครงการการขนส่งสาธารณะที่ลงในพื้นที่เขตพระโขนงมีเพียงโครงการเดียว คือโครงการระบบรถไฟฟ้าขนส่งมวลชน ซึ่งโครงการดังกล่าวในเส้นทางที่ 1 จะผ่านพื้นที่เขตพระโขนงด้วย โดยมีรายละเอียดของโครงการดังนี้ คือ

ระบบรถไฟฟ้าขนส่งมวลชน ระบบรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนเป็นการคมนาคมโดยใช้รถรางไฟฟ้า ซึ่งไม่ก่อให้เกิดมลภาวะ รังสีแม่เหล็กสูง รถไฟฟ้า 1 ขบวน จะสามารถขนส่งผู้โดยสารได้ครั้งละประมาณ 1,150 คน รถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแบ่งออกเป็น 3 เส้นทาง คือ (แผนที่ 3.28)

- (1) สายพระโขนง-หัวลำโพง-สายเสน-บางซื่อ ความยาวประมาณ 23 กิโลเมตร
- (2) สายวงเวียนใหญ่-สาทร-ลาดพร้าว ความยาวประมาณ 20 กิโลเมตร
- (3) สายดาวคะนอง-สะพานพุทธ-มักกะสัน ความยาวประมาณ 16 กิโลเมตร

ทั้ง 3 เส้นทางนี้ กำหนดให้มีจุดรับส่งประมาณ 56 แห่ง โดยอยู่ในเขตชั้นใน 39 สถานี เขตชั้นกลาง 17 สถานี ในระดับเขต เขตที่มีจุดรับส่งมากที่สุด คือ เขตดุสิต รองลงมาคือเขตพระโขนง และเขตห้วยขวาง

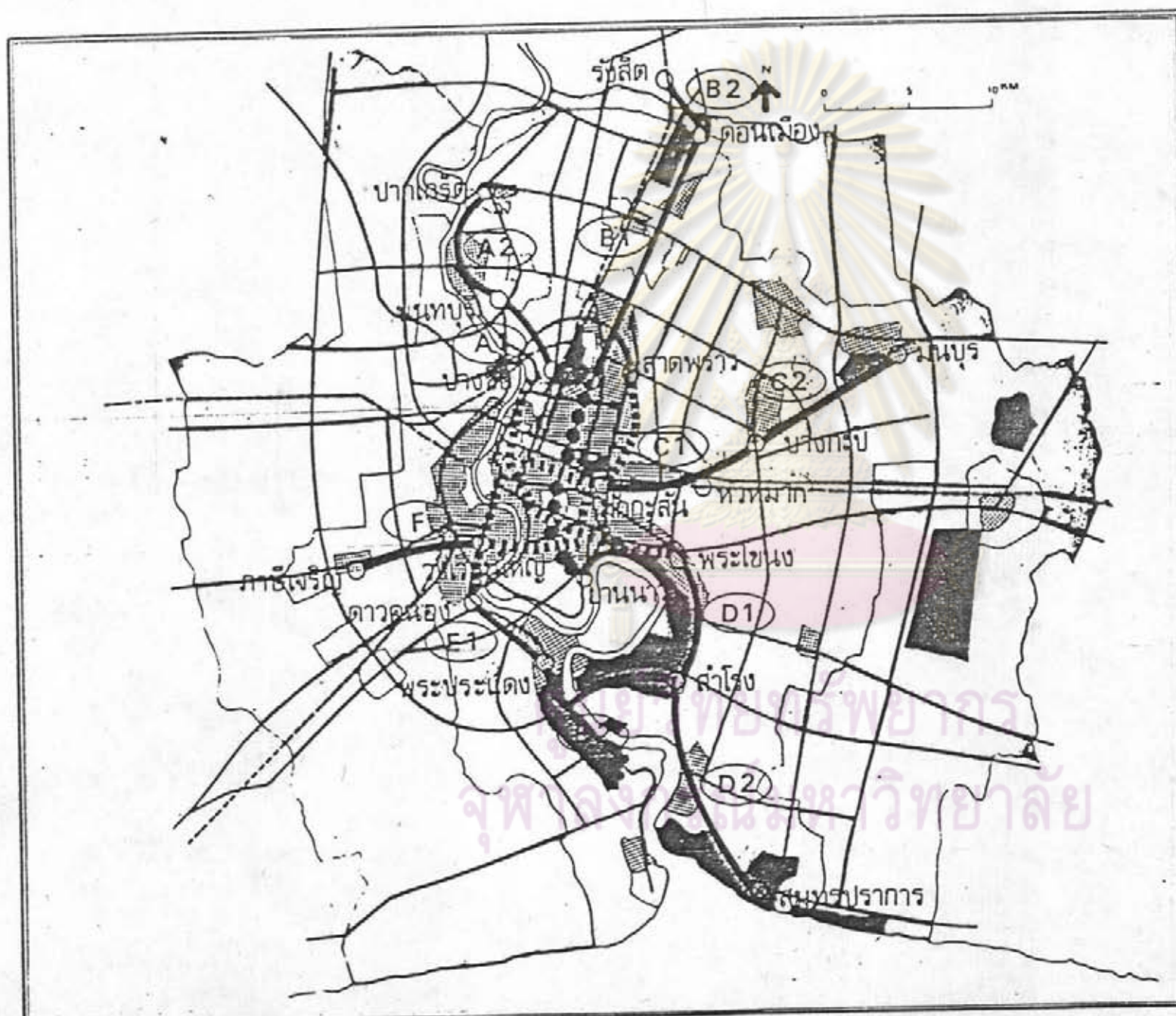
5. การระบายน้ำ แยกออกเป็น 2 ส่วน คือ การระบายน้ำเสีย และการระบายน้ำฝน

5.1 การระบายน้ำเสีย

การระบายน้ำเสียจากที่อยู่อาศัยและอาคารบ้านเรือนต่าง ๆ ของกรุงเทพมหานคร ระบายโดยใช้ระบบท่อระบายน้ำกับระบบคลอง ปัจจุบันท่อระบายน้ำในเขตกรุงเทพมหานคร มีความยาวรวมกันประมาณ 600 กิโลเมตร (กรุงเทพฯ 2545 : 193) ลักษณะการระบายน้ำจะระบายจากท่อระบายน้ำย่อยในซอยต่าง ๆ ออกสู่ท่อระบายน้ำหลัก (ท่อระบายน้ำในถนนสายหลัก) และระบายออกสู่ลำคลองและแม่น้ำเจ้าพระยา สำหรับบริเวณที่ยังไม่มีระบบท่อระบายน้ำ การระบายน้ำจะระบายจากอาคารบ้านเรือนออกสู่ที่ว่างรอบ ๆ หรือระบายสู่ลำคลองโดยตรง

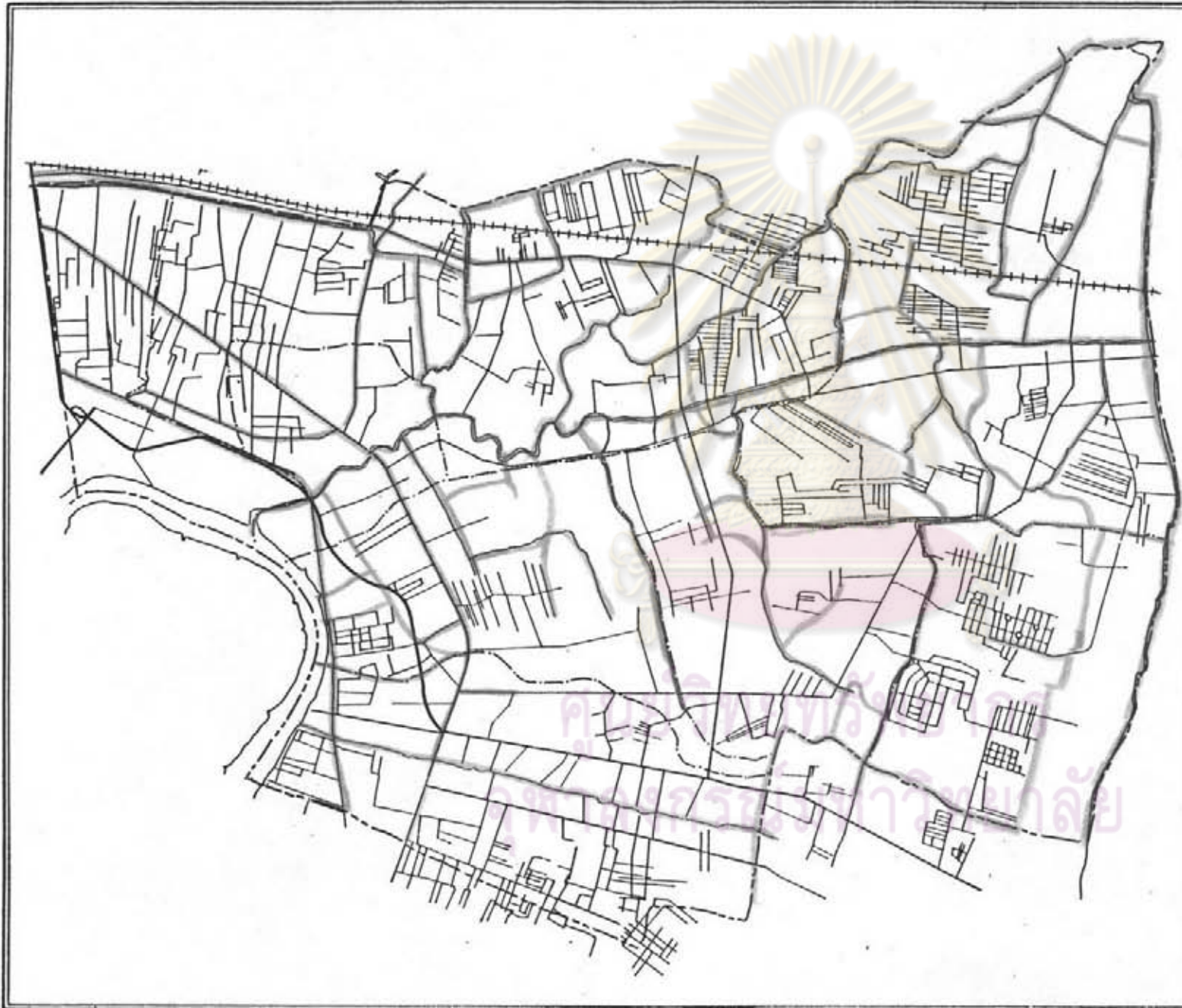
ในเขตพระโขนงมีระบบท่อระบายน้ำในถนนสายสำคัญ ๆ คือ ถนนสุขุมวิท ถนนเพชรบุรี ถนนพระรามที่ 4 ถนนหัดถาการ ถนนอโศก ฯลฯ (แผนที่ 3.29) ส่วน

การศึกษาเพื่อวาง แผนการใช้ที่ดิน เขตพระโขนง ปีพ.ศ.2539		
แสดง แนวทางระบบ ชนล่งมวลงช่นช่านเมือง		
สัญลักษณ์ - แนวทางระบบ ไฟฟ้าชนล่งมวลงช่น - แนวทางระบบ ไฟฟ้าชนล่งมวลงช่น ชั้นที่ 2 - แนวทางระบบ ชนล่งมวลงช่น ช่านเมือง		
ที่มา.....		
เครื่องหมาย .....เขตจังหวัด ---เขตของเขต ---เขตของแขวง ---ถนน +++ทางรถไฟ ~~~~~แม่น้ำ,คลอง		
มาตรการว่น 0 0.5 1 1.5 กม.	แผนที่ 3.28	

การศึกษาเพื่อวาง
แผนการใช้ที่ดิน
เขตพระโขนง
ปีพ.ศ.2539

แสดง การระบายน้ำ

สัญลักษณ์

- ระบบระบายน้ำ
- เขตภาษี (คลอง)
- ท่อระบายน้ำ

ที่มา.....

เครื่องหมาย

- เขตจังหวัด
- เขตของเขต
- เขตของแขวง
- ถนน
- ทางรถไฟ
- แม่บ้าน, คลอง

มาตราส่วน 0 0.5 1 1.5 กม.
แผนที่ 3.29

บริเวณอื่น ๆ ก็จะมีระบายออกสู่อ่างและลำคลอง ปัจจุบัน ปัญหาการระบายน้ำเสียยังไม่รุนแรงมากนัก เนื่องจากเขตพระโขนงยังมีการใช้ที่ดินไม่หนาแน่นมาก แต่อย่างไรก็ตาม ก็ยังพบว่าในลำคลองหลายแห่งน้ำเริ่มเน่าเสีย ซึ่งในอนาคตจำเป็นต้องมีการเตรียมการสำหรับระบบการกำจัดน้ำเสีย เพราะเขตพระโขนงมีการขยายตัวการใช้ที่ดินรวดเร็วมาก ในระยะเวลาอีกไม่นาน ปัญหาเน่าเสียจะรุนแรงขึ้นเช่นเดียวกับเขตอื่นในบางเขต อย่างไรก็ตามในปัจจุบัน ได้มีการศึกษาเกี่ยวกับโครงการกำจัดน้ำเสียแล้ว โดยผู้เชี่ยวชาญญี่ปุ่น แต่ก็ยังอยู่ในขั้นการศึกษาความเป็นไปได้ ยังไม่สามารถใช้ในทางปฏิบัติได้

5.2 การระบายน้ำฝน

การระบายน้ำฝนเป็นปัญหาสำคัญมากสำหรับกรุงเทพมหานคร เพราะกรุงเทพมหานครตั้งอยู่ใกล้ปากแม่น้ำเจ้าพระยา โดยบริเวณตอนล่างมีลักษณะเป็นดินดอนสามเหลี่ยม ลาดต่ำ และยังมีคลองธรรมชาติจำนวนมากที่ใช้เป็นทางระบายน้ำของเมือง ซึ่งมีระดับต่ำกว่าระดับน้ำทะเล (Bangkok Metropolitan Region Study : 41) ซึ่งไม่เอื้ออำนวยต่อการระบายน้ำ นอกจากนี้ การขยายตัวของเมืองทำให้ลดพื้นที่ว่างที่จะรองรับน้ำลงอย่างรวดเร็ว และปัญหาการขยายตัวของเมืองอีกเช่นกันที่ส่งผลไปถึงปัญหาแผ่นดินทรุด (ได้กล่าวแล้วในเรื่องแผ่นดินทรุด) ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาพื้นที่มีระดับต่ำลงจากระดับน้ำทะเล และปัญหาการสูญเสียความลาดของระบบท่อระบายน้ำ

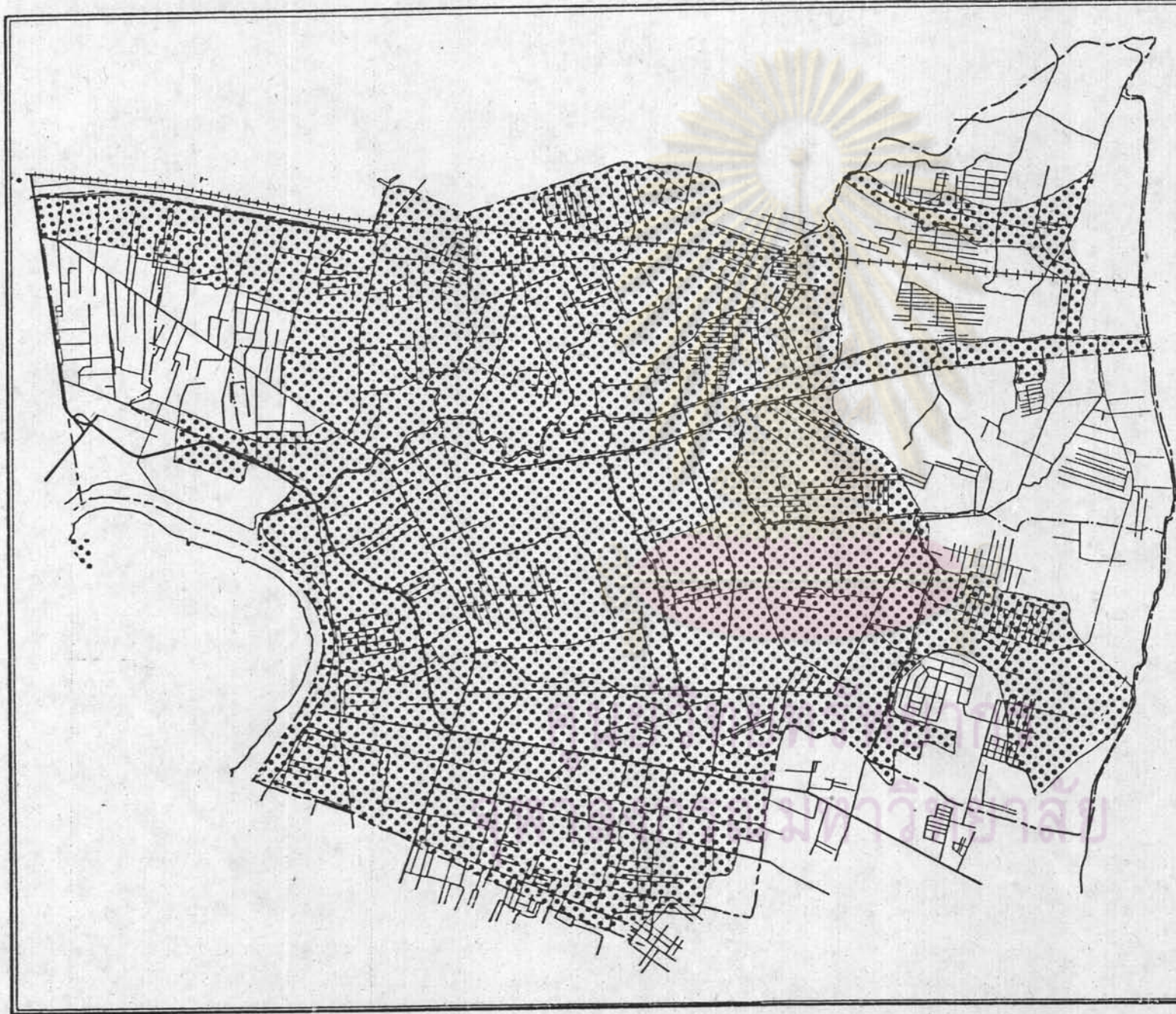
เขตพระโขนงเป็นเขตที่มีปัญหาในด้านการระบายน้ำฝนมาก ซึ่งอาจกล่าวได้ว่ามากที่สุด ในกรุงเทพมหานคร จากแผนที่แสดงพื้นที่น้ำท่วมของกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2526 (แผนที่ 3.30) จะเห็นว่า เขตที่มีปัญหาน้ำท่วมรุนแรงมากของกรุงเทพมหานคร คือ เขตพระโขนง และเขตบางกะปิ โดยมีพื้นที่น้ำท่วมรุนแรงมากกว่าร้อยละ 50 ของพื้นที่เขต แต่ในอนาคตปัญหาน้ำท่วมคงจะลดน้อยลง เพราะมีโครงการป้องกันน้ำท่วมที่สำคัญ ๆ หลายโครงการที่ช่วยบรรเทาปัญหาน้ำท่วมในเขตพระโขนง ดังนี้ (แผนที่ 3.31)

(1) โครงการคันกันน้ำด้านตะวันออกตามพระราชดำริ ซึ่งเป็นโครงการก่อสร้างคันกันน้ำสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง 3.0 เมตร เพื่อป้องกันพื้นที่เมืองด้านตะวันออกของกรุงเทพมหานคร ซึ่งโครงการดังกล่าวนี้ได้ก่อสร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว (แผนที่ 3.32) (Bangkok Metropolitan Region Study)

การศึกษาเพื่อวาง
แผนการใช้ที่ดิน
เขตพระโขนง
ปีพ.ศ.2539

แสดง พื้นที่น้ำท่วม

สัญลักษณ์
 พื้นที่น้ำท่วม

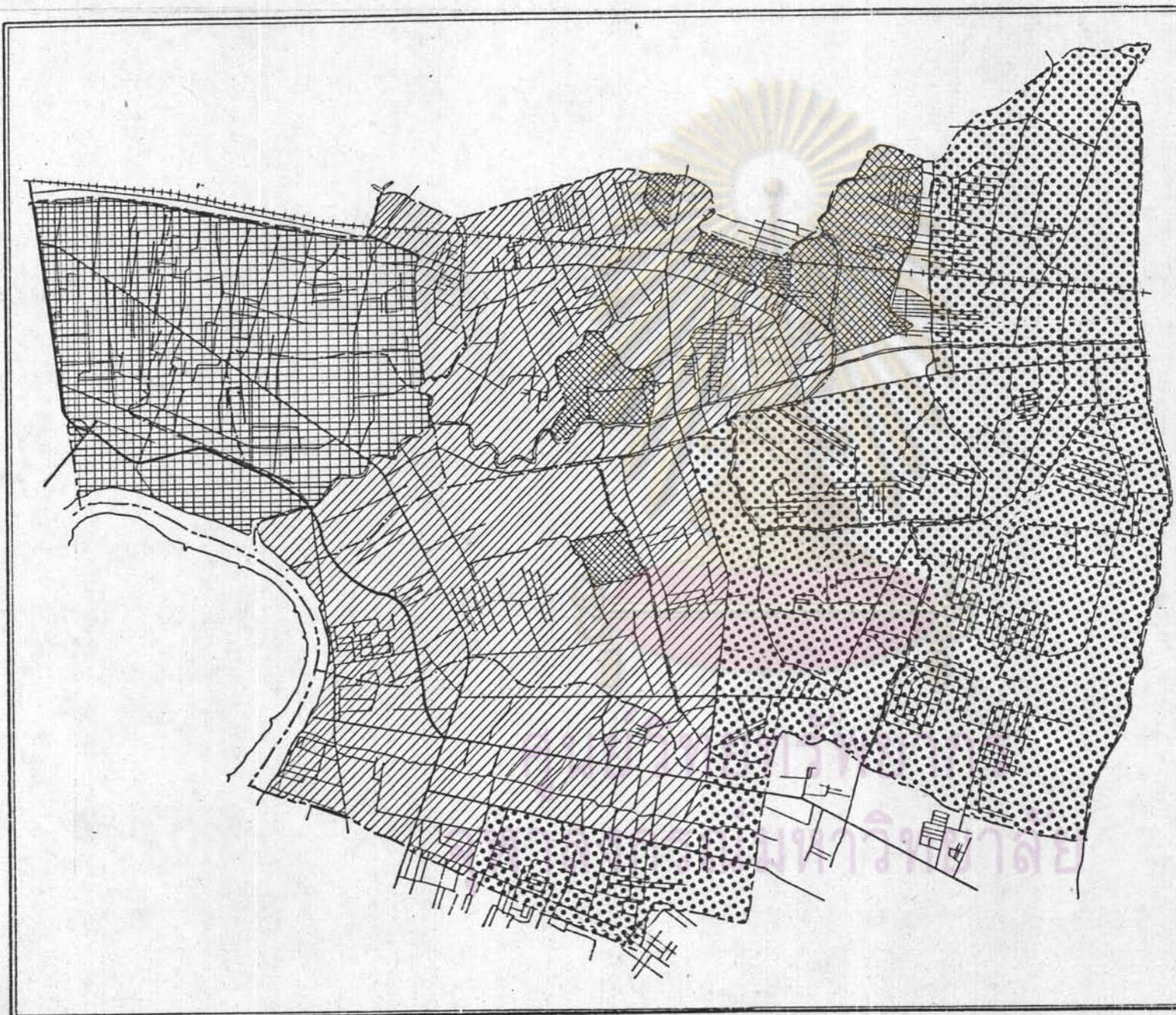
ที่มา ภาพถ่ายการเกษตร
และผังมณฑล

เครื่องหมาย
 - - - - เขตจังหวัด
 - - - - เขตของเขต
 - - - - เขตของแขวง
 ——— ถนน
 + + + + ทางรถไฟ
 ~~~~~ แม่น้ำ, คลอง

มาตราส่วน
0 0.5 1 1.5
กม.

แผ่นที่
3.31

การศึกษาเพื่อวาง แผนการใช้ที่ดิน เขตพระโขนง ปี พ.ศ. 2539		
แสดง โครงการป้องกันน้ำท่วม		
	พท. ป้องกันน้ำท่วมเขตชั้นใน	
	พท. ป้องกันน้ำท่วมชานเมือง	
	พท. รับน้ำ	
	พท. หนองน้ำ	
	ที่ว่าง	
ที่มา ภาพถ่ายการเกษตร และสังคมแห่งชาติ		
เครื่องหมาย - - - - - เขตจังหวัด - - - - - เขตของเขต - - - - - เขตของแขวง - - - - - ถนน - - - - - ทางรถไฟ ~~~~~ แม่น้ำ, คลอง		
มาตราส่วน 0 0.5 1 1.5 กม.	แผนที่ 3.32	

(2) โครงการป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชานเมืองด้านตะวันออกของกรุงเทพมหานคร โครงการนี้จะครอบคลุมพื้นที่ 500 กม.² โดยแบ่งพื้นที่ออกเป็น 2 ส่วน โดยพื้นที่ชั้นในครอบคลุมพื้นที่ 260 ตารางกิโลเมตร ป้องกันน้ำท่วมโดยการสร้างคันกันน้ำเช่นเดียวกับพื้นที่ชั้นใน โดยเขตพระโขนงมีระดับมาตรฐานการป้องกันสูงกว่าเขตอื่น ๆ โครงการนี้ คาดว่าจะดำเนินการได้ในปี พ.ศ. 2531

(3) โครงการสวนหลวง ร.9 รายละเอียดได้กล่าวไว้ในเรื่องสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ

6. การเก็บขยะมูลฝอย การเก็บขยะกรุงเทพมหานคร ปัจจุบันยังไม่สามารถจัดเก็บขยะได้ทั่วทั้งพื้นที่ บริเวณที่มีการเก็บขยะส่วนใหญ่อยู่ในเขตชั้นใน เขตชั้นกลางบางส่วน และเขตชั้นนอก เฉพาะย่านชุมชน (แผนที่ 3.33) โดยมีโรงงานกำจัดขยะมูลฝอยทำหน้าที่ทำลายขยะอยู่ 4 แห่ง

ก) โรงงานกำจัดขยะมูลฝอยอ่อนนุช 1 และ 2 ในแขวงประเวศ เขตพระโขนง มีความสามารถในการรับขยะได้วันละประมาณ 1,100 ลูกบาศก์เมตร หรือ 320 ตัน ต่อโรงงาน โรงงานอ่อนนุช 1 และ 2 รับขยะจากเขตบางรัก บ่อมปรามา พญาไท ยานนาวา ปทุมวัน พระโขนง คูสิต ห้วยขวาง บางกะปิ หนองจอก และลาดกระบัง

ข) โรงงานกำจัดขยะมูลฝอยรามอินทรา ตั้งอยู่ถนนรามอินทรา แขวงคลองถนน เขตบางเขน มีความสามารถในการรับขยะได้เท่ากับโรงงานอ่อนนุช 1 และ 2 โรงงานนี้รับขยะจากเขตพญาไท บางเขน คูสิต ห้วยขวาง และเขตพระนคร

ค) โรงงานกำจัดขยะมูลฝอยหนองแขม ตั้งอยู่บนถนนเพชรเกษม แขวงหนองค้างพลู เขตหนองแขม มีความสามารถในการรับขยะได้ประมาณวันละ 550 ลูกบาศก์เมตร หรือ 160 ตัน โรงงานนี้ รับขยะจากเขตภาษีเจริญ เขตบางกอกน้อย ธนบุรี คลองสาน บางขุนเทียน บางกอกใหญ่ พระนคร หนองแขม คลิ่งชัน คูสิต สัมพันธวงศ์ และบ่อมปรามา

นอกจากโรงงานทำลายของทั้ง 4 แห่ง ยังมีการทำลายโดยวิธีธรรมชาติ โดยทิ้งไว้กลางแจ้งให้สลายตัว (Open Dumping) ขยะมูลฝอยที่เก็บขนได้ในแต่ละวันและเกินความสามารถของโรงงานจะทำลายโดยวิธีนี้ ในปัจจุบันมีที่กองขยะเพื่อทำลายโดยวิธีธรรมชาติ 6 แห่ง

คือ บริเวณชอยอ่อนนุช 1 พื้นที่ 581 ไร่ บริเวณถนนเพชรเกษม แขวงหนองค้างพลู เนื้อที่ 20 ไร่ บริเวณทุ่งครุ พื้นที่ 13 ไร่ บริเวณถนนลาดกระบัง-หนองจอก เขตลาดกระบัง บริเวณโรงฆ่าสัตว์ดอนอิฐกา และบริเวณบึงตะโหนด เขตมีนบุรี

เมื่อพิจารณาการเก็บขยะในเขตพระโขนงในช่วงเวลาต่าง ๆ จะเห็นว่าจำนวนเที่ยวและปริมาณมูลฝอยได้ลดลงในทุกปีที่ศึกษา ในขณะที่ค่าธรรมเนียมที่จัดเก็บนั้นได้เพิ่มขึ้นทุกปี ย่อมแสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพการทำงานของเขต (ตาราง 3.20)

ตาราง 3.20 การเก็บขยะมูลฝอยในเขตพระโขนงปี พ.ศ. 2526, 2527 และ 2528

ประเภท/ปี พ.ศ.	2526	2527	2528
การดำเนินการเก็บขน (เที่ยว)	41,506	31,064	28,122
ปริมาณมูลฝอย (ลบ.ม.)	500,257	371,792	367,869
ค่าธรรมเนียม (บาท)	2,252,239.95	2,267,052.00	2,606,794.32

ที่มา : งานรักษาความสะอาด สำนักงานเขตพระโขนง

7. ประปา การประปานครหลวงเป็นผู้รับผิดชอบการให้น้ำประปาแก่ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและจังหวัดใกล้เคียง คือ นนทบุรี สมุทรปราการ ซึ่งรวมพื้นที่ที่รับผิดชอบทั้งหมดประมาณ 3,100 ตารางกิโลเมตร จำนวนประชากรประมาณ 6.2 ล้านคน แต่ในทางปฏิบัติ การประปานครหลวงสามารถให้บริการประปาได้ประมาณ 290 ตารางกิโลเมตร ประชากรที่รับบริการประมาณ 3.8 ล้านคน มีแหล่งผลิต 4 แหล่ง คือ

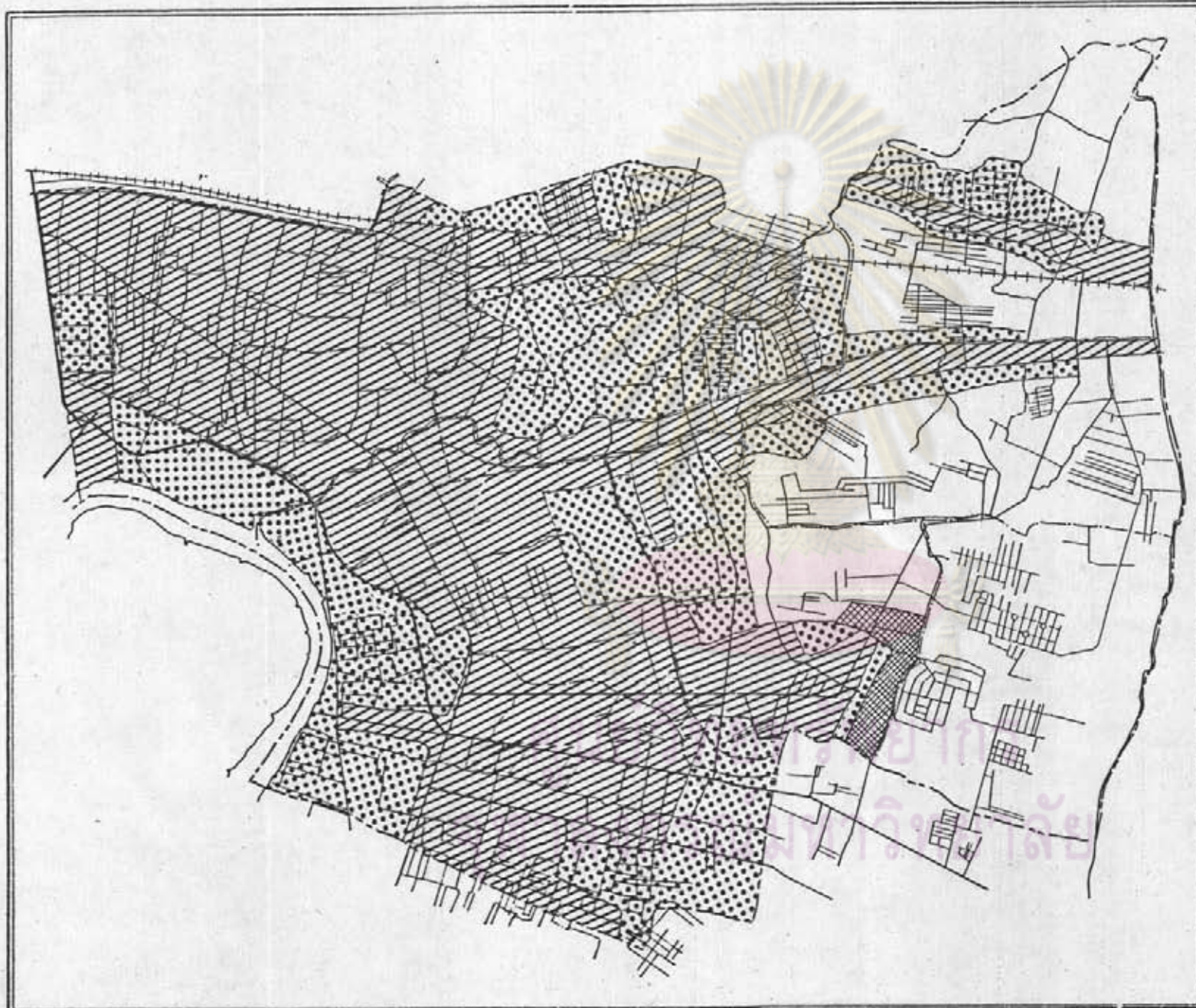
โรงกรองน้ำบางเขน	ผลิตได้	0.80	ล้านลูกบาศก์เมตร/วัน
โรงกรองน้ำสามเสน	ผลิตได้	0.60	ล้านลูกบาศก์เมตร/วัน
โรงกรองน้ำธนบุรี	ผลิตได้	0.15	ล้านลูกบาศก์เมตร/วัน
บ่อน้ำบาดาล	ผลิตได้	0.45	ล้านลูกบาศก์เมตร/วัน

แหล่งผลิตทั้ง 4 แหล่ง ผลิตน้ำประปาได้รวม 2.0 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อวัน แต่ความสามารถในการนำจ่ายประมาณวันละ 1.8 ล้านลูกบาศก์เมตร/วัน ซึ่งการประปานครหลวงกำลังมีนโยบายปรับปรุงกิจการประปาให้บริการประชาชนในพื้นที่เพิ่มขึ้น ปัจจุบันกำลังอยู่ในโครงการแผนหลักระยะแรกช่วงที่ 2 ซึ่งตามแผนการในปลายปี พ.ศ. 2526 จะผลิตน้ำได้เพิ่มขึ้นอีกวันละประมาณ 4 แสนลูกบาศก์เมตร และกลางปี พ.ศ. 2528 จะผลิตน้ำได้เพิ่มอีกวันละ 4 แสนลูกบาศก์เมตร ดังนั้น ในปี พ.ศ. 2528 การประปานครหลวงจะมีความสามารถในการผลิตประมาณวันละ 2.3 ล้านลูกบาศก์เมตร (ไม่รวมบ่อบาดาล) โครงการแผนหลักระยะแรกช่วงที่ 2 จะขยายขอบเขตการให้บริการน้ำประปาออกไปประมาณ 150 ตร.กม. ซึ่งครอบคลุมพื้นที่หมู่บ้านจัดสรรเอกชนเป็นส่วนใหญ่ รวมทั้งพื้นที่การให้บริการในระยะแรกช่วงที่ 2 ประมาณ 440 ตร.กม. และโครงการแผนหลักระยะที่ 2 จะขยายเขตการให้บริการออกไปอีกประมาณ 140 ตร.กม. ครอบคลุมบริเวณชานเมือง และเขตที่มีวิกฤตการณ์น้ำบาดาลในระดับที่ 1 และ 2 และบริเวณที่มีปัญหาขาดแคลนน้ำประปาในปัจจุบันคือ พื้นที่ฝั่งพระนครตอนเหนือ ตะวันออก และตะวันออกเฉียงใต้

โครงการที่ดำเนินการของการประปานครหลวง จะต้องดำเนินการให้บริการประชาชนโดยด่วน และต้องเลิกใช้น้ำจากบ่อบาดาลให้ได้ภายในปี พ.ศ. 2530 ตามมติคณะรัฐมนตรี เรื่องมาตรการป้องกันและแก้ไขวิกฤตการณ์น้ำบาดาลและแผ่นดินทรุดในกรุงเทพมหานคร ดังนั้น โครงการจัดหาน้ำดิบตามแหล่งน้ำผิวดินจำเป็นจะต้องดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาคาดแคลนน้ำประปาในอนาคต

ส่วนการให้บริการทางด้านประปาในเขตพระโขนง พื้นที่ที่ได้รับการในปัจจุบันจะอยู่ริมถนนสุขุมวิท ถนนพระราม 4 ถนนพัฒนาการ ส่วนพื้นที่ที่จะได้รับการในโครงการแผนหลักระยะที่ 2 (พ.ศ. 2531) ได้แก่ พื้นที่ที่อยู่ลึกจากถนนเข้ามา สำหรับพื้นที่ที่ยังไม่ได้รับบริการทางด้านนี้ได้แก่ พื้นที่ในแขวงชั้นนอก (แผนที่ 3.34)

8. ไฟฟ้า ปัจจุบัน การไฟฟ้านครหลวงสามารถให้บริการครอบคลุมพื้นที่กรุงเทพมหานครทั้งหมด โดยมีสถิติความต้องการใช้ไฟฟ้าตั้งแต่ปี พ.ศ. 2522-2525 เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 6 - 7 ต่อปี และในอนาคตการไฟฟ้านครหลวง สามารถขยายบริการไฟฟ้าไปได้

การศึกษาเพื่อวาง
แผนการใช้ที่ดิน
เขตพระโขนง
ปี พ.ศ. 2539

แสดง
เขตการให้บริการประจำ

 เขตการให้บริการหลังโครงการแผนหลักระยะที่ 1.
ช่วงที่ 2 (พ.ศ. 2528)

 เขตการให้บริการหลังโครงการแผนหลักระยะที่ 2.
ช่วงที่ 1.ก (พ.ศ. 2531)

 เขตการให้บริการหลังโครงการแผนหลักระยะที่ 2.
ช่วงที่ 1.บ (พ.ศ. 2534)

ที่มา การประมาณคร่าวๆ

- เขตจังหวัด
- เขตของเขต
- เขตของแขวง
- ถนน
- ทางรถไฟ
- แม่น้ำ, คลอง

มาตราส่วน
0 05 1 15
กม.

แผ่นที่
3.34

ทั่วทั้งบริเวณที่มีการใช้ที่ดินเพิ่มขึ้น ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า ไฟฟ้าเป็นสาธารณูปโภคประเภทเดียวที่ไม่มีปัญหาการให้บริการ

๑. โทรศัพท์ การบริการเกี่ยวกับโทรศัพท์ในเขตกรุงเทพมหานครดำเนินการโดย องค์การโทรศัพท์นครหลวง ซึ่งครอบคลุมพื้นที่จังหวัดสมุทรปราการ นนทบุรี และปทุมธานีด้วย ปัจจุบันการให้บริการโทรศัพท์ขององค์การโทรศัพท์นครหลวงแบ่งเขตการให้บริการออกเป็น 4 เขตโทรศัพท์ แต่ละเขตโทรศัพท์จะมีชุมสายย่อย ๆ อีก เป็นเขตโทรศัพท์นครหลวงที่ 1 ประกอบด้วยชุมสาย 7 แห่ง รับผิดชอบบริเวณเขตชั้นในของกรุงเทพมหานคร เขตโทรศัพท์นครหลวงที่ 2 มี 14 ชุมสาย รับผิดชอบพื้นที่ทางฝั่งตะวันออกของกรุงเทพมหานครและจังหวัดสมุทรปราการ เขตโทรศัพท์นครหลวงที่ 3 มีชุมสาย 11 แห่ง รับผิดชอบพื้นที่ทางด้านตะวันตกของกรุงเทพมหานคร และเขตโทรศัพท์นครหลวงที่ 4 รับผิดชอบพื้นที่ทางด้านเหนือของกรุงเทพมหานครและจังหวัดนนทบุรี

เขตพระโขนงอยู่ในพื้นที่การให้บริการของเขตโทรศัพท์นครหลวงเขตที่ 2 ประกอบด้วย 8 ชุมสาย คือ ชุมสายคลองเตย ชุมสายชัยพฤกษ์ ชุมสายบางนา ชุมสายประเวศ ชุมสายพระโขนง ชุมสายสุขุมวิท ชุมสายหัวหมาก และชุมสายอ่อนนุช (แผนที่ 3.35) ทั้ง 8 ชุมสายนี้รับผิดชอบการให้บริการโทรศัพท์ในพื้นที่เขตพระโขนงและพื้นที่ติดต่อกัน เนื่องจากการแบ่งเขตขององค์การโทรศัพท์ต่างกับเขตการปกครอง ดังนั้น จึงมีพื้นที่คาบเกี่ยวระหว่างเขตชุมสายโทรศัพท์และเขตการปกครอง

ประสิทธิภาพการให้บริการโทรศัพท์นครหลวงปัจจุบัน ยังไม่สามารถให้บริการได้ทั่วถึงคือในปี พ.ศ. 2528 องค์การโทรศัพท์มีเลขหมายโทรศัพท์ประมาณ 586,180 เลขหมาย เป็นเลขหมายที่เปิดใช้จริง 433,517 เลขหมายที่เหลือเป็นเลขหมายสำรอง เลขหมายผูกพัน และเลขหมายว่าง สำหรับประสิทธิภาพการให้บริการของชุมสายทั้ง 8 แห่ง ในปี พ.ศ. 2528 มีเลขหมายโทรศัพท์ประมาณ 89,820 เลขหมาย แต่เปิดใช้ประมาณ 65,617 เลขหมายที่เหลือเป็นเลขหมายสำรอง จำนวนเลขหมายโทรศัพท์ที่เปิดใช้ในปัจจุบันยังไม่สามารถให้บริการกับประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบได้พอเพียง อย่างไรก็ตาม องค์การโทรศัพท์ก็ได้พยายามขยายเลขหมายเพิ่มขึ้น ตามโครงการพัฒนาเศรษฐกิจขององค์การโทรศัพท์ (ตาราง 3.21 และ 3.22)

ตาราง 3.21 จำนวนเลขหมายที่มีในชุมสายต่าง ๆ ในเขตพระโขนง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2524-2528

ชุมสายโทรศัพท์	ปี พ.ศ.	2524	2525	2526	2527	2528
คลองเตย		-	-	-	-	10,000
ชัยพฤกษ์		20,000	23,000	23,000	23,000	23,000
บางนา		10,000	12,000	12,000	12,000	12,000
ประเวศ		-	-	-	-	1,000
พระโขนง		5,000	8,000	8,000	8,000	14,000
สุขุมวิท		-	-	-	-	11,000
หัวหมาก		8,000	8,000	8,000	8,000	11,820
อ่อนนุช		-	-	-	-	7,000
รวม		43,000	51,000	51,000	51,000	89,820

ที่มา : องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย

ตาราง 3.22 จำนวนเลขหมายที่มีผู้เช่าในชุมสายต่าง ๆ ในเขตพระโขนง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2524-2528

ชุมสายโทรศัพท์	ปี พ.ศ.	2524	2525	2526	2527	2528
คลองเตย		-	-	-	-	6,169
ชัยพฤกษ์		19,396	20,609	22,042	22,473	13,373
บางนา		8,572	9,461	10,258	10,880	11,803
ประเวศ		-	-	-	-	862
พระโขนง		4,904	5,870	6,718	7,218	9,154
สุขุมวิท		-	-	-	-	9,694
หัวหมาก		7,484	7,821	7,904	7,961	8,798
อ่อนนุช		-	-	-	-	5,764
รวม		40,356	43,761	46,920	48,532	65,617

ที่มา : องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย

ระบบสาธารณูปการในเขตพระโขนง

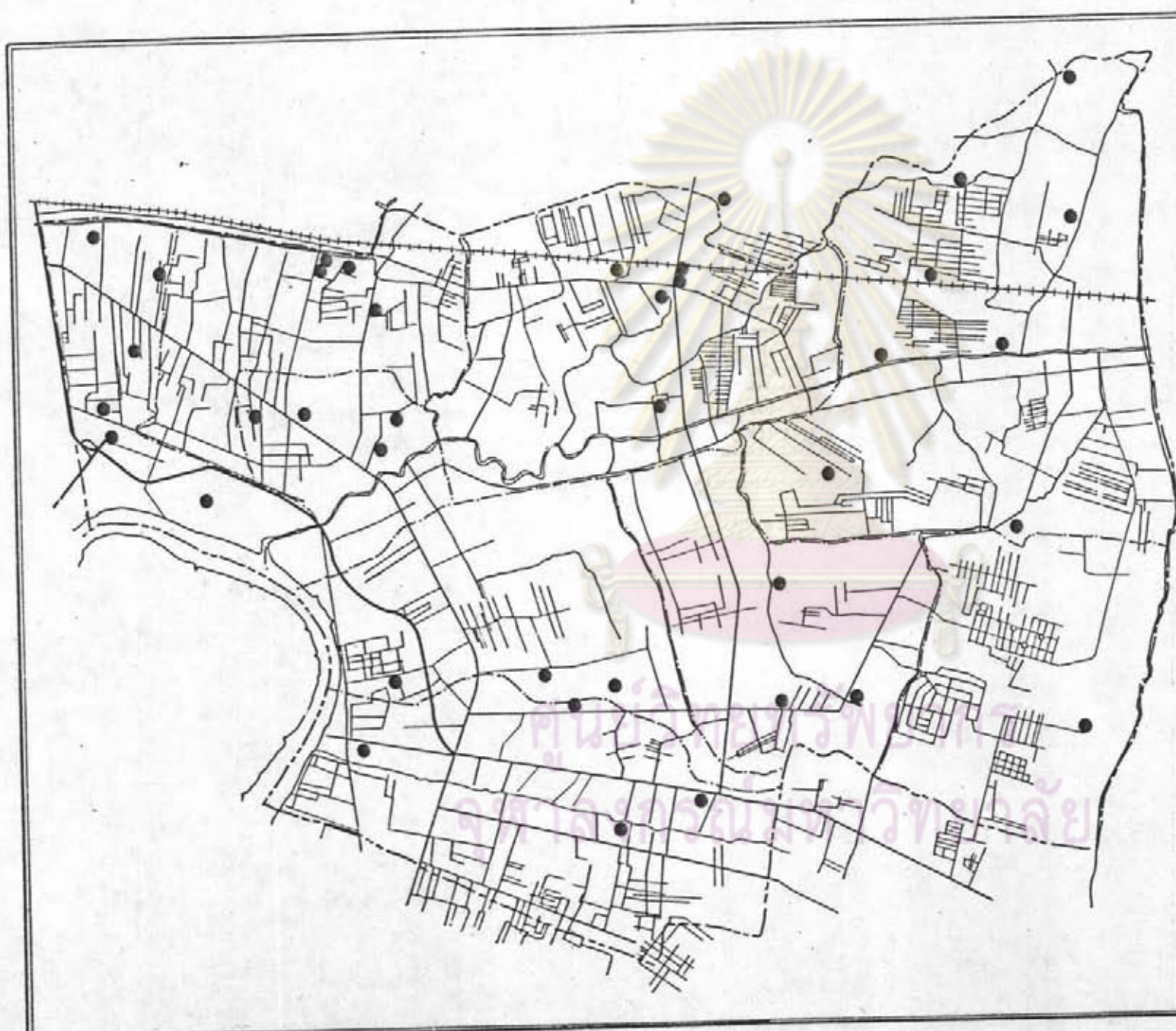
1. การบริการด้านการศึกษา จากตาราง 3.23 และแผนที่ 3.36 จะเห็นว่าเขตพระโขนงเป็นที่ตั้งของสถานศึกษาทุกระดับ ได้แก่ ระดับอุดมศึกษา มีอยู่ 3 แห่ง คือ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ซึ่งเปิดสอนในระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก มหาวิทยาลัยกรุงเทพ เปิดสอนในระดับปริญญาตรีและปริญญาโท และมหาวิทยาลัยรามคำแหง วิทยาเขตบางนา-ตราด เปิดสอนในระดับปริญญาตรี นอกจากนี้ ยังอยู่ใกล้กับมหาวิทยาลัยรามคำแหงซึ่งอยู่ในเขตบางกะปิอีกด้วย ระดับอาชีวศึกษามี 13 แห่ง ระดับมัธยมศึกษามีอยู่ 9 แห่ง ซึ่งเป็นโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษาทั้งสิ้น ระดับประถมศึกษา มี 101 แห่ง ซึ่งบางแห่งมีระดับอนุบาลด้วย และระดับอนุบาลมี 49 แห่ง จะเห็นว่าสถานศึกษาในเขตพระโขนงกระจายตัวอยู่ในทุกแขวง โดยที่แขวงดอกไม้ และแขวงหนองบอน มีสถานศึกษาดังอยู่น้อยที่สุด โดยเฉพาะแขวงหนองบอนมีเฉพาะสถานศึกษาระดับประถมศึกษาและระดับอนุบาลเท่านั้น

สถานศึกษาในระดับประถมศึกษาซึ่งเป็นการศึกษามากมายระดับนั้น ส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน นอกจากนี้ก็มีโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษากรุงเทพมหานครบ้าง แขวงคลองตันมีโรงเรียนระดับประถมศึกษาตั้งอยู่มากที่สุด และกระจายตัวอยู่ครบทุกแขวง เมื่อพิจารณาสัดส่วนของนักเรียนต่อครู พบว่า เขตพระโขนงมีจำนวนนักเรียน 22 คนต่อครู 1 คน ซึ่งสูงกว่ามาตรฐานของกระทรวงศึกษาธิการที่กำหนดไว้ในสัดส่วน 1 : 24.5 และเมื่อพิจารณาในระดับแขวงจะเห็นว่าเกือบทุกแขวงมีสัดส่วนของนักเรียนต่อครูสูงกว่ามาตรฐานทั้งสิ้น ยกเว้นแขวงบางนาเหนือซึ่งแขวงเดียวเท่านั้น ที่ต่ำกว่ามาตรฐานเพียงเล็กน้อย (ตาราง 3.24)

สำหรับการศึกษาในระดับอนุบาลนั้น เขตพระโขนงมีโรงเรียนอนุบาลประมาณ 49 แห่ง กระจายอยู่ทั่วทุกแขวง ยกเว้นแขวงดอกไม้ แขวงที่มีโรงเรียนอนุบาลมากที่สุดคือ แขวงคลองตัน มีอยู่ประมาณ 16 แห่ง ทั้งนี้ เนื่องจากแขวงดังกล่าว เป็นที่ตั้งของชุมชนอยู่อาศัยจำนวนมาก การเปิดสอนในระดับอนุบาลนั้น เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับผู้ปกครองในการนำบุตรหลานเข้าเรียนหนังสือ ส่วนแขวงที่มีโรงเรียนอนุบาลน้อยที่สุดมี 2 แขวง คือ แขวงประเวศและแขวงหนองบอน มีโรงเรียนอนุบาลแขวงละ 2 แห่ง (ตาราง 3.23) ทั้งนี้ เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เกษตรกรรม ประชาชนไม่มี暇ส่งบุตรหลานเข้าเรียนในระดับอนุบาล

ตาราง 3.23 จำนวนสถานศึกษาระดับต่าง ๆ ของเขตพระโขนงจำแนกเป็นรายแขวง ปี พ.ศ. 2528

ระดับการศึกษา แขวง	อุดมศึกษา	อาชีวศึกษา	มัธยม ศึกษา	ประถม ศึกษา	อนุบาล	รวม
พระโขนง	1	2	2	11	7	23
คลองตัน	-	1	-	26	16	43
คลองเตย	1	-	1	8	4	14
ประเวศ	-	1	1	13	2	17
ดอกไม้	1	-	1	3	-	5
บางนา	-	2	1	12	7	22
บางจาก	-	6	2	13	6	27
สวนหลวง	-	1	1	11	5	18
หนองบอน	-	-	-	4	2	6
รวม	3	13	9	101	49	175

การศึกษาเพื่อวาง แผนการใช้ที่ดิน เขตพระโขนง ปีพ.ศ.2539		
แสดง ที่ตั้งโรงเรียนระดับ ประถมศึกษา		
ที่มา.....		
เครื่องหมาย - - - - - เขตจังหวัด - - - - - เขตของเขต - - - - - เขตของแขวง ——— ถนน - - - - - ทางรถไฟ ~~~~~ แม่น้ำ, คลอง		
มาตราส่วน 0 0.5 1 1.5 กม.	แผนที่ 3.36	

ตาราง 3.24 จำนวนนักเรียนและครูของโรงเรียนระดับประถมศึกษาในเขตพระโขนงจำแนก
เป็นรายแขวง ปี พ.ศ. 2528

แขวง	จำนวน นักเรียน	ครู	เฉลี่ยนักเรียน : ครู
พระโขนง	8,639	390	22 : 1
คลองตัน	25,921	1,170	22 : 1
คลองเตย	5,256	269	20 : 1
ประเวศ	5,115	245	21 : 1
ดอกไม้	463	30	15 : 1
บางนา	13,966	555	25 : 1
บางจาก	11,340	489	23 : 1
สวนหลวง	6,178	282	22 : 1
หนองบอน	1,756	101	17 : 1
รวม	78,634	3,531	22 : 1

2. การบริการด้านความปลอดภัย เขตพระโขนงอยู่ในเขตความรับผิดชอบของสถานีตำรวจนครบาล 5 แห่ง คือ ท้องที่รับผิดชอบของสถานีตำรวจนครบาลทองหล่อ พื้นที่รับผิดชอบ 8.109 ตารางกิโลเมตร สถานีตำรวจนครบาลคลองตัน พื้นที่รับผิดชอบ 17.019 ตารางกิโลเมตร สถานีตำรวจนครบาลพระโขนง พื้นที่รับผิดชอบ 19.479 ตารางกิโลเมตร สถานีตำรวจนครบาลบางนา พื้นที่รับผิดชอบ 39.45 ตารางกิโลเมตร และสถานีตำรวจนครบาลประเวศ พื้นที่รับผิดชอบ 55.008 ตารางกิโลเมตร นอกจากนี้ ยังมีพื้นที่บางส่วนของแขวงคลองเตย ประมาณ 4.5 ตารางกิโลเมตร อยู่ในความรับผิดชอบของสถานีตำรวจนครบาลทุ่งมหาเมฆ

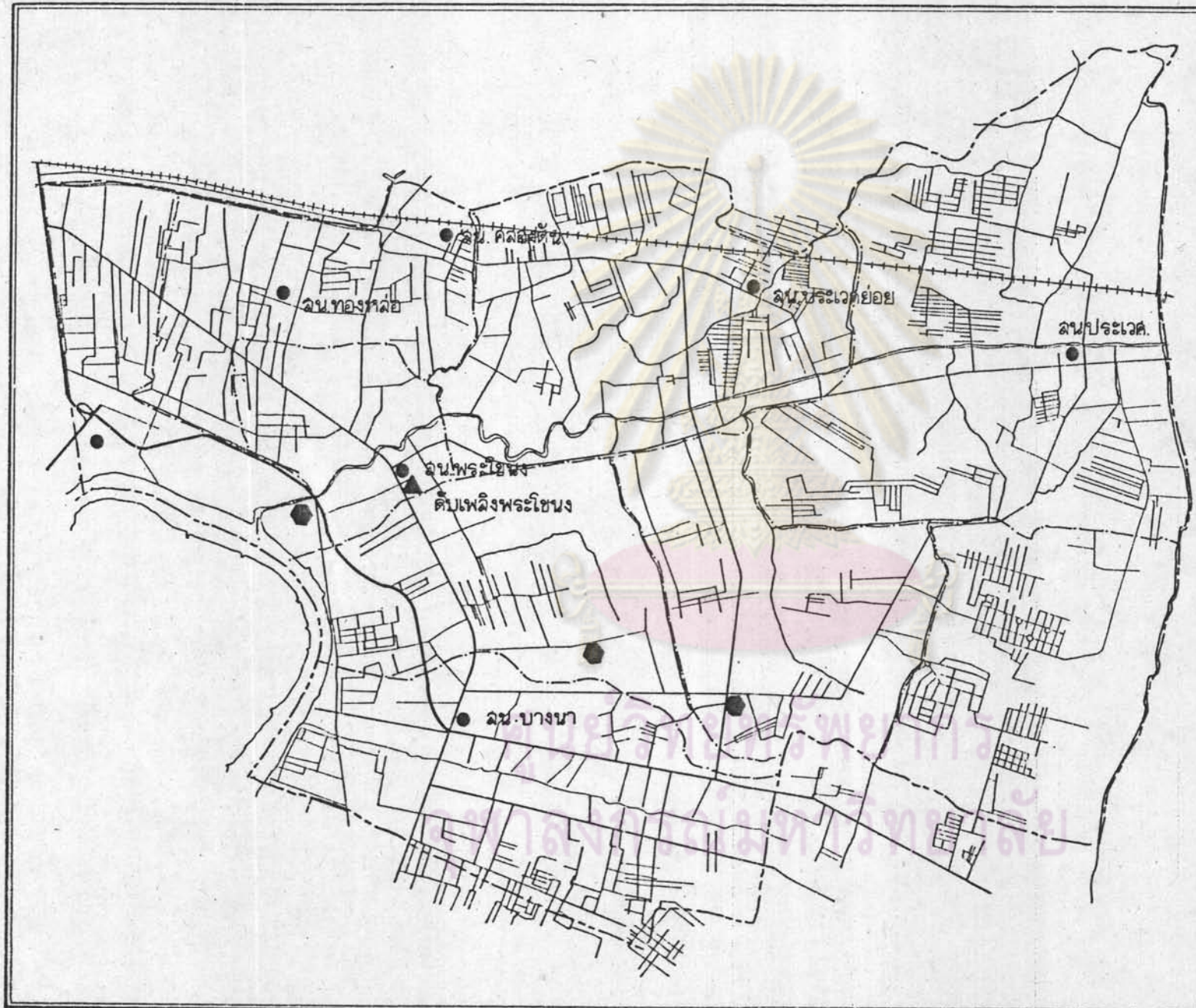
ในเขตพระโขนงยังมีสถานีตำรวจดับเพลิง 2 แห่ง คือ สถานีตำรวจดับเพลิงคลองเตย อยู่ในแขวงคลองเตย และสถานีตำรวจดับเพลิงพระโขนง อยู่ในแขวงพระโขนง (แผนที่ 3.37)

3. การบริการด้านสาธารณสุข ในเขตพระโขนงประกอบด้วย ศูนย์บริการสาธารณสุขของกรุงเทพมหานคร โรงพยาบาลของรัฐ โรงพยาบาลเอกชน และคลินิก ซึ่งส่วนใหญ่การบริการดังกล่าวจะมีอยู่มากในแขวงคลองตัน แขวงพระโขนง และแขวงคลองเตย โดยเฉพาะโรงพยาบาลของเอกชนจะตั้งอยู่ใน 3 แขวงดังกล่าวและแขวงบางนาเท่านั้น ส่วนแขวงที่นับว่ายังขาดแคลนการบริการทางด้านสาธารณสุข ได้แก่ แขวงคอกไม้ แขวงประเวศ และแขวงหนองบอน

สำหรับคลินิกที่อยู่ในเขตพระโขนงนั้น ได้แก่ คลินิกรักษาโรคทั่วไป หันตศัลยกรรม และจักษุศัลยกรรม ฯลฯ จากตาราง 3.25 และแผนที่ 3.38 จะเห็นว่า การให้บริการทางด้านนี้ จะมีความสัมพันธ์กับจำนวนประชากร โดยแขวงใดมีจำนวนประชากรมาก จะมีความต้องการใน ด้านนี้มากด้วย

นอกจากโรงพยาบาลที่อยู่ในเขตพระโขนงแล้ว ประชาชนในเขตยังอาจใช้บริการจากโรงพยาบาลในบริเวณใกล้เคียง เช่น โรงพยาบาลเพชรเวช โรงพยาบาลกรุงเทพ ซึ่งตั้งอยู่ในเขตห้วยขวาง และโรงพยาบาลตำรวจ ซึ่งตั้งอยู่ในเขตปทุมวัน เป็นต้น

4. ไปรษณีย์โทรเลข เขตพระโขนงอยู่ในพื้นที่รับผิดชอบไปรษณีย์แขวง 3 แขวง (ไปรษณีย์แขวงคืออาณาเขตซึ่งการสื่อสารแห่งประเทศไทย กำหนดให้ทำการไปรษณีย์ฯ ศูนย์กลาง

การศึกษาเพื่อวาง
แผนการใช้ที่ดิน
เขตพระโขนง
ปีพ.ศ.2539

แสดง ฉบบ. ตำรวจ
ป้อมตำรวจ ฉบบ. ดับเพลิง.

- สัญลักษณ์
- ฉบบ. ตำรวจ
 - ป้อมตำรวจ
 - ▲ ฉบบ. ดับเพลิง

ที่มา.....

- เครื่องหมาย
- เขตจังหวัด
 - เขตของเขต
 - เขตของแขวง
 - ถนน
 - ++++ ทางรถไฟ
 - ~~~~~ แม่น้ำ, คลอง

มาตราส่วน
0 0.5 1 1.5
กม.

แผ่นที่
3.37

ตาราง 3.25 จำนวนสถานบริการสาธารณสุขของกรุงเทพมหานคร ของรัฐ และของเอกชน ในเขตพระโขนง จำแนกเป็นรายแขวง ปี พ.ศ. 2528

ประเภท แขวง	ศูนย์บริการสาธารณสุข ของ กทม.	โรงพยาบาลของรัฐ	โรงพยาบาลเอกชน	คลินิก	รวม
คลองเตย	1	1	4	38	44
คลองตัน	-	-	6	60	66
พระโขนง	2	-	3	57	62
สวนหลวง	2	-	-	19	21
บางจาก	2	-	-	27	29
บางนา	1	2	1	41	45
ประเวศ	-	-	-	3	3
หนองบอน	-	-	-	4	4
คอกไม้	-	-	-	-	-
รวม	8	3	14	249	274

ศูนย์วิทยุตำรวจ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การศึกษาเพื่อวาง
แผนการใช้ที่ดิน
เขตพระโขนง
ปีพ.ศ.2539

แสดง ที่ตั้งโรงพยาบาล

- โรงพยาบาล
- ⊕ ศูนย์สาธารณสุข

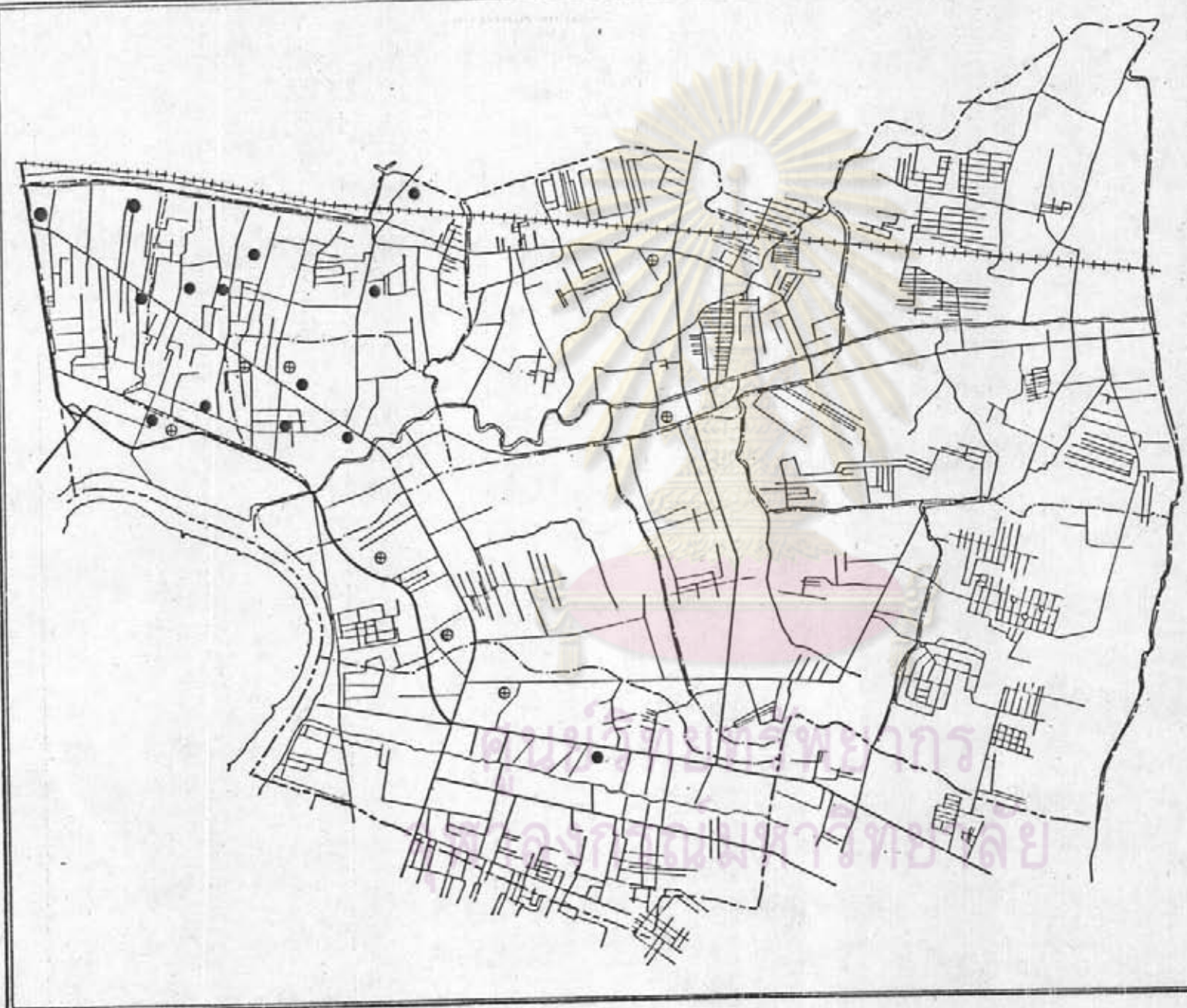
ที่มา.....

- เครื่องหมาย
-เขตจังหวัด
 -เขตของเขต
 -เขตของแขวง
 -ถนน
 -ทางรถไฟ
 -แม่น้ำ, คลอง

มาตราส่วน
0 0.5 1 1.5
กม.

แผ่นที่
3.38

จ่ายแต่ละแห่งในกรุงเทพฯ รับผิดชอบในการนำจ่ายไปรษณีย์ภัณฑ์ โทรเลข ฯลฯ ให้แก่ประชาชน) แต่ละแขวงจะมีไปรษณีย์ฯ ศูนย์กลางที่เรียกว่าไปรษณีย์โทรเลขรับจ่าย (ปทจ.) และไปรษณีย์รับฝาก (ปทฝ.) ซึ่งทำหน้าที่รับฝากจดหมาย บางแขวงอาจมีไปรษณีย์ฯ สาขาด้วย ไปรษณีย์แขวงดังกล่าว ได้แก่

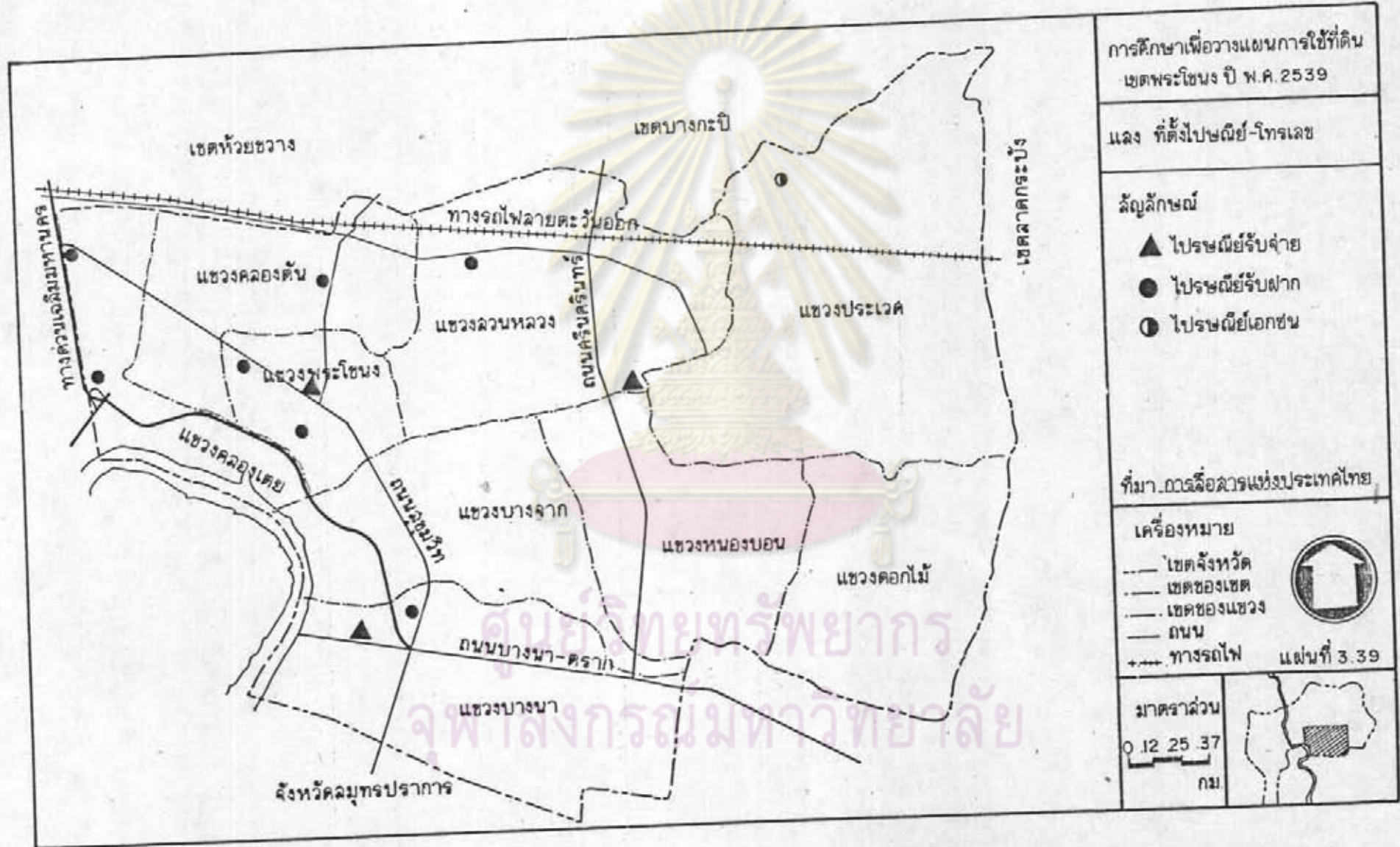
กรุงเทพฯ 10110 มีไปรษณีย์โทรเลขรับจ่ายคือ ปทจ.พระโขนง มีขอบเขตการให้บริการ 3 แขวง คือ แขวงคลองเตย แขวงคลองตัน และแขวงพระโขนง (คลองพระโขนงฝั่งเหนือ) มี ปทฝ. (ไปรษณีย์โทรเลขรับฝาก) 5 แห่ง คือ ปทฝ.คลองเตย ปทฝ.นานา ปทฝ.สันติสุข ปทฝ.กล้วยน้ำไท และ ปทฝ.คลองตัน

กรุงเทพฯ 10250 มีไปรษณีย์โทรเลขรับจ่ายคือ ปทจ.อ่อนนุช มีขอบเขตการให้บริการ 4 แขวง คือ แขวงบางจาก (คลองบางจากฝั่งเหนือ) แขวงพระโขนง (คลองพระโขนงฝั่งใต้) แขวงประเวศ และแขวงสวนหลวง มี ปทฝ. 1 แห่ง คือ ปทฝ.พัฒนาการ

กรุงเทพฯ 10260 มีไปรษณีย์โทรเลขรับจ่ายคือ ปทจ.บางนา มีขอบเขตการให้บริการ 4 แขวง คือ แขวงดอกไม้ แขวงบางจาก (คลองบางจากฝั่งใต้) แขวงบางนา และแขวงหนองบอน มี ปทฝ. 1 แห่ง คือ ปทฝ.อุดมสุข

นอกจากนั้น เขตพระโขนงยังมีที่ทำการไปรษณีย์โทรเลขของเอกชน (ปทข. คือ ไปรษณีย์ที่ดำเนินการโดยเอกชนตามเงื่อนไขของการสื่อสารแห่งประเทศไทย) อีก 1 แห่ง ตั้งอยู่ที่หมู่บ้านนักกีฬาแหลมทอง แขวงประเวศ (แผนที่ ๑.๑๑)

5. สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ เขตพระโขนงมีพื้นที่ส่วนสาธารณะในขณะนี้ประมาณ 101.๑4 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ ๐.1 ของพื้นที่เขต ซึ่งนับว่ามีอยู่น้อยมาก ในจำนวนนี้เป็นสวนสาธารณะขนาดเล็ก ๆ ในหมู่บ้านจัดสรรเอกชนแถบถนนพัฒนาการ ซึ่งทางหมู่บ้านได้จัดทำสวนขึ้นเพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่ดี รุงใจประชาชนที่ต้องการบ้านพักอาศัยท่ามกลางธรรมชาติที่สวยงาม โดยการพัฒนาที่ว่างส่วนหนึ่งภายในหมู่บ้านเป็นส่วนพักผ่อน บางหมู่บ้านได้รับปรุงบริเวณบึงใหญ่จากการขุดดินถมที่เป็นส่วนห่อล้อมบึงให้ประชาชนในหมู่บ้านใช้พักผ่อน ผู้ใช้มักจะได้เดินมาจากบ้าน โดยมากเป็นแม่บ้าน คนสูงอายุ เด็กเล็กที่เลี้ยง บทบาทหน้าที่ของสวนนี้จึงเป็นส่วนระดับละแวกบ้าน (Neighbourhood park) ในชุมชนขนาดใหญ่ยังขาดสวนสาธารณะระดับชุมชน

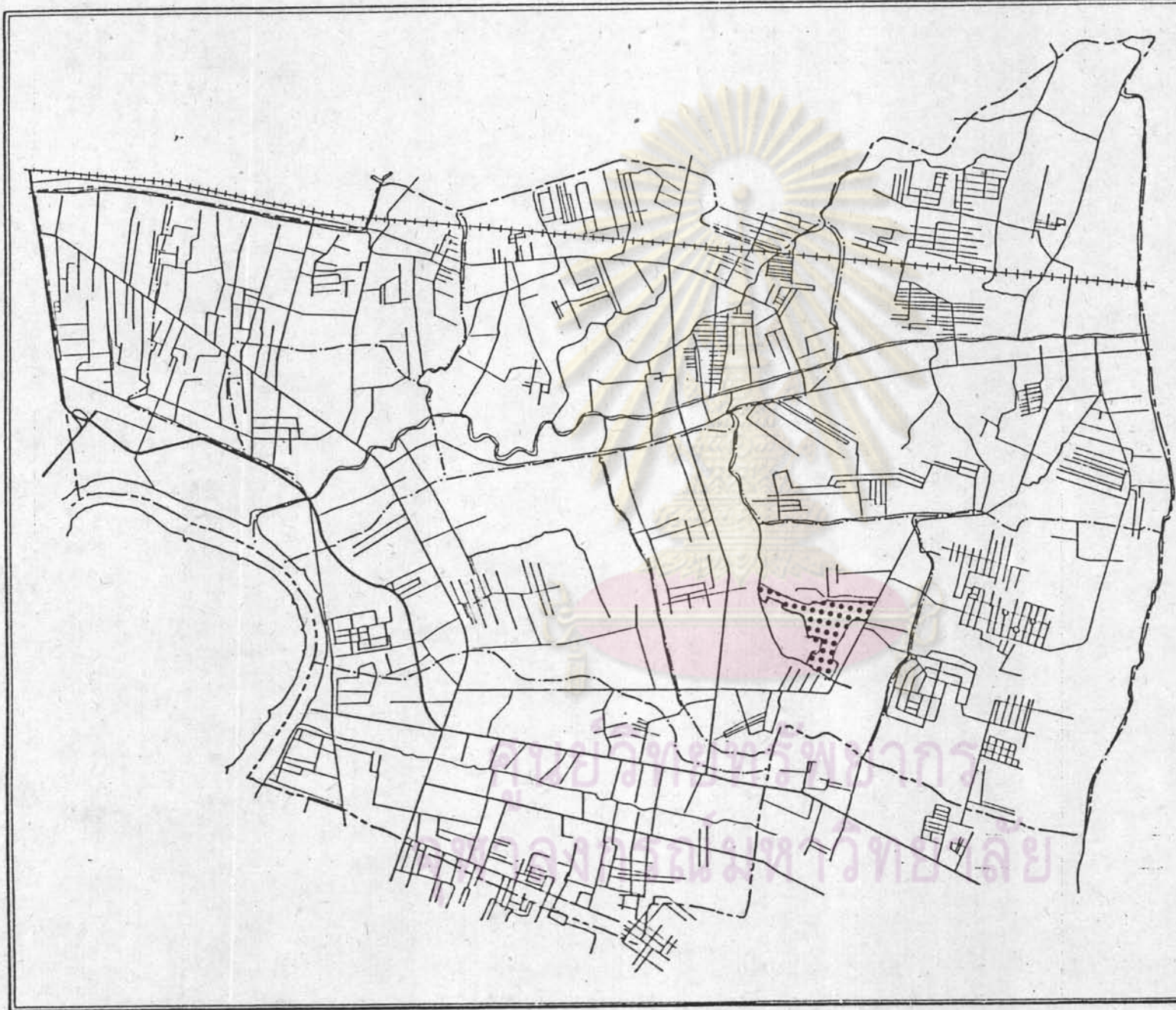
(Community park) เช่น บริเวณคลองเตย นอกจากนั้น ยังมีสวนสาธารณะลักษณะพื้นที่โล่ง
ปลูกต้นไม้ใหญ่ระหว่างอาคารในเขตชุมชนบางนาอีก 1 แห่ง

ทางด้านตะวันออกของเขตใบมีจจุบัน กำลังดำเนินการสร้างสวนสาธารณะที่ใหญ่
ที่สุดในกรุงเทพมหานคร ชื่อว่า "สวนหลวง ร.๑" มีเนื้อที่รวมประมาณ 500 ไร่ ตั้งอยู่ริม
คลองหนองบอน ในแขวงหนองบอน เขตพระโขนง สามารถเข้า-ออกได้ 2 ทาง คือ ทาง
สุขุมวิท 103 (อุดมสุข) ลี้จากถนนสุขุมวิทประมาณ 6 กิโลเมตร และจากถนนศรีนครินทร์เข้า
ไปประมาณ 1 กิโลเมตร สวนหลวง ร.๑ มีประโยชน์ใช้สอยหลัก เป็นสวนสาธารณะพักผ่อน
ระดับนคร และเป็นที่พักน้ำและระบายน้ำตามโครงการป้องกันน้ำท่วมฝั่งตะวันออกของกรุงเทพ
มหานคร สวนหลวง ร.๑ นี้ มีกิจกรรมหลายประเภท เช่น สวนพฤกษศาสตร์ สวนไม้ดอก ไม้
ประดับ สนามเด็กเล่น สนามเอนกประสงค์ที่จะใช้เป็นที่ประกอบกิจกรรมกลางแจ้งในงาน
เทศกาลต่าง ๆ สวนน้ำบริเวณประกอบกิจกรรมกีฬาทางน้ำ ผู้ใช้สวนนี้นอกจากประชาชนใน
เขตพระโขนงแล้ว คาดว่าจะมีประชาชนจากที่ต่าง ๆ ทั่วกรุงเทพมหานคร เดินทางมาใช้ด้วย
โดยรถยนต์ส่วนตัวหรือรถประจำทาง (แผนที่ 3.40)

นอกจากนั้น ประชาชนในเขตพระโขนงยังสามารถไปใช้สวนสาธารณะที่อยู่
ใกล้เคียงภายนอกเขตได้อีก เช่น สวนอุมิติ เป็นต้น ประชาชนที่สามารถไปใช้บริการได้
ได้แก่ ประชาชนในแขวงคลองเตย และแขวงคลองตัน

6. ศาสนสถาน

ในเขตพระโขนงมีศาสนสถานเท่าที่สำรวจทั้งสิ้น 62 แห่ง แยกเป็น
วัดไทย 26 แห่ง มัสยิด 26 แห่ง และโบสถ์คริสต์ 10 แห่ง โดยมีรายละเอียด
ดังนี้ (แผนที่ 3.41)

การศึกษาเพื่อวาง
แผนการใช้ที่ดิน
เขตพระโขนง
ปีพ.ศ. 2539

แสดง ที่ตั้งฉนวนสาธารณะ

 ฉนวนหลวง ๑๑

ที่มา กองผังเมือง กทม.

- เขตจังหวัด
- เขตของเขต
- เขตของแขวง
- ถนน
- ทางรถไฟ
- แร่น้ำ, คลอง

มาตราส่วน
0 0.5 1 1.5
กม.

แผ่นที่
3.40

ตาราง 3.26 จำนวนศาสนสถานในเขตพระโขนง

แขวง	จำนวนศาสนสถาน			รวม
	วัด	มัสยิด	โบสถ์คริสต์	
1. แขวงสวนหลวง	6	7	2	15
2. แขวงบางนา	4	-	-	4
3. แขวงประเวศ	3	9	-	12
4. แขวงคอกไม้	1	-	-	1
5. แขวงหนองบอน	1	2	-	3
6. แขวงคลองเตย	2	-	3	5
7. แขวงคลองตัน	1	4	1	6
8. แขวงพระโขนง	4	4	4	12
9. แขวงบางจาก	4	-	-	4
รวม	26	26	10	62

ที่มา : งานอนุรักษ์ปรับปรุงฟื้นฟูเมือง กองผังเมือง กรุงเทพมหานคร

จากตาราง 3.26 จะเห็นว่าแขวงสวนหลวงมีจำนวนศาสนสถานมากที่สุดในเขตพระโขนงคือมีถึง 15 แห่ง รองลงมาได้แก่แขวงประเวศและแขวงพระโขนง มีจำนวนศาสนสถานเท่ากันคือ 12 แห่ง ส่วนแขวงคอกไม้มีจำนวนศาสนสถานน้อยที่สุดเพียง 1 แห่งเท่านั้น

เมื่อพิจารณาในรายละเอียดจะเห็นว่า แขวงสวนหลวงอีกเช่นกันที่มีจำนวนวัดมากที่สุดถึง 6 แห่ง รองลงมาได้แก่แขวงบางนา แขวงพระโขนง และแขวงบางจาก มีจำนวนวัดเท่ากันคือแขวงละ 4 แห่ง สำหรับจำนวนมัสยิดนั้น ไม่ปรากฏครบทุกแขวง แขวงประเวศมีจำนวนมัสยิดมากที่สุดถึง 9 แห่ง รองลงมาคือแขวงสวนหลวงมีจำนวน 7 แห่ง แขวงพระโขนงและแขวงคลองตันมีจำนวนมัสยิดเท่ากันคือแขวงละ 4 แห่ง สุดท้ายแขวงหนองบอนมีจำนวนมัสยิด

2 แห่ง การที่แขวงโคมีมัสยิดตั้งอยู่ แสดงให้เห็นว่าในบริเวณนั้นมีชาวมุสลิมอยู่เป็นจำนวนมาก และเมื่อพิจารณาถึงจำนวนโบสถ์คริสต์ในเขตพระโขนง พบว่ามีปรากฏอยู่ในแขวงสวนหลวง แขวงคลองเตย แขวงคลองตัน และแขวงพระโขนงเท่านั้น โดยที่แขวงพระโขนงมีจำนวนโบสถ์คริสต์มากที่สุดถึง 4 แห่ง รองลงมาคือแขวงคลองเตยมีจำนวน 3 แห่ง

จากการศึกษาเรื่องสาธารณูปโภคสาธารณูปการในเขตพระโขนง จะเห็นว่าระบบการคมนาคมที่สำคัญในเขตพระโขนงปัจจุบันก็คือ ทางถนน โดยมีถนนสายหลัก 8 สาย ถนนสายรอง 8 สาย นอกนั้นเป็นถนนซอย ซึ่งในเขตพระโขนงมีถนนซอยเป็นจำนวนมาก บางซอยก็เชื่อมต่อกับถนนสายหลัก 2 สาย แต่บางสายก็เป็นถนนปลายตัน ทำให้เกิดปัญหาทางด้านจราจรเป็นอย่างมาก เพราะรถที่ออกจากถนนซอยเหล่านั้นจะวิ่งมาใช้ถนนสายหลักร่วมกัน ทำให้พื้นที่ถนนไม่เพียงพอที่จะรองรับจำนวนรถเหล่านั้น โดยเฉพาะในช่วงเวลาเร่งด่วน สำหรับโครงการถนนที่อยู่ในพื้นที่ ได้แก่ ถนนรัชดาภิเษก ช่วงจากถนนเลียบแม่น้ำถึงถนนสุขุมวิท ซึ่งเกือบแล้วเสร็จ และโครงการถนนเชื่อมซอยทองหล่อกับถนนเพชรบุรีตัดใหม่ คาดว่าถ้าเปิดใช้ได้จะช่วยแบ่งเบาปัญหาจราจรเป็นอย่างมาก ส่วนการให้บริการด้านรถประจำทางขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ นั้น นับว่าสามารถให้บริการเกือบครอบคลุมพื้นที่ แต่จำนวนสายและจำนวนรถในพื้นที่แขวงชั้นนอกยังไม่เพียงพอ ต้องอาศัยบริการจากรถสองแถว ส่วนในแขวงชั้นในจะมีปัญหาเรื่องขาดแคลนรถประจำทางในช่วงเวลาเร่งด่วน โครงการขนส่งสาธารณะที่ผ่านพื้นที่เขตคือ โครงการระบบรถไฟฟ้าขนส่งมวลชน สำหรับเรื่องการระบายน้ำนั้น กล่าวได้ว่า เขตพระโขนงมีปัญหาเรื่องการระบายน้ำฝนมากที่สุด ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาน้ำท่วมรุนแรงตามมา แต่ในอนาคตคาดว่าปัญหาดังกล่าวคงจะลดลง เนื่องจากมีโครงการป้องกันน้ำท่วมที่สำคัญ ๆ หลายโครงการ เช่น โครงการคันกันน้ำด้านตะวันออกตามพระราชดำริ โครงการป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชานเมืองด้านตะวันออกของกรุงเทพมหานคร และโครงการสวนหลวง ร.๑ สำหรับเรื่องเก็บขยะนั้น ส่วนใหญ่เขตจะให้บริการในบริเวณย่านชุมชน และถนนสำคัญ ๆ เช่น ถนนสุขุมวิท ถนนพระราม 4 ถนนพัฒนาการ เป็นต้น โดยจำนวนเที่ยวและปริมาณมูลฝอยลดลง แต่การจัดเก็บค่าธรรมเนียมได้เพิ่มขึ้น แสดงให้เห็นว่าเขตได้มีการปรับปรุงการทำงานดีขึ้น ส่วนการให้บริการทางด้านประปา นั้น ยังไม่ครอบคลุมพื้นที่ พื้นที่ทางด้านตะวันออกของเขต ได้แก่ แขวงประเวศ และแขวงคอกไม้ ยังไม่ได้รับบริการ สำหรับไฟฟ้านั้น สามารถให้บริการครอบคลุมทั้งพื้นที่ แต่โทรศัพท์ยังไม่สามารถให้บริการได้อย่างพอเพียง

สำหรับการให้บริการทางด้านสาธารณสุขการนั้น เขตพระโขนงนั้นสามารถให้บริการ ทางด้านการศึกษาภาคบังคับครบคลุมพื้นที่ และจำนวนนักเรียนต่อครู 1 คนนั้น เกือบทุกแขวง สูงกว่ามาตรฐานของกระทรวงศึกษาธิการ ส่วนปัญหาเรื่องความปลอดภัยนั้น เขตพระโขนงมี สถานีตำรวจที่อยู่ในพื้นที่ 5 แห่ง มีสถานีตำรวจดับเพลิงอีก 2 แห่ง นอกจากนั้นยังมีป้อมยามอีก แต่ก็ยังไม่เพียงพอเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับจำนวนประชากรและพื้นที่ การให้บริการทางด้าน สาธารณสุข ส่วนใหญ่จะมีเฉพาะในแขวงชั้นในเท่านั้น ส่วนแขวงชั้นนอกยังขาดแคลนบริการทาง ด้านนี้ การให้บริการทางด้านไปรษณีย์โทรเลขนั้นยังมีปัญหา เนื่องจากไปรษณีย์รับฝาก (ปทฝ.) จะกระจุกตัวอยู่ในแขวงชั้นในเท่านั้น ส่วนแขวงชั้นนอกโดยเฉพาะแขวงประเวศและแขวง ดอกไม้ ไม่มีไปรษณีย์รับฝากตั้งอยู่เลย การใช้บริการแต่ละครั้งทำให้เสียเวลามาก สำหรับ สถานที่พักผ่อนหย่อนใจนั้น เขตพระโขนงยังขาดแคลนมาก ที่มีอยู่เป็นส่วนสาธารณะขนาดเล็ก ๆ ในหมู่บ้านจัดสรร ในปัจจุบันกำลังดำเนินการก่อสร้างสวนหลวง ร.9 ซึ่งคาดว่าจะช่วยแก้ ปัญหาการขาดแคลนสวนสาธารณะได้อย่างมาก

สรุปปัญหาทางด้านสาธารณสุขโรคและสาธารณสุขการในเขตพระโขนง ได้แก่ ปัญหาเรื่อง โครงข่ายระบบถนน การขาดแคลนรถโดยสารประจำทาง ปัญหาการระบายน้ำฝน ปัญหาทาง ด้านน้ำท่วม ปัญหาเรื่องประปา และโทรศัพท์ สำหรับบริการทางด้านสาธารณสุขการนั้น ได้แก่ ปัญหาเรื่อง การให้บริการด้านความปลอดภัย การให้บริการทางด้านไปรษณีย์โทรเลข และปัญหา เรื่องการขาดแคลนสวนสาธารณะ

ประชากร

แหล่งข้อมูลประชากรของกรุงเทพมหานครที่สำคัญมี 2 แหล่ง คือ จากแผนกสถิติและ เสือกตั้ง กองปกครองและทะเบียน สำนักปลัดกรุงเทพมหานคร และจากรายงานสำมะโนประชากร และเคหะ สำนักงานสถิติแห่งชาติ ในการศึกษานี้ ผู้ศึกษาเลือกใช้ข้อมูลจากแผนกสถิติและ เสือกตั้ง กองปกครองและทะเบียน กรุงเทพมหานคร เนื่องจากมีข้อมูลจำนวนประชากรรายเขตและราย แขวงทุกช่วงปี ในขณะที่ข้อมูลจากสำมะโนประชากรและเคหะมีเพียง 2 ช่วงปี คือ ปี พ.ศ. 2513 และ พ.ศ. 2523 ซึ่งเป็นระยะเวลาที่ต่างกันมาก และในช่วงเวลาดังกล่าว กรุงเทพ มหานครได้มีการเปลี่ยนรูปแบบและเขตการปกครองหลายครั้ง นอกจากนั้น กรุงเทพมหานครมีการเปลี่ยนแปลงประชากรค่อนข้างสูง และแตกต่างกันทั้งช่วงเวลาและพื้นที่ เช่น ในระยะแรก

ประชากรจะเพิ่มมากในเขตชั้นใน และลดลงในเขตชั้นกลางและชั้นนอก แต่ในระยะหลัง ประชากรจะเพิ่มสูงมากในกลุ่มเขตชั้นกลาง ในขณะที่เขตชั้นในบางเขตกลับมีจำนวนประชากรลดลง ดังนั้น ข้อมูลประชากรเพียง 2 ช่วง จะทำให้การศึกษาการเปลี่ยนแปลงประชากรไม่ชัดเจน

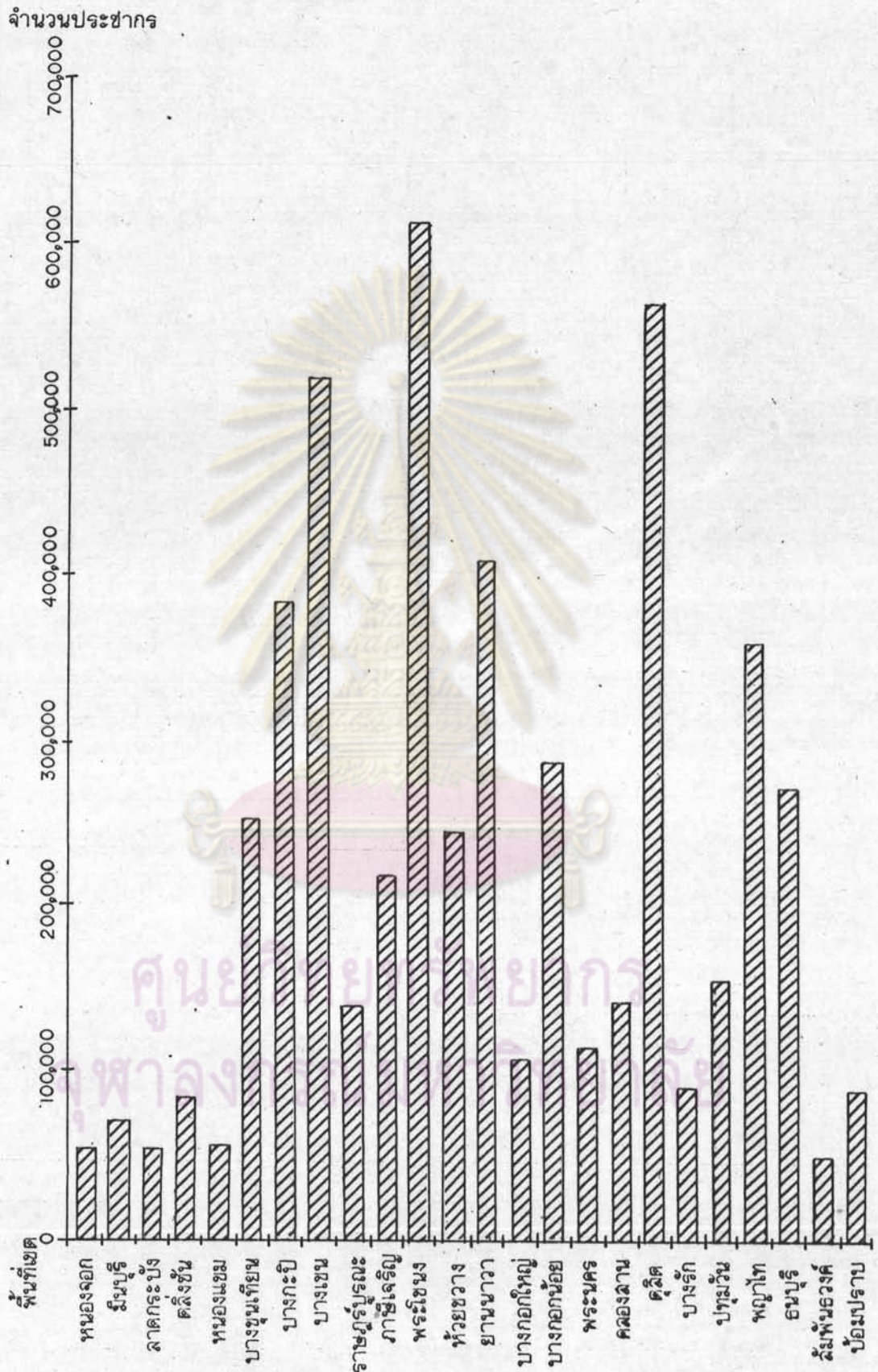
1. จำนวนประชากร ในปี พ.ศ. 2526 ซึ่งเป็นปีแรกที่มีการคัดชื่อประชากรในทะเบียนที่ไม่มีตัวตนออก กรุงเทพมหานครมีจำนวนประชากรประมาณ 5,018,327 คน กระจายอยู่ตามเขตต่าง ๆ ตามแผนที่ 3.42 และตาราง 3.27 เขตที่มีจำนวนประชากรมากที่สุดคือ เขตพระโขนง มีประมาณ 578,541 คน รองลงมาได้แก่ เขตดุสิต และเขตบางเขน มีประมาณ 550,369 คน และ 457,544 คน ตามลำดับ เขตที่มีจำนวนประชากรน้อยที่สุดได้แก่ เขตลาดกระบัง และเขตหนองแขม มีประมาณ 48,836 คน และ 50,248 คน ตามลำดับ จะเห็นว่าเขตที่มีจำนวนประชากรมากที่สุดมีจำนวนประชากรมากกว่าเขตที่มีจำนวนประชากรน้อยที่สุดประมาณถึง 12 เท่า และเมื่อพิจารณาในปี พ.ศ. 2527 และ พ.ศ. 2528 จะเห็นได้ว่าเขตพระโขนงก็ยังคงมีจำนวนประชากรมากที่สุด มีประมาณ 594,902 คน และ 614,854 คน ตามลำดับ

จำนวนประชากรของเขตพระโขนงในระดับแขวงนั้น จะได้พิจารณาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2516-2528 ทั้งนี้ เพราะจำนวนประชากรของเขตพระโขนงในช่วงเวลาดังกล่าวเพิ่มขึ้นตลอดมา โครงการจัดทำเลขประจำตัวประชาชนมิได้ทำให้จำนวนประชากรของเขตพระโขนงลดลงแต่อย่างใด ในปี พ.ศ. 2516-2523 แขวงคลองตันมีจำนวนประชากรมากที่สุดในเขตพระโขนง โดยในปี พ.ศ. 2516 เขตพระโขนงมีจำนวนประชากรประมาณ 404,688 คน แขวงคลองตันมีประมาณ 83,909 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 20.73 ของประชากรทั้งเขต ในปี พ.ศ. 2523 เขตพระโขนงมีจำนวนประชากรเพิ่มขึ้นเป็น 523,831 คน แขวงคลองตันมีประมาณ 92,450 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 17.64 จะเห็นว่าแขวงคลองตันมีจำนวนประชากรเพิ่มขึ้นในสัดส่วนที่ลดลง และในปี พ.ศ. 2524-2528 แขวงคลองเตยมีจำนวนประชากรมากที่สุด โดยในปี พ.ศ. 2528 เขตพระโขนงมีจำนวนประชากรประมาณ 614,854 คน แขวงคลองเตยมีประมาณ 102,727 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 16.71 ของประชากรทั้งเขต สำหรับแขวงที่มีประชากรน้อยที่สุดตั้งแต่ปี พ.ศ. 2516-2528 คือ แขวงดอกไม้ รองลงมาได้แก่ แขวงหนองบอน และแขวงประเวศ ตามแผนที่ 3.43 และตาราง 3.28 จะเห็นว่าจำนวนประชากรในเขต

ตาราง 3.27 จำนวนประชากรของกรุงเทพมหานครจำแนกเป็นรายเขต ปี พ.ศ. 2516-2528

เขต	พ.ศ.2516	พ.ศ.2517	พ.ศ.2518	พ.ศ.2519	พ.ศ.2520	พ.ศ.2521	พ.ศ.2522	พ.ศ.2523	พ.ศ.2524	พ.ศ.2525	พ.ศ.2526	พ.ศ.2527	พ.ศ.2528
หนองจอก	44,344	46,197	46,939	47,666	48,464	49,336	50,136	51,224	52,131	51,799	54,011	54,952	56,861
มีนบุรี	44,608	45,309	46,342	47,115	48,373	50,016	52,579	55,369	58,451	61,349	64,266	66,966	70,289
ลาดกระบัง	33,185	33,959	34,951	36,065	37,554	39,271	40,996	42,567	43,990	45,303	48,836	50,541	56,021
คลองสาน	52,344	53,770	55,049	57,435	60,303	62,894	65,269	67,746	70,201	72,608	78,995	81,349	85,559
หนองแขม	28,679	30,519	32,308	34,015	35,752	37,981	40,228	42,386	45,166	47,487	50,248	52,946	57,301
บางขุนเทียน	112,036	118,370	124,781	176,448	183,473	189,270	197,082	204,434	213,440	223,388	232,532	240,835	254,591
บางกะปิ	102,767	114,737	129,314	145,967	167,143	191,989	218,703	255,555	291,484	314,780	335,171	356,033	386,009
บางเขน	221,352	234,372	249,220	264,968	342,363	357,314	367,402	388,333	408,720	429,977	457,544	483,717	520,861
ราษฎร์บูรณะ	69,421	83,777	87,871	93,251	98,447	103,969	108,447	113,769	118,099	122,614	127,726	131,550	140,245
ภาษีเจริญ	134,922	142,821	150,373	157,152	163,685	170,179	176,282	183,385	190,108	196,138	207,409	211,125	219,606
พระโขนง	404,688	421,000	445,463	461,543	474,842	486,628	502,287	523,831	545,926	559,812	578,541	594,902	614,854
ห้วยขวาง	136,139	149,329	160,757	170,499	179,304	187,321	195,112	201,334	208,129	231,069	235,739	239,742	247,274
ยานนาวา	279,334	285,915	358,964	364,214	368,634	371,609	375,213	380,416	382,585	386,843	392,279	396,420	410,288
บางกอกใหญ่	89,714	91,976	93,316	94,822	96,365	98,605	100,051	101,198	102,719	103,365	104,024	104,716	107,486
บางกอกน้อย	285,637	318,865	347,216	366,878	372,356	376,356	378,817	382,621	385,286	388,325	283,296	285,265	291,035
พระนคร	132,866	130,725	128,118	127,664	128,373	126,713	124,854	123,109	121,935	117,849	113,376	112,332	114,124
คลองสาน	141,595	143,085	144,101	144,664	144,016	142,934	140,943	140,249	139,625	139,310	139,736	139,444	142,590
ดุสิต	400,506	404,824	409,747	418,392	431,077	446,575	462,210	479,659	528,357	546,868	550,369	558,832	565,339
บางรัก	101,610	102,892	106,900	112,608	117,676	122,187	126,487	131,542	136,673	141,667	88,869	88,197	91,088
ปทุมวัน	217,891	223,445	227,413	231,899	232,555	234,212	233,050	235,647	233,884	233,978	114,820	157,330	155,868
พญาไท	422,688	442,154	453,083	469,989	436,649	497,889	514,177	519,869	520,443	520,507	346,319	357,726	360,603
ธนบุรี	228,461	231,407	235,738	240,724	246,626	251,241	256,740	262,097	267,398	268,662	267,767	267,616	273,542
สัมพันธวงศ์	81,298	80,258	80,298	81,314	80,574	79,536	78,151	77,112	76,559	75,581	53,504	52,816	52,397
ป้อมปราบ	200,996	199,903	201,226	200,816	198,170	196,484	194,299	190,450	190,093	189,207	92,950	89,330	89,539
รวม	3,967,081	4,129,609	4,349,494	4,545,608	4,742,774	4,870,509	4,999,515	5,153,902	5,331,402	5,468,286	5,018,327	5,174,682	5,363,378

ที่มา : แผนสถิติและเลือกตั้ง กองปกครองและทะเบียน กรุงเทพมหานคร

แผนภูมิที่ 3.4 จำนวนประชากรของกรุงเทพมหานครจำแนกเป็นรายเขต

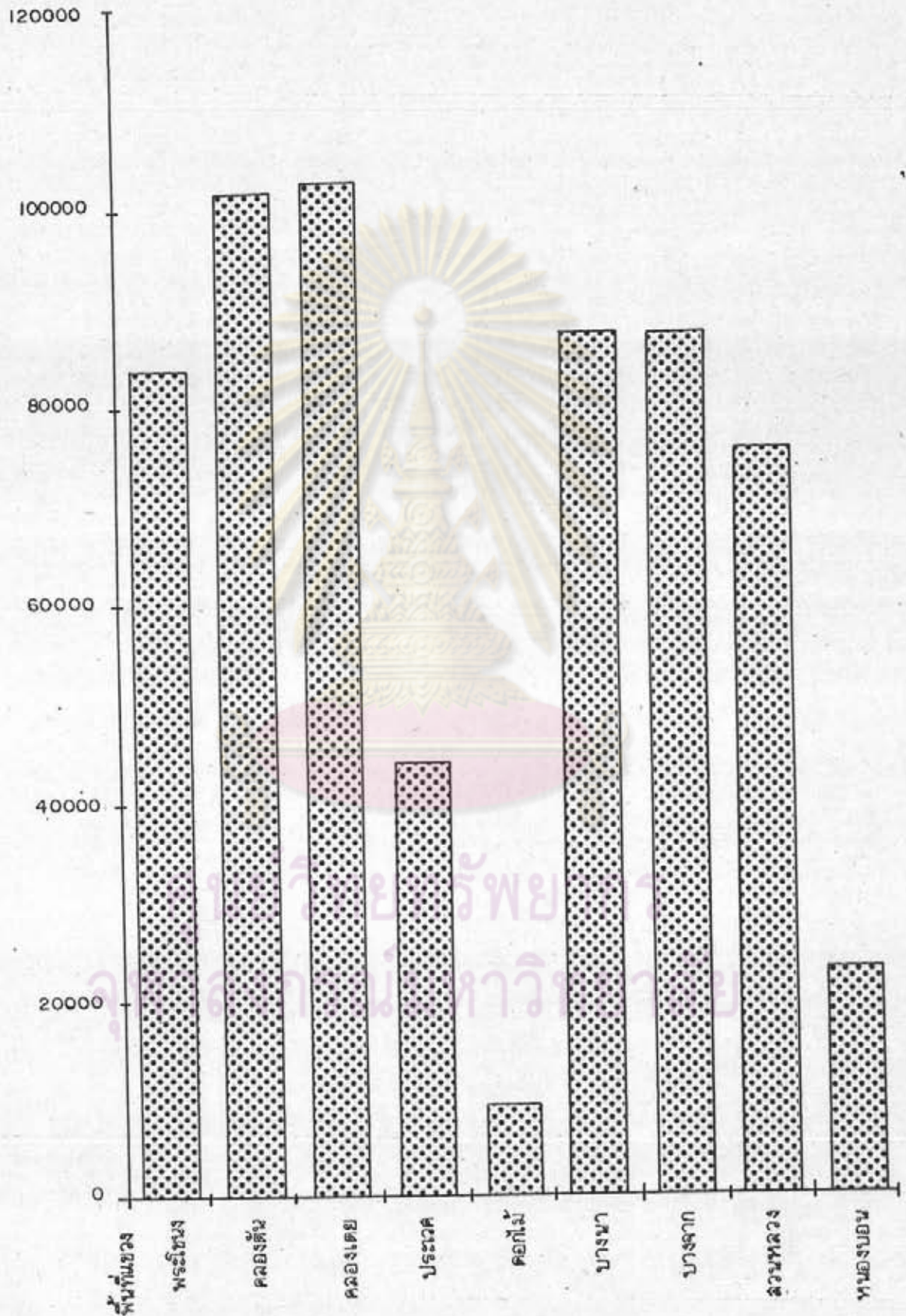
ปี พ.ศ. 2528

ตาราง 3.28 แสดงจำนวนประชากรของเขตพระโขนง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2516-2528

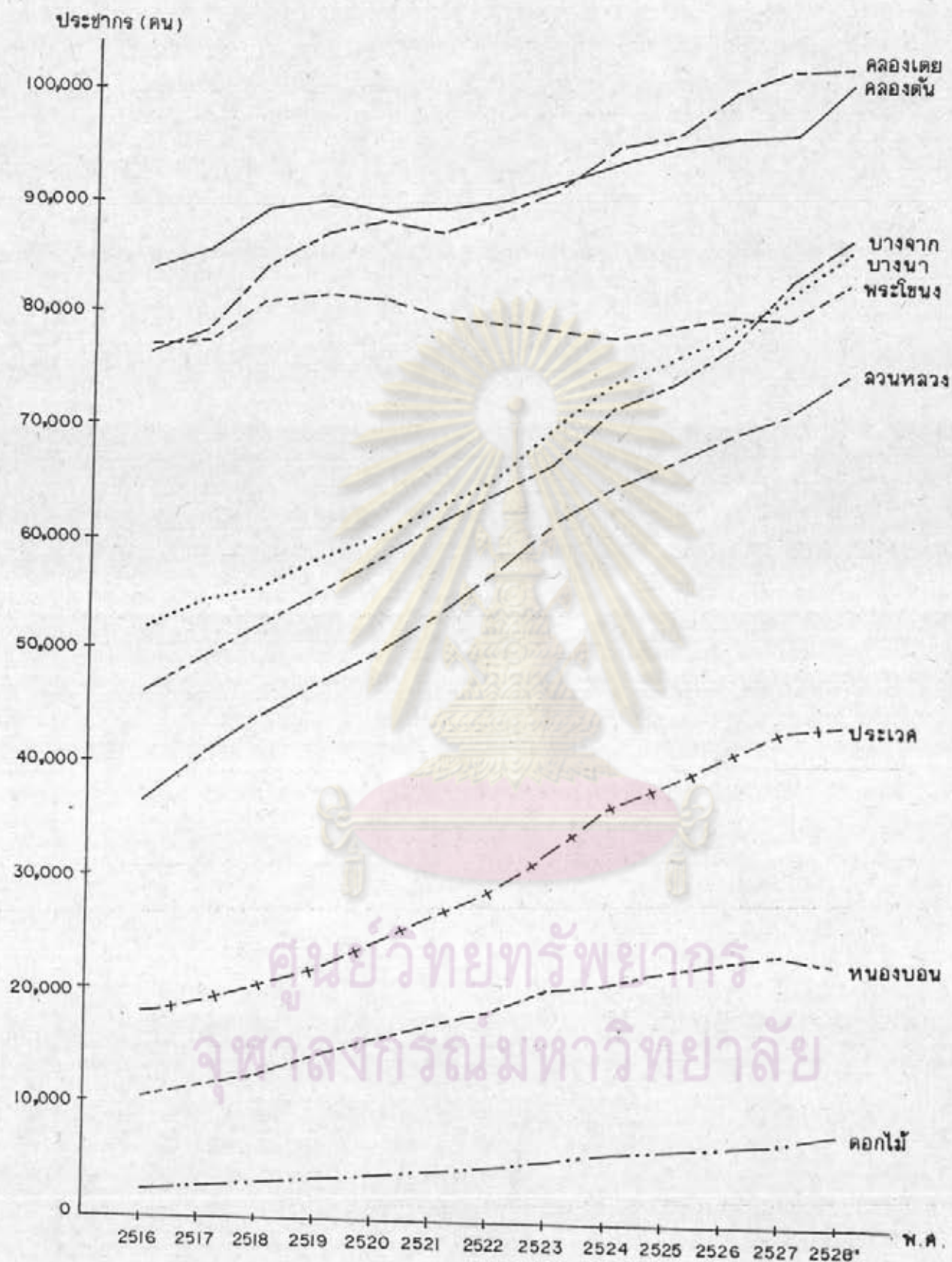
ปี พ.ศ.	2516	2517	2518	2519	2520	2521	2522	2523	2524	2525	2526	2527	2528
พระโขนง	77,024	77,805	81,442	81,870	81,513	80,173	79,507	79,061	78,927	79,883	80,712	80,615	83,592
คลองตัน	83,909	85,499	89,432	90,075	89,360	89,752	90,571	92,450	94,315	95,714	96,538	96,559	101,860
คลองเตย	76,439	78,730	84,476	87,284	88,544	87,344	89,515	91,807	95,239	96,934	100,707	102,362	102,727
ประเวศ	18,190	19,027	20,284	22,168	24,771	27,343	29,706	32,699	36,772	38,931	41,386	43,874	44,028
ดอกไม้	3,392	3,590	4,060	4,534	4,871	5,583	5,865	6,403	7,157	7,491	7,842	8,256	9,256
บางนา	52,088	54,582	56,885	58,429	60,793	63,130	65,557	70,168	74,415	76,334	79,238	82,441	87,368
บางจาก	46,206	49,238	52,495	55,638	58,849	62,094	64,833	68,373	72,129	74,341	78,100	83,719	87,501
สวนหลวง	36,930	40,765	43,958	47,180	50,069	53,890	57,875	62,121	65,365	67,648	70,301	72,010	75,523
หนองบอน	10,510	11,764	12,831	14,367	16,072	17,519	18,858	20,749	21,607	22,556	23,719	25,066	22,999
รวม	404,888	421,000	445,463	461,543	474,842	486,628	502,287	523,831	545,928	559,812	578,541	594,902	614,854
กรุงเทพมหานคร	3,987,081	4,129,609	4,349,494	4,545,608	4,742,774	4,870,509	4,999,515	5,153,902	5,331,402	5,468,288	5,018,327	5,174,682	5,363,311

ที่มา : แผนกสถิติและเลือกตั้ง กองปกครองและทะเบียน

จำนวนประชากร

แผนภูมิที่ 3.5 จำนวนประชากรของเขตพระโขนงจำแนกเป็นรายแขวงปี พ.ศ. 2528

แผนภูมิที่ 3.6 การเพิ่มของประชากรรายแขวง ปี พ.ศ. 2516-2528

พระโขนงนั้น มีมากในแขวงชั้นในซึ่งเป็นพื้นที่ที่เชื่อมต่อกับชุมชนชั้นใน และมีจำนวนน้อยในแขวงชั้นนอก ซึ่งยังคงมีพื้นที่เกษตรกรรมเหลืออยู่ แต่คาดว่าในอนาคตเมื่อเมืองขยายตัวมากขึ้น จำนวนประชากรในแขวงชั้นนอกก็คงจะเพิ่มมากขึ้นด้วย ซึ่งจะได้ศึกษารายละเอียดด้านอื่น ๆ ต่อไป

2. ความหนาแน่นประชากร ในปี พ.ศ. 2526 เขตที่มีจำนวนประชากรมากที่สุดของกรุงเทพมหานคร ได้แก่ เขตพระโขนง เขตดุสิต และเขตบางเขน ตามลำดับ แต่จากการศึกษาพบว่า เขตเหล่านี้มีความหนาแน่นประชากรในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำเมื่อเทียบกับเขตอื่น ๆ เขตที่มีความหนาแน่นประชากรต่อพื้นที่สูงสุด คือ เขตป้อมปราบฯ มีความหนาแน่นประชากรประมาณ 48,136 คน/กม.² รองลงมาได้แก่ เขตสัมพันธวงศ์ และเขตธนบุรี มีความหนาแน่นประชากรประมาณ 37,785 คน/กม.² และ 31,042 คน/กม.² ตามลำดับ ส่วนเขตที่มีความหนาแน่นประชากรต่ำสุดคือ เขตหนองจอก มีประมาณ 229 คน/กม.² รองลงมาคือ เขตมีนบุรี และเขตลาดกระบัง มีประมาณ 369 คน/กม.² และ 394 คน/กม.² ตามลำดับ (ตาราง 3.29) แต่โดยเฉลี่ยแล้ว ความหนาแน่นประชากรกรุงเทพมหานครประมาณ 3,199 คน/กม.² สำหรับความหนาแน่นประชากรในระดับเขตนี้ เมื่อดูจากแผนที่ 3.44 จะเห็นว่าเขตชั้นในจะมีระดับความหนาแน่นประชากรสูง และลดระดับความหนาแน่นลงในเขตชั้นกลางและชั้นนอก ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาความหนาแน่นประชากรในกลุ่มเขตชั้นกลาง จะเห็นว่าเขตบางกอกน้อย มีความหนาแน่นประชากรมากที่สุดประมาณ 12,157 คน/กม.² รองลงมาได้แก่ เขตยานนาวา และเขตพระโขนง มีความหนาแน่นประมาณ 10,628 คน/กม.² และ 4,030 คน/กม.² ตามลำดับ

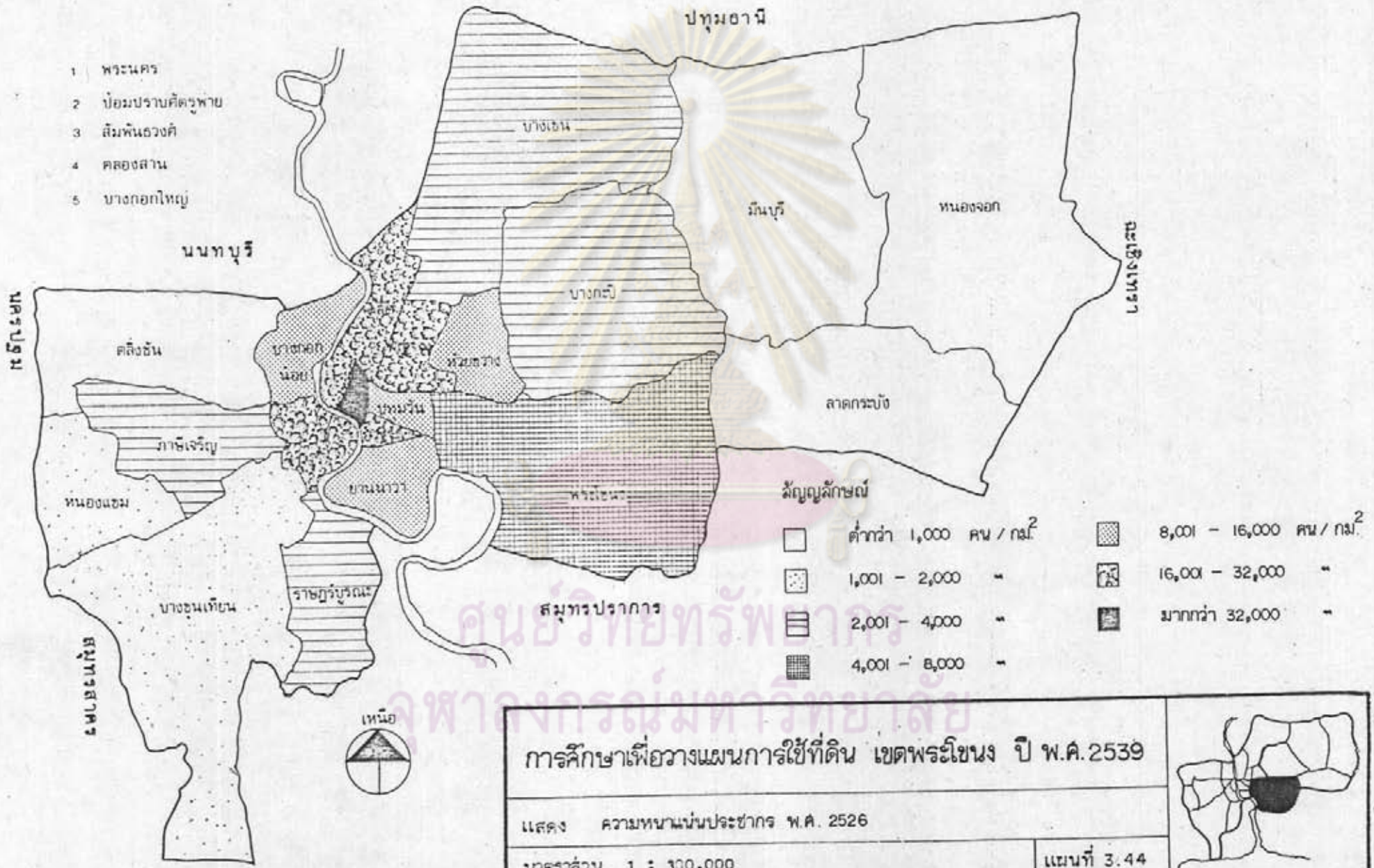
เมื่อพิจารณาความหนาแน่นประชากรในระดับแขวงของเขตพระโขนง จะเห็นว่าแขวงพระโขนงมีความหนาแน่นประชากรมากที่สุดในช่วงปี พ.ศ. 2516-2522 โดยในปี พ.ศ. 2516 มีความหนาแน่นประมาณ 10,541 คน/กม.² ในปี พ.ศ. 2522 เพิ่มขึ้นเป็น 10,881 คน/กม.² แต่ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2523-2528 แขวงคลองเตยมีความหนาแน่นประชากรสูงสุด ในปี พ.ศ. 2523 มีความหนาแน่นประมาณ 11,154 คน/กม.² เพิ่มขึ้นเป็น 12,481 คน/กม.² ในปี 2528 สำหรับแขวงที่มีความหนาแน่นประชากรน้อยที่สุดตั้งแต่ปี พ.ศ. 2516-2528 ได้แก่ แขวงคอกไม้ แขวงประเวศ และแขวงหนองบอน โดยในปี พ.ศ. 2528 มีความหนาแน่นประชากรประมาณ 610 คน/กม.² 1,374 คน/กม.² และ 1,585 คน/กม.² ตามลำดับ

ตาราง 3.29 จำนวนประชากรและความหนาแน่นประชากร จำแนกเป็นรายเขต ปี พ.ศ.2526

เขต	จำนวนประชากร (คน)	พื้นที่ (กม. ²)	ความหนาแน่นประ ชากร (คน/กม. ²)
หนองจอก	54,011	236.261	229
มีนบุรี	64,266	174.330	369
ลาดกระบัง	48,836	123.859	394
คลองสาม	78,995	79.698	991
หนองแขม	50,248	48.283	1,041
บางขุนเทียน	232,532	181.156	1,284
บางกะปิ	335,171	149.283	2,245
บางเขน	457,544	169.310	2,702
ราษฎร์บูรณะ	127,726	42.874	2,979
ภาษีเจริญ	207,409	53.947	3,845
พระโขนง	578,541	143.559	4,030
ทวีวัฒนา	235,739	22.679	10,395
ยานนาวา	392,279	36.909	10,628
บางกอกใหญ่	104,024	6.180	16,832
บางกอกน้อย	283,296	23.304	12,157
พระนคร	113,376	5.536	20,480
คลองสาน	139,736	6.051	23,093
คูสิต	550,369	22.210	24,780
บางรัก	88,869	5.536	16,053
ปทุมวัน	114,820	8.369	13,720
พญาไท	346,319	17.429	19,870
ธนบุรี	267,767	8.626	31,042
สัมพันธวงศ์	53,504	1.416	37,785
ป้อมปราบฯ	92,950	1.931	48,136
รวม	5,018,327	1,568.737	3,199

ที่มา : กองปกครองและทะเบียน สำนักปลัดกรุงเทพมหานคร

- 1 พระนคร
- 2 ป้อมปราบศัตรูพ่าย
- 3 สิมพลึงวงศ์
- 4 คลองสาน
- 5 บางกอกใหญ่

การศึกษาเพื่อวางแผนการใช้ที่ดิน เขตพระโขนง ปี พ.ศ. 2539

แสดง ความหนาแน่นประชากร พ.ศ. 2526

มาตราส่วน 1 : 300,000

แผนที่ 3.44

ตามตาราง 3.30 และแผนที่ 3.45 จะเห็นว่าความหนาแน่นประชากรของเขตพระโขนงมีลักษณะคล้ายคลึงกับความหนาแน่นของกรุงเทพมหานคร คือจะหนาแน่นมากในแขวงชั้นใน และค่อนข้างเบาบางในแขวงชั้นนอก

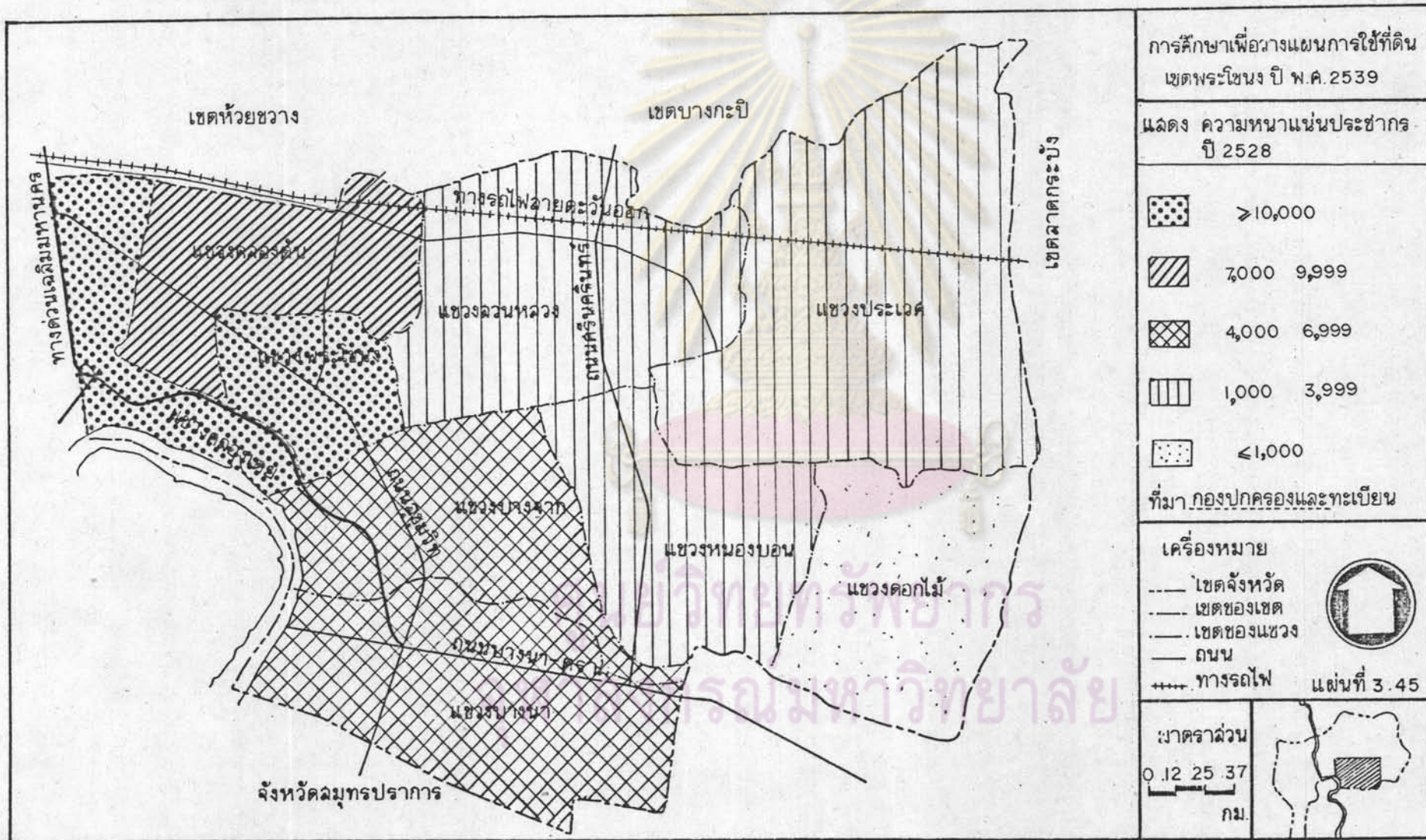
3. การกระจายตัวประชากร จากการศึกษาเรื่องจำนวนประชากรและความหนาแน่นประชากรของเขตพระโขนงนั้น จะเห็นว่าแขวงชั้นในจะมีจำนวนประชากรและความหนาแน่นมาก ในขณะที่แขวงชั้นนอกมีจำนวนประชากรและความหนาแน่นค่อนข้างเบาบาง และเมื่อได้ศึกษาเรื่องการกระจายตัวประชากรรายแขวงในเขตพระโขนง ปี พ.ศ. 2516-2528 พบว่าค่าดัชนีการรวมตัวของประชากร (Concentration Index) ของเขตพระโขนงในปี พ.ศ. 2516 เท่ากับ 0.405 ปี พ.ศ. 2520 เท่ากับ 0.377 ปี พ.ศ. 2526 เท่ากับ 0.328 และปี พ.ศ. 2528 เท่ากับ 0.324 แสดงว่า ประชากรในเขตพระโขนงนั้น อยู่กันอย่างค่อนข้างกระจายตัว และมีแนวโน้มที่จะมีการกระจายตัวมากขึ้นในอนาคต เนื่องจากค่าดัชนีการรวมตัวของประชากรมีค่าใกล้ 0 มากขึ้นเรื่อย ๆ (ตาราง 3.31)

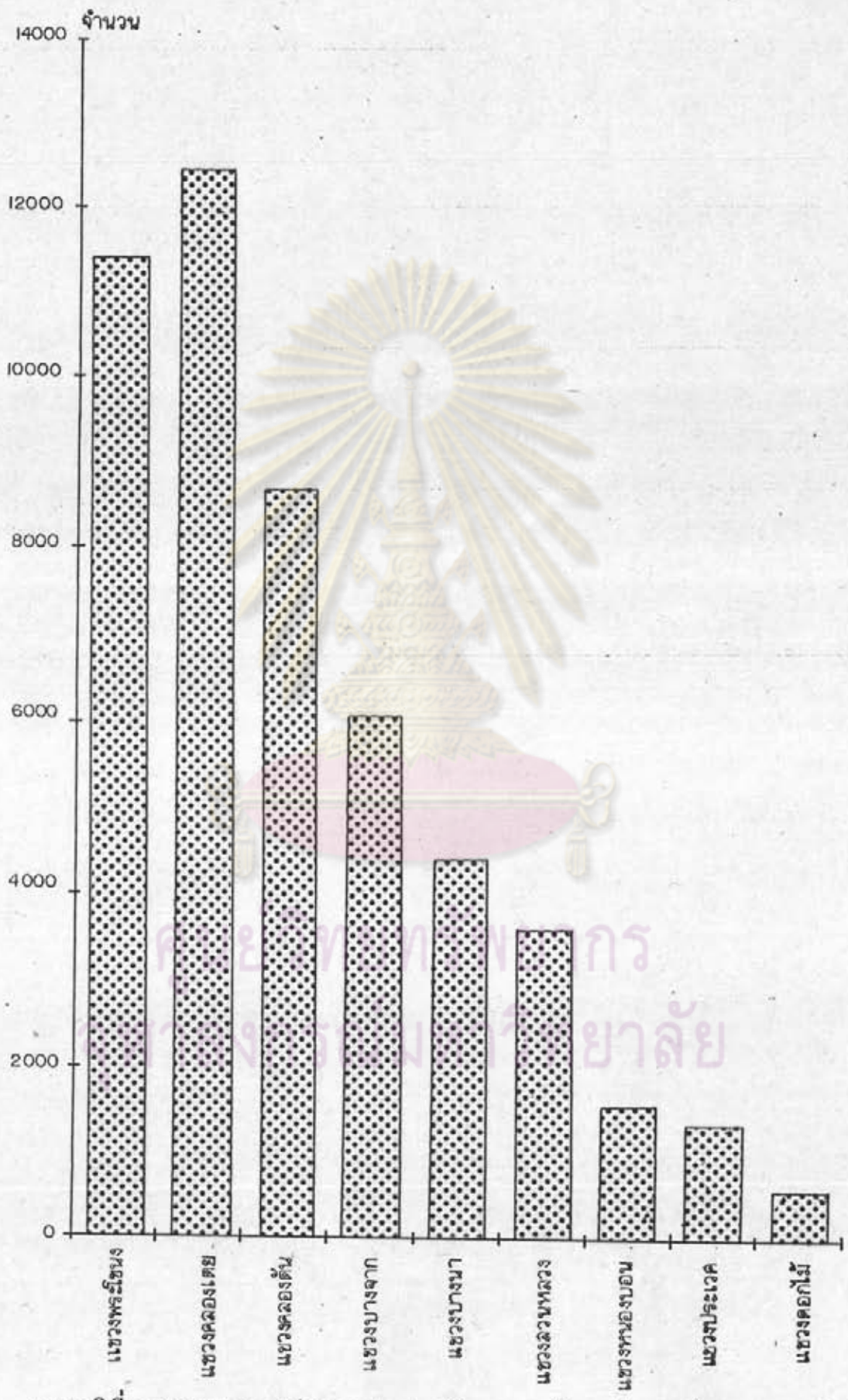
4. การเปลี่ยนแปลงประชากร ในการศึกษาเรื่องนี้ จะใช้ข้อมูลประชากรปี พ.ศ. 2516-2525 เพราะเป็นข้อมูลที่มีความคลาดเคลื่อนใกล้เคียงกัน ขณะที่ปี พ.ศ. 2526 มีความแตกต่างในเรื่องจำนวนประชากรมากกว่าปีอื่น ๆ ถ้านำมาศึกษาการเปลี่ยนแปลงประชากรจะทำให้เกิดความผิดพลาดมากขึ้น เพราะมีหลายเขตที่มีการหือชื่อจำนวนประชากรในทะเบียนที่ไม่มีตัวตนออก เช่น เขตบางกอกน้อย เขตพญาไท เขตปทุมวัน เป็นต้น

จากการศึกษาการเปลี่ยนแปลงประชากรตั้งแต่ปี พ.ศ. 2516-2525 พบว่า ในระยะเวลา 10 ปีนี้ เขตที่มีจำนวนประชากรเพิ่มขึ้นมากที่สุดคือ เขตบางกะปิ เพิ่มขึ้นประมาณ 212,013 คน รองลงมาคือ เขตบางเขน 208,625 คน เขตพระโขนงและเขตดุสิต ตามลำดับ ในขณะที่หลายเขตมีจำนวนประชากรลดลง เช่น เขตพระนครเป็นเขตที่มีจำนวนประชากรลดลงมากที่สุด ประมาณ 15,217 คน รองลงมาคือ เขตบึงกุ่มประมาณ 11,789 คน เขตสัมพันธวงศ์ และเขตคลองสาน ตามลำดับ ในเรื่องการเปลี่ยนแปลงประชากรนี้ จะเห็นว่าจำนวนประชากรจะเพิ่มขึ้นมากในเขตชั้นกลางและเพิ่มขึ้นน้อยในเขตชั้นนอก ในขณะที่เขตชั้นในหลายเขตมีจำนวนประชากรลดลง (ตาราง 3.32 และแผนที่ 3.46)

ตาราง 3.30 ความหนาแน่นของประชากรในเขตพระโขนงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2516-2528

แขวง	พื้นที่ กม. ²	ปี 2516	ปี 2517	ปี 2518	ปี 2519	ปี 2520	ปี 2521	ปี 2522	ปี 2523	ปี 2524	ปี 2525	ปี 2526	ปี 2527	ปี 2528
พระโขนง	7.307	10,541	10,648	11,146	11,204	11,155	10,972	10,881	10,820	10,802	10,930	10,972	11,033	11,441
คลองเตย	8.231	9,287	9,565	10,263	10,604	10,757	10,612	10,875	11,154	11,571	11,777	12,235	12,436	12,481
คลองตัน	11.655	7,199	7,336	7,673	7,728	7,667	7,701	7,771	7,932	8,092	8,212	8,283	8,285	8,741
บางจาก	14.304	3,230	3,442	3,670	3,890	4,114	4,341	4,533	4,780	5,043	5,197	5,460	5,853	6,111
บางนา	19.583	2,660	2,787	2,895	2,984	3,104	3,224	3,348	3,583	3,800	3,898	4,046	3,699	4,461
สวนหลวง	20.747	1,780	1,965	2,119	2,274	2,413	2,588	2,790	2,994	3,151	3,261	3,386	3,853	3,641
หนองบอน	14.514	724	811	884	990	1,107	1,207	1,299	1,430	1,489	1,554	1,634	1,727	1,511
ประเวศ	32.046	568	594	627	692	773	853	927	1,020	1,147	1,215	1,291	1,369	1,311
คลองไม้	15.172	224	237	268	299	321	368	387	422	472	494	517	544	611
รวม	143.559	2,819	2,933	3,103	3,215	3,308	3,390	3,499	3,649	3,803	3,900	4,030	4,144	4,211

แผนภูมิที่ 3.7 ความหนาแน่นของประชากรในเขตพระโขนงจำแนกเป็นรายแขวงปี พ.ศ.2528

ตาราง 3.31 การกระจายรายได้ประชากรตามขนาดของครัวเรือน ปี พ.ศ. 2516, 2520, 2526 และ 2528

ประเภท	Density ปี 2528	พื้นที่			ประชากร ปี 2516			ประชากร ปี 2520			ประชากร ปี 2526			ประชากร ปี 2528		
		คน. ²	%	CP	คน	%	CP	คน	%	CP	คน	%	CP	คน	%	CP
ไม่	610	15.172	10.6	10.6	3,392	0.8	0.6	4,871	1.1	1.1	7,842	1.4	1.4	9,256	1.5	1.5
ครัว	1,374	32.047	22.3	32.9	18,180	4.5	5.3	24,771	5.2	6.3	41,386	7.2	8.6	44,026	7.2	3.7
ขนาด	1,585	14,513	10.2	43.1	10,510	2.6	7.9	16,072	3.4	9.7	23,719	4.1	12.7	22,998	3.7	12.4
ครัว	3,640	20,747	14.5	57.6	36,830	9.1	17.0	50,069	10.5	20.2	70,301	12.2	24.9	75,523	12.3	24.7
ขนาด	4,461	19,583	13.6	71.2	52,088	12.6	29.9	60,783	12.8	33.0	78,236	13.7	36.6	87,368	14.2	36.9
ครัว	6,117	14,304	9.9	81.1	46,206	11.4	41.3	58,849	12.4	45.4	78,100	13.5	52.1	87,501	14.2	53.1
ขนาด	6,740	11,655	8.1	69.2	83,909	20.7	62.0	89,360	18.8	64.2	96,536	16.7	68.8	101,860	16.6	68.7
ครัว	11,440	7,307	5.1	84.3	77,024	19.0	81.0	81,513	17.2	81.4	80,712	13.9	82.7	83,592	13.6	83.3
ขนาด	12,481	6,231	5.7	100.0	76,439	19.0	100.0	88,544	18.6	100.0	100,707	17.3	100.0	102,727	16.7	100.0
ครัว	4,283	143,559	100.0	580.0	404,688	100.0	345.2	474,842	100.0	361.3	578,541	100.0	389.8	614,854	100.0	382.3

$$\text{Concentration Index (CI)} = \frac{\text{CP ม.ท} - \text{CP ประชากร ปี 2516}}{\text{CP ม.ท}} \quad \text{ปี 2516} = \frac{580.0 - 345.2}{580.0} \quad \text{ปี 2520} = \frac{580.0 - 361.3}{580.0} \quad \text{ปี 2526} = \frac{580.0 - 389.8}{580.0} \quad \text{ปี 2528} = \frac{580.0 - 382.3}{580.0}$$

$$CI_{2516} = \underline{0.405} \quad CI_{2520} = \underline{0.377} \quad CI_{2526} = \underline{0.328} \quad CI_{2528} = \underline{0.324}$$

ตาราง ๓.๓๒ การเปลี่ยนแปลงประชากร จำแนกเป็นรายเขต ปี พ.ศ. 2516-2525

เขต	พ.ศ. 2516- พ.ศ. 2517	พ.ศ. 2517- พ.ศ. 2518	พ.ศ. 2518- พ.ศ. 2519	พ.ศ. 2519- พ.ศ. 2520	พ.ศ. 2520- พ.ศ. 2521	พ.ศ. 2521- พ.ศ. 2522	พ.ศ. 2522- พ.ศ. 2523	พ.ศ. 2523- พ.ศ. 2524	พ.ศ. 2524- พ.ศ. 2525	พ.ศ. 2516- พ.ศ. 2525
หนองจอก	1,853	742	727	798	872	800	1,088	907	-332	7,455
มีนบุรี	701	1,033	773	1,258	1,643	2,563	2,790	3,082	2,898	16,741
ลาดกระบัง	774	992	1,114	1,489	1,717	1,725	1,571	1,423	1,313	12,116
คลองชัน	1,426	1,279	2,386	2,868	2,591	2,375	2,477	2,455	2,407	20,264
หนองแอม	1,840	1,789	1,707	1,737	2,229	2,247	2,158	2,780	2,321	18,808
บางขุนเทียน	6,334	6,411	51,667	7,025	5,797	7,812	7,352	9,006	9,948	111,352
บางกะปิ	11,970	14,577	16,653	21,176	24,846	26,714	36,852	35,929	23,296	212,013
บางเขน	13,020	14,848	15,748	77,395	14,951	10,088	20,931	20,387	21,257	208,625
ราษฎร์บูรณะ	14,356	4,094	5,380	5,196	5,522	4,478	5,322	4,330	4,515	53,193
ภาษีเจริญ	7,899	7,558	6,773	6,533	6,494	6,103	7,103	6,723	6,030	61,216
พระโขนง	16,312	24,463	16,080	13,299	11,786	15,659	21,544	22,095	13,886	155,124
ห้วยขวาง	13,190	11,428	9,742	8,805	8,017	7,791	6,222	6,795	22,940	94,930
ยานนาวา	6,581	73,049	5,250	4,420	2,975	3,604	5,203	2,169	4,258	107,509
บางกอกใหญ่	2,262	1,340	1,506	1,543	2,240	1,446	1,147	1,521	646	13,651
บางกอกน้อย	33,228	28,351	19,662	5,478	4,000	2,461	3,804	2,665	3,039	102,688
พระนคร	-2,141	-2,607	-454	709	-1,660	-1,859	-1,745	-1,174	-4,286	-15,217
คลองสาน	1,490	1,016	563	-648	-1,082	-1,991	-694	-624	-315	-2,285
ดุสิต	4,318	4,923	8,645	12,685	15,498	15,635	17,449	48,698	18,511	146,362
บางรัก	1,282	4,008	5,708	5,068	4,511	4,300	5,055	5,131	4,994	40,057
ปทุมวัน	5,554	3,968	4,486	656	1,657	-1,162	2,597	-1,763	94	16,087
พญาไท	19,466	10,929	16,905	16,660	11,240	16,288	5,692	574	64	97,819
ธนบุรี	2,946	4,331	4,986	5,902	4,615	5,499	5,357	5,301	1,264	40,201
สัมพันธวงศ์	-1,040	40	1,016	-740	-1,038	-1,385	-1,039	-553	-978	-5,717
ป้อมปราบฯ	-1,093	1,323	-910	-2,146	-1,686	-2,185	-3,849	-357	-886	-11,789
รวม	162,528	210,885	196,114	197,166	127,735	129,006	154,387	177,500	136,884	1,501,205

ลักษณะการเปลี่ยนแปลงประชากรในแต่ละเขตของกรุงเทพมหานครจะแตกต่างกันไป โดยบางเขตจะมีจำนวนประชากรลดลงทุกปี บางเขตมีจำนวนประชากรเพิ่มขึ้นทุกปี หรือบางเขตมีจำนวนประชากรเพิ่มขึ้นบางปีและลดลงบางปี สำหรับกรุงเทพมหานครตั้งแต่ปี พ.ศ. 2516-2525 มีจำนวนประชากรเพิ่มขึ้นทุกปี แต่เพิ่มขึ้นในอัตราเฉลี่ยลดลง ส่วนในระดับเขต อาจจะจัดกลุ่มตามลักษณะการเปลี่ยนแปลงประชากรได้ดังนี้ (แผนที่ 3.47)

ก. กลุ่มเขตที่มีอัตราการเพิ่มขึ้นของประชากรลดลงในระยะแรกและเพิ่มขึ้นในระยะหลัง ได้แก่ เขตพระโขนง และเขตบางกอกน้อย

ข. กลุ่มเขตที่มีอัตราการเพิ่มขึ้นของประชากรขึ้น ๆ ลง ๆ และเพิ่มขึ้นในระยะหลัง ได้แก่ เขตบางขุนเทียน

ค. กลุ่มเขตที่มีอัตราการเพิ่มขึ้นของประชากรขึ้น ๆ ลง ๆ ได้แก่ เขตบางกอกใหญ่ เขตห้วยขวาง เขตปทุมวัน เขตยานนาวา เขตราชบุรีบูรณะ และเขตหนองแขม

เขตในกลุ่มที่ 1, 2 และ 3 นี้ อาจกล่าวได้ว่า เป็นเขตที่มีแนวโน้มการเพิ่มขึ้นของประชากรในอัตราที่สูงขึ้นโดยเฉพาะเขตในกลุ่มที่ 1 คือ เขตบางกอกน้อย และเขตพระโขนง

ง. กลุ่มเขตที่มีอัตราการเพิ่มขึ้นของประชากรขึ้น ๆ ลง ๆ และลดลงในระยะหลัง ได้แก่ เขตบางเขน เขตดุสิต เขตหนองจอก เขตตลิ่งชัน และเขตบางรัก

จ. กลุ่มเขตที่มีอัตราการเพิ่มขึ้นของประชากรสูงขึ้นในระยะแรกและลดลงในระยะหลัง ได้แก่ เขตบางกะปิ เขตมีนบุรี เขตลาดกระบัง เขตพญาไท และเขตธนบุรี

ฉ. กลุ่มเขตที่มีอัตราการเพิ่มขึ้นของประชากรลดลงทุกปี ได้แก่ เขตภาษีเจริญ
เขตในกลุ่มที่ 4, 5 และ 6 อาจกล่าวได้ว่า เป็นกลุ่มเขตที่มีแนวโน้มการเพิ่มขึ้นของประชากรในอัตราที่ลดลง โดยเฉพาะเขตในกลุ่มที่ 6 คือเขตภาษีเจริญที่มีอัตราการเพิ่มขึ้นของประชากรลดลงทุกปี

ช. กลุ่มเขตที่มีการเปลี่ยนแปลงประชากรลดลง ได้แก่ เขตพระนคร เขตป้อมปราบฯ เขตสัมพันธวงศ์ และเขตคลองสาน

ลักษณะการเปลี่ยนแปลงประชากรรายเขตดังกล่าว จะเห็นว่าในระยะตั้งแต่ปี พ.ศ. 2523 เป็นต้นมา อัตราการเพิ่มขึ้นของประชากรมีแนวโน้มลดลงในเกือบทุกเขต ซึ่งจะ ได้ศึกษาถึงเหตุผลต่อไปในเรื่องการย้ายถิ่น (ตาราง 3.33)

เมื่อพิจารณาการเปลี่ยนแปลงประชากรของเขตพระโขนงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2516-2528 จะเห็นว่าแขวงชั้นนอก ได้แก่ แขวงคอกไม้ แขวงประเวศ แขวงหนองบอน และแขวง สวนหลวง มีอัตราการเพิ่มขึ้นของประชากรค่อนข้างสูง และจะค่อย ๆ ลดลงในแขวงบางจาก และแขวงบางนา ในขณะที่แขวงชั้นใน ได้แก่ แขวงคลองเตย แขวงพระโขนง และแขวง คลองตัน จะมีอัตราการเพิ่มขึ้นของประชากรเพิ่มน้อยมาก ซึ่งจะได้ศึกษารายละเอียดในเรื่อง การย้ายถิ่นต่อไป (ตาราง 3.34, 3.35)

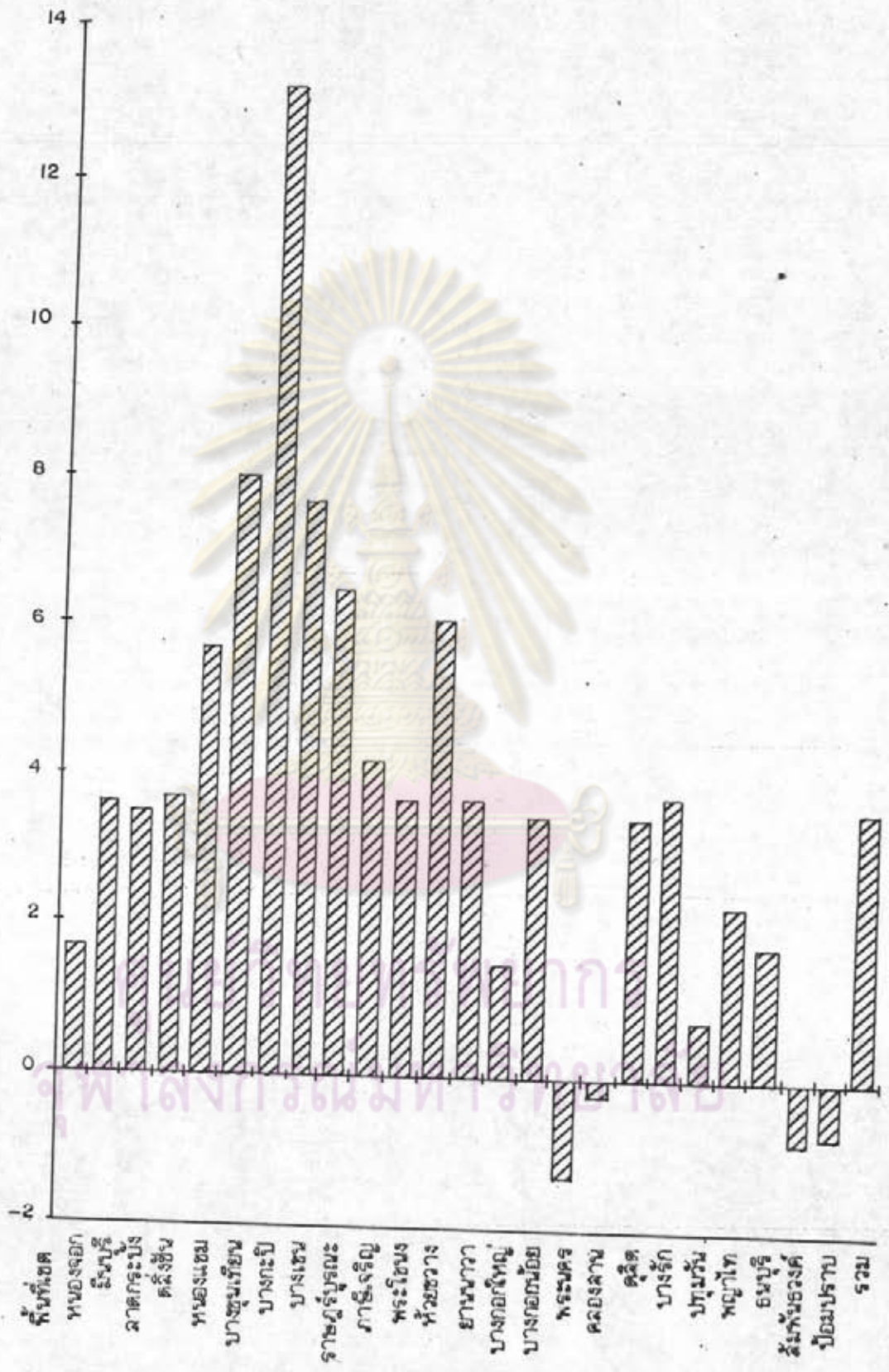
5. การเกิด ตาย และย้ายถิ่น จากตาราง 3.36 จะเห็นว่า การเกิดของ ประชากรกรุงเทพมหานครตั้งแต่ปี พ.ศ. 2516-2525 มีอัตราลดลงเกือบทุกช่วงปี ยกเว้นช่วง ปี พ.ศ. 2521-2522 และปี พ.ศ. 2524-2525 เท่านั้น ขณะเดียวกัน อัตราการตายก็ลดลง เช่นเดียวกัน แต่ลดลงในสัดส่วนที่น้อยมาก เนื่องจากอัตราการเกิดลดลงในสัดส่วนที่ค่อนข้างสูง แต่อัตราการตายลดลงในสัดส่วนต่ำ ทำให้การเพิ่มขึ้นของประชากรตามธรรมชาติลดลงด้วย ดังนั้น จากการศึกษาการเปลี่ยนแปลงประชากรช่วงที่มีอัตราการเปลี่ยนแปลงสูงขึ้น ก็อาจจะ เป็นเพราะสาเหตุด้านการย้ายถิ่นมากกว่าการเพิ่มประชากรตามธรรมชาติ

ในการศึกษาเรื่องการย้ายถิ่นจะมีการปรับตัวเลขประชากรที่ย้ายถิ่นในระดับเขต เพื่อจะได้จำนวนประชากรย้ายถิ่นที่ใกล้เคียงที่สุด เนื่องจากลักษณะการจัดเก็บข้อมูลประชากร ของกรุงเทพมหานคร ถือเอาจำนวนประชากรเกิด ตายตามสถานที่เกิดและตายตามที่ได้กล่าวแล้ว ดังนั้น เขตที่มีโรงพยาบาลมากจะมีจำนวนประชากรเกิด-ตายมาก ทำให้การเพิ่มประชากรตาม ธรรมชาติสูงและมีจำนวนประชากรย้ายถิ่นออกสูง ดังนั้น ในการศึกษาจะถือให้อัตราการเพิ่ม ประชากรธรรมชาติในระดับเขตทุกเขตเท่าเทียมกัน เพื่อหาจำนวนประชากรเพิ่มตามธรรมชาติ (ตาราง 3.37) และไปลบออกจากจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นทั้งหมด เป็นจำนวนประชากรย้าย ถิ่นสุทธิ ตามตาราง 3.38 ซึ่งจากตารางดังกล่าว จะเห็นว่าในระยะเวลาดังแต่ปี พ.ศ. 2516-2525 เขตที่มีจำนวนประชากรย้ายถิ่นสุทธิสูงสุดคือ เขตบางกะปิ ประมาณ 170,324 คน รองลงมาคือเขตบางเขน 138,349 คน และเขตบางขุนเทียน 73,545 คน เขตที่มีประชากร

ตาราง 3.33 อัตราการเปลี่ยนแปลงประชากร จำแนกเป็นรายเขต ปี พ.ศ.2516-2525

เขต \ พ.ศ.	2516-17	2517-18	2518-19	2519-20	2520-21	2521-22	2522-23	2523-24	2524-25	Growth Rate 2516-25
หนองจอก	4.18	1.61	1.55	1.67	1.80	1.62	2.17	1.77	-0.64	1.7
มีนบุรี	1.57	2.28	1.67	2.67	3.40	5.12	5.31	5.57	4.96	3.6
ลาดกระบัง	2.33	2.92	3.19	4.13	4.57	4.39	3.83	3.34	2.98	3.5
คลองสาม	2.72	2.38	4.33	4.99	4.30	3.78	3.80	3.62	3.43	3.7
หนองแขม	6.42	5.86	5.28	5.11	6.23	5.92	5.36	6.56	5.14	5.7
บางขุนเทียน	5.65	5.42	41.41	3.98	3.16	4.13	3.73	4.41	4.66	8.0
บางกะปิ	11.65	12.70	12.88	14.51	14.87	13.91	16.85	14.06	7.99	13.2
บางเขน	5.88	6.34	6.32	29.21	4.37	2.82	5.70	5.25	5.20	7.7
ราษฎร์บูรณะ	20.68	4.89	6.12	5.57	5.61	4.31	4.91	3.81	3.82	6.5
ภาษีเจริญ	5.85	5.29	4.50	4.16	3.97	3.59	4.03	3.67	3.17	4.2
พระโขนง	4.03	5.81	3.61	2.88	2.48	3.22	4.29	4.22	2.54	3.7
ห้วยขวาง	9.69	7.65	6.06	5.16	4.47	4.16	3.19	3.37	11.02	6.1
ยานนาวา	2.36	25.55	1.46	1.21	0.81	0.97	1.39	0.57	1.11	3.7
บางกอกใหญ่	2.52	1.46	1.61	1.63	2.32	1.47	1.15	1.50	0.63	1.5
บางกอกน้อย	11.63	8.89	5.66	1.49	1.07	0.65	1.00	0.70	0.79	3.5
พระนคร	-1.61	-1.99	-0.35	0.56	-1.29	-1.47	-1.40	-0.95	-3.51	-1.3
คลองสาน	1.05	0.71	0.39	-0.45	-0.75	-1.39	-0.49	-0.44	-0.23	-0.2
คูสิต	1.08	1.22	2.11	3.03	3.60	3.50	3.78	10.15	3.50	3.5
บางรัก	1.26	3.90	5.34	4.50	3.83	3.52	4.00	3.90	3.65	3.8
ปทุมวัน	2.55	1.78	1.97	0.28	0.71	-0.50	1.11	-0.75	0.04	0.8
พญาไท	4.61	2.47	3.73	3.54	2.31	3.27	1.11	0.11	0.01	2.3
ธนบุรี	1.29	1.87	2.12	2.45	1.87	2.19	2.09	2.02	0.47	1.8
สีหพันธ์	-1.28	0.05	1.27	-0.91	-1.29	-1.74	-1.33	-0.72	-1.28	-0.8
ป้อมปราบฯ	-0.54	0.06	-0.45	-1.07	-0.85	-1.11	-1.98	-0.19	-0.47	-0.7
รวม	4.10	5.32	4.51	4.34	2.69	2.65	3.09	3.44	2.57	3.6

อัตราการขยายตัว

แผนภูมิที่ 3.8 อัตราการเพิ่มขึ้นของประชากรในกรุงเทพมหานครจำแนกเป็นรายเขต
ปี พ.ศ. 2516-2525

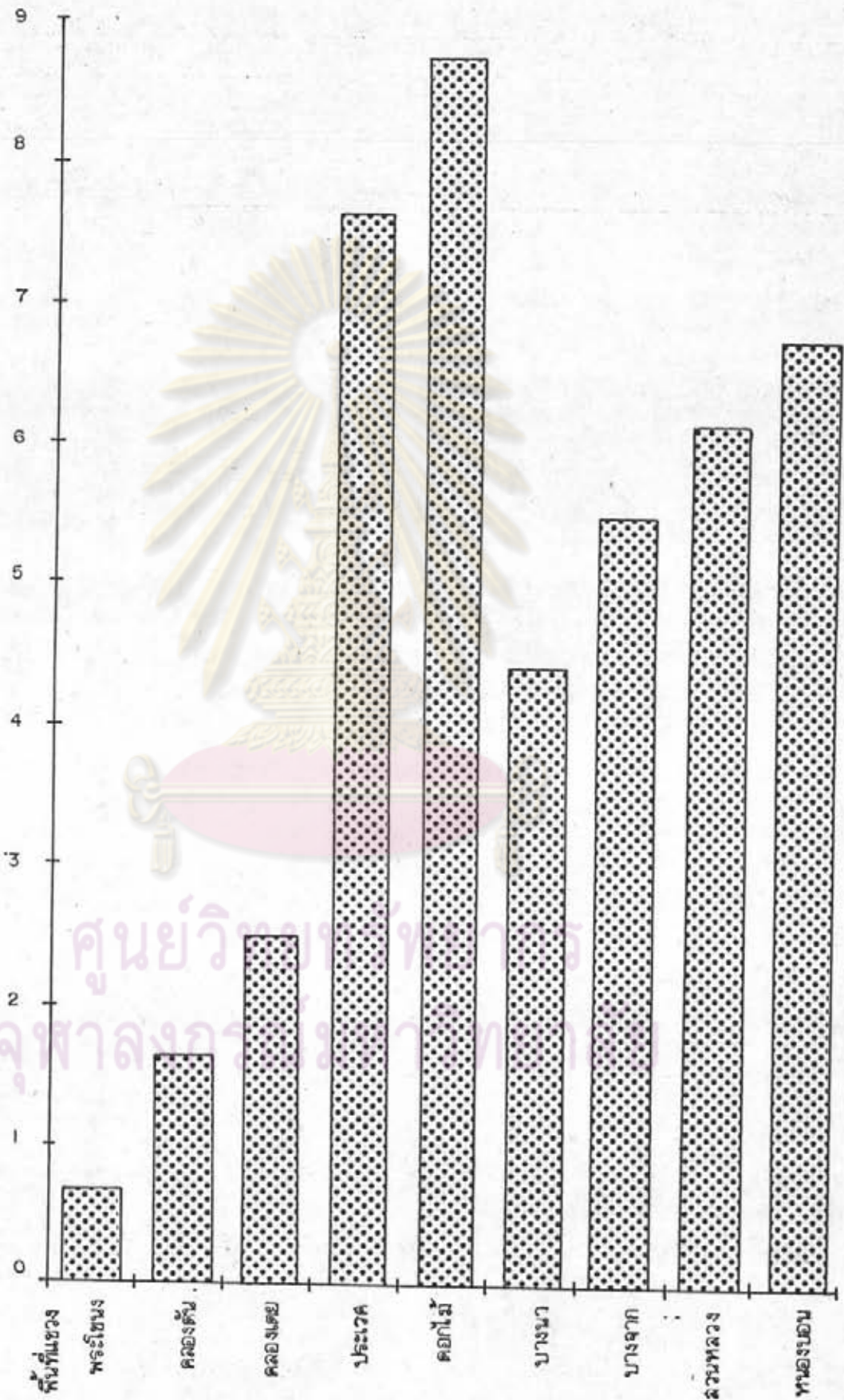
ตาราง 3.34 การเปลี่ยนแปลงประชากรของเขตพระโขนงจำแนกเป็นรายแขวง ปี พ.ศ. 2516-2528

พ.ศ. แขวง	2516-17	2517-18	2518-19	2519-20	2520-21	2521-22	2522-23	2523-24	2524-25	2525-26	2526-27	2527-28	2516-
พระโขนง	781	3,637	428	-357	-1,340	-666	-446	-134	936	849	-97	2,977	6,56
คลองตัน	1,590	3,933	643	-715	392	819	1,879	1,865	1,399	822	23	5,301	17,95
คลองเตย	2,291	5,746	2,808	1,260	-1,200	2,171	2,292	3,432	1,695	3,773	1,655	365	26,28
ประเวศ	837	1,057	2,084	2,603	2,572	2,363	2,993	4,073	2,159	2,455	2,488	154	25,83
คอกไม้	198	470	474	337	712	282	538	754	334	351	414	1,000	5,86
บางนา	2,494	2,103	1,744	2,364	2,337	2,427	4,611	4,247	1,919	2,904	-6,797	14,927	35,28
บางจาก	3,032	3,257	3,141	3,213	3,245	2,739	3,540	3,756	2,212	3,759	5,619	3,782	41,29
สวนหลวง	3,835	3,193	3,222	2,889	3,621	4,185	4,246	3,244	2,283	2,653	11,709	-6,487	38,59
หนองบอน	1,254	1,067	1,536	1,705	1,447	1,339	1,891	858	949	1,163	1,347	-2,067	12,48
รวม	16,312	24,463	16,080	13,299	11,786	15,659	21,544	22,095	13,886	18,729	16,361	19,952	210,16

ตาราง 3.35 อัตราการเปลี่ยนแปลงประชากรของเขตพระโขนงจำแนกเป็นรายแขวง ปี พ.ศ. 2516-2528

พ.ศ. แขวง	2516-17	2517-18	2518-19	2519-20	2520-21	2521-22	2522-23	2523-24	2524-25	2525-26	2526-27	2527-28	Growth Rate 2516-28
	ระโขนง	1.01	4.67	0.53	-0.44	-1.64	-0.83	-0.56	-0.17	1.19	1.06	-0.12	3.69
คลองตัน	1.89	4.60	0.72	-0.79	0.44	0.91	2.07	2.02	1.48	0.86	0.02	5.49	1.63
คลองเตย	3.00	7.30	3.32	1.44	-1.36	2.49	2.56	3.74	1.78	3.89	1.64	0.36	2.49
ระเวศ	4.60	5.56	10.38	11.74	10.38	8.64	10.08	12.46	5.87	6.31	6.01	0.35	7.64
อกไม้	0.59	13.09	11.67	7.43	14.62	5.05	9.17	11.78	4.67	4.69	5.28	12.11	8.73
างนา	4.79	3.85	3.08	4.05	3.84	3.84	7.03	6.05	2.58	3.80	-8.58	20.61	4.40
างจาก	6.56	6.61	5.98	5.78	5.51	4.41	5.46	5.49	3.07	5.06	7.19	4.52	5.47
วนหลวง	10.38	7.83	7.33	6.12	7.23	7.79	7.34	5.22	3.49	3.92	16.66	-7.91	6.14
นองบอน	11.93	9.07	11.97	11.87	9.00	7.64	10.03	4.14	4.39	5.16	5.68	-8.25	6.74
วม	4.03	5.81	3.61	2.88	2.48	3.22	4.28	4.22	2.54	3.35	2.83	3.35	3.55

อัตราค่าการเพิ่มขึ้นของประชากร

แผนภูมิที่ 3.9 อัตราค่าการเพิ่มขึ้นของประชากรในเขตพระนครศรีอยุธยาจำแนกเป็นรายแขวง

ปี พ.ศ. 2516 - 2528

**ตาราง 3.36 อัตราการเกิด ตาย และอัตราการเพิ่มธรรมชาติของประชากรกรุงเทพมหานคร
ปี พ.ศ. 2516-2525**

ปี พ.ศ.	อัตราเกิด	อัตราตาย	อัตราการเพิ่ม ตามธรรมชาติ
2516-2517	3.17	0.39	2.78
2517-2518	2.93	0.40	2.54
2518-2519	2.98	0.38	2.59
2519-2520	2.83	0.38	2.45
2520-2521	2.71	0.38	2.33
2521-2522	2.72	0.41	2.31
2522-2523	2.46	0.38	2.08
2523-2524	2.35	0.29	2.06
2524-2525	2.36	0.30	2.06
2525-2526	2.49	0.36	2.13

หมายเหตุ : อัตราการเกิด ตาย และเพิ่มธรรมชาติ ต่อประชากร 100 คน

ตาราง 3.37 จำนวนประชากรเพิ่มตามธรรมชาติ จำแนกเป็นรายเขต พ.ศ. 2517-2525

เขต	พ.ศ.	2517-18	2518-19	2519-20	2520-21	2521-22	2522-23	2523-24	2524-25	2525-26
ทองจอก		1,173	1,216	1,168	1,129	1,140	1,043	1,055	1,074	1,103
มีนบุรี		1,151	1,200	1,154	1,127	1,155	1,094	1,141	1,204	1,307
ลาดกระบัง		863	905	884	875	907	853	877	906	965
คลองชัน		1,366	1,426	1,407	1,405	1,453	1,358	1,396	1,446	1,546
หนองแขม		775	837	833	833	877	837	873	931	1,011
บางขุนเทียน		3,007	3,232	4,323	4,275	4,372	4,099	4,211	4,397	4,758
บางกะปิ		2,914	3,349	3,576	3,895	4,435	4,549	5,264	6,005	6,705
บางเขน		5,953	6,455	6,492	7,977	8,254	7,642	8,000	8,420	9,159
ราษฎร์บูรณะ		2,128	2,276	2,285	2,294	2,402	2,256	2,344	2,433	2,612
ภาษีเจริญ		3,628	3,895	3,850	3,814	3,931	3,667	3,778	3,916	4,178
พระโขนง		10,693	11,537	11,308	11,064	11,241	10,447	10,791	11,246	11,924
ห้วยขวาง		3,793	4,164	4,177	4,178	4,327	4,058	4,147	4,288	4,922
ยานนาวา		7,262	9,297	8,923	8,589	8,584	7,804	7,837	7,881	8,240
บางกอกใหญ่		2,336	2,417	2,323	2,245	2,278	2,081	2,085	2,116	2,202
บางกอกน้อย		8,099	8,993	8,988	8,676	8,694	7,879	7,882	7,937	8,271
พระนคร		3,320	3,318	3,128	2,991	2,927	2,597	2,536	2,512	2,506
คลองสาน		3,634	3,732	3,544	3,356	3,302	2,932	2,889	2,876	2,967
คูสิต		10,283	10,612	10,251	10,044	10,316	9,614	9,881	10,884	11,648
บางรัก		2,613	2,769	2,759	2,742	2,823	2,631	2,710	2,815	3,018
ปทุมวัน		5,675	5,890	5,682	5,419	5,410	4,847	4,854	4,818	4,984
พญาไท		11,231	11,735	11,515	11,339	11,501	10,695	10,709	10,721	11,087
ธนบุรี		5,878	6,106	5,898	5,746	5,804	5,340	5,399	5,508	5,722
สัมพันธวงศ์		2,039	2,080	1,992	1,877	1,837	1,626	1,588	1,577	1,610
ป้อมปราบฯ		5,078	5,212	4,908	4,617	4,539	4,041	3,923	3,916	4,030
รวม		104,892	112,653	111,368	110,507	112,509	103,990	106,170	109,827	116,475

ตาราง 3.38 จำนวนประชากรย้ายถิ่นสุทธิ จำแนกเป็นรายเขต ปี พ.ศ. 2517-2525

เขต	พ.ศ. 2516-17	2517-18	2518-19	2519-20	2520-21	2521-22	2522-23	2523-24	2524-25	2516-25
หนองจอก	570	-448	-509	-388	-280	-358	21	-167	-1,399	-2,958
มีนบุรี	-558	-142	449	74	475	1,349	1,636	1,878	1,635	6,796
ลาดกระบัง	-169	106	179	570	800	778	684	517	380	3,845
ตลิ่งชัน	-68	-117	897	1,392	1,123	867	1,065	1,009	912	7,080
หนองแขม	992	970	825	862	1,342	1,318	1,275	1,849	1,343	10,776
บางขุนเทียน	3,046	3,247	47,092	2,535	1,378	3,260	3,093	4,609	5,348	73,608
บางกะปิ	8,782	11,298	12,869	17,085	20,363	21,662	31,527	29,924	16,814	170,324
บางเขน	6,509	8,528	8,878	69,016	6,608	1,602	12,840	11,966	12,402	138,349
ราษฎร์บูรณะ	12,029	1,866	2,962	2,787	3,095	1,973	2,952	1,897	1,990	31,551
ภาษีเจริญ	3,931	3,745	2,699	2,527	2,521	2,031	3,282	2,806	1,991	25,533
พระโขนง	4,616	13,167	4,114	1,678	424	4,057	10,630	10,848	2,358	51,892
ห้วยขวาง	9,041	7,351	5,322	7,602	458	3,284	2,027	2,507	18,182	55,774
ยานนาวา	-1,362	63,946	-4,193	-4,302	-5,702	-5,063	-2,723	-5,713	-3,708	30,880
บางกอกใหญ่	-293	-1,026	-952	-815	-62	-865	-961	-595	-1,483	-7,052
บางกอกน้อย	24,370	19,546	10,150	-3,635	-4,787	-6,289	-4,168	-5,273	-4,958	24,956
พระนคร	-5,773	-5,856	-3,764	-2,433	-4,619	-4,743	-4,310	-3,686	-6,709	-41,893
คลองสาน	-2,485	-2,638	-3,188	-4,173	-4,419	-5,247	-3,616	-3,501	-3,184	-32,451
ดุสิต	-6,928	-5,467	-2,203	2,135	5,071	4,959	7,455	37,813	7,249	50,084
บางรัก	-1,576	1,297	2,788	2,188	1,658	1,378	2,314	2,315	2,077	14,439
ปทุมวัน	-653	-1,799	-1,526	-5,035	-3,811	-6,545	-2,313	-6,582	-4,724	-32,988
พญาไท	7,183	-560	4,721	1,565	2,800	4,411	-5,140	-10,148	-10,655	-5,823
ธนบุรี	-3,483	-1,647	-1,255	-134	-1,251	-431	-104	-208	-4,269	-12,782
สัมพันธวงศ์	-3,270	-1,996	-1,092	-2,712	-2,895	-3,190	-2,646	-2,130	-2,535	-22,466
ป้อมปราบฯ	-6,646	-3,780	-6,104	-6,996	-6,274	-6,673	-7,817	-4,273	-4,782	-53,345
รวม	47,805	109,591	78,261	81,093	14,016	13,525	47,003	67,662	24,275	483,231

ย้ายถิ่นสุทธิน้อยที่สุดคือ เขตลาคกระบังประมาณ 3,845 คน รองลงมาคือเขตมีนบุรี และ ดลิ่งชัน ตามลำดับ ขณะที่หลาย ๆ เขตมีประชากรย้ายถิ่นออกมากกว่าย้ายถิ่นเข้า เช่น เขต บึงปรุบาง มีประชากรย้ายถิ่นสุทธิติดลบสูงสุดคือย้ายถิ่นออกมากกว่าย้ายถิ่นเข้า ประมาณ 59,345 คน รองลงมาได้แก่ เขตพระนคร เขตปทุมวัน เขตคลองสาน เขตสัมพันธวงศ์ เขต ธนบุรี เขตบางกอกใหญ่ เขตพญาไท และเขตหนองจอก ตามลำดับ จะเห็นว่า เขตที่มีประชากร ย้ายถิ่นสุทธิเข้ามา จะ เป็นกลุ่มในเขตชั้นกลางและรองลงมาในเขตชั้นนอก โดยเขตชั้นในส่วนใหญ่มีประชากรย้ายถิ่นออกมากกว่าย้ายถิ่นเข้า ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับการเพิ่มประชากรที่เพิ่ม มากในเขตชั้นกลาง ปานกลางในเขตชั้นนอก และลดลงบางเขตของเขตชั้นใน ซึ่งชี้ให้เห็นว่า การย้ายถิ่น เป็นปัจจัยสำคัญของการเพิ่มประชากร

จากการศึกษาสาเหตุการเพิ่มขึ้นของประชากรในเขตพระโขนง จะเห็นว่า การเพิ่มขึ้นของประชากรในเขตพระโขนงนั้น เกิดจากการย้ายถิ่นมากกว่าการเพิ่มตามธรรมชาติ และเมื่อพิจารณาในระดับแขวงแล้ว จะเห็นว่าแขวงชั้นใน ได้แก่ แขวงคลองตัน และแขวง คลองเตย การเพิ่มขึ้นของประชากรเกิดจากการเพิ่มตามธรรมชาติมากกว่าการย้ายถิ่น ทั้งนี้ เนื่องจากพื้นที่ในแขวงดังกล่าวมีการขยายตัวทางด้านประชากรค่อนข้างอึดตัวแล้ว ในขณะที่ แขวงชั้นนอกการเพิ่มประชากรเกิดจากการย้ายถิ่นมากกว่า ทั้งนี้เพราะแขวงชั้นนอกเป็นพื้นที่ที่ กำลังขยายตัว (ตาราง 3.39, 3.40)

6. การคาดประมาณจำนวนประชากร

จำนวนประชากรในอนาคตของกรุงเทพมหานครมีผู้คาดประมาณหลายคนและ หลายหน่วยงาน เช่น ดร.สรชัย ทิศาอุตร สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ สำนักผังเมือง เป็นต้น ซึ่งผลการศึกษาของแต่ละหน่วยงานออกมาใกล้เคียง กันมาก จะเห็นได้จากตาราง 3.41 ในการศึกษา ผู้ศึกษาจะนำผลการศึกษาของสำนักงาน พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติมาประกอบการศึกษา ซึ่งผลการศึกษาในเรื่องประชากร นี้ ได้นำมาใช้ประกอบการศึกษาเรื่อง "ข้อเสนอการพัฒนารุงเทพมหานครและปริมณฑล : แนวทางการพัฒนาหลักและแผนงานการลงทุนในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 (2530-2534)" ดังนั้น จึงได้ทำการศึกษาเป็นช่วงระยะเวลา 5 ปี เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาฯ ซึ่งตรงกับ วัตถุประสงค์การศึกษานี้ด้วย นอกจากนี้ การศึกษานี้ ยังได้นำเอาปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ

ตาราง 3.39 การเพิ่มประชากรตามธรรมชาติของ เขตพระโขนง ปี พ.ศ. 2519-2527

ปี พ.ศ.										
	2519	2520	2521	2522	2523	2524	2525	2526	2527	รวม
พระโขนง	186	72	109	29	112	100	91	17	-78	638
คลองตัน	778	571	678	639	860	737	553	652	536	6,004
คลองเตย	598	20	58	-54	-13	227	453	531	579	2,399
บางนา	75	21	-34	-88	-70	-27	-151	-207	-211	-692
บางจาก	125	30	-97	-124	-108	-67	-154	-196	-179	-770
สวนหลวง	258	151	90	35	-14	51	-49	-87	-144	291
หนองบอน	93	29	29	18	-13	-2	-4	-61	-47	22
ประเวศ	328	323	192	136	124	130	81	15	-21	1,308
คอกไม้	70	39	25	8	-6	1	-9	-7	-16	105
รวม	2,511	1,256	1,050	599	872	1,150	811	637	419	9,305

ตาราง 3.40 การเปลี่ยนแปลงประชากรโดยการย้ายถิ่น เขตพระโขนง ปี พ.ศ. 2519-2527

แขวง	2519	2520	2521	2522	2523	2524	2525	2526	2527	รวม
พระโขนง	242	-429	-1,449	-695	-558	-234	845	832	-19	-1,465
คลองตัน	-135	-1,286	-286	180	1,019	1,088	846	170	-513	1,089
คลองเตย	2,210	1,240	-1,258	2,225	2,395	3,245	1,242	3,242	1,076	15,527
บางนา	1,669	2,343	2,371	2,515	4,681	4,274	2,070	3,111	4,692	27,726
บางจาก	3,016	3,183	3,342	2,863	3,648	3,823	2,366	3,955	4,089	30,285
สวนหลวง	2,964	2,738	3,531	4,150	4,260	3,193	2,332	2,740	1,655	27,563
หนองบอน	1,443	1,676	1,418	1,321	1,904	860	953	1,244	1,394	12,213
ประเวศ	1,756	2,280	2,380	2,227	2,888	3,943	2,078	2,440	2,509	22,482
ตอกไม้	404	298	687	274	544	753	343	358	430	4,081
รวม	13,569	12,043	10,736	15,060	20,672	20,945	13,075	18,092	15,313	138,505

ตาราง 3.41 จำนวนประชากรในขนาดของกรุงเทพมหานคร

ผู้ศึกษา	ปี พ.ศ.	2533	2534	2539	2543	2544	2545
		รองศาสตราจารย์ ดร.สรชัย พิศาลบุตร และคณะ	6,264,965	6,395,011	7,032,896	7,503,712	7,617,192
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	-	6,477,250	7,153,540	-	7,850,160	-	
สำนักผังเมือง	-	6,300,000	-	-	7,620,000	-	
การประปานครหลวง	-	-	-	-	7,891,000	-	-
ผู้เชี่ยวชาญญี่ปุ่น	-	-	-	-	7,700,000	-	-

ศูนย์วิทยพัทธยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กับการเพิ่มขึ้นของประชากรมาพิจารณาอย่างละเอียด เช่น การเกิด การตาย การย้ายถิ่น และการเปลี่ยนแปลงประชากร เป็นต้น เมื่อได้จำนวนประชากรในอนาคตแล้ว ก็ได้มีการแบ่งกลุ่ม การเติบโตของประชากรออกเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มพื้นที่อ้อมตัว กลุ่มพื้นที่ขยายตัวลดลง กลุ่มพื้นที่ขยายตัวอย่างรวดเร็ว กลุ่มพื้นที่กำลังเปลี่ยนแปลง และกลุ่มพื้นที่ชนบท

การคาดประมาณประชากร ตามตาราง 3.42 จะเห็นได้ว่า เขตพระโขนงอยู่ในกลุ่มพื้นที่ขยายตัวอย่างรวดเร็ว และเป็นเขตที่มีจำนวนประชากรมากที่สุดในกรุงเทพมหานคร ตลอดทุกช่วงที่มีคาดประมาณ เมื่อได้พิจารณาในระดับแขวงแล้ว จะเห็นว่าแขวงคลองเตยจะมีจำนวนประชากรมากที่สุดใน 2 ช่วงแรก คือ ปี พ.ศ. 2534 และ ปี พ.ศ. 2539 แต่เมื่อถึง ปี พ.ศ. 2544 แขวงสวนดอกจะมีจำนวนประชากรมากที่สุด เป็นที่น่าสังเกตว่าแขวงชั้นใน ได้แก่ แขวงพระโขนง แขวงคลองตัน และแขวงคลองเตย จะมีอัตราการเพิ่มขึ้นของประชากรน้อยกว่าแขวงอื่น ๆ ย่อมแสดงให้เห็นว่า แขวงเหล่านี้เริ่มอ้อมตัวแล้ว ในขณะที่แขวงบางนา แขวงบางจาก และแขวงสวนหลวง มีอัตราการเพิ่มมากกว่า แสดงให้เห็นว่า ประชากรเริ่มขยายตัวมายังแขวงเหล่านี้มากขึ้น ส่วนแขวงหนองบอน แขวงประเวศ และแขวงคอกไม้ มีอัตราการเพิ่มมากที่สุด ทั้งนี้ คงจะเนื่องมาจากยังมีพื้นที่ที่จะรองรับการขยายตัวได้อีก (ตาราง 3.43)

จากการศึกษาข้อมูลทางด้านประชากรจะเห็นได้ว่า เขตพระโขนงเป็นเขตที่มีจำนวนประชากรมากที่สุดในกรุงเทพมหานครทั้งในปัจจุบันและจากการคาดประมาณในอนาคต มีความหนาแน่นอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ เนื่องจากพระโขนงเป็นเขตใหญ่ มีพื้นที่ถึง 143.659 ตารางกิโลเมตร ประชากรอยู่กันอย่างค่อนข้างกระจายตัว มีอัตราการเพิ่มขึ้นของประชากรตั้งแต่ปี พ.ศ. 2516-2528 โดยเฉลี่ยประมาณร้อยละ 3.55 ซึ่งเป็นผลจากการย้ายถิ่นของประชากรมากกว่าการเพิ่มตามธรรมชาติ แนวโน้มการเติบโตของประชากรภายในเขตมีลักษณะเหมือนการเติบโตของกรุงเทพมหานคร กล่าวคือ แขวงชั้นใน ได้แก่ แขวงคลองเตย แขวงคลองตัน และแขวงพระโขนง ซึ่งมีพื้นที่ติดต่อกับชุมชนชั้นในจะมีจำนวนประชากรมากที่สุด และค่อยลดจำนวนลงในแขวงที่อยู่ชั้นนอก ในอนาคตแขวงชั้นในจะมีอัตราการเพิ่มขึ้นของประชากรลดลง แต่ในแขวงชั้นนอกจะมีอัตราการเพิ่มขึ้นของประชากรสูงขึ้น ย่อมแสดงให้เห็นว่าแขวงชั้นในเริ่มมีการอ้อมตัวทางด้านประชากร ถึงแม้ว่าจะมีจำนวนประชากรเพิ่มมากขึ้น แต่ก็เป็นการเพิ่มตามธรรมชาติมากกว่าการย้ายถิ่น ในขณะที่แขวงชั้นนอกยังสามารถรองรับประชากรได้อีก เนื่องจากยังมีพื้นที่ว่างเหลืออยู่

ตาราง ๑.42 จำนวนประชากรกรุงเทพมหานครในระดับเขต ปี พ.ศ. 2523-2544

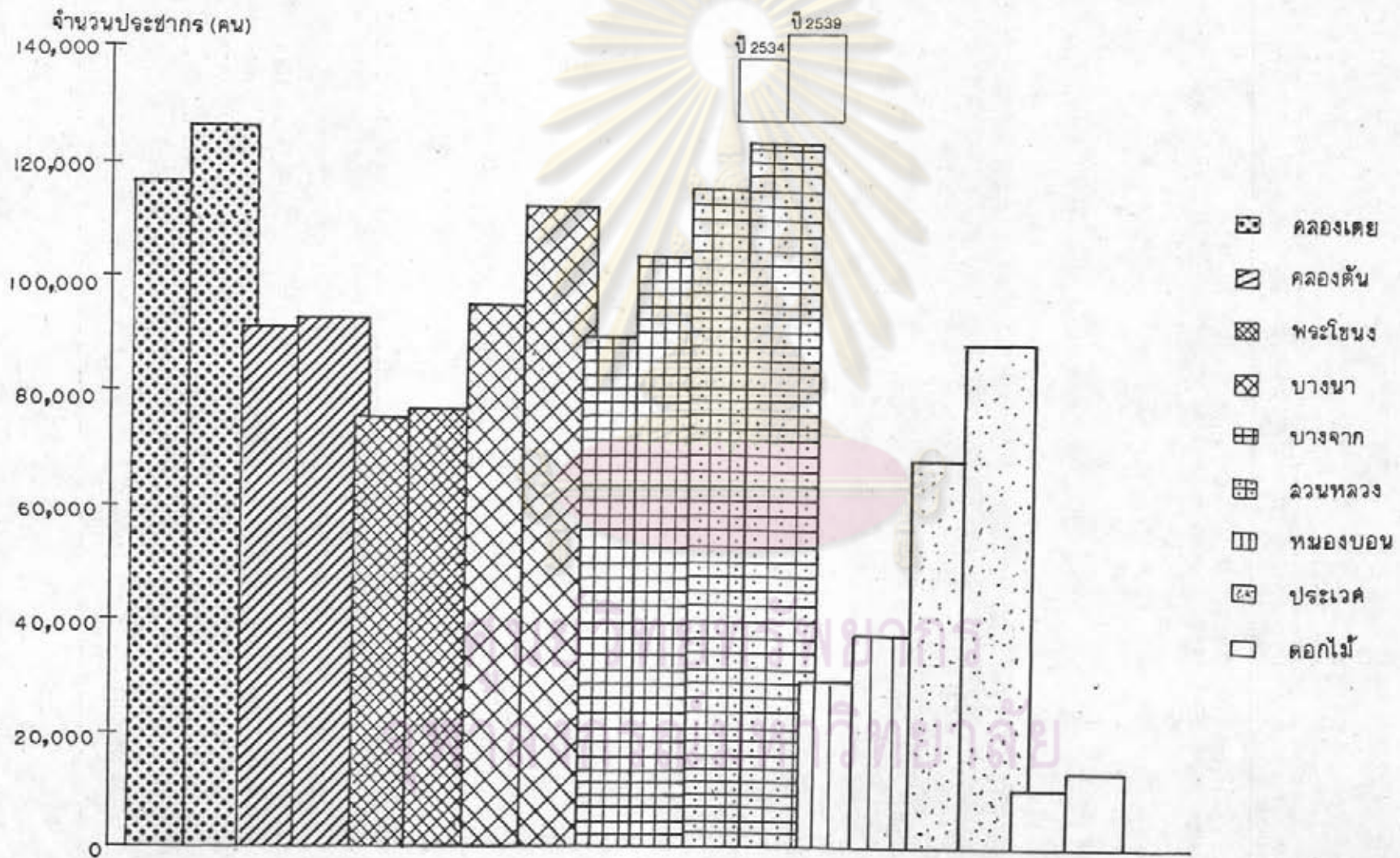
เขตการปกครอง / พ.ศ.	2523	2529	2534	2539	2544
กรุงเทพมหานคร	4,852,400	5,773,530	6,477,250	7,153,540	7,850,160
พื้นที่อ้อมตัว	580,592	556,563	569,606	595,816	611,420
พระนคร	114,892	107,853	107,717	109,837	110,110
ป้อมปราบ	177,670	171,988	175,328	182,342	186,190
ปทุมวัน	215,546	206,870	215,572	230,080	240,390
สัมพันธวงศ์	72,484	69,852	70,989	73,557	74,720
พื้นที่ขยายตัวลดลง	1,882,369	2,109,220	2,267,375	2,410,348	2,547,450
บางรัก	121,757	141,050	155,545	166,819	177,180
ดุสิต	446,278	515,720	572,946	630,725	691,830
พญาไท	481,570	538,518	570,123	593,183	611,970
ธนบุรี	248,577	272,516	286,916	298,405	308,930
คลองสาน	133,703	141,072	144,885	147,749	149,780
บางกอกน้อย	354,351	394,511	424,547	455,191	483,740
บางกอกใหญ่	96,133	105,833	112,413	118,276	123,990
พื้นที่ขยายตัวอย่างรวดเร็ว	1,949,743	2,559,874	2,996,215	3,396,049	3,818,730
ยานนาวา	362,327	436,240	500,632	560,437	625,900
ห้วยขวาง	192,071	242,356	282,882	322,113	366,300
พระโขนง	498,358	605,921	690,946	772,786	853,810
บางเขน	367,443	516,999	612,957	703,063	792,230
บางกะปิ	243,977	405,050	506,269	591,578	689,650
ภาษีเจริญ	176,717	216,598	245,518	271,229	297,770
ราษฎร์บูรณะ	108,850	136,710	157,011	174,843	193,030
พื้นที่กำลังเปลี่ยนแปลง	298,239	381,420	457,380	541,720	635,980
บางขุนเทียน	193,766	244,537	289,340	337,464	389,500
คลองสาน	64,009	81,244	97,477	116,721	139,860
หนองแขม	40,646	55,639	70,563	87,535	106,520
พื้นที่ชนบท	141,457	166,453	186,674	209,607	236,560
หนองจอก	47,934	53,307	66,878	60,855	65,470
มีนบุรี	52,841	63,756	73,108	83,772	96,140
ลาดกระบัง	40,682	49,390	56,688	64,980	74,950

ที่มา : NESDB, BMR STUDY : POPULATION WORKING PAPER, (May 1986), p. 62

ตาราง 3.43 การคาดประมาณจำนวนประชากรรายแขวง เขตพระโขนง ปี พ.ศ. 2534, 2539 และ 2544

แขวง	จำนวนประชากร พ.ศ.2534	พ.ศ.2539	พ.ศ.2544
คลองเตย	116,581	126,136	131,251
คลองตัน	90,766	92,546	95,102
พระโขนง	75,159	76,373	79,362
บางนา	94,458	112,119	127,355
บางจาก	89,214	103,468	118,302
สวนหลวง	115,489	123,593	131,727
หนองบอน	30,388	36,911	43,941
ประเวศ	68,300	88,320	110,465
ดอกไม้	10,590	13,319	16,309
เขตพระโขนง	690,946	772,786	853,814

ศูนย์วิทยพัชการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิ 3.10 จำนวนประชากรในขนาดของเขตพระอินทร์จำแนกเป็นรายแขวง ปี พ.ศ. 2534 และ 2539

จากการศึกษาสภาพทั่วไปของเขตพระโขนง จะเห็นว่าเขตพระโขนงเป็นเขตที่มีจำนวนประชากรมากที่สุดในกรุงเทพมหานครทั้งในปัจจุบันและจากการคาดประมาณในอนาคต มีความหนาแน่นอยู่ในระดับปานกลาง ประชากรอยู่กันอย่างค่อนข้างกระจายตัว การเพิ่มขึ้นของประชากรเป็นผลจากการย้ายถิ่นมากกว่าการเพิ่มตามธรรมชาติ เป็นเขตที่มีโครงสร้างทางเศรษฐกิจครบทั้ง 3 ประเภท ได้แก่ เกษตรกรรม อุตสาหกรรม และการค้าและบริการ นอกจากนี้ ยังมีจำนวนสถานประกอบการและประชากรวัยแรงงานมากที่สุดในกรุงเทพมหานคร แต่ในขณะเดียวกัน มีการจ้างงานต่อประชากรวัยแรงงานต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของกรุงเทพมหานคร ซึ่งชี้ให้เห็นว่าประชากรในวัยแรงงานส่วนหนึ่งต้องเดินทางไปทำงานนอกเขต

สภาพโดยทั่วไปของพื้นที่เป็นที่ราบลุ่มสองฝั่งคลองประเวศบุรีรมย์ ทำให้ดินมีความเหมาะสมอย่างยิ่งในการปลูกข้าว แต่เนื่องจากระดับพื้นดินค่อนข้างต่ำ มีระดับการทรุดตัว 5-10 ซม./ปี และมากกว่า 10 ซม./ปี ทำให้ต้องประสบกับปัญหาน้ำท่วมอยู่เสมอ สภาพการใช้ที่ดินมากกว่าครึ่งหนึ่งใช้เป็นที่อยู่อาศัย รองลงมาได้แก่ อุตสาหกรรม และพาณิชยกรรม ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในแขวงชั้นในและแขวงชั้นกลาง ได้แก่ แขวงคลองเตย คลองตัน พระโขนง บางนา บางจาก และสวนหลวง ในขณะที่แขวงชั้นนอก ได้แก่ แขวงหนองบอน ประเวศ และคลองไม้ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เกษตรกรรม จากการศึกษาจะเห็นว่าเขตพระโขนงมีการเติบโตและขยายตัวอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านอยู่อาศัย พาณิชยกรรม และอุตสาหกรรม และกิจกรรมทั้ง 3 ประเภท ได้ขยายตัวรุกเข้าไปในพื้นที่เกษตร ทำให้พื้นที่เกษตรลดจำนวนลงอย่างรวดเร็ว

แนวโน้มการเติบโตของเขตพระโขนงก็เช่นเดียวกันกับการเติบโตของกรุงเทพมหานคร กล่าวคือ แขวงชั้นใน ซึ่งมีพื้นที่ติดต่อกับชุมชนชั้นในของกรุงเทพมหานคร มีการใช้ที่ดินประเภทเมืองเกือบเต็มพื้นที่แล้ว โดยเป็นศูนย์กลางทางด้านธุรกิจ การค้า และบริการ จะเกาะกลุ่มไปตามถนนสายหลัก คือถนนสุขุมวิท ถนนพระราม 4 และถนนซอยสายสำคัญ ๆ คือ ถนนสุขุมวิท 21 (อโศก) ถนนสุขุมวิท 63 (เอกมัย) และถนนสุขุมวิท 71 (พระโขนง-คลองตัน) ฯลฯ และลักษณะการเติบโตในปัจจุบันเริ่มอึดตัวแล้ว เนื่องจากเหลือพื้นที่ว่างเพื่อรองรับการขยายตัวไม่มากนัก ถึงแม้ว่าจะมีจำนวนประชากรเพิ่มมากขึ้น แต่ก็เป็นการเพิ่มตามธรรมชาติมากกว่าการย้ายถิ่น ดังนั้น การใช้ที่ดินเพื่อธุรกิจการค้าเริ่มมีการขยายตัวในทางสูงมากขึ้น เพราะที่ดินมีราคาแพง ที่อยู่อาศัยเริ่มขยายตัวมายังแขวงชั้นกลางและชั้นนอกมากขึ้น จะเห็นได้จากการเพิ่มขึ้นของประชากรอย่างรวดเร็ว ซึ่งเกิดจากการย้ายถิ่นมากกว่าการเพิ่มตามธรรมชาติ

สำหรับการขยายตัวทางด้านอุตสาหกรรมนั้น จะกระจายตัวอยู่ริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาและขยายตัวลงมาทางใต้ซึ่งเชื่อมต่อกับจังหวัดสมุทรปราการ ในขณะที่การขยายตัวทางด้านพาณิชย์กรรมจะขยายตัวมาตามริมถนนสายต่าง ๆ มีการขยายตัวในลักษณะที่เรียกว่า "Ribbon Development"

สำหรับระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการภายในเขตนั้น ระบบการคมนาคมนั้นค่อนข้างสะดวกและสามารถเข้าถึงได้หลายทาง เช่น ทางรถไฟ ถนน ล้ำคลอง และระบบทางพิเศษ แต่การคมนาคมที่สำคัญในปัจจุบันคือ ถนน ซึ่งมีทั้งถนนสายหลัก ถนนสายรอง และถนนซอย ในเขตพระโขนงมีถนนซอยเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในถนนสุขุมวิท ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้การจราจรติดขัด แต่อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันมีโครงการก่อสร้างถนนเพิ่มขึ้นทั้งที่เป็นโครงการก่อสร้างภายในเขต เช่น ถนนรัชดาภิเษก และโครงการถนนเชื่อมซอยทองหล่อกับถนนเพชรบุรีตัดใหม่ เป็นต้น และโครงการก่อสร้างในพื้นที่เกี่ยวเนื่อง เช่น ถนนเลียบคลองสามเสนฝั่งเหนือ ซึ่งคาดว่าจะช่วยแก้ไขปัญหาทางการจราจรได้เป็นอย่างมาก นอกจากนี้ระบบทางพิเศษ คือ ระบบทางด่วนโครงการระยะที่ 1 สามารถช่วยแบ่งเบาการจราจรบนถนนได้มากที่สุด ส่วนการให้บริการทางด้านไฟฟ้านั้น สามารถให้บริการครอบคลุมทั้งพื้นที่ สำหรับการให้บริการทางการศึกษามากมายกับนั้น กล่าวได้ว่า สามารถให้บริการครอบคลุมทั้งพื้นที่เช่นกัน แต่การให้บริการทางด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการด้านอื่น ๆ นั้น ยังไม่สามารถให้บริการอย่างทั่วถึง ซึ่งจะได้อีกกล่าวถึงรายละเอียดในเรื่องปัญหาต่าง ๆ ภายในเขตพระโขนงต่อไป

สำหรับบทบาทหน้าที่ของ เขตพระโขนงนั้นอาจจะพิจารณาได้จาก

1. การเพิ่มขึ้นของประชากร เขตพระโขนง เป็น เขตหนึ่งที่รองรับการเจริญเติบโตของกรุงเทพมหานคร จะเห็นได้ว่าตั้งแต่ปี พ.ศ. 2516 - 2525 เขตพระโขนงมีประชากรเพิ่มขึ้นเป็นอันดับที่ 3 รองจากเขตบางกะปิ และ เขตบางเขน ในขณะที่เขตอื่นในมีจำนวนประชากรลดลง นอกจากนี้ เขตพระโขนงยังจัด เป็น เขตที่มีอัตราการเพิ่มขึ้นของประชากรลดลงในระยะแรกและเพิ่มขึ้นในระยะหลัง และการเพิ่มขึ้นของประชากรนี้เป็นผลมาจากการย้ายถิ่นมากกว่าการเพิ่มตามธรรมชาติ การเพิ่มขึ้นของประชากรอย่างรวดเร็วนี้อาจจะเนื่องมาจากการตัดถนนสายใหม่ ๆ เพิ่มขึ้น เช่น ถนนพัฒนาการ ถนนศรีนครินทร์ และทางด่วนพิเศษ เป็นต้น เป็นการเปิดพื้นที่ทางด้านฝั่งตะวันออกซึ่งเดิมเป็นที่เกษตรกรรมมากขึ้น เกิดหมู่บ้านจัดสรรมากมาย ดังจะเห็นได้จากการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินประเภทอยู่อาศัยมีสัดส่วนสูงสุด

2. การเพิ่มขึ้นของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ จะเห็นได้ว่ากิจการค้า บริการ ธนาคาร และอุตสาหกรรมในเขตพระโขนงเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะการเติบโตทางด้านอุตสาหกรรม เขตพระโขนงมีโรงงานอุตสาหกรรมมากเป็นอันดับที่ 2 รองจากเขตยานนาวา ทั้งนี้เพราะมีปัจจัยเอื้อหลายประการ ได้แก่ ลักษณะที่ตั้งของเขตที่อยู่ริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา อยู่ใกล้ท่าเรือคลองเตย ซึ่งเป็นทั้งท่าเรือนำเข้าและส่งออกของสินค้าประเภทต่าง ๆ และเมื่อพิจารณาสัดส่วนการใช้ที่ดินประเภทต่าง ๆ ในช่วงเวลาต่าง ๆ จะเห็นว่าการใช้ที่ดินเพื่ออุตสาหกรรมมีอัตราการเพิ่มขึ้นในสัดส่วนที่เพิ่มขึ้นทุกปี แสดงให้เห็นว่าเขตพระโขนงมีแนวโน้มการเติบโตของอุตสาหกรรมค่อนข้างสูง

จากการเพิ่มขึ้นของประชากรอย่างรวดเร็วนี้เอง ทำให้เกิดการขยายตัวของที่อยู่อาศัย และกิจกรรมทางด้านเศรษฐกิจต่าง ๆ โดยจะขยายตัวมาทางด้านตะวันออกของพื้นที่ ทำให้พื้นที่เกษตรกรรมลดลงอย่างรวดเร็ว จะเห็นว่าในปี พ.ศ.2517 เขตพระโขนงมีพื้นที่เกษตรกรรมประมาณ 17,111.25 ไร่ ในปี พ.ศ.2526 ลดลงเหลือประมาณ 8,943.75 ไร่ ลดลงประมาณ 8,167.50 ไร่ ซึ่งลักษณะการเติบโตของเขตพระโขนงนี้มีรูปแบบจำลองคล้ายกับการเติบโตของกรุงเทพมหานคร โดยสามารถจำแนกลักษณะการใช้ที่ดินภายในเขตพระโขนงออกเป็น 3 บริเวณใหญ่ ๆ คือ

1. การใช้ที่ดินแบบใจกลางเมือง (Central Business District) เป็นศูนย์กลางทางด้านธุรกิจ การค้า และบริการ ได้แก่ แขวงคลองเตย คลองตัน และพระโขนง

2. การใช้ที่ดินแบบชานเมือง (Suburban Area) บริเวณที่อยู่อาศัยจะกระจุกตัวเป็นหย่อม ๆ พื้นที่บางส่วนยังเป็นพื้นที่เกษตรกรรม ได้แก่ แขวงบางนา บางจาก สวนหลวง และหนองบอน

3. การใช้ที่ดินแบบเกษตรกรรม (Rural Area) พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เกษตรกรรม ได้แก่ แขวงประเวศ และคลองไม้

ดังนั้นบทบาทหน้าที่ของเขตพระโขนงตามแนวโน้มการเติบโตตามปกติดังที่กล่าวมาข้างต้น จะมีบทบาทเด่นในเรื่องที่อยู่อาศัย และอุตสาหกรรม ซึ่งการเติบโตในลักษณะเช่นนี้ไม่ดีเท่าที่ควร เพราะการเติบโตของทั้ง 2 กิจกรรมจะเป็นไปอย่างไม่มีการควบคุม และไม่สนองตอบตามแผนพัฒนา - การเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5 ที่ต้องการจะลดการเติบโตของกรุงเทพมหานคร และอนุรักษ์พื้นที่เกษตรกรรม

แต่ถ้าได้พิจารณาโครงการต่าง ๆ ของรัฐที่จะส่งผลกระทบต่อพื้นที่ ได้แก่ โครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก นำมาประกอบในการพิจารณาบทบาทหน้าที่ของ เขตพระโขนง ในอนาคตแล้ว จะช่วยให้เรากำหนดบทบาทหน้าที่ของ เขตพระโขนง ได้ชัดเจนขึ้น

โครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก จากเป้าหมายนโยบายและมาตรการการพัฒนา ได้กำหนดแนวทางการพัฒนาพื้นที่ดังกล่าวให้เป็นศูนย์กลางความเจริญแห่งใหม่ เพื่อสนับสนุนการกระจายกิจกรรมทาง เศรษฐกิจและอุตสาหกรรมไปสู่ส่วนภูมิภาคอย่างเป็นระบบ เป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมหลัก และอุตสาหกรรมต่อเนื่องอื่น ๆ อย่างสมบูรณ์ เป็นการเสนอทางเลือกแหล่งที่ตั้งอุตสาหกรรมใหม่ในอนาคต เพื่อเป็นแหล่งสร้างงานที่สำคัญ โดยมีเป้าหมายให้ชายฝั่งทะเลตะวันออก เป็นประตูทางออกให้กับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในการส่งสินค้าออกไปจำหน่ายในต่างประเทศ โดยไม่ต้องผ่านกรุงเทพมหานคร ทั้งนี้จะจัดให้มีการบริการด้านสังคม โดยเฉพาะการพัฒนาฝีมือแรงงาน การให้การศึกษา สาธารณสุข และการควบคุมสภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อสนับสนุนการลงทุนของเอกชนในพื้นที่นี้ ในการดำเนินการตามแนวทางดังกล่าวได้กำหนดการแบ่งเขตพัฒนาออกเป็น 2 เขต คือ

1. พื้นที่บริเวณมาบตาพุด จังหวัดระยอง เนื้อที่ประมาณ 20,000 ไร่ กำหนดให้เป็นเมืองอุตสาหกรรมทันสมัย และเป็นแหล่งที่ตั้งของอุตสาหกรรมที่สำคัญ คือ โรงแยกก๊าซ อุตสาหกรรมปิโตรเคมี อุตสาหกรรมปุ๋ยเคมี โดยอุตสาหกรรมหลักที่มีการนำวัตถุดิบเข้าและส่งออกผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปเพื่อการส่งออกนั้นควรตั้งอยู่ใกล้ท่าเรือน้ำลึก

2. พื้นที่บริเวณแหลมฉบัง เนื้อที่ประมาณ 10,000 ไร่ กำหนดให้เป็นแหล่งที่ตั้งท่าเรือพาณิชย์ และอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมที่ไม่มีปัญหาด้านมลพิษ

ดังนั้นบทบาทหน้าที่ของ เขตพระโขนง ในอนาคตตามแนวมุมการเติบโตตามปกติ และตามโครงการของรัฐ คือ โครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก เขตพระโขนง จะมีบทบาทเด่นในด้านการรองรับการขยายตัวของที่อยู่อาศัย ในขณะที่อุตสาหกรรมก็ควรจะเกิดขึ้น ในลักษณะของอุตสาหกรรมขนาดเล็กที่ไม่ก่อให้เกิดมลภาวะ ทั้งนี้เพราะท่าเรือคลองเตยจะถูกลดบทบาทลงเป็นเพียงท่าเรือเพื่อการนำเข้าเพียงอย่างเดียว โดยอุตสาหกรรมขนาดเล็กที่เกิดขึ้นเพื่อรองรับ คงจะเป็นอุตสาหกรรมประเภทที่นำวัตถุดิบที่นำเข้ามาประกอบการต่อไป ซึ่งคาดว่าจะช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ ของเขตพระโขนงได้ดีขึ้น โดยกำหนดเป้าหมายให้เขตพระโขนงเป็นบริเวณที่อยู่อาศัยที่มีสภาพแวดล้อมที่ดี

ปัญหาและนโยบายการพัฒนา

1. ปัญหาต่าง ๆ ในเขตพระโขนง

จากการศึกษาสภาพทั่วไปของเขตพระโขนงทั้งด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ทำให้ทราบถึงปัญหาดัง ๆ ที่เกิดขึ้นในเขตพระโขนง ซึ่งพอจะสรุปได้ดังนี้

1.1 ปัญหาการขยายตัวของการใช้ที่ดินประเภทพื้นที่เกษตร จากการศึกษาการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินเพื่อการเกษตรกรรมในเขตพระโขนง ปี พ.ศ. 2517-2526 พบว่าพื้นที่เกษตรในปี พ.ศ. 2526 ลดลงจากปี พ.ศ. 2517 ประมาณ 8,167.50 ไร่ หรือลดลงคิดเป็นร้อยละ 47.73 ของพื้นที่เดิม บริเวณที่มีการเปลี่ยนแปลงมากที่สุดคือ แขวงสวนหลวง คิดเป็นร้อยละ 63.49 ของพื้นที่เกษตรเดิม การลดลงของพื้นที่เกษตรดังกล่าวขัดกับนโยบายของกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับการกำหนดพื้นที่เกษตรชานเมือง เพื่ออนุรักษ์บริเวณที่มีคุณค่าทางด้านเกษตร ถึงแม้ว่ามีความจำเป็นที่จะต้องขยายพื้นที่เพื่อรองรับประชากรที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในเขตพระโขนง ก็ควรเลือกใช้ที่ดินที่มีสมรรถนะดินที่มีความเหมาะสมสำหรับการเกษตรในระดักรอง ๆ ลงมาก่อน ทั้งนี้ เพื่ออนุรักษ์พื้นที่ที่มีสมรรถนะดินที่มีความเหมาะสมอย่างดีและอย่างดียิ่งสำหรับการเกษตรให้เป็นพื้นที่เกษตรอันอุดม เพื่อเลี้ยงประชากรภายในเขตและในกรุงเทพมหานคร นอกจากนี้ยังบ่งชี้ถึงการขยายตัวของเมืองด้วย

1.2 ปัญหาการใช้ที่ดินสลับสนและไม่คุ้มค่า การลงทุนของเอกชนเกี่ยวกับการจัดสรรที่ดินส่วนใหญ่มีการกว้านซื้อที่ดินผืนใหญ่เพื่อรอเวลาจัดสรรที่ดินและปลูกบ้านจัดสรร ซึ่งเป็นการใช้ที่ดินที่ไม่ประหยัดอย่างยิ่ง เพราะที่ดินดังกล่าวถูกปล่อยให้เป็นที่ว่างโดยมิได้ใช้ประโยชน์เป็นเวลานานเพื่อรอให้ที่ดินมีราคาสูงขึ้น จากการศึกษาการใช้ที่ดินในปี พ.ศ. 2528 พบว่า เขตพระโขนงมีพื้นที่ว่างถึง 30,929.014 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 34.46 ของพื้นที่เขต โดยเฉพาะในแขวงประเวศ และสวนหลวง ซึ่งปัญหาที่ควรจะได้รับแก้ไขโดยการศึกษาพื้นที่ที่ยังมีสภาพเหมาะสมสำหรับทำการเกษตรเพื่อเก็บพื้นที่ไว้ให้นานที่สุด และบริเวณที่ยังไม่ได้ทำการจัดสรรที่ดินควรกำหนดให้มีการใช้ประโยชน์จากที่ดินจนกว่าจะมีการปลูกสร้างอาคาร นอกจากนี้จะเห็นว่าการใช้ที่ดินค่อนข้างสลับสน คือมีโรงงานอุตสาหกรรมกระจายปะปนกับบริเวณที่อยู่อาศัย

1.3 ปัญหาการจราจรและการคมนาคม จากการศึกษาพบว่าถนนส่วนใหญ่ในเขตพระโขนง เป็นถนนปลายตัน โดยมีถนนสายหลักเพียง 8 สายเท่านั้น และมีเพียง 3 สายที่เป็นเส้นทางเชื่อมกับจังหวัดใกล้เคียง เช่น ถนนสุขุมวิท และถนนศรีนครินทร์ เป็นเส้นทางไปสู่จังหวัดสมุทรปราการ ถนนบางนา-ตราด ไปสู่จังหวัดทางภาคตะวันออก และมีถนนสายรองเพียง 8 สายเช่นกัน ทำให้พื้นที่ของถนนสายหลักและถนนสายรองไม่เพียงพอที่จะรองรับจำนวนรถที่วิ่งออกมาจากถนนซอยต่าง ๆ ทำให้เกิดปัญหาการจราจรเป็นอย่างมาก แต่อย่างไรก็ตาม ปัญหานี้ก็บรรเทาลงบ้างจากการสร้างทางด่วนโครงการระยะที่ 1 ผ่านพื้นที่

1.4 ปัญหาน้ำท่วมและการระบายน้ำ เนื่องจากเขตพระโขนงมีระดับพื้นดินค่อนข้างต่ำ และมีลักษณะเป็นแอ่งกระทะ ทำให้น้ำไหลเข้าได้ง่าย ขณะเดียวกันการระบายน้ำออก โดยเฉพาะน้ำฝนทำได้ยาก และทำได้โดยการสูบน้ำออกเพียงอย่างเดียว เพราะน้ำไม่สามารถไหลไปตามธรรมชาติได้ ทำให้เกิดปัญหาอย่างมาก อย่างไรก็ตาม ในอนาคตคาดว่าปัญหาดังกล่าวคงจะลดลง เนื่องจากมีโครงการคันกั้นน้ำด้านตะวันออกตามพระราชดำริ โครงการป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชานเมืองด้านตะวันออกของกรุงเทพมหานคร และโครงการสวนหลวง ร.๑

1.5 ปัญหาแผ่นดินทรุด เนื่องจากเขตพระโขนงมีการทรุดตัวของพื้นที่ทุกบริเวณของเขต และมีอัตราการทรุดตัวค่อนข้างสูง คือ มีการทรุดตัว 5-10 ซม./ปี ทางด้านตะวันตกของพื้นที่ และมากกว่า 10 ซม./ปี ทางด้านตะวันออกของพื้นที่ ซึ่งจากการศึกษาพบว่าสาเหตุสำคัญของการทรุดตัวของพื้นที่ เกิดจากการลดลงของระดับน้ำใต้ดินเป็นสำคัญ ดังนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องหาทางป้องกันการลดลงของระดับน้ำใต้ดิน โดยการควบคุมการใช้น้ำบาดาล และการขยายข่ายการให้บริการน้ำประปา

1.6 ปัญหาการเก็บขยะมูลฝอย ปัจจุบันการให้บริการทางด้านการเก็บขยะมูลฝอยของเขตพระโขนงยังทำได้ไม่ทั่วถึงทั้งพื้นที่เขต และบริเวณที่มีการเก็บขยะก็ไม่สามารถเก็บขนได้ทุกวัน โดยจะให้บริการเฉพาะย่านชุมชน และตามถนนสายสำคัญ ๆ เท่านั้น เช่น ถนนสุขุมวิท ถนนพระราม 4 และถนนพัฒนาการ เป็นต้น ดังนั้น ในแต่ละวันจึงมีขยะตกค้างเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ ในเขตพระโขนงยังเป็นที่ตั้งของโรงงานกำจัดขยะอ่อนนุช ตั้งอยู่ที่ถนนสุขุมวิท 77 (อ่อนนุช) ซึ่งในปัจจุบันในแต่ละวันโรงงานไม่สามารถทำลายขยะได้หมด ที่เหลือส่วนหนึ่งต้องนำไปทิ้งหวักง ทำให้เกิดปัญหาน้ำเน่าเสียจากกองขยะไหลลงสู่คลอง นอกจากนี้

ยังทำให้เกิดมลภาวะกลิ่นอีกด้วย แต่ในปี พ.ศ. 2532 กรุงเทพมหานคร ได้ตั้งงบประมาณในการจัดซื้อเครื่องจักรทำลายมูลฝอยเพิ่มขึ้น ซึ่งจะสามารถรับขยะเข้าทำลายได้หมดในแต่ละวัน และมีโครงการจัดซื้อที่ดินเพิ่ม เพื่อใช้เป็นที่ฝังกลบขยะ จึงคาดว่าปัญหาด้านขยะมูลฝอยคงจะดีขึ้น

1.7 ปัญหาการขาดแคลนน้ำประปา ปัจจุบัน การประปานครหลวงยังให้บริการน้ำประปาในเขตพระโขนงไม่ครอบคลุมพื้นที่ คงได้รับบริการเฉพาะ 2 ฟากถนนสุขุมวิท ถนนพระราม 4 และซอยสำคัญ ๆ เท่านั้น ถึงแม้ว่าการประปานครหลวงจะมีโครงการขยายการให้บริการเพิ่มขึ้นอีก 2 ระยะ คือ ปี พ.ศ. 2532 และ 2534 ก็ตาม ก็ไม่สามารถให้บริการได้ครอบคลุมทั้งพื้นที่เขต พื้นที่ที่ยังไม่ได้รับบริการคือ แขวงดอกไม้ และบางส่วนของแขวงประเวศ ซึ่งคงต้องใช้น้ำบาดาลแทน ทำให้เกิดปัญหาแผ่นดินทรุดตามมา

1.8 ปัญหาการขาดแคลนโทรศัพท์ ปัญหาการขาดแคลนโทรศัพท์มีเกือบทุกพื้นที่ในเขตกรุงเทพมหานคร เนื่องจากการขยายงานขององค์การโทรศัพท์ค่อนข้างล่าช้า ในปัจจุบันจำนวนเลขหมายโทรศัพท์ในเขตพระโขนงมีประมาณ 89,820 เลขหมาย แต่เปิดใช้ประมาณ 65,617 เลขหมาย ที่เหลือเป็นเลขหมายสำรอง จะเห็นว่าจำนวนเลขหมายที่เปิดใช้ในปัจจุบันยังไม่สามารถให้บริการกับประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบได้พอเพียง ดังนั้น คาดว่าคงต้องใช้เวลาอีกนานกว่าองค์การโทรศัพท์จะขยายเลขหมายให้พอกับความต้องการของประชาชน

1.9 ปัญหาการขาดแคลนท่อระบายน้ำ จากแผนที่แสดงแนวท่อระบายน้ำพบว่าเขตพระโขนงมีท่อระบายน้ำในถนนสุขุมวิท ถนนเพชรบุรี ถนนพระราม 4 ถนนสุขุมวิท 21 (อโศก) และตามซอยแยกต่าง ๆ ก็มีส่วนน้อยที่มีท่อระบายน้ำ การระบายน้ำส่วนใหญ่จึงระบายลงคลอง ซึ่งถ้าไม่มีการขยายแนวท่อระบายน้ำในอนาคตเมื่อประชากรหนาแน่นมากยิ่งขึ้น ก็จะเกิดปัญหาน้ำเน่าเสียตามมา

1.10 ปัญหาการขาดแคลนการให้บริการด้านสาธารณสุข เขตพระโขนงมีศูนย์บริการสาธารณสุข 8 แห่ง โรงพยาบาลของรัฐ 2 แห่ง และโรงพยาบาลของเอกชนอีก 13 แห่ง ซึ่งส่วนใหญ่จะตั้งอยู่เฉพาะในแขวงชั้นในเท่านั้น ส่วนแขวงชั้นนอกยังขาดแคลนบริการทางด้านนี้

1.11 ปัญหาการขาดแคลนแหล่งงาน ในปี พ.ศ. 2525 เขตพระโขนงมีประชากรวัยแรงงาน (อายุ 15-64 ปี) ประมาณ 380,784 คน แต่แหล่งงานในเขตพระโขนง

สามารถจ้างงานได้เพียง 216,390 คน แสดงว่าประชากรวัยแรงงานส่วนหนึ่งต้องเดินทางไปทำงานยังเขตอื่น ๆ ด้วย

1.12 ปัญหาการขาดแคลนสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ สถานที่พักผ่อนหย่อนใจในเขตพระโขนงนั้น ส่วนใหญ่เป็นส่วนสาธารณะขนาดเล็ก ๆ ในหมู่บ้านจัดสรร ยังขาดแคลนสวนสาธารณะระดับชุมชน แต่ในปัจจุบันกำลังดำเนินการก่อสร้างสวนหลวง ร.9 ซึ่งคาดว่าจะช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนสวนสาธารณะได้มาก

1.13 ปัญหาอื่น ๆ เช่น ปัญหาการขนส่งสาธารณะ ทั้งในซอยและถนนใหญ่ เนื่องจากในเขตพระโขนงมีซอยแยกเป็นจำนวนมาก และส่วนใหญ่เป็นซอยลึก การเดินทางเข้าออกไม่สะดวก เนื่องจากยังขาดรถบริการ บางซอยมีรถบริการแต่จำนวนรถไม่เพียงพอ ส่วนในถนนใหญ่มักจะพบปัญหาการจราจรทางแน่นอน เสมอโดยเฉพาะในช่วงชั่วโมงเร่งด่วน ส่วนพื้นที่ในแขวงชั้นนอกก็ต้องประสบกับปัญหาการขาดแคลนรถประจำทางด้วย นอกจากนี้ ยังมีปัญหาการให้บริการด้านความปลอดภัย และการให้บริการทางด้านไปรษณีย์โทรเลข กล่าวคือ จำนวนและที่ตั้งของสถานีตำรวจและที่ทำการไปรษณีย์โทรเลขยังไม่เพียงพอ โดยเฉพาะในแขวงชั้นนอก

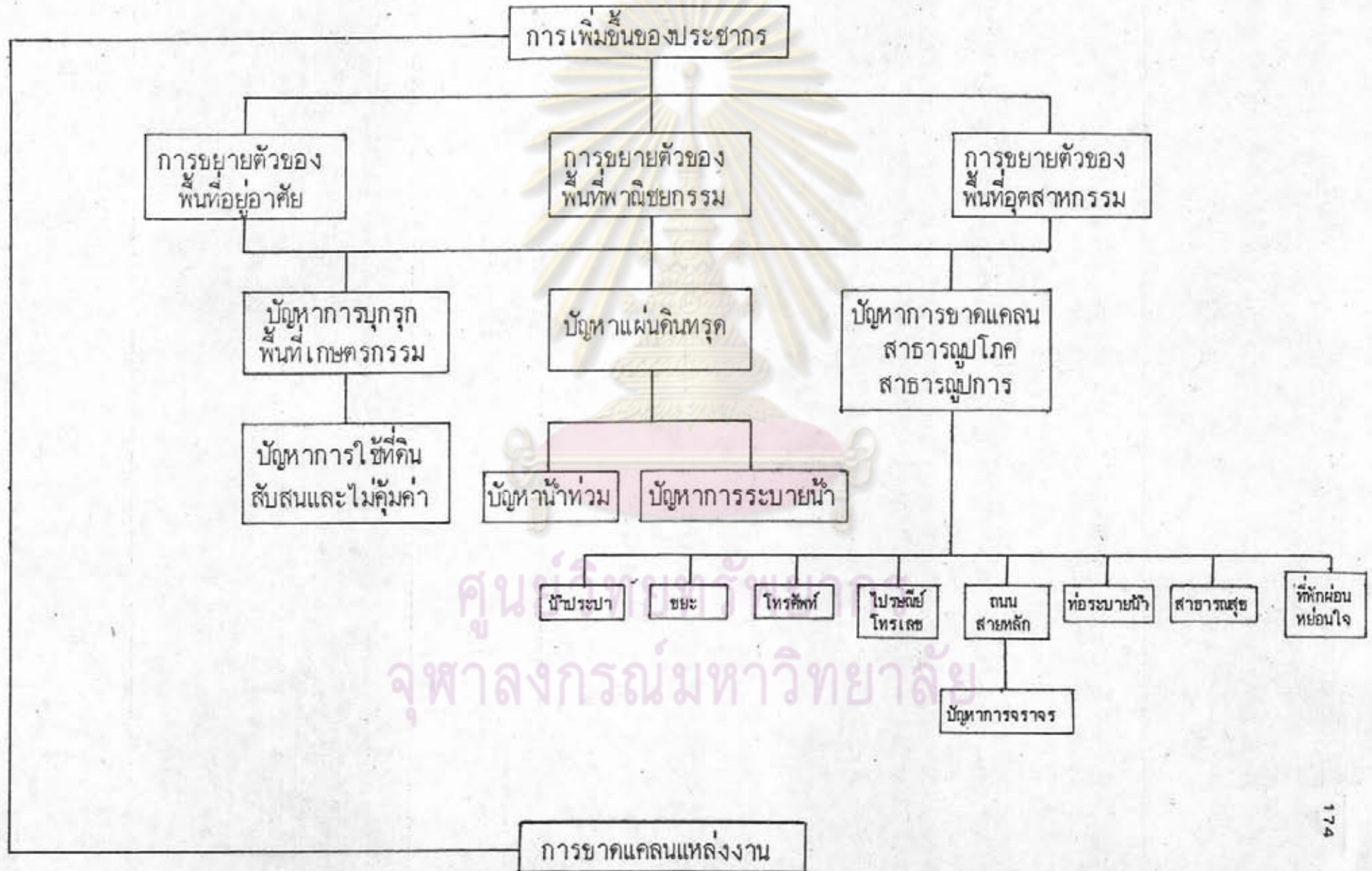
2. นโยบายและโครงการพัฒนา

นโยบายและโครงการพัฒนาจะมีผลโดยตรงต่อการเติบโตของพื้นที่ชุมชน โดยเฉพาะบทบาทในอนาคต การศึกษานี้จะพิจารณาถึงนโยบายต่าง ๆ ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร โดยเฉพาะเขตพระโขนง ซึ่งจะพิจารณาใน 2 ระดับ คือ ระดับชาติ-ภาค และระดับท้องถิ่น ดังนี้

2.1 นโยบายและโครงการระดับชาติและภาค นโยบายและแผนงานระดับชาติในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วยแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งมีปัจจุบันอยู่ในช่วงแผนพัฒนา ฯ ฉบับที่ 5 และอยู่ในช่วงการพิจารณาแผนพัฒนา ฉบับที่ 6 แนวนโยบายของแผนพัฒนา ฯ ฉบับที่ 5 พอสรุปได้ดังนี้

2.1.1 พัฒนาระบบเมืองชั้นในภาคต่าง ๆ มิให้กระจุกตัวอยู่เฉพาะในกรุงเทพมหานคร โดยให้มีการกระจายประชากรและกิจกรรมไปสู่ภูมิภาคอื่น ๆ กำหนดเมืองหลักเมืองรอง ชุมชนชนบท และแหล่งอุตสาหกรรมรองรับไว้ ชะลอการเติบโตของกรุงเทพมหานครให้เป็นเพียงศูนย์กลางด้านวัฒนธรรม การบริหารประเทศ การบริหารและแหล่งผลิตที่ต้องใช้แรงงานระดับฝีมือและเทคโนโลยีขั้นสูง

โครงสร้างปัญหาภายในเขตพระโขนง

2.1.2 ทำการประสานงานปรับปรุงกรุงเทพมหานครให้เป็นไปตามผัง
เค้าโครงการกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยยึดหลักกระจายกิจกรรมทาง เศรษฐกิจ ไปสู่ชุมชน
หลักของปริมณฑลทั้ง 5 จังหวัด ให้เป็นฐานจ้างงานและมีให้ประชาชนในปริมณฑลเข้ามาทำงาน
ทำในเขตกรุงเทพมหานคร การบริการสาธารณูปโภคและสาธารณูปการให้หยุดแค่เขตสีเขียว
รอบเมือง ตลอดจนปรับปรุงระบบการขนส่งทุกประเภท และระบบป้องกันน้ำท่วมให้สนับสนุน
ผังเค้าโครงการฯ

2.1.3 จัดบริการสาธารณูปโภค สาธารณูปการ และบริการทางสังคม
ที่จำเป็นให้แก่ประชาชนที่ยากจนให้พอเพียง โดยระยะแรกควรเน้นการจัดหาที่อยู่อาศัยและการ
ปรับปรุงแหล่งเสื่อมโทรม

2.1.4 กำหนดให้มีองค์การพิเศษและกฎหมายข้อบังคับ เพื่อดำเนินการ
พัฒนากรุงเทพมหานครและเขตปริมณฑลตามผังเค้าโครงการฯ ที่กำหนดไว้ ซึ่งมีอำนาจบริหาร
ระหว่างจังหวัดทั้ง 5 ในปริมณฑลกับกรุงเทพมหานคร สนับสนุนให้มีการจัดเก็บค่าตอบแทนที่คุ้มค่า
ลงทุนในการจัดบริการสาธารณูปโภคและสาธารณูปการให้แก่ประชาชนในกรุงเทพมหานครและ
ปริมณฑล และสนับสนุนให้เอกชนมีส่วนในการลงทุนและจัดการด้านสาธารณูปการของ เมืองส่วน
ใหญ่ด้วย โดยรัฐมุ่งแบ่งเบาภาระในลักษณะที่อุดหนุนเฉพาะโครงการที่มีผลโดยตรงต่อคนจนใน
เมือง

นโยบายของแผนพัฒนาดังกล่าว ประกอบด้วยมาตรการในการพัฒนาเฉพาะส่วน
กรุงเทพมหานคร ดังนี้

1. เร่งโยกย้ายและกระจายกิจการบางประเภทให้ออกไปสู่ส่วนภูมิภาค และจำกัด
การขยายกิจกรรมการ เศรษฐกิจและอุตสาหกรรมหลัก ตลอดจนการลงทุนในโครงการพัฒนาขนาดใหญ่
ของรัฐ ใน เขตกรุงเทพมหานคร

2. จัดให้มีการวางผังเมืองรวมและผังเมืองเฉพาะให้แก่กรุงเทพมหานคร

3. จัดระบบขนส่งมวลชนในบริเวณศูนย์กลางชุมชนหนาแน่น เพื่อให้มีการจราจร
คล่องตัวและประหยัดพลังงาน โดยพิจารณาถึงระบบขนส่งมวลชนระหว่างเมืองรอบนอกอื่น ๆ
ที่สัมพันธ์กับกรุงเทพมหานครและปริมณฑลด้วย

4. ส่งเสริมการใช้ระบบการขนส่งทางรถไฟและทางน้ำให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด
 5. จัดตั้งสถานีขนส่งรถบรรทุกสินค้าและตลาดกลางในบริเวณชานเมืองกรุงเทพมหานคร เพื่อมิให้บรรทุกสินค้าเข้าสู่เขตจราจรคับคั่งภายในบริเวณศูนย์กลางชุมชนกรุงเทพมหานคร โดยส่งเสริมให้เอกชนเป็นผู้ดำเนินการจัดสร้างสถานีขนส่งรถบรรทุกสินค้านี้ดังกล่าวตามบริเวณชานเมือง
 6. เร่งจัดปรับปรุงแหล่งเสื่อมโทรม การกำจัดขยะมูลฝอย สิ่งปฏิกูล และน้ำเสีย การป้องกันอากาศเสีย และเสียงรบกวน
 7. เน้นการปรับปรุงกิจการสาธารณูปโภคในกรุงเทพมหานครให้สามารถเลี้ยงตนเองได้ โดยกำหนดการจัดเก็บอัตราค่าบริการสาธารณะต่าง ๆ ตลอดจนมาตรการเก็บภาษีในบริเวณพื้นที่ควบคุมการขยายตัวของชุมชนให้เหมาะสม เพื่อชักนำให้การลงทุนก่อสร้างได้ออกไปนอกบริเวณศูนย์กลางชุมชนกรุงเทพมหานคร
 8. ปรับปรุงระเบียบข้อบังคับและกฎหมายที่ล้าหลังให้สามารถสนับสนุนการปรับปรุงกรุงเทพมหานคร เช่น กฎหมายผังเมือง การควบคุมการจัดสรรที่ดิน การควบคุมอาหาร กฎหมายปรับปรุงบูรณะท้องถิ่น ปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับภาษีอากร รวมทั้งระเบียบข้อบังคับทางการเงินด้วย
 9. จัดให้มีการพรรคเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนร่วมมือกับทางราชการในการบำรุงรักษาสาธารณูปโภค สาธารณูปการ สาธารณสมบัติ และสิ่งแวดล้อมที่ดีของกรุงเทพมหานครควบคู่ไปกับการแก้ไขระเบียบข้อบังคับ
- ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 นี้ ได้มีการจัดทำโครงการต่าง ๆ เพื่อสนองนโยบายดังกล่าว โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. โครงการถนนวงแหวนรอบนอก ดำเนินการโดยกรมทางหลวง จึงมีการตัดเชื่อมถนนวงแหวนรอบนอกผ่านพื้นที่เขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลตามแผนที่
2. ระบบทางด่วน ดำเนินการโดยการทางพิเศษแห่งประเทศไทย ปัจจุบันมี 3 สาย คือ สายดินแดง-ท่าเรือ สายบางนา-ท่าเรือ และสายดาวคะนอง-ท่าเรือ และยังมีโครงการต่อเนื่องอีก 2 สาย คือ สายเหนือ/ใต้ ความยาวประมาณ 19.17 กิโลเมตร ผ่านเขตพญาไท

บางเขน ปทุมวัน บางรัก ยานนาวา มีจุดขึ้นลงทั้งหมด 26 แห่ง สายตะวันออก ความยาวประมาณ 8.72 กิโลเมตร ผ่านเขตพญาไท เขตห้วยขวาง เขตบางกะปิ มีจุดขึ้นลง 12 แห่ง

3. ระบบขนส่งมวลชน ดำเนินการโดยการทางพิเศษแห่งประเทศไทย ระบบขนส่งมวลชนพิเศษใช้รถไฟฟ้า ประกอบด้วยเส้นทาง 3 สาย คือ

สายพระโขนง-หัวลำโพง-สามเสน-บางซื่อ ระยะทางประมาณ 23 กิโลเมตร เริ่มต้นจากสถานีขนส่งสายเหนือในเขตบางเขน ผ่านเขตดุสิต เขตป้อมปราบฯ เขตปทุมวัน เขตบางรักและสุดสายที่เขตพระโขนง

สายวงเวียนใหญ่-สาทร-ลาดพร้าว ระยะทางประมาณ 20 กิโลเมตร เริ่มจากบริเวณวัดก้นตะยาราม เขตธนบุรี ผ่านเขตคลองสาน ทับแม่น้ำเจ้าพระยาที่สะพานสาทร ผ่านเขตบางรัก ยานนาวา พระโขนง ปทุมวัน ห้วยขวาง สิ้นสุดที่เขตบางเขนคอนช่วงถนนรัชดาภิเษกตัดกับถนนลาดพร้าว

สายดาวคะนอง-สะพานพุทธ-มักกะสัน ระยะทางประมาณ 16 กิโลเมตร เริ่มจากดาวคะนอง เขตราษฎร์บูรณะบริเวณสะพานดาวคะนอง ผ่านเขตบางขุนเทียน เขตธนบุรี เขตสัมพันธวงศ์ เขตป้อมปราบฯ เขตดุสิต เขตพญาไท และสุดสายที่เขตห้วยขวางบริเวณหอไอศกรีมดินแดง

4. โครงการระบบการระบายน้ำรองเมือง ดำเนินการโดยกรุงเทพมหานคร การรถไฟแห่งประเทศไทย กรมชลประทาน กรมทางหลวง กรมโยธาธิการ และจังหวัดสมุทรปราการ ลักษณะของโครงการ ประกอบด้วย การลอกคูคลอง ยกคันกั้นน้ำ สร้างท่านระบายน้ำ สถานีสูบน้ำ ปรับปรุงเขื่อน เป็นต้น

5. ตั้งสถานีขนส่งสินค้าชานเมือง ปัจจุบันยังไม่กำหนดบริเวณ

6. จัดตั้งสถานีขนส่งรถบรรทุกสินค้าและตลาดกลางในบริเวณชานเมืองกรุงเทพมหานคร

2.2 นโยบายและโครงการระดับท้องถิ่น นโยบายและโครงการระดับท้องถิ่น ประกอบด้วย การวางแผนพัฒนากรุงเทพมหานครซึ่งปัจจุบันอยู่ในระยะแผนฯ ที่ 2 รวมทั้งโครงการของหน่วยงานด้านสาธารณูปโภคระดับท้องถิ่น เช่น การประปานครหลวง องค์การโทรศัพท์นครหลวง ขนส่งมวลชนกรุงเทพฯ การไฟฟ้านครหลวง ฯลฯ ซึ่งแต่ละหน่วยงานนี้จะมีโครงการในการให้บริการแก่ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร เฉพาะของแต่ละหน่วยงานเอง ซึ่งจะได้กล่าวต่อไป

แผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 2 แผนพัฒนากรุงเทพมหานครได้จัดลำดับความสำคัญของแผนไว้ 3 ระดับ 11 สาขา ซึ่งแต่ละสาขามีเป้าหมาย ดังนี้

แผนงาน	เป้าหมายและการดำเนินงาน
1. แผนพัฒนาการป้องกันน้ำท่วม การระบายน้ำและกำจัดน้ำเสีย	เพื่อลดความสูญเสียทางเศรษฐกิจและบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนจากอุทกภัย ดังนี้ - พื้นที่ชั้นในและชั้นกลาง ลดปัญหาน้ำท่วมโดยจัดให้มีการก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกทางวิศวกรรมป้องกันน้ำในแม่น้ำเจ้าพระยาเอื้องสูง ครอบคลุมพื้นที่ 1,300 ตร.กม. (ล่องหน้า 10 ปี) - พื้นที่ฝั่งตะวันตก ขุดคลองหลักเชื่อม 2 คลองใหญ่ เพื่อให้มีทะเลไหลลงสู่ทะเลตอนใต้สุดของเขตบางขุนเทียน - พื้นที่ฝั่งตะวันออก (ตามพระราชดำริ) จัดให้มีการเร่งระบายน้ำออกสู่แม่น้ำหรือทะเลโดยเร็ว โดยขุดลอกคลองและขุดคลองระบายน้ำใหม่ ก่อสร้างประตูน้ำและที่เก็บน้ำ จัดให้มีพื้นที่สีเขียว เพื่อกันการขยายตัวของเมืองและแปรสภาพเป็นทางระบายน้ำเมื่อมีน้ำหลาก
2. แผนพัฒนาการรักษาความสะอาด	กำหนดเป้าหมายให้มีการเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการรักษาความสะอาดแก่ประชาชนให้ทั่วถึง ด้านการเก็บขนขยะมูลฝอย กวาดล้างและทำความสะอาดถนน ตรอก ซอย กำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล โดยจัดให้มีการปรับปรุงระบบ วิธีการ อุปกรณ์

แผนงาน

เป้าหมายและการดำเนินงาน

กฎหมาย การบริหารบุคคลและตำแหน่งให้ภาค เอกชนมีส่วนร่วม
ในการปฏิบัติงาน เก็บขยะมูลฝอยในพื้นที่บาง เขตของ
กรุงเทพมหานคร

3. แผนพัฒนารายได้

กำหนดเป้าหมายการคลังของกรุงเทพมหานครให้มีรายได้เพิ่มขึ้น
ร้อยละ 19.48 ต่อปี โดยวิธีการดังนี้

- พัฒนาการบริหารและวิธีการจัดเก็บภาษี โดยจัดเก็บภาษี
โรงเรือนและที่ดินเพิ่มขึ้นร้อยละ 18.5 ภาษีบำรุงท้องที่
ร้อยละ 10.5 ภาษีป้ายร้อยละ 7.5 ภาษีอากรฆ่าสัตว์
ร้อยละ 8 โดยใช้คอมพิวเตอร์และแผนที่ภาษีเป็นเครื่องมือ
ในการจัดเก็บ
- พัฒนาระบบภาษีอากรและค่าธรรมเนียม โดยการปรับปรุง
กฎหมายและระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องให้เหมาะสม
- จัดให้มีธนาคารเป็นของกรุงเทพมหานครและจัดหารายได้

4. แผนพัฒนาการใช้ที่ดิน
และระบบจราจร

ได้กำหนดเป้าหมายให้สอดคล้องกับผังเมืองรวมและแผนพัฒนา
เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (2525-2529) ดังนี้

- พัฒนาการใช้ที่ดิน โดยเน้นการควบคุมกิจกรรมและการใช้
ประโยชน์ที่ดิน และศึกษาสำรวจทั้งด้านอุตสาหกรรม เกษตร
กรรม สถาบันราชการ ศูนย์กลางชุมชนใหม่ ที่ทำให้ประชาชน
มีสภาพความเป็นอยู่ดีขึ้น
- พิจารณาระบบจราจร ลดความสูญเสียทางเศรษฐกิจการใช้
พลังงานเชื้อเพลิงและลดความคับคั่งแออัดของการจราจร
ศึกษาและปรับปรุงการจราจร สนับสนุนให้มีการก่อสร้างถนน
และประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ประชาชน
สามารถเดินทางคล่องตัวยิ่งขึ้น

แผนงาน

เป้าหมายและการดำเนินงาน

5. แผนพัฒนาการสาธารณสุข กำหนด เป้าหมายเพื่อให้ประชาชนมีสุขภาพอนามัยดี คือ
- ลดอัตราการป่วยตายด้วยโรคและอุบัติเหตุ
 - ขยายการบริการของโรงพยาบาลสังกัดกรุงเทพมหานคร ร้อยละ 50 ภายในปี 2529
 - ขยายบริการป้องกันโรคการสาธารณสุขมูลฐานของศูนย์บริการสาธารณสุข และสาธารณสุขเคลื่อนที่ ให้ครอบคลุมประชากรทุกเขตและชุมชนแออัด
 - อัตราการเกิดของประชากร
 - ลดข้อบกพร่องด้านโภชนาการของเด็กและหญิงมีครรภ์
 - พัฒนาคัดคนและให้มีกลไกในการประสานงานให้มีประสิทธิภาพ ทั้งหน่วยราชการและเอกชน
6. แผนพัฒนาสังคม ประสานงานและสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมและรู้จักช่วยเหลือตนเองให้มากที่สุด โดยดำเนินการ
- พัฒนาเด็กและเยาวชนในและนอกโรงเรียน ปีละประมาณ 10,000 ราย
 - ช่วยเหลือครอบครัวที่ประสบปัญหาความเดือดร้อน และไม่ สามารถช่วยเหลือตนเองได้ประมาณปีละ 500 ครอบครัว
 - ช่วยเหลือประชาชนที่ประสบสาธารณภัย ประมาณปีละ 1,000 ครอบครัว
 - พัฒนาชุมชนแออัดประมาณ 20 แห่ง หรือ 2,000 ครอบครัว
- ต่อปี
7. แผนพัฒนาการศึกษา พัฒนาการศึกษาทั้งภาคบังคับและการศึกษานอกโรงเรียน โดยการลดอัตราการซ้ำชั้น ของนักเรียนทุกชั้นเรียน จากร้อยละ 11.87 ให้เหลือร้อยละ 5 โดยการลดอัตราและเพิ่มประสิทธิภาพ ในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนให้สอดคล้องกับความต้องการ ของท้องถิ่นและตลาดแรงงาน

แผนงาน	เป้าหมายและการดำเนินงาน
8. แผนพัฒนาบูรณะและปรับปรุงเมือง	กำหนด เป้าหมายลดความแออัดและสร้างความเป็นระเบียบเรียบร้อย โดยบูรณะปรับปรุงย่านการค้าและที่พักอาศัย อนุรักษ์บริเวณที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ กำหนดย่านอุตสาหกรรมขนาดเล็กและอุตสาหกรรมบริการ
9. แผนพัฒนาเศรษฐกิจ	เพื่อฟื้นฟูฐานะทางเศรษฐกิจของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 จึงได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาเศรษฐกิจ ดังนี้ - ด้านโครงสร้างทางเศรษฐกิจ กระจายความแออัดด้านอุตสาหกรรมและพาณิชยกรรมไปอยู่เขตชั้นนอก พร้อมทั้งเพิ่มการขยายตัวทางด้านเกษตรกรรมในกรุงเทพมหานคร พัฒนาการตลาด เพื่อให้ประชาชนได้ซื้อของราคาถูกเพื่อลดค่าครองชีพ - ด้านประชากรและแรงงาน ลดปัญหาการว่างงานและแรงงานไร้ฝีมือด้วยการฝึกอบรมอาชีพแก่ประชาชนให้เหมาะสมกับความต้องการของตลาดแรงงาน
10. แผนพัฒนาระบบการบริหารกรุงเทพมหานคร	จัดให้มีการแก้ปัญหาการบริหารงานของกรุงเทพมหานคร อย่างมีระบบ ตั้งแต่อัตรากำลัง งบประมาณ วัสดุ และการจัดการให้เกิดความสัมพันธ์สอดคล้องและสามารถบริการประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ คือ - ด้านพัฒนาบุคคล เพิ่มขีดความสามารถในการปฏิบัติงานโดยจัดให้มีเอกสารคู่มือการปฏิบัติงาน ปรับปรุงสวัสดิการข้าราชการและลูกจ้าง วางแผนกำลังคน และจัดตั้งโรงเรียนข้าราชการกรุงเทพมหานครเพื่อพัฒนาบุคคลและองค์การ - ด้านพัฒนาระบบบริหารงาน จัดให้มีที่ว่าการเขตใหม่ขึ้นอีก ๑ แห่ง และศาลาว่าการกรุงเทพมหานคร 2 ที่ดินแดง จัดหน่วยเคลื่อนที่บริการประชาชนและให้มีการตรวจสอบติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่กรุงเทพมหานคร

แผนงาน

เป้าหมายและการดำเนินงาน

- ด้านพัฒนาระบบงบประมาณการคลังและทรัพย์สิน เปลี่ยนระบบให้เป็นมาตรฐานและทันต่อเหตุการณ์
- ด้านพัฒนากฎหมายระเบียบข้อบังคับและข้อบัญญัติ ประมวลและปรับปรุงกฎหมายทุกฉบับที่เกี่ยวข้อง
- ด้านพัฒนาความสัมพันธ์กับประชาชน ใช้วิธีการประชาสัมพันธ์ และส่งเสริมให้เอกชนมีส่วนร่วมในการพัฒนากรุงเทพมหานคร

11. แผนพัฒนาสภาวะ

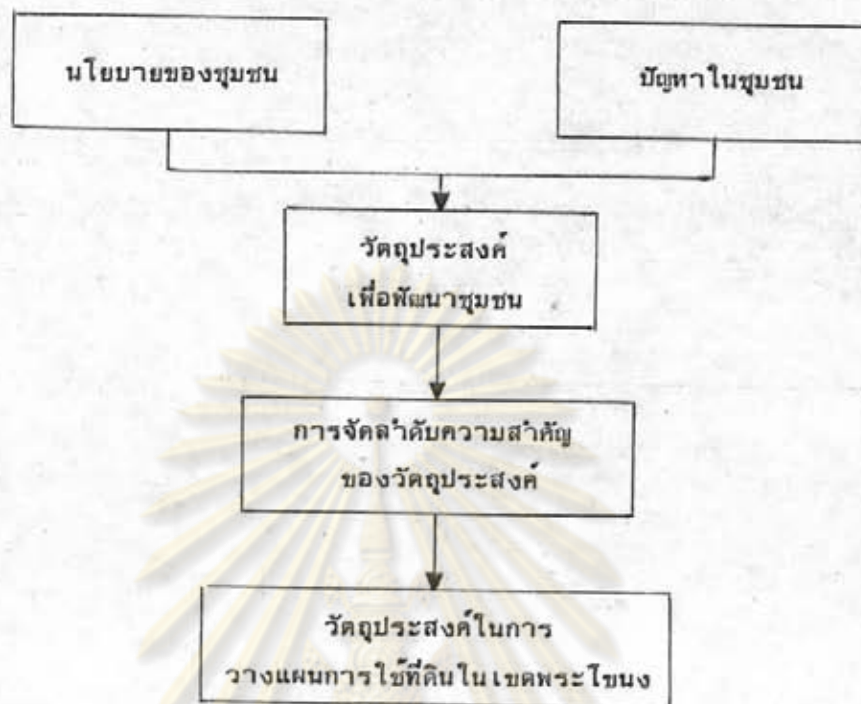
สิ่งแวดล้อม

กำหนดให้ประชากรในเขตกรุงเทพมหานครได้รับการพัฒนาด้านสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยจากสภาวะสิ่งแวดล้อมเป็นพิเศษ โดยลดอัตราการป่วยและตายร้อยละ 50 อันเนื่องจากโรคที่เกิดจากอาชีพและอุบัติเหตุ ในการปฏิบัติงานในโรงงานอุตสาหกรรม และให้ประชากรในเขตชั้นนอก 6 เขต ได้มีน้ำสะอาดใช้บริโภคทั่วถึงและเพียงพอตลอดปี

การกำหนดวัตถุประสงค์ในการพัฒนาการใช้ที่ดิน

การกำหนดวัตถุประสงค์อาจทำได้ 3 วิธีด้วยกัน คือ กำหนดตามนโยบายของผู้บริหาร (Top-down Planning) กำหนดตามสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นบนพื้นที่ โดยพิจารณาจากความสำคัญและความรุนแรงของปัญหา และกำหนดโดยอาศัยเกณฑ์มาตรฐาน ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันในทางปฏิบัติ หรือโดยกฎหมาย หรือโดยหน่วยงานวางแผน แล้วนำมาคำนวณหาความต้องการเพิ่ม (Need Gaps) (วรรณศิลป์ พีรพันธุ์, เอกสารประกอบการบรรยายโครงการอบรมภาคฤดูร้อน, 2526)

ในการศึกษานี้ จะนำเอาเฉพาะแนวทางในด้านนโยบายระดับชาติ และโครงการในระดับท้องถิ่น ตลอดจนปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนซึ่งได้กล่าวมาแล้ว มากำหนดเป็นวัตถุประสงค์ในการพัฒนาเขตพระโขนงในภาพรวม เมื่อได้วัตถุประสงค์ดังกล่าวจึงจะนำมาหาค่าความสำคัญของวัตถุประสงค์นั้น ๆ และนำมาใช้เป็นกรอบในการวางแผนการใช้ที่ดินในเขตพระโขนงต่อไป โดยมีขั้นตอนในการศึกษาเป็นลำดับดังนี้

1. นโยบายของชุมชน

จากการศึกษานโยบายและโครงการต่าง ๆ ในพื้นที่ ไม่ว่าจะในระดับชาติ ระดับภาค และระดับท้องถิ่น จะเห็นได้ว่านโยบายในแต่ละระดับมีความสัมพันธ์สอดคล้องกัน และเพื่อให้การวิเคราะห์ทำได้ชัดเจนขึ้น จึงจะจัดกลุ่มความสัมพันธ์ของนโยบายในระดับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ศึกษา ออกมาเป็นนโยบายด้านต่าง ๆ ดังนี้

1.1 นโยบายด้านกายภาพ

- 1.1.1 การจัดระเบียบการใช้ที่ดิน
- 1.1.2 การคมนาคมและขนส่ง
- 1.1.3 การระบายน้ำ บึงกันน้ำท่วม และการกำจัดน้ำเสีย
- 1.1.4 การรักษาความสะอาด
- 1.1.5 การพัฒนาสภาวะแวดล้อม
- 1.1.6 การอนุรักษ์พื้นที่เกษตรกรรม

1.2 นโยบายด้านเศรษฐกิจ

- 1.2.1 การเพิ่มการขยายตัวทางด้านเกษตรกรรม
- 1.2.2 การพัฒนาตลาดให้ประชาชนซื้อของในราคาถูก

1.3 นโยบายด้านสังคม

- 1.3.1 ขยายการบริการด้านสาธารณสุขมูลฐาน
- 1.3.2 พัฒนาชุมชนแออัด

2. ปัญหาในชุมชน

จากการศึกษาถึงสภาพเศรษฐกิจ สังคม-ประชากร และการบริการพื้นฐานในพื้นที่เขตพระโขนง สามารถสรุปปัญหาของชุมชนในแต่ละด้านได้ดังนี้

2.1 ปัญหาด้านกายภาพ

- 2.1.1 การจราจรติดขัด
- 2.1.2 การขนส่งสาธารณะไม่สะดวกและไม่พอเพียง
- 2.1.3 ขาดแคลนถนนสายหลัก
- 2.1.4 น้ำท่วม
- 2.1.5 การกำจัดน้ำเสีย
- 2.1.6 ขาดแคลนโทรศัพท์
- 2.1.7 ขาดแคลนการบริการระบบประปา
- 2.1.8 การเก็บขยะไม่ทั่วถึง
- 2.1.9 แผ่นดินทรุด
- 2.1.10 การบุกรุกพื้นที่เกษตรกรรม
- 2.1.11 การใช้ที่ดินสับสน
- 2.1.12 ขาดท่อระบายน้ำในบางพื้นที่

2.2 ปัญหาด้านเศรษฐกิจ

- 2.2.1 ขาดแหล่งงาน
- 2.2.2 การใช้ที่ดินไม่คุ้มค่า

2.3 ปัญหาค่าขนส่ง

2.3.1 ขาดแคลนโรงพยาบาลและศูนย์บริการสาธารณสุข

2.3.2 ขาดแคลนสวนสาธารณะ

3. การกำหนดวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาชุมชน

ขั้นตอนการกำหนดวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาชุมชนนี้ จะเป็นการพิจารณาถึงแนวทางในการพัฒนาเขตพระโขนงในภาพรวม โดยการพิจารณาร่วมระหว่างนโยบายของชุมชนและปัญหาชุมชน ดังปรากฏในตาราง 3.44

ตาราง 3.44 การกำหนดวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาชุมชน

กำหนดจาก		วัตถุประสงค์ เพื่อการพัฒนาชุมชน
นโยบายของชุมชน	ปัญหาในชุมชน	
1. การจัดระเบียบการใช้ที่ดิน	1. การใช้ที่ดินสับสน 2. การบุกรุกพื้นที่ เกษตรกรรม 3. การใช้ที่ดินไม่คุ้มค่า	1. จัดระเบียบการใช้ที่ดิน
2. การคมนาคมและการขนส่ง	4. การจราจรติดขัด 5. การขนส่งสาธารณะไม่สะดวกและไม่พอเพียง 6. ขาดแคลนถนนสายหลัก	2. ขยายและปรับปรุงโครงข่ายการคมนาคมและการขนส่งสาธารณะ
3. การระบายน้ำ ป้องกันน้ำท่วม และการกำจัดน้ำเสีย, น้ำใช้	7. น้ำท่วม 8. การกำจัดน้ำเสีย 9. ขาดท่อระบายน้ำ 10. ขาดแคลนการบริการประปา	3. จัดระบบการระบายน้ำ ป้องกันน้ำท่วมและการกำจัดน้ำเสีย 4. ขยายเขตการบริการระบบประปา
4. การรักษาความสะอาด	11. การเก็บขยะไม่ทั่วถึง	5. ปรับปรุงบริการการกำจัดขยะ

ตาราง 3.44 (ต่อ)

กำหนดจาก		วัตถุประสงค์ เพื่อการพัฒนาชุมชน
นโยบายของชุมชน	ปัญหาในชุมชน	
5. การพัฒนา บุรณะ และ ปรับปรุง เมือง	12. ขาดแคลนโทรศัพท์	6. พัฒนาสภาพแวดล้อมใน ชุมชน
6. การพัฒนาสภาวะแวดล้อม		
7. อนุรักษ์พื้นที่ เกษตรกรรม		
8. การขยายพื้นที่ ให้บริการ และเพิ่มจำนวน เลขหมาย โทรศัพท์	13. แผ่นดินทรุด	7. ขยายเขตการบริการ ระบบโทรศัพท์
9. การป้องกันและแก้ไข ปัญหาแผ่นดินทรุด	14. ขาดแหล่งงาน	8. กำหนดนโยบายในการ ป้องกันแผ่นดินทรุด
10. เพิ่มการขยายตัวด้าน เกษตรกรรม	15. ขาดแคลนโรงพยาบาล และศูนย์บริการสาธารณสุข	9. ขยายการผลิตด้าน เกษตรกรรม
11. พัฒนาตลาดให้ประชาชน ซื้อของในราคาถูก		10. พัฒนาตลาดให้อยู่ในระดับ ดีและขยายของในราคา ยุติธรรม
12. ขยายการบริการด้าน สาธารณสุขมูลฐาน	16. ที่อยู่อาศัยไม่ได้ มาตรฐาน	11. ขยายบริการด้าน สาธารณสุข
13. พัฒนาชุมชนแออัด		12. ปรับปรุงและพัฒนาชุมชน แออัด
	17. ขาดแคลนสวนสาธารณะ	13. จัดหาพื้นที่ เพื่อการพักผ่อน หย่อนใจเพิ่ม

ที่มา : จากการศึกษา

4. การจัดลำดับความสำคัญของวัตถุประสงค์

เมื่อได้วัตถุประสงค์ตามตาราง 3.44 แล้ว จึงนำมาจัดลำดับความสำคัญ เพื่อใช้เป็นวัตถุประสงค์ในการวางแผนการใช้ที่ดินในเขตพระโขนงต่อไป ดังนี้

วัตถุประสงค์	ลำดับความสำคัญ
การจัดระเบียบการใช้ที่ดิน	1
การขยายและปรับปรุงโครงข่ายการคมนาคมและการขนส่งสาธารณะ	2
การจัดระบบการระบายน้ำ ป้องกันน้ำท่วม และการกำจัดน้ำเสีย	3
การขยายเขตการบริการระบบประปา	4
การปรับปรุงบริการการกำจัดขยะ	5
การพัฒนาสภาพแวดล้อมในชุมชน	10
การขยายเขตการบริการระบบโทรศัทพ์	6
การกำหนดนโยบายในการป้องกันแผ่นดินไหว	11
การขยายการผลิตด้านเกษตรกรรม	12
การพัฒนาตลาดให้อยู่ในระดัยดีและขยายของในวาคาศุติธรรม	13
การขยายการบริการด้านสาธารณสุข	7
การปรับปรุงและพัฒนาชุมชนแออัด	9
การจัดหาพื้นที่ เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจเพิ่ม	8

5. วัตถุประสงค์ในการวางแผนการใช้ที่ดินในเขตพระโขนง

วัตถุประสงค์ในการวางแผนการใช้ที่ดินในเขตพระโขนงนี้ จะเป็นการนำเอา วัตถุประสงค์ที่จัดลำดับความสำคัญแล้วมาจัดกลุ่ม โดยพิจารณาเฉพาะวัตถุประสงค์ที่เกี่ยวข้องกับ การวางแผนการใช้ที่ดิน ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

วัตถุประสงค์	การดำเนินการ
1. การจัดระเบียบการใช้ที่ดินในเขตพระโขนง	1. เพิ่มประสิทธิภาพในการใช้ที่ดิน 2. อนุรักษ์พื้นที่เกษตรกรรม โดยการไม่ส่งเสริมให้มีการพัฒนาเมืองในพื้นที่เกษตร 3. ไม่ส่งเสริมให้มีการใช้ที่ดินหนาแน่นสูง ในบริเวณที่มีปัญหาหน้าท่วมและแผ่นดินทรุด 4. จัดระเบียบการใช้ที่ดินให้สอดคล้องกับระบบการคมนาคมขนส่ง
2. การขยายและปรับปรุงโครงข่ายการคมนาคมและการขนส่งสาธารณะ	1. จัดโครงข่ายของถนนให้เป็นระบบตามประเภทและหน้าที่ของถนน 2. เชื่อมโยงถนนสายหลักต่าง ๆ 3. เพิ่มถนนสายรอง 4. สนับสนุนให้มีการขนส่งสาธารณะในซอยแยกต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดิน

วัตถุประสงค์	การดำเนินการ
3. การปรับปรุงระบบ สาธารณูปโภคและ สาธารณูปการ	1. กำหนดระดับท่อระบายน้ำให้เป็นระดับเดียวกัน เพื่อสะดวกในการจัดระบบระบายน้ำและการกำจัดน้ำเสีย 2. ขยายโครงข่ายการให้บริการประปาและโทรศัพท์ให้สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดิน 3. ขยายพื้นที่เก็บขยะมูลฝอย ให้ครอบคลุมพื้นที่ชุมชนที่เพิ่มขึ้นตามแผน ฯ 4. ขยายศูนย์บริการสาธารณสุข และกำหนดให้มีการกระจายตัวสอดคล้องกับแผนพัฒนาการใช้ที่ดิน 5. จัดสร้างสวนสาธารณะให้พอเพียงกับประชากรที่เพิ่มขึ้น 6. บริเวณชุมชนแออัดที่เสื่อมโทรมมาก ไม่สามารถพัฒนาได้ ให้รื้อถอนทำลาย และจัดหาที่อยู่แห่งใหม่ โดยกำหนดมาตรการต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือผู้ที่ต้องย้ายไปตั้งถิ่นฐานใหม่
4. การพัฒนาสภาพแวดล้อม ชุมชน	1. ส่งเสริมการสร้างสวนสาธารณะทั้งในภาครัฐบาลและเอกชน 2. ควบคุมการปลูกสร้างอาคารไม่ให้แออัด โดยกำหนดสัดส่วนพื้นที่คลุมดิน (G.A.C.) ไม่เกินร้อยละ 50 และกำหนดความสูงของอาคารให้สัมพันธ์กับที่ว่างระหว่างอาคาร โดยกำหนดอัตราส่วนพื้นที่อาคารต่อพื้นที่คลุมดิน (F.A.R.) ไม่เกิน 1

การคาดประมาณการใช้ที่ดินในอนาคต (Land Use Programming)

การคาดประมาณการใช้ที่ดินของเขตพระโขนง เป็นการคาดประมาณความต้องการพื้นที่การใช้ที่ดินแต่ละประเภท ในปี พ.ศ. 2539 เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยที่เป็นปีสิ้นสุดแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 7 ในการคาดประมาณการใช้ที่ดินนี้ได้กำหนดพื้นที่การใช้ที่ดินแต่ละประเภท จากจำนวนประชากรของเขตพระโขนงในปี พ.ศ. 2539 โดยกำหนดพื้นที่การใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับจำนวนประชากรตามมาตรฐานการใช้ที่ดิน และสภาพทางกายภาพ เศรษฐกิจและสังคมของเขตพระโขนง ดังมีรายละเอียดดังนี้

1. การใช้ที่ดินสำหรับการอยู่อาศัย เกณฑ์มาตรฐานการใช้ที่ดินสำหรับการอยู่อาศัย ที่นำมาประกอบการพิจารณา ดังนี้

เกณฑ์มาตรฐานขององค์การสหประชาชาติ กำหนดให้มีความหนาแน่นไม่เกิน 50 คน/ไร่

เกณฑ์มาตรฐานของสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์ประยุกต์กำหนดให้มีความหนาแน่นประมาณ 55 คน/ไร่

เกณฑ์มาตรฐานของการเคหะแห่งชาติกำหนดความหนาแน่นประมาณ 50-150 คน/ไร่ สำหรับชุมชนเขตเมือง

เกณฑ์มาตรฐานของสำนักผังเมืองกำหนดความหนาแน่นของชุมชนอยู่อาศัย ซึ่งรวมพื้นที่อยู่อาศัย พาณิชยกรรม และบริการสาธารณะต่าง ๆ ด้วย โดยกำหนดให้มีความหนาแน่น 3 ระดับ คือ

- ที่อยู่อาศัยหนาแน่นมาก 50 คน/ไร่
- ที่อยู่อาศัยหนาแน่นปานกลาง 20 คน/ไร่
- ที่อยู่อาศัยหนาแน่นน้อย 10 คน/ไร่

ในการคาดประมาณการใช้ที่ดินสำหรับการอยู่อาศัย ในเขตพระโขนงจะใช้ความหนาแน่นปานกลางของสำนักผังเมือง คือ 20 คน/ไร่ ซึ่งเป็นความหนาแน่นปานกลางที่รวมทั้งพื้นที่อยู่อาศัย พาณิชยกรรม และสาธารณูปโภค สาธารณูปการต่าง ๆ

2. การใช้ที่ดินสำหรับการพาณิชย์กรรม การคาดประมาณการใช้ที่ดินสำหรับการพาณิชย์กรรม พิจารณาจากสัดส่วนการใช้ที่ดินด้านพาณิชย์กรรมของกรุงเทพมหานคร และจากเกณฑ์การใช้ที่ดิน ดังนี้

ค่าเฉลี่ยการใช้ที่ดินด้านพาณิชย์กรรมของกรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2526
ประมาณ 1 ไร่ต่อประชากร 221 คน

มาตรฐานของการเคหะแห่งชาติสำหรับเขตเมือง ประมาณ 1 ไร่ต่อ 670 คน

ในการศึกษานี้ จะใช้ค่าเฉลี่ยของกรุงเทพมหานครซึ่งเป็นค่าเฉลี่ยต่ำสุด เพื่อต้องการพื้นที่พาณิชย์กรรมในปริมาณสูง เท่าเทียมกับกรุงเทพมหานคร และสามารถพึ่งพาตัวเองได้ในระดับเดียวกับกรุงเทพมหานคร

3. การใช้ที่ดินสำหรับการอุตสาหกรรม

สำหรับเกณฑ์ในการพิจารณาพื้นที่อุตสาหกรรมใช้ค่าประมาณการของสำนักผังเมือง คือ ประมาณ 1 ไร่ ต่อประชากร 3,270 คน โดยคำนวณจากสัดส่วนแรงงานอุตสาหกรรมบริการ ซึ่งเท่ากับ 1 คน ต่อประชากร 86 คน และแรงงานอุตสาหกรรมบริการ 38 คน ต้องการพื้นที่ 1 ไร่

4. การใช้ที่ดินสำหรับสถานศึกษา การคาดประมาณการใช้ที่ดินสำหรับสถานศึกษา พิจารณาจากมาตรฐานต่าง ๆ ดังนี้

เกณฑ์มาตรฐานของการเคหะแห่งชาติ กำหนดความหนาแน่นของสถานศึกษา ออกเป็น 3 ระดับ คือ

ระดับก่อนประถมศึกษา (อายุ 4-6 ปี)	120 คน/ไร่
ระดับประถมศึกษา (อายุ 7-12 ปี)	100 คน/ไร่
ระดับมัธยมศึกษา (อายุ 13-18 ปี)	100 คน/ไร่

เกณฑ์มาตรฐานของสำนักผังเมือง ในการกำหนดการใช้ที่ดินสำหรับสถานศึกษา ในการวางผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร ได้กำหนดการใช้ที่ดินตามสภาพพื้นที่ โดยใช้มาตรฐานเดียวกันทั้งการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา จนถึงระดับมัธยมศึกษา ดังนี้

เขตชั้นใน	260	คน/ไร่
เขตชั้นกลาง	80	คน/ไร่
เขตชั้นนอก	73	คน/ไร่

การพิจารณาการใช้ที่ดินสำหรับสถาบันศึกษานี้ จะพิจารณาการขยายพื้นที่สำหรับสถาบันศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาเท่านั้น สำหรับการใช้ที่ดินสำหรับสถาบันอุดมศึกษา กำหนดให้มีพื้นที่คงเดิมเพื่อตอบสนองนโยบายของรัฐบาล ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 ที่มุ่งกระจายการศึกษาออกสู่ภูมิภาค ในการคาดประมาณการใช้ที่ดินสำหรับสถาบันศึกษาระดับต่ำกว่าอุดมศึกษานี้ จะพิจารณาโดยใช้ค่าประมาณการของสำนักผังเมือง คือ 1 ไร่ ต่อนักเรียน 80 คน ซึ่งเป็นค่าต่ำสุดของเกณฑ์มาตรฐานที่ได้เสนอมานี้ แต่ก็ไม่แตกต่างกันมากนัก ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับการใช้ที่ดินสำหรับการอยู่อาศัยที่กำหนดให้มีความหนาแน่นระดับปานกลาง

5. การใช้ที่ดินสำหรับศาสนสถาน การใช้ที่ดินสำหรับศาสนสถานกำหนดให้มีพื้นที่คงเดิม

6. การใช้ที่ดินสำหรับสถานที่ราชการและสาธารณูปโภค สาธารณูปการ การคาดประมาณความต้องการ การใช้ที่ดินสำหรับสถานที่ราชการพิจารณาเฉพาะสถานที่ราชการที่ให้บริการประชาชนในท้องถิ่นเท่านั้น เช่น สำนักงานเขต ศูนย์บริการสาธารณสุข สำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานครสาขา สถานีตำรวจ ที่ทำการไปรษณีย์โทรเลข เป็นต้น จากสภาพปัจจุบันของเขตพระโขนง สถานที่ราชการที่อยู่ในพื้นที่เขตพระโขนง ส่วนใหญ่เป็นสถานที่ราชการที่ให้บริการกับประชาชนในท้องถิ่น ดังนั้น การคาดประมาณความต้องการการใช้ที่ดินจะพิจารณาจากสัดส่วนการใช้ที่ดินสำหรับสถาบันราชการ กับพื้นที่อยู่อาศัย คือพื้นที่สถานที่ราชการ ประมาณ 1.2 ไร่ ต่อพื้นที่อยู่อาศัย 100 ไร่

7. การใช้ที่ดินสำหรับสวนสาธารณะ การคาดประมาณการใช้ที่ดินสำหรับสถานที่พักผ่อนหย่อนใจใช้ผลจากการศึกษาของ อมรรัตน์ กฤตยานวิช (อมรรัตน์ กฤตยานวิช, 2526 : 254) ซึ่งได้ศึกษาระดับความต้องการสวนสาธารณะที่เหมาะสมของกรุงเทพมหานคร และผลการศึกษาดังกล่าวได้แบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ เขตชั้นในควรจะมีพื้นที่สวนสาธารณะ 2.5 ไร่ ต่อประชากร

1,000 คน เขตชั้นกลาง 5 ไร่ ต่อประชากร 1,000 คน และเขตชั้นนอก 10 ไร่ ต่อประชากร 1,000 คน สำหรับเขตพระโขนงซึ่งอยู่ในเขตชั้นกลาง ดังนั้นจึงได้มาตรฐาน 5 ไร่ ต่อประชากร 1,000 คน

8. การใช้พื้นที่ถนน การคาดประมาณพื้นที่ถนน พิจารณาจากเกณฑ์มาตรฐานต่าง ๆ คือ

มาตรฐานเมืองหลักกำหนดให้มีพื้นที่ถนนประมาณร้อยละ 20 ของพื้นที่เมือง
มาตรฐานการเคหะแห่งชาติกำหนดพื้นที่ถนนประมาณร้อยละ 17-22 ของพื้นที่ชุมชน
มาตรฐานของคณะกรรมการควบคุมการจัดสรรที่ดินกำหนดพื้นที่ถนนซึ่งสามารถคำนวณได้ประมาณร้อยละ 21 ของพื้นที่จัดสรร

จากมาตรฐานดังกล่าวจะเห็นว่าใกล้เคียงกันมาก ดังนั้นในการศึกษาเพื่อคาดประมาณการใช้ที่ดินนี้ จะใช้ค่ามาตรฐานเมืองหลักคือ กำหนดให้มีพื้นที่ถนนประมาณร้อยละ 20 ของพื้นที่เมือง

จากเกณฑ์มาตรฐานการใช้ที่ดินดังกล่าว อาจสรุปเป็นมาตรฐาน เพื่อการคาดประมาณความต้องการการใช้ที่ดินของเขตพระโขนง ดังนี้

ประเภทการใช้ที่ดิน	เกณฑ์การคาดประมาณการใช้ที่ดิน
ที่อยู่อาศัย	1 ไร่ : ประชากร 20 คน
พาณิชยกรรม	1 ไร่ : ประชากร 221 คน
อุตสาหกรรม	1 ไร่ : ประชากร 3,268 คน
สถาบันศึกษา	1 ไร่ : นักเรียน 80 คน
ศาสนสถาน	คงที่
สถานที่ราชการ และสาธารณูปโภค สาธารณูปการ	1.2 ไร่ : พื้นที่อยู่อาศัย 100 ไร่
สวนสาธารณะ	5 ไร่ : ประชากร 1,000 คน
ถนน	20 ไร่ : พื้นที่เมือง 100 ไร่

จากเกณฑ์การคาดประมาณการใช้ที่ดินดังกล่าว นำมากำหนดความต้องการ
การใช้ที่ดิน ตามตาราง 3.45 ซึ่งจากตารางดังกล่าวจะเห็นว่า ในปี พ.ศ. 2534
เขตพระโขนง มีความต้องการ การใช้ที่ดินเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2528 ประมาณ 4,251.25 ไร่
เพื่อรองรับประชากรที่เพิ่มขึ้น ประมาณ 85,025 คน และในปี พ.ศ. 2539 มีความต้องการ
การใช้ที่ดินเพิ่มจากปี พ.ศ. 2534 ประมาณ 4,092 ไร่ เพื่อรองรับประชากรที่เพิ่มขึ้นอีก
ประมาณ 81,840 คน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตาราง 3.45 ความต้องการพื้นที่สำหรับการใช้ที่ดินแต่ละประเภท พ.ศ. 2534 และ พ.ศ. 2539

ประเภทการใช้ที่ดิน	การใช้ที่ดิน พ.ศ. 2528 (ไร่)	ความต้องการใช้ที่ดิน/ไร่	
		พ.ศ. 2534	พ.ศ. 2539
ที่อยู่อาศัย	29,100.470	31,240.67 ▲ 2,140.20	33,300.72 ▲ 2,060.05
พาณิชยกรรม	4,257.526	4,642.25 ▲ 384.73	5,012.57 ▲ 370.32
อุตสาหกรรมและคลังสินค้า	7,940.910	7,966.93 ▲ 26.02	7,991.97 ▲ 25.04
ศาสนสถาน	258.902	258.902 คงที่	258.902 คงที่
สถาบันศึกษา	857.926	1,231.826 ▲ 373.90	1,591.71 ▲ 359.89
สถาบันราชการ และ สาธารณูปโภค สาธารณูปการ	2,640.944	2,691.96 ▲ 51.02	2,741.06 ▲ 49.10
สวนสาธารณะ	61.602	486.73 ▲ 425.13	895.93 ▲ 409.20
ถนน	2,270.918	3,121.17 ▲ 850.25	3,939.57 ▲ 818.40
พื้นที่ชุมชน	47,389.198	51,640.45 ▲ 4,251.25	55,732.45 ▲ 4,092
พื้นที่ว่างคงเหลือ	42,335.177	38,083.925	33,991.925
พื้นที่เขตพระโขนงทั้งหมด	89,724.375	89,724.375	89,724.375

ที่มา : จากการคำนวณ

▲ พื้นที่ต้องการเพิ่มขึ้น